

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 28 · 5. desember
Sesjonen 2024–2025

Møte torsdag den 5. desember 2024 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 28):

1. Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2025
2. Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet 2025 og forslaget til statsbudsjett for 2025 (Innst. 2 S (2024–2025), jf. Meld. St. 1 (2024–2025), Prop. 1 S (2024–2025) og Prop. 1 S Tillegg 1 og 2 (2024–2025))
3. Referat

Presidenten [10:00:05]: Representantene Lise Christoffersen og Linda Hofstad Helleland, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om at den innvilgede velferdspermisjonen for representanten Runar Sjøstad i tiden fra og med 3. til og med 5. desember forlenges til å gjelde til og med 12. desember.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten Agnete Masternes Hanssen fortsetter å møte i permisjonstiden.

Presidenten [10:00:44]: Videre foreligger det en rekke permisjonssøknader:

- fra representantene Tellef Inge Mørland, Sverre Myrli og Anette Trettebergstuen om permisjon i tiden fra og med 9. til og med 13. desember, fra representanten Trond Helleland om permisjon i tiden fra og med 8. til og med 13. desember og fra representanten Erlend Wiborg om permisjon i tiden fra og med 10. til og med 12. desember – alle for å delta i Transatlantisk forum med NATOs parlamentariske forsamling i Washington D.C. og Norfolk, USA
- fra Sosialistisk Venstrepartis stortingsgruppe om permisjon for representanten Kathy Lie i dagene 9. og 10. desember for å delta på presidiemøte i Nordisk råd
- fra representanten Willfred Nordlund om foreldrepermisjon i tiden fra og med 9. til og med 20. desember

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden slik:

For Aust-Agder: Ramani Nordli 9.–13. desember

For Akershus: Tobias Hangaard Linge 10.–13. desember

For Buskerud: Kristin Ørmen Johnsen 9.–13. des. og Audun Hammer Hovda 9.–10. desember

For Hedmark: Bente Irene Aaland 10.–13. desember
For Nordland: Hans Gunnar Holand 10.–19. desember

For Østfold: Bjørnar Laabak 10.–12. desember

Presidenten [10:01:59]: Representanten Hege Bae Nyholt vil framsette et representantforslag.

Hege Bae Nyholt (R) [10:02:18]: På vegne av stortingsrepresentantene Tobias Drevland Lund, Marie Sneve Martinussen og meg selv har jeg gleden av å framsette et forslag om å sikre like rettigheter for barn i private barnehager ved oppsigelse av barnehageplass.

Presidenten [10:02:32]: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Etter ønske fra finanskomiteen vil sakene nr. 1 og 2 behandles under ett.

Sak nr. 1 [10:02:51]

Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2025

Sak nr. 2 [10:02:57]

Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet 2025 og forslaget til statsbudsjett for 2025 (Innst. 2 S (2024–2025), jf. Meld. St. 1 (2024–2025), Prop. 1 S (2024–2025) og Prop. 1 S Tillegg 1 og 2 (2024–2025))

Presidenten [10:03:13]: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten ordne debatten slik:

Den fordelte taletid begrenses til 3 timer og 15 minutter, eksklusiv replikker og treminuttersinnlegg. Taletiden blir fordelt slik på partigruppene:

Arbeiderpartiet 50 minutter, Høyre 40 minutter, Senterpartiet 30 minutter, Fremskrittspartiet 20 minutter, Sosialistisk Venstreparti 15 minutter, Rødt 10 minutter, Venstre 10 minutter, Miljøpartiet De Grønne 10 minutter og Kristelig Folkeparti 10 minutter.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletiden – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra partigruppenes hovedtalere, parlamentariske ledere samt medlemmer av regjeringen.

Videre vil de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, få en taletid på inntil 3 minutter.

Tuva Moflag (A) [10:04:08] (komiteens leder og ordfører for sak nr. 2): Aller først vil jeg takke alle som har jobbet kvelder, helger og netter for å få på plass dagens budsjett. Det handler om både ansatte og representanter i partigruppene, ansatte i Stortinget og ansatte i departementene. Gjennom budsjettprosessen stilles det enormt mange spørsmål til departementene, og til alle som er opptatt av hva ressursene brukes til i offentlig sektor, må jeg nesten benytte anledningen til å bemerke at over 3 500 spørsmål fra partigruppene også utløser litt byråkrati. Som mye annet i samfunnet ser også politikernes spørrelyst ut til å ligge på et høyere nivå enn før korona.

Jeg takker naturligvis SV for samarbeidet og enigheten, men jeg vil også takke opposisjonen for tålmodigheten. Jeg forstår veldig godt at det skaper litt utfordringer med de alternative budsjettene når enigheten kommer på plass etter fristen for finansinnstillingen.

Dette er et historisk budsjett i en historisk krevende tid. Med regjeringens forslag til budsjett og gjennom budsjettforliket med SV trygger vi vårt eget land, og vi støtter Ukraina. Det er syvende gang vi kommer fram til en budsjettenighet med SV. Det har vært tøffe, men også svært konstruktive samtaler. Med under ett år igjen til valget viser Arbeiderpartiet og Senterpartiet at vi styrer Norge trygt, og at vi får til gode budsjettforlik med SV.

Gjennom dagen i dag vil debatten gjøre det klart at det er betydelige forskjeller mellom de politiske partiene og mellom høyresiden og venstresiden i norsk politikk. Jeg vil likevel starte med det som forener oss på tvers av partiene. At vi får til tverrpolitiske vedtak, er en kvalitet jeg mener det er viktig at vi tar vare på i det norske demokratiet, særlig når verden rundt oss er mer urolig.

I dette statsbudsjettet følger vi opp forsvarsforliket og bruker over 110 mrd. kr totalt på forsvarsbudsjettet. 15,5 mrd. kr går til å følge opp ambisjonene i ny langtidsplan for Forsvaret. Vi har nådd NATOs 2-prosentmål og rustet Norge for å ta større ansvar, både for vår egen sikkerhet og for sikkerheten i vår felles forsvarsallianse. Vi har blitt enige om at Norge skal bidra med minst 35 mrd. kr til Ukrainas frihetskamp neste år. Det er en styrke for Ukraina at vi kan vise tverrpolitisk støtte på denne måten.

Hovedprioriteringene i regjeringens budsjettforslag ligger fast, også etter budsjettforliket med SV. Trygghet i en krevende tid er en rød tråd i prioriteringene for folk og lokalsamfunn i Norge. Det handler om økonomisk trygghet, trygghet i nærmiljøet og trygghet for velferds-

tjenestene våre, enten det handler om de minste i barnehagen eller de eldste på sykehjemmene. Sykehusene våre styrkes for å få ned ventetidene. Ventetidsløftet er viktig for at folk skal få behandlingen de venter på, og ventetidsløftet er viktig for at flere skal komme raskere tilbake i jobb. Mange behandlinger, operasjoner og inngrep ble satt på vent under pandemien. Helsepersonell gjør nå en formidabel innsats for å ta igjen dette etterslepet. De fleste av oss har det privilegiet å kunne legge pandemien bak seg. For helsepersonell er det annerledes. De sto i en krevende situasjon med akutte behov under pandemien, og de står fortsatt i en krevende situasjon med å ta unna etterslepet.

Gjennom dette budsjettet øker vi innsatsen mot økonomisk kriminalitet og gjenger. Vi etablerer hurtigspor for å behandle straffesaker for unge under 18 år, og vi starter med Oslo, Østpolitidistrikt og Agder. Der hvor jeg bor, har det vært flere alvorlige tilfeller i ungdomsmiljøet. Foreldre oppfordres til å følge barna til trening i idrettsparken på grunn av flere uheldige episoder. Sånn skal vi ikke ha det i Norge. Det skal være trygt å sykle eller gå til skolen og til fritidsaktiviteter i nærmiljøet. En kraftinnsats for ungdommene våre er viktig, for alle fortjener trygge lokalmiljøer frie for trakassering og truende situasjoner, men det er også viktig for at ungdommene som har havnet på feil spor, skal få en positiv framtid de kan tro på.

De siste årene har mange hatt det tøft økonomisk. Prisene på varene vi trenger i hverdagen, har gått opp. Renten har økt. Mange har vært nødt til å prioritere mye hardere. Med denne budsjettenigheten viser vi med all tydelighet hvem vi prioriterer, og hva vi prioriterer. Folk skal få bedre råd, bedre tjenester og en tryggere hverdag. Dette er vi enige om på rød-grønn side. I statsbudsjettet for 2025 vil skatter og avgifter for folk og bedrifter bli redusert med om lag 18 mrd. kr. Vi fjerner den midlertidige arbeidsgiveravgiften. Vi øker frikortgrensen til 100 000 kr. Vi senker skatten på de laveste inntektene og de laveste pensjonene. I tillegg styrker vi folks lommebøker med økt barnetrygd, økt minstepensjon og en lettere økonomi for unge og studenter.

Dette står i skarp kontrast til en samlet høyreside, som nok en gang prioriterer milliardene til skattekutt til dem som har de største formuene. For meg framstår det helt absurd at man på vei ut av en dyrtid er enig om en politikk som øker forskjellene mellom folk, en politikk som gir mest til dem som har mest fra før.

Kommunene våre har over tid stått i et press med stadig flere oppgaver og krav, samtidig som det er utfordrende å få kabalen til å gå opp. Etter at regjeringens budsjettforslag ble lagt fram, kom det oppdaterte tall fra kommunesektoren som viste at den økonomiske situasjonen var mer alvorlig enn først antatt. Regjeringen

kom derfor med forslag til ekstrabevilgninger til kommunene, med 5 mrd. kr ekstra i både 2024 og 2025. Gjennom budsjettforliket med SV setter vi av ytterligere 1,1 mrd. kr i 2025, slik at kommunene kan styrke bemanningen i barnehage og SFO. Jeg er stolt over at vi lytter til kommunene, som sier at det er bemanning som trengs nå. I altfor lang tid har politikere fra nasjonalt hold rettet pekefingeren mot førstelinjen og forventet at de skal levere på nye og høyere krav. Det står stor respekt av SV, som sammen med oss i år prioriterer å styrke bemanningen på SFO framfor å utvide tilbudet. Det viser politisk styring.

Tilleggsbevilgningene forandrer ikke på det faktum at norske kommuner må ruste seg for en framtid med flere eldre og færre i yrkesaktiv alder. Denne omstillingen skal vi bidra til. Kommuneøkonomien blir kraftig styrket med dette budsjettet og dette budsjettforliket. Det er kommunene våre som er førstelinjen i velferdsstaten. Det handler om eldreomsorg, skole og barnehage. Det handler om at ungene våre skal være trygge mens vi er på jobb. Det handler om at elevene skal trives og lære det de skal på skolen. Det handler om at foreldrene våre skal få den hjelpen og omsorgen de trenger når de blir gamle.

I budsjettforhandlinger må man både gi og ta, og vi er godt fornøyde med at vi nok engang lander et trygt og økonomisk ansvarlig budsjett sammen med SV. Vi har blitt enige om et budsjett som tar vare på folk, som tar vare på naturen, og som ruster oss for framtiden. Vi har gjennom de tre siste årene vist at vi klarer å ta Norge gjennom en ekstremt krevende økonomisk situasjon. Norske bedrifter investerer fortsatt på et svært høyt nivå etter rekordåret i 2023. Det går godt med norsk eksportindustri. Norske bedrifter går med store overskudd, og ikke minst: Norske bedrifter ansetter. 143 000 flere har kommet i jobb de siste tre årene, om lag åtte av ti i privat sektor.

Med andre ord: Vi ser nå at vi lander på beina og får til en myk landing i norsk økonomi. Folk er i jobb, økonomien vokser, prisveksten går nedover, og folk får bedre råd. Lønningene øker mer enn prisen på varene vi handler i butikken. I en urolig verden er Norge et lyspunkt. Det er grunn til optimisme i tiden som ligger foran oss. Jeg ser fram til 2025, og jeg ser fram til debatten.

Med det tar jeg opp de forslagene Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV står sammen om.

Presidenten [10:12:54]:Representanten Tuva Moflag har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Tina Bru (H) [10:13:12]: La meg starte med å gratulere representanten Moflag med ferdige forhandlinger i Stortinget, men resultatet som er levert, gir grunn til be-

kymring. I enigheten øker oljepengebruken med 7 mrd. kr, og budsjettavtalen er kjemisk fri for omprioriteringer. Det er verken evne eller vilje til å prioritere noe ned når noe annet skal prioriteres opp. Regjeringen legger bare SVs ønskeliste på toppen av alt annet.

Og dette er ikke hele regningen. Neste år må det finnes enda flere milliarder til satsinger som starter sent på året, som økt barnetrygd, mer penger til SFO, pensjon og studiestøtte, for å nevne noe. Finansdepartementet har beregnet at dersom oljepengebruken fortsetter å vokse like raskt som i dette budsjettet, vil Norge bryte handlingsregelen allerede i neste stortingsperiode. Spørsmålet mitt er derfor: Er representanten enig i at vi ikke kan fortsette med budsjettavtaler hvor det legges på syv nye oljemilliarder hvert eneste år?

Tuva Moflag (A) [10:14:13]: Jeg kan betrygge representanten Bru og alle som sitter her med at for Arbeiderpartiet vil det ikke være noe alternativ å bryte handlingsregelen. Vi viser med dette budsjettet at vi holder oss godt innenfor handlingsregelen, til tross for at dette er et historisk krevende budsjett. Tina Brus parti, Høyre, bruker også vesentlig mer oljepenger i dette budsjettet enn det som er vanlig, og grunnen til det er at vi alle sammen i fellesskap har valgt å bruke langt mer penger på Ukraina. Faktisk er det sånn at det alternative budsjettet til Høyre har en høyere oljepengebruk enn det vi har i enigheten med SV.

Jeg mener også at vi har funnet rom for gode prioriteringer i dette budsjettet. Som jeg sa: Vi går ut av en dyrtid hvor veldig mange har hatt det krevende. Vi viser hvem vi prioriterer i dette budsjettet og dette budsjettforliket. Vanlige folk skal få bedre råd, og det er jeg stolt over.

Tina Bru (H) [10:15:09]: Jeg hører at representanten Moflag bruker ordet «prioritere» mange ganger, men spørsmålet er om man egentlig kan hevde at noe prioriteres overhodet når man bare legger på ekstra penger. Da har man jo ikke faktisk prioritert noe, man har bare plussset på fra oljefondet.

I 2017 sa partilederen til representanten Moflag, Jonas Gahr Støre, i et intervju i VG:

«Erna Solberg må forstå at oljefondet er ingen Sareptas krukke som man kan forsyne seg av i evig tid. Vi har sett beregninger som anslår at fondet vil være tomt før det er gått 40 år dersom vi fortsetter å øke bruken på samme måte som Høyre/Frp-regjeringen gjør. Det er svært alvorlig.»

Da ble vi, tilbake i 2017, kritisert for å fase inn 15 nye oljemilliarder. Nå faser regjeringen inn – hold dere fast – 56 nye oljemilliarder. Så jeg spør derfor på nytt: Er representanten enig med sin partileder i at vi ikke kan fortset-

te med budsjettavtaler hvor det legges på stadig nye oljemilliardert hvert eneste år?

Tuva Moflag (A) [10:16:06]: Jeg kan jo gjenta mitt svar i og med at representanten Bru gjentar sitt spørsmål. Jeg mener at vi har et godt finanspolitisk rammeverk som regulerer hvor mye penger vi kan bruke av oljefondet, og vi holder oss godt innenfor handlingsregelen, til tross for at vi i dette budsjettet setter av 35 mrd. kr neste år for å støtte Ukrainas frihetskamp. Det er en prioritering som vi er enige om i dette budsjettet.

Så er jeg enig i at Norge skal omstille seg for framtiden. Der må vi ta langt flere grep enn å se på én budsjettavtale. Det handler om hvordan vi skal styre offentlig sektor i framtiden. Der mener jeg at det er mye å hente. Sammen med min kollega Lene Vågslid, som leder kommunalkomiteen, har jeg tatt et initiativ til at vi må ha en skikkelig gjennomgang av hvordan vi styrer kommunene. Vi vet at arbeidskraft også blir en knapp ressurs i tiden framover. Det handler ikke bare om hvordan vi bruker pengene våre, det handler også om hvordan vi bruker folkene våre, og summen av det vil nok egentlig være positiv for begge parametrene.

Tina Bru (H) [10:17:08]: Jeg er veldig enig i det siste representanten Moflag var inne på, at det har noe å si hva man bruker pengene på. Det er min andre kritikk av dette budsjettet. Ikke bare evner man ikke å prioritere, men man bruker også disse ekstra oljepengene på varig økte utgifter, særlig på velferdsområdet. Man prioriterer ikke en pengebruk for f.eks. å gjøre det som Arbeiderpartiet selv har blitt glad i å snakke om: bake kaken større. Vi får mye kritikk for at vi prioriterer skatlette i våre alternative budsjetter, men det handler jo om nettopp det. Det handler om å bake kaken større, slik at det er mer penger å bruke for f.eks. å kunne gjøre velferdstjenestene våre bedre.

Det jeg egentlig etterlyser, er en vilje til å ha en diskusjon om det er på tide at norsk politikk begynner å bevege seg vekk fra at løsningen på alle problemene våre bare er å fortsette å plusse på med gratis penger fra oljefondet, hvor det ikke koster noe å måtte gå inn og faktisk gjøre noen upopulære valg innimellom for å sikre finansene fremover. På vei ut har Arbeiderpartiets representant Hadia Tajik i Morgenbladet denne uken også beskrevet regjeringens oljepengebruk som enorm. Så jeg spør igjen: Er man enig i den beskrivelsen?

Tuva Moflag (A) [10:18:13]: Det blir kanskje feil av meg å kalle representanten Tina Bru høy og mørk, men jeg synes likevel at hun gjør seg ganske høy og mørk når hun kritiserer en oljepengebruk som er lavere enn i det alternative budsjettet som Høyre selv har presentert.

Vi prioriterer annerledes enn Høyre. I går kom skatelistene, som viser at det er mange folk i Norge som gjør det svært godt, som tjener gode penger, og som har enormt store formuer. Det er dem Erna Solberg, Tina Bru og Høyre vil prioritere. Vi prioriterer barnefamilie. Vi prioriterer dem som har hatt det tøffest de siste årene. Der ser man virkelig forskjellen mellom høyresiden og venstresiden i norsk politikk.

Roy Steffensen (FrP) [10:19:09]: I slutten av representanten Moflags innlegg var hun innom antall sysselsatte i privat sektor, men de tallene som ble tatt opp, var jo tidlig i perioden og skyldes i stor grad konsekvenser av oljeskattepakken og de investeringene som ble gjort der.

Hvis vi derimot ser på 2024, ser vi nå at investeringene i privat sektor har falt kraftig, og vi ser at veksten i antall sysselsatte først og fremst kommer i offentlig sektor. Nedgangen i jobbvekst i privat sektor er dramatisk. I tredje kvartal ble det kun 3 000 flere ansatte i privat sektor, mens det ble 14 200 flere i offentlig sektor. Hva er det i dette budsjettet, dette budsjettforliket, som vil bidra til at det vil investeres mer, og at det vil ansettes flere i privat sektor i 2025?

Tuva Moflag (A) [10:20:07]: Måten representanten her framstiller disse tallene på, minner meg om at noen ganger når jeg skal legge ut noe på Instagram, hvor det kanskje er ganske rotete rundt, zoomer jeg inn på noe som ser fint ut hjemme hos meg, og kan legge ut det. Kvartalstall er lite egnet for å vise det store bildet i norsk økonomi og i norsk arbeidsliv. Siden denne regjeringen tiltrådte, har det kommet 143 000 flere i jobb. Åtte av ti har kommet i privat sektor. Det har vært en formidabel jobbvekst i nettopp privat sektor. Tallene hvor man sammenligner siste kvartal i år med siste kvartal i fjor, handler om en vekst basert på en eventyrlig vekst i fjor. Over tid, på hele 2000-tallet, er fordelingen mellom offentlig og privat sektor egentlig ganske stabil. Den linjen går sånn. Det er sju av ti som jobber i privat sektor, tre av ti som jobber i offentlig sektor, og sånn har det vært på hele 2000-tallet.

Sveinung Rotevatn (V) [10:21:33]: Det er privatøkonomien til folk som er gjennomgangstonen både i innlegget her og i budsjettthauken, og det er ingenting som betyr meir for privatøkonomien til dei fleste i dette landet enn renta, og spesifikt renta på bustadlån. Har ein eit lån på 3 mill. kr, vil ein nedgang i renta på så lite som 0,25 pst. bety 7 500 kr i året. Då budsjettet vart lagt fram i haust, var det allereie ein høg budsjettimpuls, altså at budsjettet bidreg til meir fart i økonomien, i ei tid der vi må få inflasjonen ned. Det vil i seg sjølv gjere det vanskeleg å kutte renta. Men sidan det har oljepenge-

bruken vorte auka endå meir – først 5 mrd. kr til kommunane og no 7 mrd. kr i budsjettforlik. Det er altså 12 mrd. kr meir. Det er vanskeleg å vite nøyaktig kvar grensa går, men dei fleste økonomar seier at ein auka pengebruk på 10–15 mrd. kr begynner å påverke renta. Så korleis er det då med ein auka pengebruk på 12 mrd. kr? Er det slik at høgare rente lenger er prisen folk no betalar for budsjettforliket?

Tuva Moflag (A) [10:22:38]: Vi har lagt fram et ansvarlig budsjett, og vi har lagt fram et budsjett som gir grunn til optimisme i 2025. Det som har vært avgjørende for at vi har hatt 14 renteøkninger, er at det har vært en svært kraftig prisvekst. Den prisveksten er på vei ned. På toppen var den på 7,5 pst., nå er den nede i 2,6 pst. Det er i det hele tatt veldig positive tendenser, som vi har stor forventning til at fortsetter også inn i 2025. Det er ingenting som tyder på at renten vil gå opp som følge av dette forliket. Tvert imot tyder alt på at vi går lysere tider i møte i 2025.

Sveinung Rotevatn (V) [10:23:20]: Det er ei slags sverjing å berre seie at dette er eit ansvarleg budsjett, tilsynelatande uansett kor mykje pengebruken aukar. Så det er freistande å spørje: Kor går grensa då? Kva er det som i så fall ikkje er eit ansvarleg budsjett? Det er det sikkert vanskeleg å få eit svar på.

Men eg vil seie at eg har forståing for at nye behov oppstår. Eg har, ikkje minst, forståing for at når ein skal få fleirtal for budsjettet i Stortinget med SV, må det gjerast endringar. Men det som er så rart, er at det i eit budsjett på 2 000 mrd. kr tilsynelatande ikkje er mogleg å omprioritere ei krone til noko som helst, ikkje ei einaste. Ein må rett inn i oljefondet – uansett. I budsjettforliket må ein inn i oljefondet: 7 mrd. kr. Og tidlegare i haust, då ein skulle ha så lite som 15 mill. kr meir til statsforvaltarane for å følgje opp nokre greier, måtte ein også inn i oljefondet. Finst det ikkje nokon plass i dette budsjettet der Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV er villige til å sjå at her kan vi bruke litt mindre pengar for heller å bruke meir på andre oppgåver?

Tuva Moflag (A) [10:24:21]: Det er helt riktig at et budsjett på over 2 000 mrd. kr gir rom for prioriteringer, men de prioriteringene har også skjedd. Jeg mener at vi har prioritert godt innenfor det rammeverket som vi har blitt enige om i denne salen gjelder for våre statsbudsjett. Men det er også sånn at det er denne salen som har blitt enige om at vi må bruke langt mer oljepenger i år enn vi vanligvis har gjort, ikke minst på grunn av 35 mrd. kr som går til Ukraina. Når vi ser på budsjettimpulsen, er det det som er den største driveren for at den blir høyere nå enn den var da budsjettforslaget ble lagt fram fra regjeringen.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:25:06]: Det brukes enormt med penger, og oljefondet tømmes i større grad enn det en har gjort før, i kroner. Når det gjelder handlingsregelen, er det riktig som representanten Moflag sier, at en kan bruke opptil 3 pst. Men den sier også noe om bruken, bl.a. investeringer, utdanning, skatteletter, og budsjettforliket er jo ribbet for den type satsinger. Det er heller bare en økning av varige offentlige utgifter.

I går fikk vi nye tall. Den såkalte TIMSS-undersøkelsen viser at norske elever, 9.-klassinger, skårer dårligere i matte. Nesten halvparten av 9.-klassingene ligger på det nederste nivået i naturfag. Vi har PISA, og vi har PIRLS, der Norge skårer veldig dårlig. I tillegg sier Forleggerforeningen at det selges færre trykte lærebøker. Kristelig Folkepartis forslag er at vi gjør som OECD, får mer kvalitet, at vi heller kutter litt i antall skoletimer for å kunne øke lønninger og for å bruke penger på trykte lærebøker, som jeg vet representanten også har vært enig i. Vil representanten støtte noen av de forslagene når det ikke ligger en krone ekstra til f.eks. lærebøker?

Tuva Moflag (A) [10:26:11]: Representanten Ropstad vet veldig godt svaret på det. Jeg kommer ikke til å støtte noen av forslagene som Kristelig Folkeparti har fremmet i dag, for vi stemmer naturligvis for enigheten som vi har sammen med SV.

Men er det noe denne regjeringen har gjort, er det nettopp å sette behovet for trykte lærebøker på dagsordenen, og vi har brukt mer penger på det. Jeg er helt sikker på at vi kommer til å høre mer om det fra vår gode kunnskapsminister, som sitter i salen, og som sikkert tegner seg etter hvert. De resultatene man nå har sett i skolen, er det svært viktig at vi tar på alvor. Det har også kunnskapsministeren og denne regjeringen gjort, og det er jeg veldig glad for.

Presidenten [10:26:50]: Replikskordskiftet er avsluttet.

Tina Bru (H) [10:27:14]: I urolige tider er det vanskelig å spå om fremtiden, men noe vet vi. Vi vet at det fremdeles er krig i våre nærområder. Vi vet at mange fremdeles sliter med høye renter og økte priser. Vi vet at presidentskiftet i USA trolig vil gi mer proteksjonisme i verden. Samtidig vet vi at vi blir flere eldre og relativt sett færre i yrkesaktiv alder, at oljeinntektene vil avta, og at vi må kutte utslipp og gi norsk økonomi flere bein å stå på.

Gjennom vårt alternative budsjett viser Høyre at det er mulig å løse de store utfordringene våre.

For det første gjør vi privatøkonomien til folk bedre. De siste årene har mange kjent at økonomien har blitt trangere. Det koster mer å bo, spise og leve. Folk merker at de sitter igjen med mindre hver eneste måned. Jeg hå-

per inderlig at vi snart vil se lysere tider, og at vendepunktet snart kommer, men som politikere kan vi også gjøre noe nå. I vårt alternative budsjett gir vi folk mer frihet og bedre råd gjennom å senke skattene og øke barnetrygden. De aller fleste vil oppleve at regningene blir enklere å betale med Høyres politikk.

For det andre senker vi skattene for næringslivet. De siste årene har vi sett konsekvensen av regjeringens uforutsigbare og næringsfiendtlige politikk. Næringsinvesteringene er nå på et lavere nivå enn de var før pandemien. Flesteparten av de nye jobbene skapes i offentlig sektor, og verdiskapere og gründere flytter ut av landet. Hvis næringslivet skal lykkes med å skape flere lønnsomme arbeidsplasser, må bedriftene våre ha rom til å vokse. I vårt budsjett sier vi derfor nei til innstramminger i utflyttingsskatten, og vi foreslår halv formuesskatt på arbeidende kapital som første skritt i å avvikle den skatten raskt.

For det tredje skal vi gi folk bedre og raskere helsehjelp. På Støre-regjeringens vakt har helsekøene vokst seg rekordlange. Mange av dem som venter på behandling, lever med store smerter, og de må sette livet og jobben på vent. Skal vi få ned ventetidene, må vi faktisk ta alle gode krefter i bruk. Derfor foreslår vi å styrke sykehusene og kjøpe mer ledig kapasitet hos private aktører. For Høyre er det viktigste at folk får den hjelpen de trenger, når de trenger den.

For det fjerde skal vi bekjempe den økende kriminaliteten, som gjør at mange kjenner på utrygghet i hverdagen. Da trengs det mer politifolk i gatene og sterkere tiltak mot de kriminelle. I vårt budsjett prioriterer vi å ansette flere politifolk, og vi følger opp en rekke av tiltakene som vi har foreslått i Stortinget for å bekjempe ungdomskriminaliteten.

For det femte styrker vi Forsvaret, og vi øker støtten til Ukraina. I den sikkerhetspolitiske situasjonen vi er inne i nå, er det helt nødvendig å kraftig ruste opp vårt eget forsvar. Putins offensiv truer ikke bare Ukrainas frihet, men også sikkerheten i Norge og Europa, ikke minst for fremtidens generasjoner. Derfor foreslår vi å øke støtten til Ukraina med 45 mrd. kr i 2025 og å styrke Forsvaret betydelig.

I et alternativt budsjett får vi ikke gjort alt vi ønsker, men Høyre viser en tydelig retning for hvordan vi skal løse de store utfordringene. Det gjør vi gjennom å prioritere det aller viktigste først. For meg betyr det at vår velferd i dag ikke skal gå på bekostning av mine barns velferd i morgen, og at vi ikke må la kortsiktige løsninger gjøre det vanskeligere å løse de store utfordringene som ligger foran oss. Regjeringspartiene og SV har dessverre valgt å gjøre nettopp det. I stedet for å prioritere har de valgt å skyve regningen over på fremtidige generasjoner. Det mener jeg er uansvarlig. Derfor er jeg også stolt over

budsjettet som Høyre legger frem, hvor vi viser at det er mulig å senke skattene samtidig som vi bedrer velferden for folk, både i dag og i fremtiden.

Med det vil jeg ta opp Høyres forslag.

Presidenten [10:31:19]: Dermed har representanten Tina Bru tatt opp det forslaget hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [10:31:34]: I 2024 er det typisk borgerlig å gå på et seminar om kvelden, gjerne om det som kalles polarisering i land som Frankrike og USA, hvor konklusjonen er at det oppstår store motsetninger fordi ulikheten, både sosialt og geografisk, er blitt så stor. På jobb morgenen etterpå legger man fram forslag til statsbudsjett og lover som over tid vil øke nettopp de sosiale og geografiske forskjellene i vårt eget land. Høyre gjør det her ved bl.a. å svekke deltakelsen i fagforeningene – som er den største forskjellen mellom arbeidslivet i Norge og USA og sørger for at folk her får ordentlige lønninger – ved å kutte i fagforeningsfradraget, noe som vi vet vil svekke deltakelsen i fagforeningene. Når man går på et sånt seminar om kvelden, er det ikke en fordel å ta med seg lærdommen i praktisk realpolitikk tilbake på jobb morgenen etterpå?

Tina Bru (H) [10:32:34]: Jeg vet ikke hvilket seminar representanten mener jeg har vært på, men jeg kan ikke huske å ha vært på dette seminaret. Men det er helt riktig at vi ikke prioriterer et like stort fagforeningsfradrag i vårt alternative budsjett som det regjeringspartiene gjør. Det er bare en ærlig sak. For Høyre er det viktigere med skattelette til alle enn et stort fagforeningsfradrag for de strengt tatt best lønnede fagorganiserte, for det nivået fagforeningsfradraget er på nå, er veldig høyt. Vi fjerner det ikke, vi tar det bare ned til det samme nivået som det var på i Solberg-regjeringens tid. Det er fordi vi har en klar profil, og vi har vært nødt til å prioritere i vårt budsjett. Med vårt budsjett får alle som tjener under 1 mill. kr, 3 600 kr i året i skattelette – alle. Det er det ikke et snev av i denne regjeringens budsjett, heller ikke etter forliket med SV.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [10:33:32]: Det er nettopp skattelette til dem som tjener under 200 000 kr, som er en av hovedprioriteringene i dette budsjettet fra regjeringen, og som SV er enig i.

Men poenget her er samfunnsmodellen. Fremskrittspartiet mener at «den norske modellen står i veien for det norske folk». Jens Stoltenberg har forklart hva som er det særegne med den norske modellen. Jo, det er et organisert arbeidsliv, som Høyre nå svekker. Det er sterke lover, altså arbeidsmiljøloven, som Høyre vil gå til valg på, med mer innleie og midlertidighet. Og det er det

at vi har felles lønnsforhandlinger, som eksempelvis Listhaug klaget på 1. mai og mente at fagforeningene hadde gjort en for dårlig jobb. Det er tross alt inntekten til folk som er det viktigste man lever av, og vi ser at over tid vil dette budsjettet, i kombinasjon med de mer arbeidsnegative lovene, gjøre at vanlige folk blir fattigere med de borgerlige.

Tina Bru (H) [10:34:35]: I Norge i dag står det 700 000 mennesker utenfor arbeid, de er ikke i aktivitet, ikke i utdanning. Det står 110 000 unge mennesker i den samme gruppen. Det står 250 000 utenfor arbeidslivet som ikke er på en helserelatert ytelse. Det aller viktigste vi kan gjøre fremover, er å få flere av disse inn i jobb, i hvert fall dem som ønsker seg inn i jobb, og som ønsker å bidra. Vi gjør også mer for den mest lavtlønnede gruppen i vårt budsjett, som representanten er inne på. Vi øker frikortgrensen til 150 000, som er 50 000 mer enn det representanten viser til i sitt innlegg. Og det vi er for innenfor arbeids- og sosialområdet, handler nettopp om å få folk i jobb. Her har det ikke vært noen tiltak fra denne regjeringen, bortsett fra en liten teknisk løsning i Nav som skal være løsningen for de unge. Så her skjems jeg ikke over vår politikk. Representanten skulle gitt flere svar.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [10:35:38]: Svaret finnes på SSB. Hvis man går inn der, ser man at deltakelsen i arbeid, altså sysselsettingsandelen, er høyere i alle aldersgrupper under denne regjeringen enn den var med Høyre, også blant de yngste. Så det er et rent faktum, og det er fantastisk, noe som vi alle bør være glad for, og vi vil at enda flere unge skal inn i arbeid med faste stillinger som man får ordentlig betalt for.

Men det er ikke bare arbeidstakere som taper på denne sosiale politikken. Det som skjer – også i andre land – er at de små og mellomstore næringsdrivende, taper. Ta eksempelvis bakeren hjemme hos oss på Tynset: Hun har fire unger og sparer nå 50 000 kr på lavere barnehagepriser og billigere SFO, sett opp mot det som Solberg ønsker. Og hun sier at noe av det viktigste for henne som selvstendig næringsdrivende er at hun kan ha trygghet for at ungene har det bra der, og at hun ikke må bruke så stor del av inntekten sin på det, men at hun faktisk sitter igjen med litt av de gode bakervarene som de har, når hun har betalt barnehage og SFO.

Tina Bru (H) [10:36:41]: Jeg må si jeg synes det er litt bekymringsfullt at når man har en diskusjon om at det står 700 000 mennesker utenfor arbeid i Norge, og at det står 110 000 unge mennesker utenfor arbeid og utenfor utdanning, så er representanten tilfreds med å peke på at sysselsettingstallene er gode. Da er det ikke rart at denne regjeringen ikke lykkes med å gjøre noe

for denne gruppen, hvis man på en måte kan smykke seg med det – sysselsettingen er bra, så man trenger ikke tenke på dette. Det er en fallitterklæring.

Når det gjelder spørsmålet om hva som er viktig for folk flest for å få hjelp til å betale regningene sine, så kan vi godt ta diskusjonen om det fornuftige er å gi alle, inkludert meg som ikke trenger det, lavere barnehagepris, eller Høyres løsning, som er å gi alle økt barnetrygd, og enda mer til dem som har aller minst, i form av gratis kjernetid og mer redusert betaling for, eller gratis, SFO. Man får skattelette og barnetrygd, og så velger en selv hva en trenger pengene til, for å betale regningene en har, istedenfor at representanten og hans kollegaer skal bestemme hva det er en trenger mest, om det f.eks. er billigere barnehage.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [10:37:55]: I dette statsbudsjettet kommer regjeringen med et nytt og målrettet grep for å hjelpe flere distriktskommuner med å tiltrekke seg mer arbeidskraft. Da Høyre selv satt i regjering, pekte Høyre på denne utfordringen, men kom ikke med noen reelle løsninger. Høyre jobbet målrettet for å slå sammen flere kommuner. Det er vanskelig å se hvordan det skal gjøre folk yngre. Det Høyre også gjorde, var å sette ned et offentlig utvalg, Norman-utvalget. Norman-utvalget pekte på at ordningen med nedskrivning av studielån har vært en suksess i tiltakssonene, og utvalget foreslo å innføre det i flere distriktskommuner. I sitt forslag til statsbudsjett virker det som om Høyre nærmest på ren refleks foreslår å kutte den ordningen. Hvorfor lytter ikke Høyre til rådene fra utvalget de selv satte ned?

Tina Bru (H) [10:38:58]: Jeg synes det er fint at vi kan ha en debatt om hva som er viktigst for å få folk til å ville bosette seg over hele landet, og at også distriktene våre skal leve. Der tror jeg at løsningen ikke er det som representantens parti vanligvis tyr til, som er en eller annen særordning de har funnet på, som skal treffe en eller annen utvalgt kommune her og der. Det de trenger, er faktisk et grunnlag for at næringslivet skal kunne etablere seg og vokse også i distriktene. Når jeg reiser rundt i landet, hører jeg ikke en eneste bedrift eller en eneste kommune som ber om en ny særordning. Det de ber om, er at man gjør noe med rammene for næringslivet, at man senker skattene for næringslivet, og da særlig formuesskatten på arbeidende kapital. Dette vet jeg at det er mange i Senterpartiet som er for, det er bare så synd at de ikke får med seg sin egen finansminister på å gjøre et sånt grep. Det er det som gir oss levedyktige lokalsamfunn, det er det som gir grunnlag for å kunne bo over hele landet, at bedriftene faktisk har rammer det er mulig å vokse innenfor.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [10:40:01]: Dette er ikke noen særordning for «en eller annen» kommune her eller der. Dette er sentralitetssone 5 og 6, altså distriktskommuner over hele Norge. Jeg ser i Høyres forslag til statsbudsjett at en foreslår å kutte ordningen med lave-re barnehagepriser i distriktene, og de foreslår nå å fjerne ordningen med nedskrivning av studielån i distriktskommunene, så det virker som om Høyre er imot differensierte ordninger mellom distriktskommuner og andre kommuner. Da blir spørsmålet: Hva mener Høyre om differensiert arbeidsgiveravgift? Det er også en differensiering mellom distriktene i Norge og andre områder i Norge. Er Høyre også imot det prinsippet, eller mener Høyre at det i det tilfellet er greit med differensierte ordninger?

Tina Bru (H) [10:40:51]: Vi har ikke tatt til orde for å gjøre noe på det i vårt alternative budsjett. Hvis man leser det, vil man se hva Høyre mener om akkurat det representanten spør om.

Men tilbake til ordningen med studielån i distriktene: Vi mener egentlig bare at det er innretningen på den ordningen som regjeringen har foreslått, som er dårlig, for den tar ikke hensyn til hva det er distriktene trenger. Det hadde vært mye mer fornuftig å se på en ordning hvor du f.eks. kan få sletting av studiegjelden din hvis du reiser opp og har utdannet deg innenfor en yrkesgruppe som en bestemt kommune eller en bestemt region trenger. Det er forskjellen. Når man bare sier at man skal bruke sentralitetsindeks 5 eller 6, har man jo ikke noen større tanke om hva det er som trengs der ute i den spesifikke kommunen eller regionen for å få løst de utfordringene man har på velferdssiden, og det kan være mange ting. Vi er ikke generelt imot den typen ordninger, men det er innretningen her som er veldig merkelig.

Roy Steffensen (FrP) [10:41:57]: I begynnelsen av perioden laget Erna Solberg noen korte videosnutter på Facebook kalt medarbeidersamtaler, og i videoen med representanten Bru ble hun spurt om hva hun ville gjort om hun var finansminister for én dag. Jeg trodde det var humor at det viktigste for en finansminister fra Høyre ville være å øke en avgift, men svaret var altså å øke CO₂-avgiften. Det arbeidet har pågått i alle disse årene i de alternative budsjettene fra Høyre. Før regjeringen Støre tiltrådte, lå eksempelvis bensinprisen i snitt på ca. 15 kr. Nå har den bitt seg fast på 22 kr, og den har vært oppe i nesten 30 kr, men den ville vært enda høyere med Høyres alternative budsjetter. Derfor må jeg spørre: Hvis representanten Bru får bli statsminister – nei, finansminister – ikke bare for en dag, men for en hel periode, finnes det da en øvre grense for hvor dyr bensinen kan bli om bare hun og Høyre får bestemme dette helt alene?

Tina Bru (H) [10:42:56]: Jeg tror ikke vi skal forskut-tere statsrådsposter og hvem som skal få gjøre hva, men hvis jeg skal få lov til å leve i en fantasiverden en liten stund og tenke at jeg kunne vært finansminister, tror jeg i hvert fall at det første vi skulle blitt enige om, var å senke skatten på arbeidende kapital. Jeg er veldig glad for at Fremskrittspartiet nå også har lyst til å gjøre det. Det håper jeg at vi kan få til sammen i regjering dersom vi vinner valget.

For å svare på dette med CO₂-avgiften: Grunnen til at jeg svarte det i den medarbeidersamtalevideoen den gangen, var at jeg er veldig opptatt av at vi må kutte utslipp også i Norge, og at vi må omstille f.eks. transportsektoren vår. Så jeg er for det som grep. Jeg mener at forurenser skal betale, men jeg mener også at man skal sørge for at folk blir kompensert på en måte som ikke svekker effekten av det en miljøavgift faktisk er. Det grepet vi gjør i vårt budsjett, er: Ja, vi øker CO₂-avgiften, men disse pengene får folk tilbake over trafikkforsikringsavgiften, og den blir lavere. Så i sum kommer du ikke dårligere ut, men det skal fortsatt lønne seg å velge miljøvennlig, og det skal koste å forurense.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:44:14]: Finansdepartementet gjorde nylig ei berekning av effekten av formuesskattekutta til Høgre. Ho viser at den rikaste prosenten av befolkninga får om lag 80 pst. av desse formuesskattekutta. 6,6 mrd. kr går til den rikaste prosenten av befolkninga i Noreg. Dei andre, 5 430 000 menneske i dette landet, nyt ikkje godt av formuesskattekuttet på 6,6 mrd. kr. Det går rett til dei aller rikaste i dette landet.

Eg beit meg merke i at representanten Bru sa at ein ikkje får prioritert alt i sine alternative budsjett, men her har ein verkeleg prioritert dei absolutt rikaste blant oss. Kan representanten Bru forklare for Stortinget og resten av verda kvifor det er aller viktigast å prioritere dei no?

Tina Bru (H) [10:45:18]: Vi kan godt snakke om prioritering. Vi prioriterer i vårt budsjett faktisk mer i skatteletter – i antall kroner – til dem som har lave eller moderate inntekter, enn vi prioriterer til å kutte formuesskatten på arbeidende kapital. Så er spørsmålet: Hvorfor mener Høyre dette? Hvorfor mener vi at det er viktig å kutte skatten på arbeidende kapital? Det er ikke fordi vi har en veldig stor omsorg for de aller rikeste og ikke vil at de skal betale skatt, for det vil vi at de skal. Det handler om at dette er en ganske viktig del av det å løse de utfordringene Norge står foran. Vi vet at om få år kommer aktiviteten innenfor olje- og gasssektoren til å gå ned. Vi vet at inntektene til oljefondet kommer til å gå ned. Vi har ganske mye vi skal betale for i dette landet, og da må vi ta inn over oss at de som betaler for det, er det private næringslivet rundt omkring i landet. Det

er verdiskapingen der som baker kaken større, og som gjør at vi har noe å fordele, slik at vi kan opprettholde det fine velferdssamfunnet vi er.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:46:19]: Eg synest Høgre har eit veldig rart forhold til arbeid. Ein type arbeid, vanleg arbeid, det som vanlege folk driv på med, skal skattleggjast høgt, med 40–45 pst. av ei vanleg arbeidsinntekt, så det skal skattleggjast høgt. Dei skal bidra med ein vesentleg andel av sitt arbeid og si inntekt til fellesskapen. Med ein gong dette arbeidet er kapital – aksjar – skal ein ikkje skattleggje det. Det er målet til Høgre. Ein skal ikkje skattleggje slik kapital. Det er eit heilag arbeid som skjer når kapitalen gjer arbeidet, mens vanlege folk skal bere byrda med skatt i langt større grad enn dei aller rikaste.

Eg fekk aldri heilt svar på spørsmålet mitt, for representanten Bru viste til at ein gir litt meir skatteuttak til folk med vanlege inntekter. Men kvifor i all verda skal resten av befolkninga sitje og sjå på at ein så stor andel av samfunnets pengar skal gå til dei aller rikaste?

Tina Bru (H) [10:47:22]: Vi er for at man skal skatte av kapital. Vi er for utbytteskatt, vi er for selskapsskatt, og vi er for at næringslivet skal bidra og betale, men vi er imot formuesskatten på arbeidende kapital fordi den svekker mulighetene næringslivet har til å vokse og bidra med mer. Det er på den måten vi får fordelt inntektene derfra: De går ut igjen – over et statsbudsjett – til hele landet og til de tiltakene vi mener det er viktig å prioritere.

Det er ikke en naturlov at hvis man kutter skattene, får man mindre velferd i den andre enden. Så mye som skattene har økt med gjennom denne regjeringssperioden, burde det jo skinne av alt. Det gjør ikke det: Helsekøene går opp, det er færre politifolk i gatene, skoleresultatene er dårligere. Det skulle ikke vært slik, hvis det var slik at jo mer man økte skattene, desto bedre velferd fikk man, og desto bedre ble alt. Det er ikke slik det fungerer. Tvert imot viser vi i vårt budsjett at det er mulig å kutte skattene samtidig som man får mer velferd i den andre enden. Det er det som kommer til å sikre velferden vår på lang sikt. Noen ganger må vi også tenke på noe annet enn bare neste år.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:48:30]: Man må skape før man kan dele, og noe av det som påvirker handlingsrommet i statsbudsjettet aller mest, er produktiviteten i den norske økonomien. Over flere tiår har forskning vist at et organisert arbeidsliv er en av de tingene som sørger for at norsk økonomi er produktiv – at mange arbeidstakere og arbeidsgivere er medlemmer av sine foreninger og dermed kan sørge for ryddige forhold på arbeidsplassen. I Høyres budsjett foreslår

man å kutte i fagforeningsfradraget, i en tid der folk får dårligere råd og vi skjønner at hver eneste regning vurderes spesielt nøye. Man foreslår ikke å kutte i fradraget som arbeidsgiverne får, og som de kan trekke fra før de betaler sin skatt.

Så mitt spørsmål til Tina Bru er både om Høyre er enig i at organisert arbeidsliv er viktig for produktiviteten i norsk økonomi, og i så fall hvilke andre tiltak man har i budsjettet sitt for å sikre at også arbeidstakere skal ha råd til å være organisert på samme måte som arbeidsgivere, som har tilnærmet fullt fradrag for sine utgifter.

Tina Bru (H) [10:49:33]: Ja, jeg er veldig for at vi skal ha et organisert arbeidsliv i Norge, jeg mener det er en veldig styrke ved det norske samfunnet at vi har nettopp det – et trygt og godt arbeidsliv.

Jeg svarte på dette spørsmålet i stad. Det er riktig at vi reduserer fagforeningsfradraget ned til det nivået som var under Solberg-regjeringen, og det har vi gjort fordi vi heller velger å prioritere skattelette til alle. Nå er også fagforeningsfradraget på et veldig høyt nivå, men man har ikke sett at det har hatt en effekt i form av at flere har blitt fagorganisert. Jeg tror ikke det er det eneste svaret for å sikre et organisert arbeidsliv. Jeg kan betrygge representanten med at det er jeg for, selv om jeg i dette budsjettet mener det er viktig å prioritere skattelette til alle.

Sveinung Rotevatn (V) [10:50:26]: Det er togtrobbel på Austlandet, og i media i dag kan vi lese at Høgre kallar samferdselsministeren inn på teppet, som det heiter, eller ber han svare i Stortinget, som det jo egentlig er snakk om, og representanten Liv Kari Eskeland seier då:

«Tog som ikke går i tide, er stappfulle og er innstilt, har blitt regelen, ikke unntaket. I dag ser vi det igjen: Signalfeil fører til innstillinger og forsinkelser (...). Det hele er en skamplutt.»

Eg er einig i den skildringa. Eg kan skjønne at Høgre føler at det har ein arv å ivareta her, all den tid regjeringa der bl.a. Høgre og Venstre deltok, satsa solid på jernbane og fekk ned vedlikehaldsetterslepet. Men viss ein lesar Høgre sitt alternative budsjett, så er det eit kutt i Bane NOR på 500 mill. kr, og då er det greitt å minne om at Bane NOR har ansvaret for vedlikehaldet av infrastrukturen på jernbanen. Det kunne ein tenkje seg var greitt om ein omprioriterte til andre jernbaneformål, men eg kan eigentleg ikkje sjå spor av ei jernbanesatsing. Så då er spørsmålet: Korleis vil Høgre betre forholda utan pengar?

Tina Bru (H) [10:51:30]: Vi bruker mer penger i vårt alternative budsjett til oppfølging av Nasjonal transportplan på vei og jernbane. Det har vært en priorite-

ring for oss. Blant annet gir vi penger til Ringeriksbanen, dobbeltsporet Stokke til Sandefjord, og mange jernbanesatsinger opprettholdes, for det er viktig.

Når det gjelder Bane NOR: Ja, den driftskreditten avvikles, og midlene går tilbake til staten. Men nå har selskapet 8,8 mrd. kr på bok, og erfaringene viser at behovet har vært begrenset. Så jeg tror det går helt fint.

Presidenten [10:52:05]: Replikordskiftet er omme.

Ole André Myhrvold (Sp) [10:52:20]: Det siste året har igjen vært preget av store og dramatiske hendelser ute i verden. Her hjemme og i den verdenen finanskomiteen beskjeftiger seg mest med, har året vært preget av avtakende prisvekst, stabil rente og en alltid tilstedeværende spekulasjon om når Norges Bank vil ha mulighet til å sette den nevnte renten ned. Sysselsettingen har vært høy, og lønnsoppgjøret har gitt utsikter til styrket kjøpekraft. Det går godt i norsk økonomi og i norsk næringsliv. Lønnsomheten er rekordhøy, det settes eksportrekorder, og i fjor ble det satt investeringsrekorder i norske bedrifter. Dette er bakteppet når vi skal legge de økonomiske rammene for det neste året.

For Senterpartiet er det viktig at disse rammene er et sterkt fellesskap med små sosiale og geografiske forskjeller og høy tillit. Jeg vil takke regjeringspartner Arbeiderpartiet og budsjettpartner SV for et godt og konstruktivt samarbeid.

I dette budsjettet prioriterer vi trygghet og forutsigbarhet for folk og næringsliv gjennom å prioritere lavere skatter og avgifter, en satsing på barna og barnefamiliene og ved å styrke beredskapen i form av bl.a. matproduksjon, politi og forsvar. I dette budsjettet fortsetter vi å redusere skattene for alle med lave og vanlige inntekter. Det betyr samlet sett at vi i vår regjeringstid har redusert inntektsskatten med over 10 mrd. kr for vanlige folk. Bare i dette statsbudsjettet tar regjeringen og SV grep som reduserer skattene med 17 mrd. kr for folk og næringsliv.

De neste årene vil norske kommuner måtte investere store summer i vann og avløp på grunn av gamle og utdaterte anlegg, forsømt vedlikehold og ikke minst nye krav til rensing og beredskap. At vi med dette budsjettet halverer momsen på vann, vil bidra til å dempe utgiftsøkningene til norske husholdninger som følge av det. Det handler også om å hjelpe det brede lag i Norge.

Distriktpolitikk handler om friheten til å kunne bo, leve og utvikle næringsliv og jobber i hele landet. I tillegg er det viktig at det bor folk i hele landet, ut fra et beredskapsperspektiv, og det handler om å utnytte ressursgrunnlaget. Uten bevisste politiske valg ville sentraliseringens iboende krefter sørget for avfolkning av store deler av landet, men siden 1960-tallet har vi hatt en bevisst holdning til det i Norge. Vi har hatt en aktiv distriktspo-

litikk, og vi har bygd et solid bolverk mot sentraliseringen for å sørge for å opprettholde bosetting. I dette budsjettet forsterker vi det bolverket gjennom å innføre en ordning med sletting av studielåmsgjeld for dem som bor og bosetter seg i de mest spredtbygde kommunene i landet.

Mange familier med høy boliglåmsgjeld har merket den vanskelige tiden ekstra godt, med økte priser og renter. Derfor fortsetter vi å satse på barnefamiliene og barna gjennom å holde prisene på barnehage og SFO lave og ved å styrke bemanningen. Vi sikrer at barnehageprisen i 2025 blir maksimalt 1 500 kr i de mest spredtbygde delene av landet og 2 000 kr i resten av landet. I tillegg ønsker jeg spesielt å nevne fra budsjettforliket at vi også øker minstepensjonen for enslige, med 6 000 kr fra mai neste år, og vi bidrar til en romsligere studenthverdag ved å øke studiestøtten med 10 pst. fra høsten 2025. Også det forsterker de sosiale profilene i dette budsjettet.

Grunnlaget for den norske velferden skyldes i stor grad våre olje- og gassressurser. Vi er glade for at vi også det neste året sikrer at oljenæringen får fortsette å utvikle seg. Vi skal utvikle, ikke avvike. Det er viktig for kysten vår, for finansieringen av vår felles velferd og ikke minst for Norges posisjon som en trygg energileverandør i en urolig verden.

I 2015 var Senterpartiet det første partiet som tok til orde for at Norge måtte oppfylle våre NATO-forpliktelsener. Da vi overtok regjeringsmakten i 2021 var forsvarsbudsjettet på 65 mrd. kr. Neste år vil det være på 110 mrd. kr. Det følger av at verden har blitt mer urolig. Det var et enstemmig storting som sluttet opp om Forsvarets langtidspan tidligere i år, og det er et bredt flertall som nå samler seg rundt en påplussing på Nansenprogrammet for 2025 i forbindelse med behandling av dette budsjettet. Vi fortsetter denne satsingen for vår felles trygghet, for tiden krever det.

Vi har utfordringer med narkotika og gjengkriminalitet. Det har blitt stadig tydeligere for de fleste av oss de siste årene. Derfor har regjeringen dette året satset særlig på politi og på å motvirke utviklingen. Derfor ligger det penger i budsjettet til en ny gjengpakke med tiltak og midler til oppretting av et hurtigspor for ungdomskriminelle. Gjennom forliket med SV forsterker vi hurtigsporet til to nye politidistrikter. Vi skal gjenskape tryggheten i utsatte lokalmiljøer og gjøre det klart at kriminalitet og narkotika ikke er ønsket i våre lokalsamfunn. Vi styrker også tolletaten for å bedre vernet om grensen vår.

Oppsummert er det vi vedtar rammene for i dag, et statsbudsjett der fokuset må være trygghet for land og folk, for hverdagen og for hverdagsøkonomien til folk i

hele Norge. Jeg er stolt av det budsjettforliket vi legger fram i dag.

Presidenten [10:57:15]: Det blir replikkordskifte.

Helge Orten (H) [10:57:27]: Gratulerer til representanten med å ha landet et budsjettforlik i rimelig tid før budsjettdagen. Jeg vil likevel anbefale representanten å stemme på Høyres alternativ.

Jeg følger med på litt forskjellig, også nominasjonsmøter i Møre og Romsdal Senterparti, og der uttalte Senterparti-veteranen Bergsvein Brøske følgende:

«Trygve har sviktet i tre år når det gjelder skatt. Vi må få slutt på skatt på arbeidende kapital. I Distrikts-Norge trenger vi gründere og bedriftsledere som skaper verdier og arbeidsplasser. Da må næringslivet få like rammevilkår. Vi kan ikke skattlegge arbeidende kapital i bedriftene, for næringslivet vårt er konkurranseutsatt.»

Det er en ganske god beskrivelse. Er representanten Myhrvold enig med sin partifelle i Møre og Romsdal?

Ole André Myhrvold (Sp) [10:58:14]: Senterpartiet er opptatt av å fordele goder over hele landet. Over 50 pst. av formuesskatten tar vi inn i Oslo og det sentrale østlandsområdet; det er altså ingen distriktsbeskatning. Det er også sann at Senterpartiet har sagt at verden utvikler seg, og vi følger med. Derfor senket vi formuesskatten på næringseiendom i distriktene i det forrige budsjettet. Det er ikke sann at ting er statiske.

De fleste partier er nå inne i en programprosess, og så får vi se hvilket skatteopplegg vi legger for det neste året. Men formuesskatten er ikke en direkte distriktsfiendtlig skatt. De verdien staten tar inn i formuesskatt, er altså hovedsakelig i det området vi nesten har utsikt til her, og i det sentrale østlandsområdet, ikke i distriktene.

Helge Orten (H) [10:59:06]: Jeg oppfatter det som et nei, altså at en ikke er enig med sin partifelle ute i Distrikts-Norge som faktisk mener at denne skatten er skadelig, og at det også hemmer utviklingen i distriktene.

Senterpartiet må ta ansvar for at det er innført både ny grunnrenteskatt med tilbakevirkende kraft og ekstra arbeidsgiveravgift, og skatten på arbeidende kapital, som vi nå snakker om, er økt betydelig. Alle disse skattegrepene tapper bedriftene rundt omkring i det ganske land, i hele landet, for penger som er viktige for både nyskaping og nye arbeidsplasser i tiden framover. Mener representanten seriøst at det er god distriktspolitikk å svekke bedriftenes investeringsevne gjennom økte skatter?

Ole André Myhrvold (Sp) [10:59:52]: Vi jobber for å holde skatter og avgifter nede, og i dette budsjettet

kutter vi altså skattene og avgiftene med 17 mrd. kr, også for næringslivet. Jeg er mye mer bekymret for den distriktsprofilen Høyre legger opp til i sitt budsjett, hvor man øker drivstoffavgiftene med 2,87 mrd. kr. Det vil ramme næringslivet. Man kutter i bredbåndsutbygging, som vil være viktig for næringslivet i distriktene. Man kutter i gratis ferjer og billigere flypriser, som Senterpartiet har kjempet for å få inn, nettopp for å legge til rette for næringsliv og utvikling i hele landet. Det er jo det det handler om: å bruke politikk for at det skal bo folk og være utvikling i hele landet.

Jeg tror også at næringslivet har et skattenivå som hele tiden må debatteres, og det gjøres. Men det går godt i norsk næringsliv, og når representanten viser til grunnrenteskatten, kom det altså rekordresultat fra den næringen for ikke veldig mange dager siden.

Helge Orten (H) [11:00:49]: Jeg registrerer igjen at representanten ikke er så opptatt av type skatteordning eller å sørge for at det er bedre skatteordninger for bedriftene rundt omkring i landet. Tvert imot øker Senterpartiet og regjeringa skattene for næringslivet betydelig og har gjort det nå i tre år. Den kritikken kommer også fra Senterpartiets egne partifeller rundt omkring i Distrikts-Norge. Da tenker jeg at det jo kunne være en tanke også å prøve å lytte til sin egen grasrot, og kanskje høre litt på hva de mener er viktig for å skape vekst og utvikling i Distrikts-Norge.

Når vi møter bedrifter og næringsliv rundt omkring, er det ikke diverse særordninger som er det viktigste, men at vi må ha stabile, forutsigbare rammevilkår og et skattesystem som legger til rette for vekst og utvikling, og at skatten på arbeidende kapital må bort, slik som Bergsvein Brøske og andre Senterparti-folk viser til. Er representanten villig til å se på dette på nytt, og se at det faktisk er viktig for distriktspolitikken framover?

Ole André Myhrvold (Sp) [11:01:50]: Vi lytter til Bergsvein Brøske og andre, også næringslivet. Programkomiteen har faktisk lagt fram et forslag om å øke bunnfradraget på formuesskatten, men jeg skal ikke forskutture den prosessen i vårt parti og hvor vi ender. Det går imidlertid fortsatt ganske godt i norsk næringsliv over det ganske land, og det meste av formuesskatten tas altså inn i det sentrale østlandsområdet og er ikke en distriktsskatt, slik Høyres representant her forsøker å framstille det.

Vi sto her også for ett år siden, i denne debatten, og da var representanten opptatt av den ekstra arbeidsgiveravgiften på høye inntekter, og om den skulle bort. Nå kan vi altså vise til at vi har tatt den bort, slik vi sa vi skulle gjøre. Så denne regjeringen følger opp de lovnadene vi har gitt.

Roy Steffensen (FrP) [11:02:49]: Forutsigbare rammevilkår og lav politisk risiko var noe som investorer forbandt med Norge. Nå har vi fått rykte på oss for å være et land hvor politisk risiko er blitt en faktor som må kalkuleres inn, etter at regjeringen de siste årene har kommet med brå og uforutsigbare endringer, uten solide utredninger, gjerne med tilbakevirkende kraft. Dette har blitt bryskt avfeid som problemstilling av regjeringspartiene gang på gang, men nå fikk vi et nytt eksempel i budsjettenigheten.

I juni 2023 ble det lagt fram en stortingsmelding om havbunnsmineraler. Den ble behandlet og vedtatt av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet. Flertallet sa at det skal gis leteliser fra departementet, som kan og skal føre til en utvinningstillatelse. Mange selskaper har posisjonert seg for tildeling av leteliser i 2025. Nå har Arbeiderpartiet og Senterpartiet gitt SV en omkamp og rykket tilbake til start. Mener Senterpartiet at dette kjennetegner forutsigbare rammevilkår og lav politisk risiko?

Ole André Myhrvold (Sp) [11:03:50]: Det er ingen tvil om at SV har fått gjennomslag for å utsette dette med havbunnsmineraler, men vi har fått gjennomslag for å ta vare på norsk olje- og gassindustri – den langt største næringen og den viktigste for å ivareta norsk velferd.

Dette er en utsettelse for havbunnsmineralnæringen ut 2025, og regjeringen kommer til å bruke den tiden til å bygge et rammeverk rundt den framtidige næringen, bl.a. gjennom å forberede forskrifter og regelverk som gjør at næringen skal ha forutsigbarhet. Så legger vi til grunn at det er en føre-var-holdning for denne næringen også, og vi skal forvalte norske havområder i den gode tradisjonen Norge alltid har hatt, nemlig ved å ta vare på de verdiene som ligger der.

Sveinung Rotevatn (V) [11:04:48]: Den største satsinga i statsbudsjettet er verken landbruk, breiband, gratis ferje eller andre ting som Senterpartiet er opptatte av. Den største satsinga i statsbudsjettet er veksten i helserelaterte trygdeytningar. Vi ser no ei utvikling som gjev all grunn til uro. I løpet av dei fire siste åra er 80 000 menneske i Noreg gått inn i helserelaterte trygdeytningar. Det er like mange som det bur i heile Tromsø. Vi ser ei arbeidslinje som vert svekt dag for dag. I går kollapsa IA-avtalen. Og når ein snakkar med Arbeidarpartiet sine representantar, verkar viljen til å styrkje arbeidslinja og sørgje for at fleire kjem i jobb, totalt fråverande.

Spørsmålet er om den same haldninga gjer seg gjeldande i Senterpartiet. Eg har jo oppfatta Senterpartiet som eit parti som er opptatte av at vi skal ha ei arbeidslinje, at det skal løne seg å jobbe, og at vi skal få ned utanforskapen. Er dette eit område der Senterpartiet ikkje

har nok gjennomslag i regjering, eller er det berre out-sourca til LO og Arbeidarpartiet?

Ole André Myhrvold (Sp) [11:05:48]: Senterpartiet er opptatt av at folk skal stå i jobb, og jobber for en aktiv arbeidslinje. Det er beklagelig at partene ikke kom til enighet om en ny IA-avtale, for det ville skapt en forutsigbarhet for både arbeidsgivere og arbeidstakere i tiden framover. Denne regjeringen har gjort mye for å styrke arbeidslinjen og kommer til å fortsette det arbeidet også framover.

Den ubrukte ressursen vi har i form av dem som ikke er i jobb, må vi jobbe ytterligere med. Jeg vil oppfordre både kommuner og fylkesting, som er store arbeidsgivere, til å jobbe med det. Vi har sett eksempler nå hvor man har jobbet med tiltak i f.eks. barnehagesektoren og fått sykefraværet ned, og jeg tror det fortsatt kan gjøres en betydelig innsats lokalt for å få folk i jobb og få dem tilbake fra sykmelding.

Presidenten [11:06:39]: Replikorkordskiftet er avsluttet.

Hans Andreas Limi (FrP) [11:06:58]: Det må bli billigere å være svensk, så den svenske energi- og næringsministeren Ebba Busch i forbindelse med at regjeringen i Sverige lanserte kraftige tiltak for å redusere drivstoffprisene i Sverige. Tenk om vår finansminister hadde sagt det samme. Ikke at det skal bli billigere å være svensk, det ville vært oppsiktsvekkende, men at det skal bli billigere å være norsk, billigere å bo og leve i Norge, ved at skatter og avgifter senkes betydelig og ikke bare med én krone dagen. Og i motsetning til Sverige er jo Norge et veldig rikt land.

Fremskrittspartiet mener at folk og bedrifter skal få beholde mer av sine egne inntekter, og at folk skal få større økonomisk handlefrihet. Nå er det viktigere enn noensinne, for vanlige norske familier har opplevd en formidabel vekst i utgiftene de siste tre årene – rundt 180 000 kr på grunn av strøm, mat, drivstoff og høy rente. I samme periode har staten hatt enorme ekstrainntekter, bl.a. på grunn av høye strømpriser. Derfor foreslår Fremskrittspartiet i vårt budsjett å senke inntektskatten ved å øke personfradraget og frikortgrensen til 150 000 kr. Det gir 9 000 kr i skattelettelse på helt vanlige inntekter, og det vil merkes i lommeboken og gi en bedre privatøkonomi for de aller fleste.

Vi foreslår også å halvere merverdiavgiften på mat og en halvering av veibruksavgiften på drivstoff. Og når strømprisene igjen stiger, er det riktig å forbedre strømstøtteordningen til husholdningene og ikke gjøre det motsatte, som er foreslått av regjeringen og SV. Vi foreslår en makspris på 50 øre per kWh. Nå forskes det på energifattigdom i Norge. Det er et nytt begrep i Norge,

og dessverre er det sannsynligvis mange som vil fryse også til vinteren, fordi de ikke har råd til å betale for strømmen. Samtidig har staten fortsatt store ekstrainntekter på grunn av høye priser.

Skatt har blitt et enda viktigere tema i den offentlige debatten. Noen forsøker å fremstille skattedebatten som en debatt om mindre skatt for de aller rikeste blant oss. Det er en misforståelse, for engasjementet i debatten kommer først og fremst fra eiere av små og mellomstore bedrifter i Norge, som det er flest av, og det er også gründere som er bekymret fordi de ikke ser mulighet for vekst og kapitalinnhenting i det norske markedet på grunn av skattesystemet. Vi må heie på dem som vil investere, dem som vil ta risiko, dem som vil skape arbeidsplasser, og ikke minst dem som skal bidra til å finansiere vår velferd. Derfor foreslår Fremskrittspartiet lavere verdsetting på aksjer og driftsmidler for å senke skattetrykket på norsk eierskap, og i realiteten på norske bedrifter. Og vi øker bunnfradraget i formuesskatten til 3 mill. kr for alle.

Selv om staten fortsatt har høye inntekter, er vi helt nødt til å gjøre noen tydelige prioriteringer på utgiftssiden. På samme måte som norske familier de siste årene har måttet begrense sine utgifter betydelig, må også staten klare å kutte utgifter og effektivisere forvaltningen. Vi kan ikke bare øke regningen til innbyggerne og bedriftene. Det er i hvert fall ikke bærekraftig.

Fremskrittspartiet foreslår å gjeninnføre effektiviseringskravene til statlige etater. Vi foreslår store kutt på utgiftssiden, men vi skjærer de viktigste områdene og gjør tydelige prioriteringer. Vi reduserer overføringene til fylkeskommunen fordi vi vil utvikle dette forvaltningsnivået, men vi øremerker penger til de områdene som er viktigst for våre innbyggere. Det er eldreomsorgen, både drift og nye sykehjemsplasser, tryggere veier gjennom økt vedlikehold og rassikring, skole osv., totalt nesten 5 mrd. kr mer til prioriterte områder i kommunesektoren.

Helsekøene og ventetidene i helsevesenet må ned. Vi legger inn mer penger til sykehusene og psykiatrien, bl.a. for å kjøpe mer ledig kapasitet hos private aktører.

Det må oppleves trygt å bo i Norge. Nå er det altfor mange som kjenner på en utrygghet på grunn av økende kriminalitet, mindre synlig politi og langt flere henleggelse av saker, også med registrert mistenkt, der ikke forholdsmessig ressursbruk oppgis som grunn for henleggelse. Vi må få tryggheten tilbake, og derfor foreslår vi en stor økning til justissektoren og til politiet for å ansette flere ute i politidistriktene. Så vil jeg ta opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten [11:12:07]: Representanten Hans Andreas Limi har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Åse Kristin Ask Bakke (A) [11:12:20]: Med Arbeidarpartiet i regjering prioriterer vi kultur i heile landet, i motsetning til Framstegspartiet i sitt forslag, som kuttar mange milliardar til kultur. Dette vil ramme barn og unge ved at dei ikkje lenger har tilgang til bibliotek eller skulebibliotek. Teatera i landet og festivalar vil ikkje lenger få støtte og vil kunne forsvinne frå bygd og by. Då vi tidlegare i denne perioden behandla statleg eigarskap, føreslo Framstegspartiet å selje oss ut av Carte Blanche, Den Nationale Scene, Den Norske Opera & Ballett, Filmparken, Nationaltheatret, Rogaland Teater, Talent Norge og Trøndelag Teater, og i tillegg til det utvikle Norsk Tipping, noko som vil bety ei rasering av frivilligheita og idretten. Og ikkje nok med det, i tillegg vil ein sende NRK på børsen.

Frå første til siste forslag vil eg kalle dette beint fram unorsk. Er det slik å forstå at om Framstegspartiet får styre kulturpolitikken framover, så er det slutt på Noreg slik vi kjenner det?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:13:21]: Det hørtas veldig dramatisk ut. Jeg må si jeg nesten ble litt redd. Er det konsekvensen av Fremskrittspartiets politikk? Selvfølgelig er det ikke det. Da har representanten bare valgt ut enkelte kuttforslag og ikke sett på helheten. Vi gjør tydelige prioriteringer, som jeg sa i mitt innlegg, for det er nødvendig. Vi er nødt til å prioritere på utgiftssiden. Vi prioriterer kommunene gjennom å styrke eldreomsorgen. Vi styrker frivilligheten. Vi setter av 1 mrd. kr til skole og utdanning. Det er våre prioriteringer – ja. Så kutter vi i en del kulturtiltak som vi mener ikke skal ha så store bevilgninger som det regjeringen har lagt opp til.

Åse Kristin Ask Bakke (A) [11:14:06]: Kuttiveren til Framstegspartiet stoppar ikkje berre med kulturen. Dei føreslår òg å kutte fleire hundre millionar kroner til Den norske kyrkja. Det kan vel ikkje tolkast som noko anna enn ei rasering av folkekyrkja, noko som er dramatisk for alle lokalkyrkjene våre over heile landet. Det skapar stor usikkerheit for alle tilsette i lokalkyrkjene dersom Framstegspartiet skulle få makta neste år. I forslaget til partiprogram vil dei òg fjerne alle pengane som går til trussamfunna, så dette budsjettforslaget er vel berre ein forsmak på kva Den norske kyrkja og den norske befolkninga kan vente seg med Framstegspartiet. Det bør alle, både dei som går i kyrkja jamleg, og dei som berre er der ved høgtider, merke seg. Eg lurar på om det er ein slags ny – men ikkje så hyggjeleg – juletradisjon viss Framstegspartiet skulle få makta, at ein begynner med f.eks. inngangspengar for å kome inn i kyrkja?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:15:05]: Nå er vel ikke kollekt noe ukjent fenomen i kirken, og de fleste som er ivrige kirkegjengere, bidrar helt sikkert til å finansiere sin menighet. Det er ganske vanlig. Men vi skal ha en fri og uavhengig kirke i Norge. Det å være medlem av eller med i en menighet er en helt frivillig sak, og vi mener at det er de enkelte medlemmene som skal være med på å finansiere det. Så ønsker vi samtidig å bruke statlige midler på å vedlikeholde og ta vare på kirkebygg og den type ting. Men selve religionsutøvelsen er en helt frivillig, privat sak, som den enkelte selv også må bidra til å finansiere.

Helge Orten (H) [11:15:58]: Som representanten Limi var inne på, er våre to partier enige om ganske mye, spesielt når det gjelder næringsbeskatning. Ikke minst er vi opptatt av å redusere og fjerne skatten på arbeidende kapital, og det er andre typer grep som er viktige for næringslivet. Men så leser jeg Fremskrittspartiets budsjett, og jeg ser at når det gjelder grunnrenteskatten på havbruk, har Fremskrittspartiet valgt å ikke redusere satsen. De har riktignok fjernet prisrådet, slik som vi er enige om, og det tror jeg er et veldig godt grep, men Høyre har også prioritert å redusere satsen til 15 pst. Er det slik at Fremskrittspartiet nå har slått seg til ro med satsen på 25 pst.?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:16:46]: Fremskrittspartiet har redusert skatter og avgifter med nesten 60 mrd. kr i budsjettforslaget for 2025. Høyre er langt unna det nivået. Men vi har også gjort noen prioriteringer, og vi mener at det viktigste er å få fjernet prisrådet og normprisen for oppdrettsnæringen. Det er også signalene som har kommet – tydelig – fra næringen. Så har vi åpnet for å være villige til å diskutere satsen. Vi har ikke foreslått å justere satsen nå, også fordi det er veldig stor usikkerhet rundt det totale provenyet fra denne grunnrenteskatten, men vi har tross alt redusert formueskatten med 12 mrd. kr, noe som vil komme denne næringen til gode.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:17:44]: Det er interessant å lytte til Framstegspartiet sine prioriteringar, og det som er endå meir interessant, er å sjå kva som vert resultatet når Framstegspartiet samarbeider med andre parti. Eg merka meg at representanten Steffensen stilte spørsmål til representanten Bru tidlegare i debatten om kor mykje CO₂-avgifta ville auka om ho vart finansminister. Det kan kanskje vere interessant å stille representanten Limi det same spørsmålet: Om representanten Bru vert finansminister i ei Listhaug-regjering, kor mykje vil avgiftene auke? Vil drivstoffavgiftene auke på mineralolje, f.eks.? Vil dei auke meir enn då Siv Jensen var finansminister? Korleis vil avgiftsutviklinga vere?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:18:27]: Jeg synes det er grunn til å minne representanten Gjelsvik på at han representerer et regjeringsparti som har vært med på å øke skatter og avgifter med nesten 30 mrd. kr. Det er en stor prestasjon. Det har gått ut over veldig mange. Da vi satt i regjering, mener jeg å huske at vi reduserte skatter og avgifter med godt over det beløpet – med 38 mrd. kr. Det sier litt om forskjellen på venstresiden og høyresiden i norsk politikk. Vi mener det er riktig at folk skal få det litt lettere, at bedriftene våre skal få lavere skatter, mens Senterpartiet og Arbeiderpartiet velger å dra det i stikk motsatt retning. Det er greit, der er vi uenige, men jeg kan i hvert fall love på vegne av Fremskrittspartiet at vi ønsker å redusere skatte- og avgiftsnivået i Norge betydelig, også eventuelt i et samarbeid med andre partier.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:19:22]: Sist gong Framstegspartiet sat i regjering, bidrog finansminister Siv Jensen til auke i avgifter år etter år. Då Siv Jensen gjekk av som finansminister, var avgiftene på f.eks. mineralolje høgare enn då ho tok over som finansminister.

Eg registrerer at representanten Steffensen spør Framstegspartiet sin føretrekte partner, Høgre, om kor mykje CO₂-avgifta skal auke i neste periode. Ein skal altså samarbeide med eit parti som i sitt alternative budsjett har ein avgiftsauke på over 5 mrd. kr, over 2 mrd. kr på drivstoffavgifter. Kor stor auke er det Framstegspartiet meiner at det vil vere rom for i neste periode?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:20:13]: Jeg går ut fra at representanten har lest vårt alternative budsjett. Vi ønsker ikke å øke avgiftene – snarere tvert om. Vi ønsker å redusere både skatter og avgifter. Jeg registrerer at Senterpartiet er veldig for å øke CO₂-avgiften kraftig, som man har gjort i hvert eneste budsjett. Det er vi imot. La oss være veldig tydelige på det. Vi mener det er veldig uheldig hvis Norge skal ende opp med et nivå hvor CO₂-avgiften er det dobbelte av hva som er kvoteprisen, eller beregnet kvotepris, i EU. Det vil være negativt for norske bedrifter, og det vil forringe konkurransevilkårene og mulighetene for norske bedrifter. Vi er helt tydelige på det. Dessverre har Senterpartiet og Arbeiderpartiet bare fortsatt det vi så i det siste budsjettet fra Solberg-regjeringen. Da vi satt i regjering, fikk vi kompensert i hvert fall noe ved at vi reduserte veibruksavgiften tilsvarende, så det ikke ble dyrere bensin og diesel for bilistene.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [11:21:23]: Ser man på forslaget til statsbudsjett fra Fremskrittspartiet, lukter det olje og økte klimagassutslipp. Man fjerner avgifter på fossilt drivstoff, men gir ingen lettelser til elbil. Man fjerner avgifter på flyreiser og kutter samtidig i sat-

sing på elfly. Man kutter i tilskuddene til nye grønne næringer, samtidig som man øremerker penger til kulldrift på Svalbard.

Man skulle tro at Fremskrittspartiet er en parodi på seg selv. Jeg søkte på «klima» i det alternative budsjettet til Fremskrittspartiet, og det eneste som kom opp, var forslag til kutt – med ett unntak, nemlig å kjøpe flere kvoter i utlandet. Istedenfor å bruke penger på å få ned utslippene i Norge og bygge nye grønne næringer, vil Fremskrittspartiet sende pengene ut av landet for å bygge opp andre lands næringer. Forstår det den som kan. Jeg lurte på om representanten Limi kan peke på hvor i budsjettforslaget til Fremskrittspartiet man finner klimapolitikken.

Hans Andreas Limi (FrP) [11:22:24]: I motsetning til SV er vi opptatt av resultater. Skal vi bruke penger på å redusere klimagassutslipp, må vi bruke våre penger der det får størst effekt på utslippene, og det er ikke i Norge. Derfor er det veldig fornuftig å kjøpe kvoter og utnytte fleksibiliteten i EUs kvotesystem. Nå har også regjeringen skjønt det, og jeg har ikke registrert at SV er imot det når regjeringen foreslår å øke kvotekjøpene med 150 pst. neste år. Det er nettopp fordi man nå har måttet erkjenne at alle de dyre tiltakene som smerter bedrifter og folk i Norge, ikke gir noen effekt på klimagassutslippene – snarere tvert om, hadde jeg nær sagt. Det er i hvert fall forsvinnende lite. Da må det andre virkemidler til, og vi mener at kvotekjøp er en veldig fornuftig løsning for å bidra til lavere utslipp der vi får størst effekt av kronene.

Marie Sneve Martinussen (R) [11:23:26]: Jeg prøver meg på et reelt spørsmål, om noe jeg faktisk lurer på. I Fremskrittspartiets alternative budsjett er det en tabell med sentrale inndekninger. Noe av det er for så vidt rett fram, f.eks. økt utbytte, det forstår jeg, og økt oljepengebruk, men det er også en litt mystisk post som jeg lurer på om representanten Limi kan utbrodere litt om. Det står at man forventer å tjene inn 3,4 mrd. kr på samfunnsøkonomisk effekt av redusert innvandring. De konkrete budsjettkuttene, f.eks. til å ta imot færre kvoteflyktninger og mindre stønader, ligger jo i budsjettet som budsjetteffekter. Så jeg lurer på hva det er Fremskrittspartiet har regnet seg fram til – den samfunnsøkonomiske effekten, som man da åpenbart forventer at skal få en slags budsjetteffekt, og dermed er penger som kan brukes fra og med tidlig på året neste år.

Hans Andreas Limi (FrP) [11:24:15]: Vi gjør to ting på innvandring og integrering. For det første reduserer vi antall ankomster neste år. Vi reduserer antall flyktninger og asylsøkere ned til det som er nivået i Sverige, fordi vi også vil stramme inn på våre ytelser, og det er

ingen grunn til at Norge skal fremstå som det mest attraktive landet å komme til i Norden. Det er det ene. Så vet vi at innvandring har store kostnader. Vi kan ikke beregne alle effektene neste år, men det å bosette 3 000 færre vil bety at vi reduserer utgiftene våre til innvandring og integrering med mange milliarder kroner. Vi har lagt inn førsteårseffekten, beregnet 5 pst., og det gir da en innsparing på i overkant av 3 mrd. kr. Det er beregnet på 3 000 færre bosatte i Norge.

Sveinung Rotevatn (V) [11:25:25]: Eg veit ikkje om det var eit utslag av romsdalsk høflegheit, men eg synest representanten Helge Orten var veldig høfleg når det gjeld den snuoperasjonen Framstegspartiet har gjennomført på grunnrenteskatt på havbruk, for den snuoperasjonen er ganske oppsiktsvekkjande. Seinast i fjor var partileiar Sylvi Listhaug ute i Finansavisen med eit frontalåtak på Høgre og sa:

«Høyre har mumlet lenge nok om grunnrenteskatt for havbruk.»

Ho kravde at heile vart fjerna. No, eitt år seinare, viser det seg at Framstegspartiet er for den same grunnrenteskatten på havbruk som Venstre fekk regjeringa med på ved å forhandle om det – krone for krone.

Då er eigentleg spørsmålet: Er vi kanskje no der at dette faktisk er eit ganske fornuftig kompromiss, ein fornuftig skattereform som næringa klarer å leve godt med? Dersom ein då klarer å ta vekk denne byråkratiserande prisrådsmekanismen, som vi er einige i bør takast vekk, men som ikkje har noko med skattenivået å gjere, kan vi kanskje bruke tida på andre fornuftige skattelettar, f.eks. på formuesskatten og inntektsskatten til vanlege folk.

Hans Andreas Limi (FrP) [11:26:28]: Det er riktig at normprisen og prisrådet ikke direkte har noe med skattesatsen å gjøre, men det er likevel en veldig viktig del av den grunnrentebeskatningen som regjeringen, ved hjelp av Venstre, innførte. Det er fordi den har skapt et vanvittig byråkrati i næringen, det er kostnadsdrivende, og det er veldig krevende å beregne, altså å komme frem til riktig grunnlag å beregne grunnrenteskatten av. Det er det ene. Vi foreslår å avvikle den ordningen og basere det på reelle inntekter og utgifter.

Så har vi ikke sagt noe om satsen. Vi har ikke fredet grunnrenteskatten på oppdrettsnæringen, men vi har gjort andre prioriteringer på skatte- og avgiftssiden. Blant annet har vi gjort kraftige reduksjoner i formuesskatten, for vi mente at det var riktig nå, og det vil også komme næringen til gode. Det er ikke dermed sagt at vi ønsker å videreføre den grunnrentebeskatningen som regjeringen og Venstre har innført – snarere tvert om. Vi har vært veldig motstandere av den hele tiden, for vi mente den var i brudd med det forliket vi inngikk i 2019.

Presidenten [11:27:31]: Replikordskiftet er omme.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:27:44]: Eg vil først takke regjeringspartia for tøffe og produktive forhandlingar. Vi kom i mål. Sjølv om eg på eit tidspunkt lurte på om det var mogleg, gjekk det til slutt. Takk for samarbeidet.

Etter å ha høyrte innlegga frå høgresida sit eg igjen med ein litt sånn ekkel følelse. Det handlar eigentleg om ansvarlegheit i vår tid. Det blei veldig tydeleg for meg. Ein ting er å ha lese dei alternative statsbudsjetta til Høgre og Framstegspartiet, det er noko anna å høyre innlegga. Tina Bru heldt eit innlegg, som sikkert var bra Høgre-politikk, der ho lista opp utfordringane i vår tid, og det var kjemisk reinsa for miljø og klima. Det fanst ikkje. Den utfordringa finst ikkje i Høgres verd. Ein gjer eigentleg ikkje eingong eit forsøk på å leggje opp eit budsjett og ein politikk som gjer at vi som nasjon skulle kunne kome i mål med klimamåla våre. Det er djupt uansvarleg. Ein kan jo ikkje forvente at Framstegspartiet skal gjere det, men heller ikkje dei har nokon som helst politikk, anna enn å berre køyre på med gamal politikk. Spørsmålet vi må begynne å stille oss i denne salen i tida som kjem, er: Kvar blei det av den ansvarlege høgresida som tar tak i dei store utfordringane i vår tid?

Ein ting er klima, men her snakkar vi om heilt konkrete arbeidsplassar. Dersom Noreg ikkje klarer å få til den grønne omstillinga av norsk økonomi, kjem hundretusenvís av arbeidsplassar til å stå på spel. Vi veit korleis aktiviteten i olja kjem til å sjå ut framover. Dersom vi ikkje klarer å skape nye industribein å stå på, kjem store, tunge industrilokomotiv i norsk økonomi, leverandøriindustri og så vidare, til å gå tapt. Der har ikkje høgresida nokon plan i det heile tatt. Ein peiker på at ein skal kutte i skatten på det ein kallar for arbeidande kapital. Men herregud, dei utrekningane og berekningane har dei sjølve gjort da dei sat i regjering – Siv Jensens egne utval berekna jo dette: Det ville ikkje føre til fleire arbeidsplassar, det ville ikkje føre til meir verdiskaping å redusere og kutte der. Det er ingen næringspolitikk knytt til kutt i formuesskatten, men det er mykje omfordelingspolitikk. Gjennom omfordeling til dei aller rikaste skal altså landet byggjast, heilt utan sakleg grunnlag.

Så ansvarlegheit i vår tid, kva er det? No har vi ei djupt uansvarleg høgreside som trur at ho har svaret på dei store utfordringane i vår tid, men så klarer ho altså ikkje å nemne klima og omstilling.

Kjernen i SVs alternative statsbudsjett er at vi omfordeler. Vi omfordeler sånn at dei som har vanlege inntekter, kjem betre ut av det. Alle som har inntekt under 800 000 kr, får skatteutt i opplegget vårt, og så aukar vi skattlegginga av høge inntekter og kapital. Målet vårt er å skape eit skattesystem som reduserer forskjellane i

samfunnet. I dag har vi eit skattesystem som aukar dei, der dei aller rikaste, den såkalla éinprosenten, berre blir stadig rikare for kvar dag som går, og med opplegget til høgresida vil dette bli forsterka. Opplegget vårt er bra fordelingspolitikk, men det er også bra arbeidslivspolitik, for vi veit at reduserte skattar på låge inntekter også styrkjer etterspørselen etter arbeid. Små forskjellar er bra for samfunn og økonomi – det er godt dokumentert.

Vi legg opp til å styrkje velferd, bemanning, barnehage, SFO, tannhelse, studentar, barnetrygd, minstepensjonistar osv., grupper som i ulik grad er avgjerande dersom ein skal ha lik rett til utdanning, dersom ein skal få folk ut av fattigdom, og dersom ein skal styrkje økonomien til vanlege folk i ei vanskeleg tid.

På miljø har vi lagt oss i selen for å få eit opplegg som gjer at vi kjem i mål med klimaforpliktingane våre i eigen økonomi fram mot 2030. Opplegget vårt kuttar 57 pst. av utsleppa fram mot 2030, godt innanfor dei nasjonale målsetjingane våre. Dette gjer vi gjennom store omstillingsprogram og grønne investeringar som vil både redde industri, skape nye industrigreiner og peike ut framtida for nasjonen. Vi trappar opp CO₂-avgifta, startar omstillinga frå olje og gass og sikrar arbeidsplassane som er knytte til det. Det er kjernen i SVs politiske prosjekt.

Så har vi vore gjennom eit budsjettforlik med regjeringa, og sjølvsagt får ikkje SV gjennomslag for alt, men vi har fått til mykje. SV sikrar ein auke i studiestøtta på 10 pst., eller 10 700 kr i året i 2025. Totalt har SV gjennom denne stortingsperioden auka studiestøtta med nesten 34 000 kr i året for studentane i landet, og det er 300 000 studentar. Det sikrar lik rett til utdanning for alle norske ungdomar. Vi sikrar fleire studentbustader, og i statsbudsjettet sørgjer vi for finansiering av rundt 3 050 nye studentbustader.

Barnetrygda aukar vi for neste år med ein heilårs-effekt på 2,4 mrd. kr. For heile perioden samla sett betyr dette ein auke på 11 000 kr i året sidan 2021 for barn over seks år, og 3 500 kr for barn under seks år, i årlege utbetalingar. Det betyr enormt mykje for barnefamiljar og for omfordeling i samfunnet. Vi har fått satsane for barn over seks år opp på same nivå som for dei yngste barna, og heva barnetrygda til 1996-nivå – men da var det jo utan sosialhjelpsavkorting.

På tannhelse sørgjer vi for at 300 000 fleire unge vaksne får rett til billeg tannhelseteneste neste år, og med SVs gjennomslag i budsjettet for 2025 får 25-, 26-, 27- og 28-åringar no billegare tannlege. Viss ein ser dette samla over heile perioden, vil det seie at 550 000 unge menneske, altså 10 pst. av befolkninga, no vil få tilgang på rimeleg tannhelseteneste. Det er eit massivt framsteg for tannhelsetenestene i dette landet.

Minstepensjonistane har vore forsømte. Tal frå SSB viser at mellom 2015 og 2020 har 78 pst. av dei einslege minstepensjonistane i landet stabilt levd under fattigdomsgrensa. Med 6 000 kr i auke i dette budsjettet, og 10 000 kr i årlege auka utbetalingar til saman gjennom perioden, har vi tatt nye steg for å redusere fattigdommen blant dei eldre.

På klima og omstilling har vi styrkt Enova gjennom heile perioden, og med 1 mrd. kr i årets budsjett, der vi også endrar styringsavtalen sånn at verkemiddelet bidrar tre gonger meir til klimakutt, og til at Enova får ei mykje meir sentral rolle i kampen for å redusere kraftforbruket. Kombinert med CO₂-avgiftskompensasjonsordninga for industrien, varslingsplan om eit eige innsatsprogram for utslepp og CCS og utvikling av infrastruktur for CCS byggjer vi med dette opp heilt nødvendige verkemiddel og tiltak for å kome i mål med å redde industrien og klimamåla i Noreg. Vi aukar CO₂-avgifta på sokkelen og er einige med regjeringa om å setje ned eit utval som skal sjå på omstillinga av økonomien i lys av olje- og gassnæringa si reduserte betydning på sikt.

Klimasats er også eit område som har vore løfta i denne stortingsperioden, og regjeringa la opp til ein ganske låg sats på dette området. No får vi på plass 100 ekstra millionar, som gjer at vi får tatt i bruk det kommunale engasjementet for klima lokalt, og det same på Naturesats, der den nye ingrediensen i år er at denne satsinga på 100 millionar skal brukast til å bidra til klimanøytralitet i Kommune-Noreg.

Og så fekk vi stansa konsesjonsrunden på havbotnen. Dette er ein industri som ikkje bør sjå dagens lys. Alle miljøfaglege råd går imot det, både nasjonalt og internasjonalt. Eg høyrer nokon påstå at dette er eit nødvendig bidrag til ei grøn omstilling. Det er ei total feilslutning. Å opne opp for gruvedrift på havbotnen vil vere negativt for arbeidet med den grønne omstillinga.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [11:37:46]: Det blir replikkordskifte.

Mahmoud Farahmand (H) [11:38:05]: Vesten har endret seg betydelig de siste årene. Den geopolitiske situasjonen som vi var vitne til i de foregående tiårene, har materialisert seg i en fullskalainvasjon av Ukraina og en pågående og eskalerende konflikt i Midtøsten. Nå i de siste ukene ser vi også terrororganisasjoner som underlegger seg stadig større landområder i Syria. Dette har pålagt oss å prioritere Forsvaret, satse mer på Forsvaret og samarbeide tettere med våre allierte. Med den globale situasjonen som bakteppe sto samtlige partier i denne sal bak et forsvarsforlik og en langtidsplan for Forsvaret. Enigheten i Stortinget fikk bred støtte og

bred applaus langt utenfor denne salen. Nasjonale og internasjonale medier skrøt av at man hadde kommet til et såpass bredt forlik for å styrke vår forsvarsevne. Står SV fortsatt ved det forliket som de var en del av i denne sal?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:38:57]: Det enkle svaret på det er ja.

Mahmoud Farahmand (H) [11:39:07]: Det er godt å høre at SV fortsatt står ved det, og det er veldig godt å få et konkret og enkelt svar. Men når man leser SVs alternative budsjett, ser man at partiet kutter i en rekke viktige satsinger som er en del av den vedtatte langtidsplanen. Jeg kan ta noen punkter her: Blant annet fjernes midler til tilleggsutstyr til F-35-flyene. Det er ca. 750 mill. kr. Driftstillegg til kampflykjøp reduseres, man kutter i Etterretningstjenestens aktiviteter, og midler som går til alliert samarbeid, både i regi av NATO og i regi av EU, reduseres. Dette sår jo betydelig tvil om regjeringens budsjettpartners vilje til å stå ved et forsvarsforlik de var en del av. Hva er SVs egentlige posisjon her? Jeg vil bare minne representanten på at han bekreftet at man sto ved forliket.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:39:51]: Eg forstår ikkje heilt spørsmålet, for det er klart at ein har ulike syn på korleis dette forliket skal gjennomførast. Det skal vere ein aktiv diskusjon knytt til kva satsingar ein skal ha i forsvarspolitikken. Det er noko eg meiner det er veldig avgjerande viktig at vi har, også at Høgre kan stille seg kritisk til satsingar som kjem frå regjeringa, og omvendt. Det viste seg også å vere ein diskusjon knytt til støtta til Ukraina, der det var ulike meiningar i denne sal om korleis den støtta skulle vere, både i tiltak og i nivå. Slik skal det vere, men kjernen i forsvarsforliket er at vi no skal trappe opp norsk sikkerheitspolitikk, gjere Noreg betre i stand til å hevde eigen suverenitet, betre i stand til å byggje ut vårt NATO-samarbeid i Norden, osv. Det står SV fullt og heilt bak, og det er heilt nødvendig i vår tid.

Mahmoud Farahmand (H) [11:40:47]: Jeg takker for svaret. Det som er litt underlig, er at disse kuttene som SV gjør i sitt alternative budsjett, er en del av forliket. Det har også SV skrevet i egne merknader, bl.a. at de støtter satsingen på F-35-flyene og anser F-35 som en viktig plattform for forsvarsevnen vår. Jeg er enig i det representanten sier om at man skal ha en debatt, men når man i et alternativt budsjett rokker ved grunnleggende prinsipper ved et forlik som man har vært en del av, bidrar man ikke da til å så tvil om det forliket?

Så en annen ting, når man snakker om nordisk samarbeid osv.: Nå er både Sverige og Finland en del av NA-

TO, og man kan få et nordisk samarbeid gjennom NATO, som SV og andre har ønsket tidligere. Det er også noe å fokusere på når vi ser på SVs alternative budsjett og ser at de kutter i flere poster som går på alliert samarbeid.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:41:41]: Eg ser ikkje at det at SV legg fram vår primære politikk, våre primære satsingsområde innanfor forsvarspolitikken, skal vere i brot med sjølve forliket. Eg meiner alle parti i sine budsjett bør leggje på bordet kva ein eigentleg meiner bør vere dei ulike satsingane innanfor forsvarspolitikken. Vi har ikkje tatt til orde for å bryte ut av forliket. Slik forliket blir organisert her på huset, skal ein ved jamne mellomrom kome tilbake til ulike typar justeringar. Då vil vi også bere fram ulike kutt, men andre satsingar, som vi meiner er nødvendige for å utvikle sikkerheitspolitikken vidare. Det meiner eg er ein måte å vere føreseieleg på. Folk veit kvar ein har SV, kva satsingar vi ønskjer å redusere, og kva vi skal styrkje, også i sikkerheitspolitikken.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [11:42:48]: De siste års alternative budsjetter fra Fremskrittspartiet og SV har hatt en felles front for å løfte inntektsnivået til norske minstepensjonister. Riktig nok har forhandlingsresultatene de siste årene selvfølgelig heller ikke gitt det SV har hatt et ønske om, og det er synd. Også i år ser vi det samme, at man i budsjettenigheten har fått et gjennomslag for å øke med 6 000 kr i året med virkning fra 1. mai for enslige minstepensjonister, noe som er et stykke på vei opp mot det vi selv har foreslått, med 15 000 kr i året for alle minstepensjonister.

Mener virkelig SV at det ikke er slik at alle pensjonistene fortjener et løft, uavhengig av om de er gift, samboende eller enslige?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:43:37]: Eg er veldig fornøgd med og glad for at dette er eit område der Framstegspartiet og SV er veldig einige. Spesielt blant minstepensjonistar ser vi ein stor grad av fattigdom, og det er ekstra mykje blant einslege minstepensjonistar. For oss var det ein premiss da vi gjekk inn i pensjonsforliket, at inntektsnivået til minstepensjonistane måtte løftast. Det er den einaste måten ein på sikt kan få dei ut av fattigdommen på, det å gjere det grepet der.

Vi la opp til eit mykje høgare nivå i det alternative budsjettet vårt, 12 000 kr, og vi fekk til halvparten av det i årets forlik. Vi meiner at nivået bør løftast for både einslege minstepensjonistar og minstepensjonistar generelt, og så får ein til det ein får til, i forlik. Vi er fornøgd med at vi fekk løfta det godt, og så tenkjer eg at Framstegspartiet på si side held fram med å jobbe (presidenten klubbar) sterkt med det same.

Presidenten [11:44:45]: Tiden er ute.

Sveinung Rotevatn (V) [11:45:00]: Eg trur representanten Fylkesnes brukte nesten halve innlegget sitt på å kritisere klimaprofilen til partiet Høgre. Det er jo litt spesielt, må det vere lov å seie, all den tid dei i dag legg fram eit alternativt budsjett som gjev høgare miljøavgifter enn det SV no skal stemme for i forliket med regjeringa. Så eg vil nok anbefale SV å vere litt mindre høge og mørke på den biten, når det er så beskjedne forhandlingsresultat som har kome ut av dette på klimasida.

Eg vil gje SV skryt for noko. Eg synest f.eks. at utsettjninga dei har fått til av havbotnsmineralprosjekta, er positiv. Det er godt jobba, det er viktig, men det kuttar jo ikkje CO₂-utslepp i Noreg. Då regjeringa la fram budsjettet, stod det i Grøn bok at regjeringa ikkje veit om statsbudsjettet vil føre til lågare eller høgare klimagassutslepp neste år. Då Kirsti Bergstø på søndag fekk spørsmål om dette gjev lågare klimagassutslepp, sa ho at det kunne ho ikkje svare på. Kan SV svare på det no?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:46:03]: Viss representanten har lese forliket grundig, vil han bl.a. sjå at vi har endra Enovas mandat. I dag har Enova eit styringsmål på å kutte 300 000 tonn CO₂ i året i klimagassutslepp. No blir det nye målet ein million. Det målet skal gjelde i heile økonomien. Så berre der er det langt over dei 450 000, trur eg det var, som Høgre hadde i sitt opplegg, til forskjell frå regjeringa, som la på bordet eit kutt for neste år som ifølgje Høgre var på 170 000.

For oss handlar det om ulike typar tiltak for industrien for å få ned dei ulike punktutsleppa som er der. Det handlar om å få ned utsleppa på transport og ikkje minst på olje, der vi fekk auka CO₂-avgifta på sokkelen. Samla sett er dette nokre steg i riktig retning.

Noko er det ganske vanskeleg å berekne effekten av, men vi kan i alle fall peike på og seie at den eine millionen vi har fått til Enova, er ein styrke, og det reknar eg med at også Venstre vil kunne vere einig i.

Sveinung Rotevatn (V) [11:47:11]: Det er absolutt vanskeleg å berekne korleis ulike budsjetttiltak vil slå ut på klimagassutslepp. Eg registrerer at SV har null problem med å berekne når dei lagar sine alternative budsjett, men idet ein har fått ei einigheit med regjeringa, nei, då er dette veldig vanskeleg å rekne på. Det har å gjere med at noko av det som er enklast å rekne på, som ein har ganske sikre tal på, er f.eks. avgifter, som miljøavgifter. Der gjer ein ingen endringar, med unntak av på sokkelen. Ja vel, kvotepliktig sektor går rett inn i oljefondet, men utover det, når det vert snakka om transport, er miljøavgiftene kjempeviktige. Der gjer ein ingenting.

Det ein gjer, er at ein delvis reverserer ein del av kutta regjeringa har lagt inn. Ein reverserer delvis ein del av naturkutta. Det er bra. Enova sine program for industrien vert nemnde. Punktutsleppsprogrammet til Enova for industrien var på 1,7 milliardar før regjeringa kutta det heilt. No har ein igjen lagt inn éin milliard. Så vidt eg kan skjønne, er det 700 millionar i minus i forhold til korleis det er no. Så eg spør igjen: Kor mykje meir klimakutt blir det neste år med denne einigheita, i forhold til det som låg på bordet?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:48:14]: Det er heilt riktig, som Rotevatn seier, at det er veldig vanskeleg å berekne klimakutt utover avgift. Det er det som kanskje er den største forskjellen frå korleis Venstre legg opp klimabudsjetta sine, som stort sett handlar om avgifter, altså å auke miljøavgiftene.

SV har ei rekkje ulike tiltak knytte til bl.a. punktutsleppsprogram, der ein ikkje veit når ein får klimaeffekten. Men det ein veit, er at ein må kutte dei utsleppa, og 80 pst. av utsleppa i industrien knyter seg til 36 ulike typar punktutslepp rundt omkring i landet. Viss ein ikkje får kutta dei, kjem vi aldri i mål med dei måla vi har for samfunnet.

Éin ting er den eine milliarden vi fekk lagt på bordet i punktutsleppsprogrammet. Det andre er verballen om at det no skal kome eit såkalla karbondifferanseprogram knytt til industri, med ulike typar auksjonar, etter modell frå Danmark, Sverige, Storbritannia, Tyskland osv., som no ligg innbakt i dette forslaget. Det meiner eg er vegen å gå. Men den store satsinga på avgifter står nok Venstre aleine om, og det vil få store uheldige sosiale effektar.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:49:32]: Det er sikkert litt irriterende å komme ut fra forhandlinger og så bare møte alle de kritiske spørsmålene. Det er sikkert noe inni representanten Knag Fylkesnes som ville sagt «du vet ikke hva du snakker om», for å illustrere hvilke utfordringer det har vært i rommet. Derfor vil jeg iallfall understreke at Kristelig Folkeparti er glad for at en får økt pensjonen for enslige minstepensjonister, og at en fortsetter opptrappingen på barnetrygd, der regjeringen rett og slett hadde et kutt da de ikke prisjusterte det i sitt budsjett. Det er jeg glad for.

Så vet representanten hva Kristelig Folkeparti tenker om bistandssatsingen, at en nå for tredje året på rad ikke når prosenten i budsjettet. Nansen-pakken skulle være i tillegg til bunnplanken, som var prosenten.

Jeg vil imidlertid tilbake til barnetrygden, for det er et viktig løft, ikke minst for dem som har det trangt. Er representanten stolt over evnen til å prioritere – i Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV – når en bare øker olje-engebruken, som en vet kan medføre at renten går noe

senere ned, noe som kanskje spiser opp hele økningen i barnetrygden?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:50:36]: Eg forventar ikkje ros i Stortinget, eg forventar kjeft. Kjeft, kjeft, kjeft – uansett kva vi gjer, er det det som kjem, så det er heilt greitt. (Munterheit i salen.)

Vi er godt innanfor handlingsregelen og det som på mange måtar er det stortingsvedtekne nivået for norsk økonomi. Men vi ønskjer jo, og det trur eg at eg sa også tidleg i prosessen, å ha skikkelege prioriteringar – anta-keleg prioriteringar som høgresida ville gitt oss enda meir kjeft for dersom vi hadde få det til – der ein aukar skatten på kapital, spesielt for dei aller rikaste, og aukar skatten på høge inntekter.

Vi meiner det er positivt for samfunnsutviklinga. Vi meiner det er ei feilslutning å tru at det skal gi ein «trickle-down»-effekt viss ein berre gir masse pengar til dei aller rikaste, at da skal det gå bra med alle, noko som verkar å vere det nye mantraet til høgresida. Vi ønskte så klart den typen prioriteringar, men det kom vi ikkje i mål med, og dermed blei resultatet som det blei.

Presidenten [11:51:40]: Replikskordskiftet er omme.

Marie Sneve Martinussen (R) [11:51:58]: For at det ikke bare skal bli kjeft, får jeg vel begynne med å gratulere både regjeringspartiene og SV med å ha landet et budsjett for landet, og også sikret at vi alle kan få en slags juleferie. Tusen takk for det!

Til innholdet i budsjettet: Min jobb her i dag er først og fremst å presentere Rødts alternativ, og sånn sett kunne jeg vært veldig rask, for vi har vært pedagogiske og skrevet det viktigste på forsiden av vårt dokument. Der står det: «Folk flest skal sitte igjen med mer». Der kunne jeg egentlig vært ferdig, men det hadde jo vært veldig kjedelig for dere å ikke få høre resten av mitt innlegg, så derfor durer jeg på.

Grunnen til at dette er det aller viktigste for Rødt, er at vi har flere tiår bak oss der forskjellene i Norge har økt. På tross av at de fleste partiene i Norge er enige om at vi ønsker små forskjeller, og at man – i hvert fall i retorikk – hegner om en slags norsk modell, der små forskjeller er viktig, har altså forskjellene likevel økt. Vi har også bak oss et tiår der vanlige folk knapt har opplevd reallønnsvekst, og der ting som folk trenger, har blitt dyrere, og inntektene har ikke fulgt etter. Samtidig har de på toppen blitt rikere, og vi vet at spesielt i enkelte bransjer, som dagligvare eller bank, har de siste årene med økte renter og økte priser gitt rom for rett og slett å øke overskuddene, helt i tråd med det vi har sett under andre lignende økonomiske kriser, både i Norge og internasjonalt.

Så har penger blitt flyttet riktig vei av denne regjeringen, og også i dette budsjettet, men det er langt på vei nok. Det kan høres ut som at Rødts rolle bare er å si at man må stå hardere på gasspedalen, men dette er jo veldig viktig. Jeg mener at etter et valg i USA, som jeg tror for mange var en slags oppvekker, må vi huske de klassiske ordene: «It's the economy, stupid.» Det er det som er viktigst for folk. Mange ting i livet er viktig, men hvis du har dårlig råd, er det faktisk ingenting som er viktigere enn å få bedre råd.

Derfor mener Rødt at det fortsatt må gjøres mer for å sikre at folk flest sitter igjen med mer etter at regningene er betalt. Når fortsatt én av tre på sosialhjelp ikke har råd til å spise seg mett hver eneste dag, eller når vi har begrep som energifattigdom i et land med billig kraft, når 600 000 gruer seg til jul dette året også, og når helt vanlige familier med to voksne i helt vanlige jobber, likevel sliter med å få endene til møtes, da opplever man på mange måter at den samfunnskontrakten vi har i Norge – som sier at hvis du bare tar deg en fagutdanning og får deg jobb, så skal du få kjøpt deg bolig og kunne få unger, du skal kunne ha en viss trygghet og nyte fritiden – er brutt for veldig mange. Det kan handle om at man ikke får til å etablere seg med bolig, eller at man ikke kan få de ungene man har lyst på, eller at man må vente for lenge med begge delene. Derfor mener Rødt at tiden er inne for å ta gode og modige valg for samfunnet, og at det ikke er noen grunn til ikke å ha større visjoner for Norge.

I vårt budsjettforslag mener jeg at vi lanserer et alternativ som ikke er Fremskrittspartiet og Listhaugs alternativ, men et alternativ der fellesskapet kommer styrket ut, og der folk flest sitter igjen med mer. Det viktigste er faktisk å kutte i inntektsskatten til folk.

Fra enkelte kommentatorer har det vært snakk om at det har vært en skattepolitisk vending i Norge, men det skulle på en måte bare mangle. Når man lever i en situasjon der lønnsoppgjørene og på en måte makroøkonomien ikke leverer gode nok inntekter til folk, må storting og regjering bruke alle virkemidlene man har, for å sikre det jeg mener er en av våre viktigste oppgaver: at folk har økonomisk trygghet og frihet. Det å kutte skatten er jo veldig målrettet, og det er veldig effektivt. Rødt øker i tillegg ytelsene til dem som har minst – det skulle bare mangle. De som har aller lavest inntekt, de som er på sosialhjelp, uføretrygd og AAP, betaler jo i praksis ikke så mye skatt, slik at skattekutt utgjør av og til ikke de største summene. Der vil vi øke ytelsene.

Så vil vi, så klart, kutte i egenandelene på helse, ned til 2 500 kr. Vi vil ha en ordentlig tannhelsereform, som gjør at tennene blir behandlet som en del av kroppen. Men så er det jo ikke alle som går til legen, og det er ikke alle som skal til tannlegen i år, så det å kutte i inntektsskatten er en måte være sikker på at absolutt alle, en helt

vanlig bussjåfør og bygningsarbeider, faktisk får bedre råd til neste år. Derfor er det et av Rødts viktigste forslag i vårt budsjett.

I tillegg foreslår vi at staten skal bla opp for gratis skolemat, og det er fordi jeg mener vi de siste årene har hatt noen veldig interessante ordninger i Norge rundt omkring i kommunene, der rød-grønne flertall har testet ut gratis skolemat i praksis. Det har gitt oss veldig nyttig lærdom om at det går an. Alle som sier at det er fryktelig vanskelig, kan ta en kikk på eksemplene fra både Stavanger, Oslo og mange andre kommuner der høyresiden dessverre har tatt over og kuttet dette fra sine budsjetter. Rødt mener at det å kutte i matregningen til barnefamilier er viktig og målrettet, og derfor foreslår vi altså at staten stiller opp nå når kommunene veldig mange steder har trukket disse satsingene ut av sine budsjetter.

Den andre veldig viktige satsingen for Rødt er velferden. Jeg vet at kommuneøkonomi vanligvis ikke er det temaet som får de største overskriftene i Norge, men denne høsten har det vært litt annerledes, og det er fordi situasjonen i norske kommuner er veldig alvorlig. Skoler, barnehager og hele sykehjem legges ned, og det skyldes de økte kostnadene for kommunene. Rødt mener at staten burde stilt opp med mer. Vi foreslår til sammen 15 mrd. kr til kommuner og fylkeskommuner for å sikre at vi skal ha velferd i hele landet.

I går var jeg i Sarpsborg og møtte elever fra Greåker videregående skole, som nå er vedtatt nedlagt, i likhet med i mange andre fylker der videregående skoler har måttet bli lagt ned for å spare inn på budsjettene. De guttene jeg møtte der, var utrolig smarte. De gikk på betong og mur-linjen og på treteknikk-linjen, og de spør hvem som skal bygge husene hvis de ikke tar den fagutdanningen. Det er billigere for fylkene å putte alle de guttene inn i en vanlig studiespesialiseringsklasse, men hva skjer da med dem som skal skape verdiene i Norge?

Jeg vet at det er tunge tider for mange, både fylker og kommuner, og jeg mener at staten, som sitter på den største pengesekken, men også på muligheten til å omfordele, burde stilt opp med veldig mye mer. Det handler om å ha velferd i hele landet, det handler distriktspolitikk, men det handler også om å ikke spare seg blakk – at de fylkeskommunene som sitter med ansvaret for f.eks. fagutdanningene i Norge, ikke skal ende opp med ikke å ha råd til det, og at vi som samfunn ikke får de fagfolkene vi trenger for å bygge landet og skape verdier i framtiden.

Det er lett å miste motet i en verden der veldig mye ser ut til å gå litt skeis, men det er også mulig å sikre at folk flest sitter igjen med mer, og det mener jeg Rødt gjør i vårt forslag til statsbudsjett. «Mer» for oss betyr både mer penger, som er viktig, og det betyr også mer makt, og ikke minst mer framtidstro. Jeg mener det er det vi

trenger for å sikre at vi ved neste valg ikke får høyresiden tilbake i regjeringskontorene, noe som vil medføre – mener jeg – en usosial politikk der fordelingen skjer motsatt vei.

Statsbudsjettet er på mange måter et sted der vi også kan vise Norges internasjonale posisjon. Det er ikke alt som hører hjemme i statsbudsjettet. Rødt skulle ønske at vi f.eks. innførte sanksjoner mot Israel. Det hører ikke hjemme her, men det vi har foreslått, er økt bistand til både Gaza, Libanon og mange andre land i verden som vi mener at Norge bør øke bistanden til.

Vi har også en klimapolitikk som vi mener kutter utslipp på en rettferdig måte. Vi mener at det må bli billigere å velge miljøvennlig for folk flest, f.eks. ved å kutte prisene på kollektivtransport, men vi mener også at de som har mest og forurenser mest, skal bidra mest. Derfor øker Rødt avgiften på f.eks. CO₂, men vi gjør det ikke for at staten skal håve inn penger, og derfor betaler vi alle de pengene tilbake igjen til folk med en klimarabatt. Vårt forslag til klimarabatt er både økonomisk, sosialt og geografisk differensiert. Det betyr at folk som har lav inntekt, uansett vil gå i pluss, selv om det også for dem vil lønne seg å velge miljøvennlig. De som bor i områder av Norge der det er vanskeligere å ta trikken, vil da også havne mer i pluss. Det mener jeg er en rettferdig miljøpolitikk, som både tar ansvar for å kutte klimagassutslipp, og som også forstår at Norge er et land med store forskjeller økonomisk og geografisk.

Med det tar jeg opp Rødts forslag i denne saken.

Presidenten [12:01:20]: Da har representanten Marie Sneve Martinussen tatt opp forslaget som hun refererte til.

Heidi Greni (Sp) [12:01:40]: De siste årene har kommunene gjort en formidabel innsats med bosetting og integrering av flyktninger. Bare i år er det bosatt ca. 24 000. Det har gitt press på barnehager, på skoler, på helsetjenester og ikke minst på boligmarkedet. Mange kommuner har nå ikke noe mer å gå på. Nå melder mange at de ikke har mulighet til å bosette neste år, og mange melder at de er nødt til å si ja til færre enn det det anmodes om, fordi boligreserven er aldeles oppbrukt. Det er rett og slett ikke boliger å oppdrive til bosetting. Rødt foreslår 5 000 overføringsflyktninger neste år, ti ganger så mange som det som ligger i budsjettforliket. Hvordan har Rødt tenkt at de skal klare å finne husrom til 4 500 ekstra?

Marie Sneve Martinussen (R) [12:02:33]: Jeg vil først benytte anledningen til å berømme norske kommuner for den enorme innsatsen de gjør for å ta imot flyktninger. Jeg vet også at det er en stor belastning på kommuneøkonomien. For Rødt er det viktigste er at vi

klarer å sikre velferden for innbyggerne i kommunene og for dem vi tar imot. Det er nettopp derfor Rødt foreslår å øke kommunerammen med 15 mrd. kr. Jeg mener at det er noe av det viktigste. I en situasjon der norske kommuner må legge ned barnehager, legge ned skoler, legge ned sykehjem og samtidig ta imot ukrainske flyktninger, er jeg redd for at i den barnehagen og i den skolen vil noen tenke at kostnadene kommer på grunn av at man tar imot flyktningene. Så for Rødt er det aller viktigste å sikre at kommuneøkonomien er god, at staten tar sin del av regningen for den solidariske politikken vi som land skal ha, og at vi ikke setter kommuner i den situasjonen som kommunene dessverre er i nå, der økonomien for mange er for svak til å kunne ivareta velferden til innbyggerne og de som har kommet til kommunen.

Heidi Greni (Sp) [12:03:33]: Kommunalkomiteen reiser rundt i hele landet, og vi diskuterer selvsagt også bosetting av flyktninger. Argumentet i alle kommuner jeg har vært innom, har ikke vært økonomien, det har rett og slett vært presset på kommunale tjenester og aller mest presset på boligmarkedet. Det er ikke boenheter å oppdrive, det finnes ikke ledige utleieboliger. Hvordan tenker Rødt at kommunene skal si ja til flyktninger og bosetting når de ikke kan gi dem tak over hodet? Skal vi begynne med brakker for å få dem bosatt? Skal vi begynne å bosette i nedlagte skoler? Hva er Rødts løsning når vi vet at vi har stanget i taket for lenge siden når det gjelder akkurat det med bolig og tilgangen på det?

Marie Sneve Martinussen (R) [12:04:21]: Jeg rakk ikke å komme innom det i mitt første svar, så det er bra at jeg får anledning nå. Rødt foreslår å øke Husbankens midler betydelig, også de tilskuddene som kommunene får for å bygge bl.a. kommunale leieboliger. Det er de tilbakemeldingene vi får fra våre lokalpolitikere, som jo ønsker å ta imot både ukrainske flyktninger og flyktninger fra andre land. For Rødt handler dette også om at vi ikke skal ha en politikk der vi setter ulike grupper opp mot hverandre, og det å ta imot den andelen som FN mener er rettferdig av de flyktningene som er på flukt fra hele verden, som altså er 5 000, mener vi er viktig. Det er klart at da tar vi konsekvensen av vår egen politikk og foreslår mer penger både til de kommunale tjenestene – og tjenestene trenger jo penger, så disse tingene henger definitivt sammen – og mer penger til Husbanken, slik at det kan gis tilskudd til bygging av kommunale boliger. Vi har også tatt til orde for at nå når det har vært bråstopp i byggenæringen på grunn av fallende boligpriser, burde både staten og kommunen tatt ansvar for å få bygd boliger. Men det har ikke regjeringen støttet, dessverre.

Heidi Greni (Sp) [12:05:23]: Uansett hvor mye man hadde bevilget til bygging av utleieboliger neste år – vi har jo en enorm økning i Husbankens rammer, både for innværende år og for neste år – er problemet at de husene vil jo ikke være på plass i 2025. Det er ikke slik at man vedtar en ramme nå, og så popper husene opp i februar. Så hvordan har Rødt tenkt vi skal løse den utfordringen i 2025? Hva skal vi gjøre? Skal vi bosette flyktningene i brakker, skal vi bosette dem i nedlagte forsamlingshus? Hvordan skal vi løse den akutte situasjonen? Vi klarer ikke å bygge utleieboliger som står ferdig til midten av 2025. Det tror jeg vi er veldig enige om.

Marie Sneve Martinussen (R) [12:06:32]: Da er det fristende å sende ansvaret tilbake til regjeringen. Rødt har de siste tre årene foreslått en politikk der vi bygger flere kommunale leieboliger, og at staten og kommunene overtar byggeprosjekter, altså ferdig prosjekterte, og i noen tilfeller også anbudsutsatte konkurranserunder som i dag ikke blir bygd fordi kommersielle eiere ikke får nok overskudd. Og ja, Husbankens rammer har blitt økt, men gjennom både fjoråret og i år har Husbankens ulike poster gått tomme før sommeren. Her mener jeg at hadde regjeringen hatt lyst til å legge til rette for å ta imot flere flyktninger, kunne man gjort det. For vår del mener vi at det ikke er for sent å gjøre disse tingene, men det er klart at siste instans for kommunene er det private leiemarkedet. Det er derfor det å sikre kommunøkonomien er så utrolig viktig, og det hadde vært helt uansvarlig av Rødt å foreslå 5 000 ekstra kvoteflyktninger hvis vi ikke samtidig hadde økt kommunerammen så mye som vi gjør. Det er det kanskje noen andre partier som gjør, men det tar altså Rødt konsekvensen av i sitt budsjett, mener jeg.

Himanshu Gulati (FrP) [12:07:25]: Gründere har blitt Norges største eksportvare under den nåværende regjeringen, altså ikke produktene til norske gründere, men gründerne selv. Gründere rømmer nå landet i frykt for at de skal lykkes med sine bedrifter, for gjør de det, med den begrensede likviditeten mange gründere har, vil det være døden for mange av disse selskapene. I Rødts budsjett øker skattene og avgiftene med omtrent 40 mrd. kr, og partiet har gått inn for den såkalte exitskatten også. Jeg ønsker derfor å spørre Rødt om de tror at det blir mindre eller mer eksport av norske gründere med Rødts budsjett.

Marie Sneve Martinussen (R) [12:08:03]: Det er personlige valg for dem det gjelder, så jeg tror ikke jeg skal bestemme over folk når det gjelder hvor de skal bo. Men når det gjelder skattepolitikken til Rødt, er det helt klart at vi ønsker en mer rettferdig skattepolitikk. De siste dagene har SSBs forskning vært gjengitt, som viser

at i Norge er det faktisk slik at den ene prosenten rikeste betaler mindre skatt per krone de tjener, enn det folk flest gjør. Jeg synes det er urettferdig at folk som jobber hardt i barnehager, på byggeplasser, og de som får vondt i ryggen av å kjøre buss, skal betale mer av inntektene i skatt enn den ene prosenten rikeste. Grunnen til det er ikke at inntektsskatten ikke er progressiv nok, men skattehull, og det å kunne flytte ut av landet med gevinster uten å skatte av dem, har vært et skattehull.

Rødt har støttet fjerning av den såkalte femårsregelen, som jeg mener var en låvedør i det norske skattesystemet. Den er heldigvis kuttet. Jeg lurer på om Fremskrittspartiet har tenkt å innføre den på nytt, for å gjeninnføre femårsregelen ville virkelig ha økt «flyktningstrømmen» fra Norge.

Presidenten [12:09:04]: Replikskordskiftet er omme.

Sveinung Rotevatn (V) [12:09:31]: Det er mange ting vi diskuterer i dag som påvirker økonomien til folk. De gjør både skattereglar, barnetrygd, barnehagepriser og mykje anna. Men det som påvirkar dei fleste sin privatøkonomi mest, er renta på bustadlån. Og det budsjettet vi behandlar i dag, som vart lagt fram i haust, var ekspansivt allereie då det vart lagt fram. Det vil altså føre til meir fart i norsk økonomi, ikkje mindre. Det gjør det vanskelegare å få ned inflasjonen og vanskelegare å få ned renta. Sidan har det altså kome til 12 mrd. kr til – først 5 mrd. kr til kommunane og deretter 7 mrd. kr i budsjettforliket.

Eg synest det er viktig å minne om det, for det er klart at på marginen og med små summar osv. er det vanskeleg å seie at det påvirkar renta, men når vi begynner å snakke om så store milliardsummer som vi her snakkar om, ja, så vert det i alle fall ikkje nokon lettare jobb å få ned den høge renta som no gjør kvardagen til veldig mange i dette landet trong.

I Venstre sitt alternative budsjett, som eg tek opp og legg fram her i dag, brukar vi 21 mrd. kr færre oljekroner inn i norsk økonomi. Det viser tydelege prioriteringar for både å halde igjen utgiftsveksten og å omprioritere satsinga.

Eit av dei områda der vi satsar mykje, er det som alltid vil vere ei hovudsatsing i våre budsjett, og som bør vere det for ei kvar regjering, og det er klimapolitikken. Vi har mål vi skal nå i 2030. Statsbudsjettet viser at dei måla vil vi ikkje nå. Då bør den naturlege konsekvensen av det vere å forsterke klimapolitikken. Det gjør ikkje regjeringa, og det gjør ein ikkje med dette budsjettforliket.

Med Venstre sine forslag til ulike endringar i avgifter, støtteordningar og innretting av budsjettpostar viser vi tonn for tonn korleis det er mogleg å nå klimamålet i 2030, og i tillegg kjem alle dei andre satsingane som

er vanskelege å rekne på tonn for tonn, men som sjølv-sagt er viktige – Enova, kollektivtrafikken m.m.

Den klimakampen vi står midt oppe i, må vi ikkje gløyme. Det vi vedtek her i dag, er viktig for norske klima-gassutslepp, og dei må ned mykje raskare. Då er det synd at ein del av tiltaka som har vore varsla lenge, og som er viktige klimakrav, f.eks. nullutsleppskravet for hurtigbåt frå neste år, no vert tekne heilt vekk av denne regjeringa.

Dette er eit budsjett der det generelt er pengar til mykje. Det er ikkje forsiktig pengebruk vi her snakkar om, men det er nokre få område der eg vil seie at ein brukar for lite pengar, og der regjeringa faktisk prioriterer ting ned. Ein slik sektor er høgare utdannings- og forskingssektoren, der det no vert realnedgang i budsjetta, der forskningssatsinga vert mindre, ikkje større. Og det er interessant å merke seg at f.eks. vårt naboland Sverige, som ikkje har noka oljefond å ta av, og som er i ein krevjande økonomisk situasjon, satsar på forskning no, for dei skjønar at det er viktig for å omstille seg og rigge seg for framtida.

Med Venstre sitt alternativ vert både forskning generelt og høgare utdanningssektoren spesielt styrkt betrakteleg.

Vidare har vi ei tydeleg satsing for å redusere fattigdom i dette landet, og særleg når det gjeld fattige familier med barn. Der har vi ei stor styrking og omlegging av barnetrygda, noko som gjer at folk ikkje berre sit igjen med nokre hundrelappar meir, men titusenvis av kroner meir om dei har låg eller inga inntekt, fordi vi vågar å prioritere. Likeins legg vi inn f.eks. gratis barnehage til dei som har lågast inntekt, noko som også er viktig for å nå dei det gjeld. Det sørgjer for inkludering, og at færre barn veks opp i fattigdom.

Eg kunne sagt mykje om Ukraina. Det kjem eg ikkje til å gjere, for andre frå Venstre kjem til å gjere det seinare i debatten, men eg vil seie at det er bra at i laupet av denne budsjetthusten har vi saman i dette Stortinget klart å styrkje innsatsen overfor Ukraina med 20 mrd. kr neste år. Venstre støttar heilhjarta kvar einaste krone. Dette er den viktigaste saka akkurat no. Det regjeringa opphavleg la fram, var for lavt. No har det vorte betre, og det kan vi vere glade for. Det tener Stortinget og også regjeringa til ære at vi har klart å auke det.

Til siste eit par ord om skatteprofilen vår: Vi legg inn betydelege lettar til næringslivet når det gjeld både formuesskatt og utbytteskatt m.m., i sum 10 mrd. kr ned. Vi kuttar i inntektsskatten med om lag 5,6 mrd. kr, særleg til dei som har låge og gjennomsnittlege inntekter. Og vi gjer store omprioriteringar innanfor avgiftspolitikken, særleg for å fremje miljøomsyn. I sum vert det store lettar netto i skattar og avgifter med dette budsjettet vårt, og det er bl.a. fordi det har gått motsett veg med denne regjeringa, i tett samspel med SV.

Med det tek eg opp både vårt budsjettforslag og våre andre forslag.

Presidenten [12:14:25]: Da har representanten Sveinung Rotevatn tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Tellef Inge Mørland (A) [12:14:39]: Jeg har vært bekymret for om vi har klart å gjøre nok for å få ned strømprisene i dette landet, men i Venstre er altså tilnærmingen en helt annen. I deres alternative budsjett sparer man nesten 5 mrd. kr ved å kutte hele strømstøtteordningen til private husholdninger. Det er altså ikke viktig for Venstre at folk har trygghet for at de kan betale strømregningen sin.

Jeg kommer fra Agder, en landsdel som i utgangspunktet har overskudd på kraft, men som likevel opplever landets høyeste strømpriser, i prisområdet NO2. Ifølge SSB var spotprisen for NO2, som dekker Sørvest-Norge, rundt dobbelt så høy som i resten av prisområdene i tredje kvartal. Årsaken var utvekslingskapasiteten mot utlandet. Mens SSB peker på at spotprisen for strøm falt betydelig i resten av landet, viser de til prisnivået for Sørvest-Norge som unntaket.

Hvorfor vil Venstre og representanten Rotevatn forsterke den urettferdigheten sørlendingene opplever når det gjelder strømprisene? Og skjønner han at Venstres kutt av strømstøtten oppleves ekstra provoserende i Agder?

Sveinung Rotevatn (V) [12:15:42]: Eg har forståing for at mange er engasjerte i straumprisane. Verkelegheita er nok litt meir nyansert enn det representanten framstiller ho som. For eksempel var straumprisane i NO2 lågare i alle vintermånadene i fjor enn dei var her i Aust-Noreg eller i region vest.

Då straumstøtteordninga vart innført, var ho svært viktig, for straumprisane var svært høge, og ei gjennomsnittshushaldning på det tidspunktet fekk 10 000 kr i straumstøtte. Det var kjempeviktig. Men det regjeringa no føreslår for neste år, svarer til 1 800 kr i straumstøtte for ei gjennomsnittshushaldning, fordi straumprisane har gått ned og er meinte å skulle gå vidare ned framover. Det bør ein jo glede seg over. I vårt budsjett vil den same gjennomsnittshushaldninga få 2 600 kr i skattelette, med ein mykje betre sosial profil, der det går mest til dei som har minst, i staden for mest til dei som har mest.

Eg trur at med mindre denne ordninga er meint å vere evigvarande, er det kanskje på tide å begynne å gjere nokre omprioriteringar, og det gjer vi, med ein betre sosial profil. Det vil dei fleste kome veldig godt ut av.

Tellef Inge Mørland (A) [12:16:44]: Jeg er glad for at representanten Rotevatn erkjenner at prisene nå er på vei ned under denne regjeringen, men det er litt som det er med forsikringer: Det er en trygghet å ha. Jeg kjenner faktisk folk som ikke tør å bruke nok varme for å slippe å fryse, fordi de er redde for regningen. Det er også sånn at når Rotevatn regner med gjennomsnittet på 1 800 kr, tar han ikke høyde for de enorme prisforskjellene vi ser i landet. Politisk redaktør i Fædrelandsvennen, Vidar Udjus, sa det sånn da Venstre la fram sitt budsjett: Det er et eksempel på hvor lite sentrale politikere enten er informert eller bryr seg om de store prisforskjellene på strøm.

Rotevatn var opptatt av folks trange økonomi i sitt innlegg. Da er det veldig spesielt at man i sitt budsjett bruker dobbelt så mye som den lille forsikringen som gjør folk trygge for strømprisen, i kutt på formuesskatt og utbytteskatt, for det har man funnet rom til. Er ikke da Rotevatn enig i at det er ganske smålig å fjerne nettopp denne strømstøtten, noe som da særlig rammer prisområdet for Sør-Vestlandet nå?

Sveinung Rotevatn (V) [12:17:48]: For det første vil eg seie at gjennomsnittet eg viste til i stad, der dei fleste vil kome betre ut, treffer ganske godt, for dei store befolkningsmengdene bur jo sør i landet, i regionane aust, sør og vest. Det er riktig at det er veldig låge straumprisar i Nord-Noreg, det er heilt rett, men der bur det også færre folk, så gjennomsnittet treffer ganske godt.

Dersom ein får ei utvikling der straumprisen løper løpsk, og der han igjen vert uhandterleg og veldig høg, kan ein sjølv sagt innføre ei straumstøtteordning igjen. Venstre var heilhjarta for å innføre ho, og vi står parate til å innføre ho igjen ved behov, men det høyrest ut på representanten Mørland som at dette er meint å vere evigvarande, uavhengig av straumpris. Og det som er førespegla fram mot vinteren, av analytikarar og regjeringa sjølv, er at straumprisen vil gå ned.

Nokre grupper vil alltid vere sårbare for svingingar i utgifter, og dei vert godt varetekne i det alternative budsjettet vårt. Studentane får kraftig forbetra økonomi. Vi aukar minstepensjonane. Vi styrkjer dei økonomiske vilkåra særleg for einslege forsørgjarar og småbarnsfamiliar. Eg står ved at dei fleste vil kome mykje betre ut av vårt opplegg enn av det regjeringa har føreslått.

Tellef Inge Mørland (A) [12:18:54]: En kan godt si at gjennomsnittstemperaturen er ganske grei hvis en har stappet hodet inn i stekeovnen og beina inn i fryseren, med det er likevel ikke sånn at det er fornuftig.

Når Rotevatn peker på en rekke andre tiltak, må jo det bety at han overhodet ikke er interessert i å se på at vi fortsatt har store ulikheter rundt omkring i landet når det gjelder nettopp strømprisen, og at urettferdigheten

– i hvert fall der jeg kommer fra – forsterkes av at man i utgangspunktet har et overskudd på strøm eller på kraft. Men så har man utenlandskablene. Nå oppfatter jeg Venstre som et parti som er ganske vennligsinnet overfor Europa, så jeg regner med at Rotevatn heller ikke har tenkt å kutte kablene til utlandet.

Har Venstre overhodet noe svar til sørlendinger, som nå er både bekymret og provosert over høye strømpriser? Har Venstre noen politikk på det? Eller skal vi bare si at ifølge Venstre er ikke gjennomsnittet så gårent, så da må sørlendingene tåle at de kan risikere nok en vinter med høye priser, uten at landet skulle stilt opp?

Sveinung Rotevatn (V) [12:19:58]: For det første vil eg seie at eg har gjeve ganske grundige svar i dei to første svara til både sørlendingar og andre som måtte vere bekymra over det biletet som representanten Mørland no teiknar. Og det svaret er at dei kjem til å sitje igjen med meir i lommeboka, lågare skattar og lågare matprisar, og vi styrkjer ordningar for dei som treng det aller mest.

Det spørsmålet representanten stiller, er jo interessant. Korleis kan vi sørge for at vi får vedvarande lågare straumprisar framover? Korleis gjer vi det? Det er heilt riktig oppfatta at Venstre er eit Europa-venleg parti. Eg er litt usikker på korleis eg skal oppfatte Arbeidarpartiet for tida. Det kan dei sikkert svare best på sjølve, men regjeringssamarbeidet ser ut til å gjere inntrykk, for å seie det sånn.

Det viktigaste vi gjer, er å byggje ut meir kraft, og det som har vore utviklinga under denne regjeringa, er jo full stopp i kraftutbygging. Det er ingen prosjekt som kjem fram no. Det vert ikkje bygd noko som helst. Viss regjeringa er bekymra for at det skal verte for lite straum framover, må løysinga vere å byggje meir kraft. Men det skjer jo ikkje.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [12:21:08]: Jeg er også opptatt av det som representanten Mørland tok opp, for det kunne jo være fristende å spørre hvilken planet Venstre var på da de skrev sitt alternative budsjett og fjernet strømstøtten. Men det skal jeg selvfølgelig ikke spørre om.

Det jeg skal spørre om, er hvordan Venstre nå kan tenke på en reduksjon eller fjerning av strømstøtten, som faktisk var et ekstremt viktig grep når vi har så høye og ustabile strømpriser i vårt land. Det oppleves som en stor belastning, også peker altså Venstre i sitt alternative budsjett på at det er energieffektivisering som skal være løsningen.

De som har vært mest bekymret for strømprisene i dette landet, er de som har minst penger å rutte med, de som kjente at strømregningen var en stor belastning. Og

da stiller jeg spørsmålet: Hvorfra skal pengene da komme til Enova-investeringene for energieffektivisering?

Sveinung Rotevatn (V) [12:22:12]: Det kan eg fortelje representanten. Vi har lagt inn mykje pengar til Enova, og mykje meir enn det regjeringspartia føreslo, bl.a. for å kunne styrkje enøk-investeringar. Dersom regjeringa meiner at dei gjev meir pengar til Enova til den typen føremål, kan dei ikkje ha lese sitt eige budsjett.

Det er verdt å minne om – som eg starta med å seie – at straumstøtteordninga no har ei heilt anna dimensjonering enn ho hadde i starten. I førre månad fekk ei gjennomsnittshushaldning 100 kr i straumstøtte, trur eg. Eg seier ikkje at det ikkje er pengar i det heile teke, men eg trur at det er mykje viktigare med dei store skattelettane vi no gjev til hushaldningar, særleg låginntektshushaldningar, som vil sitje igjen med meir pengar. I tillegg vert maten billegare med vårt budsjett, og det vert òg ei rekke andre utgifter.

Men enøk-perspektivet er ikkje irrelevant, for det er klart at viss vi ønskjer at folk skal gjere investeringar i varmpumper, i å byte ut vindauge og etterisolere bygg, som eg antek representanten er for, er det kanskje ein fordel at det løner seg litt. Men det er mogleg det berre er meg.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [12:23:10]: Vi er enig i at det som representanten Rotevatn tar opp, skal lønne seg. Jeg har gått inn og sett på lettelsene på inntektskatt som Rotevatn peker på. Hvis du har lav inntekt, 200 000 kr, får du ca. 200 kr i skattelette, hvis jeg har lest tabellen til Venstre riktig, og jeg tror ikke det vil gi den store muligheten for investering i energieffektivisering i eget hjem, og det vil i hvert fall ikke sørge for at de familiene som har minst, kan være trygge på at staten støtter opp og tar sin andel av regningen hvis prisene blir skyhøye, sånn som i går. Hvordan vil Venstre løse dette framover?

Sveinung Rotevatn (V) [12:24:04]: Representanten har lese tabellen riktig. Det er riktig at viss ein tener 200 000 kr, får ein omtrent ingenting av skatteletta vår. Grunnen til det er at viss ein tener omtrent 200 000 kr, betaler ein ikkje skatt på grunn av personfrådrag og minstefrådrag. Denne logikken heng heilt saman, den. Når ein er på eit så lågt inntektsnivå, betaler ein i praksis ikkje inntektsskatt. Viss ein er på eit så lågt inntektsnivå, kan det f.eks. tenkjast at ein er minstepensjonist. Vel, då får ein høgare minstepensjon med Venstres budsjett. Det kan tenkjast at ein er student. Vel, ein får høgare stipend og lån med Venstres budsjett. Det kan tenkjast at ein er einsleg forsørgjar. Ein får dramatisk mykje høgare barnetrygd med Venstres budsjett.

Eg står ved at det heilskaplege opplegget er eit sosialt opplegg som definitivt treffer dei som treng det mest. Eg vil anbefale representanten å lese denne tabellen og opplegget ein gong til, og gjerne stemme for det, om ein ønskjer det.

Himanshu Gulati (FrP) [12:25:03]: Dette har blitt en strømrunde, og jeg skal fortsette i samme spor. I en tid der temperaturen synker og strømprisene igjen er på vei opp, foreslår altså Venstre å avvikle strømsøtten. Samtidig ligger staten an til å tjene 23 mrd. kr på strøm, fratrasket strømsøtte. Tar man hensyn til statens strømsøtte, anslått til 4,8 mrd. kr, går faktisk bedrifter og husholdninger i realiteten i minus med Venstres skatte- og avgiftsopplegg. Er dette riktig medisin i et i hvert fall for tiden kaldt og ganske dyrt land?

Sveinung Rotevatn (V) [12:25:38]: Hushaldningane går slett ikkje i minus med vårt heilskaplege opplegg. Det har eg forklart mange gonger, med ei rekkje ulike budsjettpostar. I tillegg: Når vi brukar 21 mrd. færre oljekroner i norsk økonomi, er det grunn til å tru at finanspolitikken vil spele betre på lag med pengepolitikken, og det vert enklare å senke renta. Det er det aller viktigaste for hushaldningane.

Framstegspartiet har ei anna haldning til dette – det er ei ærleg sak – dei er i praksis for fast pris på straum, så vidt eg har skjont. Eg trur ikkje det er så mange som vil anbefale det. Veljarane får vurdere: Av alle dei løfta Framstegspartiet no gjev om fastpris på straum, billegare bensin og formuesskatt, kva er det ein trur Framstegspartiet faktisk vil prioritere når alt kjem til alt? Dei har allereie prioritert vekk løfta dei gav til havbruksnæringa – dei skal ikkje få ei krone i skattelette. Kva kjem til å skje når dei skal prioritere neste gong?

Lars Haltbrekken (SV) [12:26:42]: Jeg tror vi skal fortsette med strøm, men med bunnstrøm og havstrømmer. Budsjettforhandlinger er noe som både Venstre og SV er godt kjent med, og søndag kveld ble det klart at SV har stoppet de hasardiøse planene om gruvedrift på havbunnen i 2024 og 2025. Det er dermed satt en ny standard, kall det gjerne en gullstandard, for hvilke miljøgjennomslag som kreves i ulike forhandlinger. Mitt spørsmål til representanten fra Venstre er om han er enig i at det nå er innført en ny standard i forhandlingene.

Sveinung Rotevatn (V) [12:27:28]: Som eg svarte i replikkvekslinga med representanten Fylkesnes, vil eg gje SV honnør for at dei har fått gjennomslag for å utsetje opninga for utvinning av havbotnmineral. Det er ei klok avgjerd. Eg er glad for at SV fått til det. Eg synest regjeringa bør reflektere over at Kina no bruker Noreg

som eksempel på korleis dette bør gjerast. Noreg brøytar veg i internasjonale forum for å setje i gang ein prosess der Kina kjem til å dominere verdikjedene. Så dette er klokt både sikkerheitspolitisk og ikkje minst miljøpolitisk. Venstre deler SVs syn om at det ikkje er klokt å opne for havbotnmineralutvinning. Vi veit altfor lite, knapt noko, om livet på så djupe havnivå og kor viktig det er, og om økosystema og korleis det heng saman. Så her jobbar vi på lag. Eg vil gje SV honnør igjen, og Venstre vil jobbe vidare for at ein ikkje skal opne for den typen industriell verksemd.

Lars Haltbrekken (SV) [12:28:29]: Takk for svaret, og takk for honnøren. Hvis vi nå ser på de alternative budsjettene til dem Venstre eventuelt skal forhandle med en eller annen gang i framtiden, ser vi at det er dramatiske kutt på miljøsidene som foreslås. Høyre foreslår kutt i det internasjonale regnskogvernet, som er viktig av hensyn til både klima og natur. De kutter i satsingen på energieffektivisering. Fremskrittspartiet går systematisk til verks og kutter det meste innenfor klima og natur. De kutter hele regnskogssatsingen, og de kutter også satsingen på karbonfangst og -lagring. Spørsmålet mitt er: Hvordan i all verden ser Venstre at de skal få gjennomslag for miljøet i forhandlinger med to partier som så systematisk nedprioriterer miljøet?

Sveinung Rotevatn (V) [12:29:35]: Eg kan i alle fall bekrefte at Venstres representantar ikkje kjem til å stemme for dei budsjettalternativa som representanten Haltbrekken her viser til, i dag. Eg er einig i kritikken mot miljøprofilen til Framstegspartiet. Eg synest det er under ein kvar kritikk, det dei leverer i salen i dag. Så får ein ha med seg at Framstegspartiet, då dei forhandla budsjettet med oss, var med på å løyve betydelege summar til karbonfangst og -lagring, var med på å auke CO₂-avgifta og var med på å gje pengar til flytande havvind. Så det er klart at når alt kjem til alt, har Framstegspartiet vist seg ganske pragmatisk i desse spørsmåla.

Når det gjeld partiet Høgre, synest eg faktisk at representanten Haltbrekken skal ta ein titt til på dei forslaga som ligg på bordet. Partiet Høgre foreslår i salen i dag f.eks. høgare miljøavgifter enn det SV kjem til å stemme for. Skal ein tru på det representanten Fylkesnes sa i stad, er miljøavgifter tydelegvis ikkje viktige for SV i miljøpolitikken, fordi det er usosialt. Eg håper at det var ein feil, og at det framleis er viktig for SV.

Marie Sneve Martinussen (R) [12:30:41]: Jeg synes det er litt forfriskende med Venstres budsjett – det er et parti som i hvert fall er veldig ærlig om egen politikk. Jeg reagerer når jeg hører representanten skryte opp de sosiale sidene ved budsjettet sitt, for når man tar noe ut av en helhet, kan det se veldig bra ut.

Ja, Venstre kutter i inntektsskatten for folk flest med 5,6 mrd. kr, men så kutter man også i folketrygden med 10 mrd. kr – man kutter f.eks. 6 mrd. kr i sykelønningen. Vi vet at én million i Norge har sykelønnsdekning i tariffavtalen, det er dem med høy lønn. Man kutter i pengene til arbeidsledige, og man kutter pensjonen til samboende pensjonister med 3,2 mrd. kr. Man kutter i tilskuddet til AFP, som det stort sett er folk med ganske harde jobber som har rett på, ikke slike som oss. Man kutter 1 000 tiltaksplasser for folk som skal inn i arbeid. Man gjeninnfører også dette såkalte karensåret, som kutter i inntekten til folk som er syke.

Hva har Venstre imot folk med lav inntekt?

Sveinung Rotevatn (V) [12:31:45]: For det første er eg ikkje einig i at det stort sett er dei som har tøffe jobbar, som får AFP. Det er typisk journalisten som sit på eit kontor og skriv for ei avis, som får AFP, men ikkje vaskehjelpa som vaskar kontoret hans. Den ordninga treffer dessverre ikkje godt.

Så vil eg rett og slett seie at eg er heilt ueinig med representanten Marie Sneve Martinussen i at det på eit eller anna vis skal vere sosialt å drive folk ut i varig utanforskap, slik vi gjer med f.eks. dagens sjukelønsordning. 80 000 fleire menneske i dette landet – ei befolkning på størrelse med Tromsø – er no utanfor arbeidslivet, og det er vekst i alle desse ordningane. Så kan ein meine at det er bra, men dette er ei enorm bjørneteneste – ei enorm bjørneteneste. Viss vi kan få fleire av desse tilbake i jobb – det er Venstres mål, og det er også dei tydelege, faglege tilrådingane når det gjeld å endre ordningar slik Venstre foreslår – då kan ein unngå at desse menneska hamnar på AAP og deretter på uføretrygd. Då får ein 66 pst. av inntekta si, og det vert ein i alle fall ikkje rik av.

Marie Sneve Martinussen (R) [12:32:46]: Rødt vil også at folk skal komme i arbeid, og det er derfor jeg reagerer på at Venstre kutter 1 000 tiltaksplasser nettopp for de folkene som står utenfor arbeid. Så her henger ikke retorikken og politikken helt på greip.

Når det gjelder sykelønnsordningen, er det, som sagt, én million nordmenn som har det tariffestet. Det er stort sett folk med høy inntekt og høy utdanning, så denne faren for utenforskap er tydeligvis bare for dem som har lav inntekt, for det er slik det blir da. Hvis man fjerner den lovfestede sykelønnsordningen, vil den bestå for veldig mange, men den vil forsvinne for dem som nok trenger den aller mest, og som ikke kan gjøre jobben sin. Når man f.eks. er ute med en brukket fot eller en brukket arm, kan man ikke kjøre lastebil.

Det Venstre gjør, er å putte kostnaden og risikoen over på arbeidsfolk, fordi for arbeidsgiveren er det ikke noen ekstra konsekvenser om man ikke klarer f.eks. å tilrettelegge for folk. Vi vet at når det gjelder folk som er

lett å erstatte, er det lettere for arbeidsgiveren å bare få inn en vikar, enn å hjelpe vedkommende til å jobbe deltid. Så jeg står fast på at de over 6 mrd. kr i kutt i sykelønnen er dønn usosialt. Men jeg vet at det er Venstre helt uenig i, og derfor gleder jeg meg til mange debatter om det.

Sveinung Rotevatn (V) [12:33:54]: Representanten Sneve Martinussen har openbert ikkje lese verken vårt forslag til endring av sjukelønsordninga eller ekspertgruppa til sysselsetjingsutvalet sitt forslag til endring. For når det gjeld arbeidsgjevarar, føreslår vi nettopp at dei skal få eit lenger medfinansieringsansvar. I dag er det slik at arbeidsgjevaren har null finansieringsansvar etter dag 16. Det skapar ein del ekstremt uheldige insentiv. For eksempel veit vi at viss ein arbeidstakar som har vore sjuk lenge, kjem tilbake i jobb, er sjansen større for at han ryk ut igjen. Då startar ein ny 16-dagarsperiode for arbeidsgjevaren. Det gjev inga meining. Då løner det seg ikkje for arbeidsgjevaren å ta folk tilbake i jobb. Så vi føreslår endringar på både arbeidsgjevarsida og arbeidstakersida. Det er godt fagleg grunngeve for å redusere utanforskapet som no veks valdsamt, som Raudt tilsynelatande har null problem med. Eg synest dette rett og slett er oppsiktsvekkjande. Men Raudt står ikkje aleine, det kan dei trøyste seg med – dei er heilt einige med regjeringa i at her skal ein ikkje gjere noko. I mellomtida har avtala om inkluderande arbeidsliv kollapsa, sjukefråværet har passert 7,2 pst., og stadig fleire vert skyvde lenger og lenger vekk frå jobb.

Presidenten [12:34:57]: Replikskordskiftet er omme.

Sigrd Zurbuchen Heiberg (MDG) [12:35:15]: Det er noko i tida, i tidsånda, som gjer meg djupt uroleg. Mange folk, særleg unge folk, har mista trua – trua på at det går an å løysa dei store problema me står i: klimændringane, naturkrisa, aukande ulikskap. Resignasjonen brer seg, det er apati, folk gjev opp. Når ein ser korleis dagens politikk ser ut, er det kanskje ikkje så rart, for mens verda brenn, legg stortingsfleirtalet fram eit statsbudsjett som berre gjer små endringar. Dei gjev inntrykk av at alt er under kontroll, ein treng berre litt justering, men alle veit jo eigentleg betre. Me forstod tida me levde i, og gav svar folket trudde på, sa Trygve Bratteli om kvifor Arbeidarpartiet kunne ha så stort fleirtal år etter år. Akkurat no verkar det som om Arbeidarpartiet ikkje eingong forstår seg sjølv. Kven skal folket tru på då?

Alle i denne salen veit eigentleg at klimakrisa ikkje kan løysast med fine ord. Dei veit at naturen vår ikkje toler fleire år med rovdrift, og dei veit at sosial ulikskap og utanforskap ikkje kan reduserast med system som aukar forskjellane, og som legg meir vekt på mistenkjeleggje-

ring enn på å hjelpa. Det Noreg treng, er systemendring, modige grep som set oss på ein ny kurs. Me treng politikkarar som faktisk vil forstå den alvorlege tida me lever i, og som prioriterer det viktige.

I Søndre Nordstrand her i Oslo har dei heldigvis ikkje gjeve opp enno. Der er dei forbanna, med god grunn, og marsjerer i protest på Holmlia i kveld. Mens regjeringa fullstendig overser dei underliggjande problema i storbyane våre og ikkje sikrar framtida til dei unge, men berre er opptekne av kor mange dei kan straffa og fengsla, skal Høgre-byrådet, saman med Framstegspartiet, gje eigedomsskattelette til dei rikaste i byen og kutta i velferdstilbodet til dei som treng det – kutta i barnehagane og leggja ned fritidsklubbane i dei mest sårbare områda av byen.

Kvifor grip ikkje regjeringa inn? Kvifor stiller dei ikkje opp for oss? Kva trur dei at resultatet av denne politikken vert? Miljøpartiet Dei Grønes gruppeleiar i Søndre Nordstrand skriv i Avisa Oslo at dette er «en sjeldent god oppskrift på hvordan etablere nye ghettos». Artisten Flexi Aukan sa på Dagsnytt 18 i går:

«Vi anser dette som en klassekrig, det er en klassekrig, dere ødelegger bydelen og barna våre.»

Samfunnsforskar og Holmlia-bebuar Olav Elgvin sa på Dagsrevyen denne veka at dette er noko som heilt garantert vil verta veldig dyrt i det lange løp, for kommunen og for det norske samfunnet.

Om det ikkje er trygge vaksne heime og du ikkje ser nokon menneske med makt som kjempar for deg, då er det lett å verta både sint og oppgitt. Om du f.eks. er ein ung gut i ein fattig familie i ein bydel der ein tredjedel veks opp i fattigdom, der ingen i storsamfunnet eller lokalsamfunnet gjev deg ein sjanse, ei utdanning, ein jobb, kva forventar regjeringa at du skal seia når kriminelle gjengar bankar på døra di og vil gje deg både tilhøyrse og ein jobb?

Me treng alle nokre trygge vaksne i livet, og Noreg treng at det er nokre trygge vaksne heime i regjeringa. Noreg treng ikkje meir motorveg, me treng ein bustad- og sosialpolitikk som fungerer, og som sikrar folk ein trygg bustad og mat på bordet. Me treng ikkje fleire billege plastdingsar frå Kina, fulle av miljøgifter, me treng gode barnehagar. Me treng ikkje endå større bilar eller billegare bensin, me treng at bussen går. Me treng ikkje billege sydenturar, me treng vatn i symjebassenga våre i bydelane, me treng symjeundervisning til barna og ein levande fjord. Med dette statsbudsjettet mister Noreg endå meir uvurderleg natur, og dei unge vert nok ein gong ofra for kortsiktig profitt.

Regjeringa behandlar norsk næringsliv som om klimakrisa ikkje finst, og lét som at oljealderen kan vara evig. Budsjettavtalen viser tre parti som er villige til å ta museskritt når det gjeld klima, men som fullstendig

manglar evne og vilje til å gjera dei store omstillingane som trengst. Dei fortset å subsidiera oljeindustrien, samtidig som dei pratar om Noreg som ein klimapioner. Det heng ikkje i hop. Keisaren er fullstendig naken, og det ser folk. Det ville vore nesten komisk om det ikkje var så tragisk.

Omstillinga ut av oljealderen er ikkje lenger eit val, det er ei nødvendighet, men handlinga kjem ikkje frå fleirtalspartia. Det einaste dei gjer, er å setja ned endå eit utval. Det er parodisk. Tida for handling er ikkje eigentleg no, ho var i går. Mens resten av Europa stadig kjem nærmare fornybarsamfunnet, held Noreg stø kurs mot å verta ein akterutseglid økonomi blotta for innovasjon – Europas forlatne bensinstasjon. Mens regjeringa står med hovudet i sanden, får apatien fritt spelerom, og Framstegspartiet kan le heile vegen til vallokala, med ein Trump-light-bodskap om at vegen til lykke ligg i store bilar, meir motorveg og «drill, baby, drill».

Ein av mange forskjellar på oss i Miljøpartiet Dei Grøne og Framstegspartiet er at me i Miljøpartiet Dei Grøne innser at Noreg er ein del av verdssamfunnet, og at me ønskjer å ta ansvar for vårt enorme fotavtrykk. Me i Miljøpartiet Dei Grøne ønskjer eit norsk næringsliv som skal overleva, ikkje berre i morgon, men òg i overmorgon. Difor meiner Miljøpartiet Dei Grøne at det er lurt å investera i framtidens næringsliv, og me set av 20 mrd. kr til innovasjon og grøne arbeidsplassar. Me vil ikkje kasta bort pengar og natur, så me sparar over 11 mrd. kr på å unngå nye, unødvendige motorvegprosjekt. Me vil ikkje sløsa ressursar og pengar på å leita etter ein olje me veit me uansett ikkje kan henta opp. Me vil ikkje binda opp tida og kompetansen til flinke norske arbeidstakarar i ei næring som øydelegg kloden, og som FN tryglar oss om å slutta med. Noreg må slutta å føra Framstegsparti-politikk. Regjeringa må slutta å piska den døde hesten. Den døde hesten er pill røten.

Kva er dei store visjonane til regjeringa for framtidens næringsliv? Det er havbotnsmineralar, som ein har fått eit stort fleirtal i Stortinget med på. Det er ein skandale at den største miljøsigaren i dette statsbudsjettet ikkje er å restaurera øydelagd natur eller å få på plass ein skikkeleg redningspakke for Oslofjorden, som ligg desperat og døande utanfor vindauget her, men det er å utsetja ein ny miljøkatastrofe og ikkje øydeleggja sårbare og unike naturområde akkurat til neste år. At så mange feirar denne utsetjinga, det seier noko om kor låge forventningane til oss i denne salen har vorte. I mellomtida har Kina fått blod på tann og førebur seg på å gjennomføra massive naturøydeleggingar på havbotnen, inspirert av Noreg, som har bana veg.

Når me ser korleis naturen vert behandla i dette budsjettet, er det som om regjeringa ikkje har forstått at me er midt i ei naturkrise, og at livet ditt og mitt er heilt

avhengig av eit fungerande økosystem. Budsjettet er fullt av prosjekt som øydelegg naturen, og det er ikkje berre eit miljøproblem, det er eit økonomisk problem og ein enorm risiko. Miljørørsla har lenge åtvara oss, økonomar åtvarar oss, og no åtvarar finansbransjen, men dette budsjettet viser at regjeringa framleis ikkje har forstått alvoret.

På sosialpolitikkområdet er det nokre små lyspunkt i budsjettavtalen. Aukinga i minstepensjon, barnetrygd og studiestøtte er bra, men det vert ikkje gjort noko for å ta tak i eit system basert på mistillit mot og kontroll av dei som er mest avhengige av hjelp. Korleis kan regjeringa godta at småbarnsforeldre i 2024 må stilla seg i matkø fordi velferdsstaten ikkje strekkjer til? Ein kunne enkelt, som Miljøpartiet Dei Grøne viser, ha gjeve barnefamiliane eit stort løft ved å auka barnetrygda kraftig, samtidig som ein skattlegg sånn at auken først og fremst går til dei med låg inntekt.

Sosialhjelpsmottakarar må i dag gjennom audmjukande prosessar og fryktar at små feil i eit skjema kan ta frå dei heile livsgrunnlaget. Noreg treng noko heilt anna. Me treng ei ordning som gjev tryggleik for alle. Ei garantert minsteinntekt, som Miljøpartiet Dei Grøne foreslår, kan erstatta dagens byråkratiske system. Det handlar ikkje berre om økonomi, det handlar om verdigheit. Når menneske veit at dei har tryggleik i botnen, har dei ikkje berre sikkerheit, dei har fridom til å bidra i samfunnet utan frykt. Dei kan ha håp.

Me lever i ei tid der naud og krig pregar verdssamfunnet, og me kan ikkje venda blikket bort. I Ukraina kjempar folk for sitt liv og sin fridom mot ein brutal okkupant. I Gaza lir millionar. Barn vert drepne, fengsla og svelta. Dei folka treng ikkje vår sympati, dei treng vår politiske og praktiske støtte. Det er fint at regjeringa har kome stortingsfleirtalet litt i møte og auka støtta til Ukraina, men Miljøpartiet Dei Grønes syn er at me treng ein langt meir ambisiøs politikk. I vårt alternative budsjett set me av 80 mrd. kr til Ukraina. Sikkerheita og velferda til framtidige generasjonar avheng langt meir av at Ukraina ikkje tapar denne krigen, enn av nokre milliardar til eller frå på Noregs aksjeveidrar i London.

Dei med den sterkaste ryggen skal bera den tyngste børa. No klarer ikkje Noreg eingong å nå målet om 1 pst. til bistand. Kvar er dei store satsingane på naudhjelp til Gaza, der barn svelt og sjukehus vert bomba? Kvar er dei nye, innovative satsingane i bistanden? Me har ressursane, og me har eit moralsk ansvar. Miljøpartiet Dei Grøne vil at Noreg skal ta modige og kloke val.

Tida me lever i, krev meir enn småflikking. Ho krev at me forstår og tek inn over oss krisene me står i, og gjev folk svar som dei kan tru på. Ho krev at me tør å tenkja nytt, sluttar å sløsa og begynner å prioritera.

Med det tek eg opp Miljøpartiet Dei Grønes forslag.

Presidenten [12:45:04]: Representanten Sigrid Zurbuchen Heiberg har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Geir Inge Lien (Sp) [12:45:17]: Miljøpartiet Dei Grønnes alternative budsjett er eit budsjett som vil verke sentraliserande. CO₂-avgifta skal opp, initiativet til vekst i havbruksnæringa skal svekkjast, og dei grepa regjeringa har gjort for å redusere avstandsulemper, skal i stort reverserast. Miljøpartiet Dei Grøne vil utgiftsbeleggje, avgiftsbeleggje og skrape inn verdiskapinga frå distrikta og gje smular tilbake i kontantoverføringar.

Forstår Miljøpartiet Dei Grøne at dette alternative statsbudsjettet deira vil utarme distrikta og næringslivet ute i vårt langstrakte land?

Sigrid Zurbuchen Heiberg (MDG) [12:46:06]: Tvert imot, representant. Vårt budsjett legg opp til nyskaping og innovasjon i norsk økonomi i heile landet, og det piskar ikkje daude hestar, men skapar nye. Me brukar avgifter til å vri åtferd og få meir miljøvenlege handlingar inn i norske heimar og norske bedrifter. Mange av avgiftene vert jo delte direkte ut igjen til folk som ein flat sum i klimapåskjøning, sånn at alle, òg f.eks. barn i låginntektsfamiliar, vil få ein betre kvardag. Samtidig vil òg bedrifter som tek kloke miljøval og satsar framoverretta, klara seg betre med vårt budsjett enn med det regjeringa legg fram.

Geir Inge Lien (Sp) [12:46:52]: Eg takkar for svaret, men apropos fisk: Der vil Miljøpartiet Dei Grøne no ytterlegare auke CO₂-avgifta på havbruksflåten, noko som vil føre til at ein må gå lenger og vere mindre miljøvenleg. Dette er ikkje nokon spesielt bra politikk og heller ikkje nokon god næringspolitikk. Ser ikkje representanten sjølv at avgiftspolitikken òg er næringsfiendtleg?

Sigrid Zurbuchen Heiberg (MDG) [12:47:18]: Nei, det ser ikkje representanten, og eg er heller ikkje einig i at det ikkje er god politikk. Eg meiner tvert imot at det å ha ein avgifts- og skattepolitikk som skapar dei arbeidsplassane me vil ha, som er bra for natur og bra for folk, det er bra. Det å drive med næringar som i altfor stor grad drep fjordane våre på måtar som går ut over folk og natur, er dårleg politikk. Her trengst det store endringar, og det er det vi i Miljøpartiet Dei Grøne føreslår i vårt alternative budsjett.

Presidenten [12:47:51]: Presidenten vil minne om at også i replikkordskifter skal tale rettes via presidenten.

Himanshu Gulati (FrP) [12:48:05]: Miljøpartiet De Grønnes budsjett innebærer bl.a. økt flypassasjeravgift,

dyrere biler og dyrere båter. Som om det ikke er nok med økte avgifter på det som kan være en nødvendighet i hverdagen eller litt moro på fritiden, foreslår også Miljøpartiet De Grønne en avgift ved død, arveavgiften, som Fremskrittspartiet var med på å fjerne for ti år siden. Jeg lurer derfor på hva som er Miljøpartiet De Grønnes budskap til alle dem som er bekymret for at de kan bli sittende igjen med en skatteregning etter at de mister en av sine nærmeste.

Sigrid Zurbuchen Heiberg (MDG) [12:48:34]: Mitt budskap er at med Miljøpartiet Dei Grøne sitt system vil alle dei som i dag har lite, få meir, og dei som har veldig mykje, vil få mindre. Arveavgifta er ei rettferdig avgift, for om du arvar veldig mykje pengar, er det naturleg at du bidreg med noko av det. Akkurat som vårt alternative budsjett totalt sett er veldig omfordelende, meiner me at det er god politikk at dei som er rikast, bidreg meir, sånn at dei som har minst, får litt meir.

Sveinung Rotevatn (V) [12:49:25]: Eg er einig i mykje av det representanten Heiberg sa, særleg kritikken av klima- og naturprofilen til det budsjettet som i dag vert vedteke. Då får eg lyst til å spørje om noko. På slutten av førre stortingsperiode, då vi hadde ei anna regjering – Høgre, Venstre og Kristeleg Folkeparti – gjekk Miljøpartiet Dei Grøne inn for å bytte ut den regjeringa. Dei ville heller peike på Jonas Gahr Støre, bl.a. fordi dei då skulle få ein betre klima- og miljøpolitikk. No, tre og eit halvt år etterpå, når vi skal vedta det siste budsjettet for perioden, vil eg gjerne be representanten gjere opp status. Har ein fått ein betre klima- og miljøpolitikk med den nye regjeringa, eller ville han kanskje ha vorte betre om ein ikkje hadde bytta regjering den gongen?

Sigrid Zurbuchen Heiberg (MDG) [12:50:15]: Eg tenkjer at svaret er at Noreg har fått meir av det same i fire nye år, og det er eit kjempeproblem. Når Riksrevisjonen fremjar kritikk mot regjeringa for ikkje eingong å ha skaffa seg verktøya for å klara å levera på Noregs klimamål, er ikkje det berre ein kritikk til Støre-regjeringa. Det er òg ein kritikk til føregåande regjeringar. Det at Noreg ikkje klarer å levera natur- og klimapolitikk år etter år etter år, er eit kjempeproblem. Me går til val neste år på å støtta ei regjering som faktisk vil føra ein ny miljø- og naturpolitikk, uavhengig av kva blokk det vil verta.

Sveinung Rotevatn (V) [12:51:00]: Eg synest det er ei litt enkel løysing berre å seie at alle er like dårlege, all den tid den førre regjeringa nådde det bistandsmålet representanten er så opptatt av, kvart einaste budsjett. Den førre regjeringa hadde ei grunnavgift på mineralolje. No er ho fjerna. Ein hadde ei høgare flypassasjeravgift.

Mykje av det representanten kritiserer, var faktisk betre under den førre regjeringa. I det minste på marginen, meiner representanten at denne regjeringa har ført ein betre klima- og miljøpolitikk? Og skal eg tolke det svaret eg fekk, som at ein er open for no å få til eit regjeringsskifte, uavhengig av parti, for å styrkje klimapolitikken?

Sigrid Zurbuchen Heiberg (MDG) [12:51:38]: Representanten skal tolka svaret mitt dit hen at eg meiner at ingen norske regjeringar har ført ein ansvarleg klima- og naturpolitikk. Det som skjedde under Solberg-regjeringa, var òg ein stor auke i dei sosiale forskjellane i Norge. Me i Miljøpartiet Dei Grøne ønskjer ein natur- og klimapolitikk som skapar ei omstilling som går raskt, og som er omfordelende og rettferdig. Dette må me klara samtidig. Det er heilt, heilt vesentleg. Me ser på det som skjer i Oslo akkurat no, der dei borgarlege har kome til makta. Det som skjer, er at dei vel å kutta skattane for dei rikaste og kutta velferdstilbodet for dei svake. Det er ikkje ein politikk som denne representanten står inne for.

Presidenten [12:52:26]: Replikordskiftet er omme.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:52:44]: Kristelig Folkeparti baserer politikken vår på de kristne verdiene menneskeverd, nestekjærlighet og forvalteransvar, som har lagt grunnlaget for menneskerettighetene og de vestlige landene.

Norge er et av verdens beste land å bo i. Jeg må også si at det er mye godt i dette budsjettforslaget. Ikke minst vil jeg starte med å gi honnør til SV for å prioritere nok en økning i barnetrygden. Barnetrygden gir familiene økt valgfrihet og er kanskje det mest effektive tiltaket mot barnefattigdom. Den økningen vi fikk til i forrige regjering, sa SSB tilsvarte 12 400 færre barn som vokser opp i fattige familier. Økningen for enslige minstepensjonister er også en god prioritering.

Samtidig mener jeg de rød-grønnes budsjettforslag kunne gjort mer for både barnefamilier og eldres økonomiske situasjon i møte med de høye levekostnadene, og for å trygge framtida ved å investere i valgfrihet og bedre økonomi for familiene, en bedre skole og bedre vilkår for verdiskaping og grønn omstilling. De rød-grønne klarer heller ikke å nå målet om 1 pst. av BNI i bistand til verdens fattigste, for tredje gang – i en tid der mange rike land kutter i bistanden. Det er oppsiktsvekkende. Kristelig Folkepartis budsjettforslag møter alle disse utfordringene innenfor en oljepengetrøst som er om lag 8 mrd. kr lavere enn regjeringspartiene og SVs.

Kristelig Folkeparti foreslår en betydelig økning i både barnetrygden og foreldrefradraget og 6 000 kr mer i pensjon for enslige minstepensjonister enn det var i forliket. I eldreomsorgen trengs det flere sykehjemsplasser

og et eldreombud som kan være med og styrke de eldres situasjon. Kristelig Folkeparti foreslår 2 mrd. kr mer til kommunene for at ikke barnehage, skole og eldreomsorg skal bli salderingsposter for en dårlig kommuneøkonomi.

Selv med en enorm oljepengetrøst gjør regjeringa for lite for å ruste Norge for framtida. Kristelig Folkeparti mener at det trengs en sterkere satsing på kunnskap og verdiskaping for å trygge velferden i møte med fallende oljeinntekter og flere eldre. Vi foreslår å kutte formuesskatten på arbeidende kapital med en fjerdedel, og vi går imot utflyttingsskatten, fordi vi frykter den vil framskynde utflytting snarere enn det motsatte. Samtidig foreslår vi en økning i CO₂-avgiften på 20 pst., fordi avgifter er det mest effektive virkemiddelet for å bidra til grønn omstilling og reduserte klimagassutslipp.

I Norge er vi gode på å fordele gevinstene ved handel, med ett unntak: strømmarkedet. Der strømmer milliardene inn til statskassa, mens folk sitter igjen med høye strømnregninger. I år anslås det at staten sitter igjen med et overskudd på over 20 mrd. kr etter å ha utbetalt strømtøtte, og det ligger an til å bli noe lignende også neste år.

Det er urimelig. Folk med lave inntekter har få muligheter til å kutte forbruket når prisen er høy på vinteren, fordi de trenger strøm til oppvarming. Derfor foreslår vi å styrke strømtøtteordningen til 100 pst. kompensasjon for priser over 50 øre. Dette finansierer vi med å øke inntektsskatten for personer som tjener mer enn 1 mill. kr, slik at høytlønte ikke sitter igjen med unødvendig høy statlig støtte.

Det trengs ikke minst også endringer i skolepolitikken. I går kom nok en undersøkelse som tegner et nedslående bilde av læringen i norsk skole, den såkalte TIMSS-undersøkelsen. Læringen i naturfag og matte faller, og nesten halvparten av niendeklassingene ligger på laveste nivå i naturfag. Fra PISA vet vi at én av tre gutter og én av fem jenter leser kritisk dårlig etter endt grunnskole. Elevenes motivasjon har falt, det samme har foreldrenes støtte til barns læring. Søkningen til lærerutdanningen er rekordlav, mens mobbing, skolevegring og ADHD-diagnoser øker.

Kristelig Folkeparti mener det haster å gjennomføre et kvalitetsløft i skolen. Læring er en sosial og relasjonell prosess, og OECDs utdanningsdirektør, Andreas Schleicher, understreker at gode utdanningssystemer prioriterer kvalitet i den enkelte time, framfor kvantitet og mange timer. Han sier at kvalitet i skolen avhenger av å rekruttere, beholde og utvikle dyktige mennesker, og å gi disse menneskene gode muligheter til å arbeide utenfor klasserommet.

Schleicher har rett. Derfor foreslår vi høyere lærerlønninger – 50 000 kr årlig innfaset over to år – for å re-

kruttere og beholde dyktige lærere. Vi foreslår også to klokketimer redusert undervisningstid i uka for kontaktlærerne, slik at lærerne får mer tid til å forberede undervisningen og til å følge opp elevene og foreldrene, samt 0,5 mrd. kr ekstra til flere trykte lærebøker, for å styrke lesingen og redusere digitale forstyrrelser.

Dette finansierer vi ved å gjøre skoledagen i grunnskolen kortere, ned på finsk nivå, fordi det ikke er noen positiv sammenheng mellom lange skoledager og læring. Samtidig vil vi innføre ordinær foreldrebetaling for SFO for husholdninger med inntekt over 2 mill. kr. Vi må bruke de eksisterende ressursene i skolen enda bedre, og det gjør Kristelig Folkeparti i vårt opplegg.

Jeg tar opp Kristelig Folkepartis forslag.

Presidenten [12:57:50]: Representanten Kjell Ingolf Ropstad har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Per Olav Tyldum (Sp) [12:58:09]: Det er vel slik at Senterpartiet og Kristelig Folkeparti har mye vi kan være enige om, som f.eks. innenfor landbrukspolitikken. Vi er enige om hvor viktig det er med norsk matproduksjon på norske ressurser, vi slår ring om forhandlingsinstituttet, og vi støtter en framforhandlet jordbruksavtale.

Senterpartiet i regjering og på Stortinget er opptatt av å bidra til forutsigbarhet for den norske bonden. Derfor er det naturlig å spørre representanten om hans syn på sin budsjettpartner og tidligere regjeringspartner, Høyre, sitt alternative budsjett for norsk landbruk. Vil representanten støtte Høyres forslag om å kutte knappe 2 mrd. kr. i budsjettet og samtidig pålegge den norske bonden betydelige avgifter?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:59:01]: Takk for et viktig spørsmål. Jeg mener det er en uting: Når man har et forhandlingsinstitutt, som jeg og representanten er helt enige om at er veldig viktig, bør man i Stortinget støtte det og stemme for det, ikke så tvil om det gjennom å gjøre kutt i det. Derfor har vi også kritisert nettopp det kuttet representanten viste til.

Når jeg ser sånne primærstandpunkt, tenker jeg av og til at det viser at Kristelig Folkepartis innsats i regjering betydde noe. Vi tok vare på instituttet, vi tok vare på tollbarrierene, som jeg vet var under press mange ganger, og vi fikk forhandlet fram gode frihandelsavtaler uten at det gikk på bekostning av norsk landbruk.

Her står vi sammen, og derfor er jeg glad for at vi i ulike posisjoner kan være med og støtte hverandre, og også pushe hverandre når det er nødvendig, for at en skal få enda bedre resultater. Nå ønsker vi f.eks. å få på plass et tallgrunnlag, som landbruket etterspør. Der hå-

per vi at vi sammen med Senterpartiet kan finne gode løsninger.

Per Olav Tyldum (Sp) [13:00:01]: Senterpartiet er opptatt av at norsk matsikkerhet og beredskap bygger på at vi skal sikre trygg og god mat til våre innbyggere. Det er grunnleggende for alle land, også Norge. Skal vi kunne nå vårt mål om å løfte selvforsyningen, er kanskje det viktigste nettopp det representanten nevner, å løfte inntektsmulighetene til bonden. Det er ikke et mål i seg selv, men det er et middel for å nå et mål. Deler representanten mitt syn på det? Hvis det er tilfelle: Ser representanten det som realistisk å kunne samarbeide med Høyre, og for den del Fremskrittspartiet, om norsk landbrukspolitikk, all den tid begge de største borgerlige partiene i sine budsjetter ønsker å gjennomføre milliardkutt for landbruket?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:00:50]: Jeg mener det er viktig at Stortinget slår fast den typen målsettinger, for det handler om at man som bonde skal gjøre store investeringer, og det at Stortinget legger føringer, legger ambisjonene på et nivå som gjør at det er riktig og mulig å kunne satse i næringen, mener jeg viktig. Derfor har jeg vært opptatt av tallgrunnlaget og at det bør være enighet om det i Stortinget, for jeg tror det også ville vært med og lagt død mye av den usikkerheten som er i bransjen.

Representanten stiller et betimelig spørsmål, for det er noen utfordringer for det samarbeidet vi hadde forrige runde. Det er ulike ambisjoner for landbrukssektoren, men som jeg sa, tenker jeg at når en ser resultatene, viser de at Kristelig Folkepartis påvirkning i regjering betyr noe. Akkurat nå skal jeg ærlig innrømme at jeg er mer bekymret for at det kan komme et flertall der Kristelig Folkeparti ikke er avgjørende, enten det er Fremskrittspartiet og Høyre alene, eller med Venstre. Mitt løfte kan være at Kristelig Folkeparti kommer til å gjøre det vi kan for å styrke landbruket også i framtida, men da må vi ha en viktig rolle i en eventuelt kommende flertallsregjering.

Silje Hjemdal (FrP) [13:02:09]: I sitt alternative statsbudsjett foreslår Kristelig Folkeparti å redusere verdsettelsen av aksjer, næringsseiendom og driftsmidler til 60 pst. Tro meg – det synes jeg og Fremskrittspartiet er bra. Kristelig Folkeparti velger imidlertid ikke å gjøre noe med bunnfradraget i formuesskatten, og det gjør at det ikke kommer noen lettelser i skattebyrden for vanlige folk som sitter med nedbetalte boliger.

Ser Kristelig Folkeparti det problematiske i å kutte formuesskatten kun for såkalt arbeidende kapital, men velge å overse alle dem som har små til moderate formuer, f.eks. i form av gjeldfri bolig?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:03:00]: For det første så lå det lettelse også i bunnfradraget i forslaget fra regjeringen som blir stemt over i dag, hvor vi ikke er en del av flertallet. For det andre har Kristelig Folkeparti kjempet for nettopp dette skillet mellom arbeidende kapital og resten av formuesskatten fordi vi mener traktorene, maskinene og utstyret som står i fabrikkene, skal skattes på en annen måte enn bankinnskudd, hytter, luksusyachter og slikt. Det er fordi vi mener at de som har mer penger, også skal være med og betale mer. Derfor har nok vi et annet syn på det. Jeg mener at det bør være et bunnfradrag, men jeg tror ikke vi er enig i at det skal være så høyt som representanten viser til.

Jeg mener det er kritisk viktig å endre på diskrimineringen av norske eiere i dag, med at de må betale så høy formuesskatt på nettopp den arbeidende kapitalen, mens de utenlandske eierne slipper det. Her håper jeg at vi i samarbeid med et nytt flertall kan finne bedre løsninger for næringslivet, og så får vi diskutere det for så kalt vanlige folk.

Kathy Lie (SV) [13:04:11]: Kristelig Folkeparti og SV må vel regnes som partiene som har vært mest opptatt av barnetrygden veldig lenge. Kristelig Folkeparti startet jo en økning av barnetrygden for barn under seks år. De startet en differensiering av barnetrygden, og så har vi jobbet i denne perioden med å øke barnetrygden for dem over seks år, og nå er den den samme for alle barn igjen. Vi er glade for at barnetrygden nå er en sentral del av samfunnsdebatten, og vi konkurrerer alle sammen om å øke den mest.

Vi har også sørget for gratis halvdagsplass i SFO for alle barn, og så foreslår man nå å differensiere ved at noen skal betale full pris. Det jeg lurer litt på, er hvordan Kristelig Folkeparti ser på dette med at velferdsordninger skal være universelle, like og gjelde for alle, for både med barnetrygden og nå med SFO-betaling har Kristelig Folkeparti foreslått og tenkt differensiering.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:05:13]: Takk for et viktig spørsmål. Det er riktig at vi har stått sammen om barnetrygden. Jeg er takknemlig for den rosen vi har fått av SV, og jeg vil gjerne gi ros tilbake igjen for at de tar det viktige løftet av barnetrygd.

Nå er ikke jeg noe prinsipielt for at det er veldig viktig at den kun skal økes for dem under seks år. Som representanten sikkert vet, hang det sammen med at vi gikk for en fritidskortløsning, der alle barn mellom 6 år og 18 år til slutt forhåpentligvis skulle få utbetalt over 3 000 kr hver til fritidsaktiviteter, og så økte vi barnetrygden for de under 6 år. Det grepet var uansett viktig, for det har redusert barnefattigdommen, og derfor er jeg glad for at SV fortsetter det.

Når det gjelder SFO, er det en interessant diskusjon. Det vi gjør, er å sette et tak på 2 mill. kr., så hvis husholdninger har mer enn 2 mill. kr. i inntekt, mener vi at det ikke er de som trenger gratis SFO. Da gir vi heller penger til kommunene, sånn at de f.eks. kan øke bemanningen. Det har vært en prioritering for Kristelig Folkeparti at istedenfor at alle skal få et sånt tilbud gratis, vil vi heller styrke kvaliteten.

Presidenten [13:06:15]: Replikordskiftet er avsluttet.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:06:28]: Da jeg holdt finanstanden, snakket jeg om trygghet for folk, trygghet for land og at vi skulle utvikle hele Norge videre. Det var grunnlaget for den finanstanden jeg holdt.

La oss gå litt tilbake til 2022. Det ble krig, det ble enorm uro og store flyktningstrømmer. Folk i Norge opplevde at prisene gikk opp, at renten gikk opp, og det var stor usikkerhet. Da satte regjeringen seg noen helt klare mål.

Vi måtte komme oss gjennom den perioden ved å holde ledigheten lav, for vi vet at høy arbeidsledighet skaper så mange problemer. Ledigheten måtte være lav gjennom perioden. Vi satte oss mål om raskest mulig å få prisveksten ned, for høyere priser skaper så mange problemer for folk i hverdagen. Vi skulle også dra Norge trygt gjennom det at vi plutselig nå så at krig igjen hadde blitt en realitet i Europa. Det har vært hovedprioriteringen – trygghet for folk, trygghet for land og samtidig utvikle hele Norge videre.

Hvor er vi nå? Folk har hatt det røffere i denne perioden enn man har vært vant til, men heldigvis så vi se nest i går, da SSB kom med nye tall for disponibel inntekt, at det var veldig positive nyheter, og at man i år igjen ligger an til å få reallønnsvekst – veldig, veldig bra for folk.

Vi ser nå at snittledigheten i denne perioden kommer til å være lavere enn den har vært på 2000-tallet. Vi fryktet det motsatte, men arbeidsledigheten har vært lav i hele perioden, og det kommer til å dra ledigheten ned.

Vi har også klart å gjennomføre et veldig stort og helt nødvendig forsvarsløft. I det statsbudsjettet vi nå behandler, er en av de aller største endringene det vi gjør innen forsvar, som vi først la inn i revidert nasjonalbudsjett, og som vi viderefører og forsterker i dette statsbudsjettet.

Penger vi bruker på forsvar, håper vi på mange måter er bortkastet. Det er litt det samme som når vi bruker penger på forsikring av huset vårt, for da håper vi at det aldri skal bli bruk for den brannforsikringen, men når vi skal bruke så mye penger på forsvar, er det fordi vi skal unngå krig. Det er hele poenget med det. Det er samtidig

viktig for Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering at vi skal bruke de forsvarsinvesteringene også til å skape vekst og utvikling i hele Norge. Det er klart det betyr masse når vi skal gjennomføre et så stort forsvarsløft som det vi nå gjennomfører, men hele målet er å ha et så sterkt forsvar at Norge aldri skal komme i en militær konflikt.

Vi tok noen tøffe grep høsten 2022 som vi fikk masse kritikk for, og som opposisjonen sa at vi aldri kom til å endre. Det ene var at vi innførte en høyere arbeidsgiveravgift for høye inntekter. Det andre var at vi innførte et høyprisbidrag for kraftselskapene. Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre brukte nesten all kraft på å si at det ikke er mulig å fjerne det når vi først har innført det. Nå har vi fjernet begge deler, og vi er på vei trygt gjennom.

Jeg har lyst til å kommentere debatten, for jeg har sittet og fulgt litt med på den. Når jeg hører på Tina Bru fra Høyre, virker det som at en nå også begynner å stille spørsmål ved differensiert arbeidsgiveravgift, for hun klarer ikke å svare klart på om hun synes det er et godt skatte- og avgiftsvirkemiddel, det som har vært en klar hjelp for norske distriktsbedrifter over generasjoner. Høyre har blitt sånn nå at alle nye tiltak som skal utvikle Norge utenfor Oslo sentrum, er de imot – om det er billigere barnehage, om det er nedskriving av studielån, om man skal ha en aktiv jordbrukspolitikk, om man skal bygge bredbånd eller ha bygdevekstavtaler. Er det noe som skjer utenfor Oslo sentrum, er Høyre imot, og i dag klarer ikke Tina Bru engang å svare klart på om de synes differensiert arbeidsgiveravgift er et godt tiltak. Jeg håper at replikanten fra Høyre etterpå kan si: Jo, det er et godt tiltak, men det er ikke Høyres natur om dagen å snakke om noe annet enn det som skjer i Oslo sentrum.

Så til de ungdommene som sitter på galleriet og følger med på debatten, og det gjelder noe av det som også blir vedtatt i dag: I fjor økte vi borteboerstipendet. Borteboerstipendet er høyere. I år øker vi frikortgrensen fordi vi er opptatt av å ha en skatteprofil som gjør at de som har lave og middels inntekter, kommer bedre ut. Derfor vil de som sitter og hører på, hvis de jobber, oppleve at frikortgrensen i år er på 70 000 kr. Neste år er den på 100 000 kr, nettopp fordi at når Senterpartiet og Arbeiderpartiet sammen med SV skal prioritere, ønsker vi å gi skatteuttene til folk med lave og middels inntekter, og vi ønsker å få unge folk inn i arbeidslivet.

Sammen kan hele Stortinget glede seg over at vi nå, noen år etter en høst som er en av de røffeste vi har hatt, ser at ledigheten er lav, prisveksten er på vei ned, og at vi igjen går inn i en periode der folk får litt bedre råd.

Presidenten [13:11:23]: Det blir replikkordskifte.

Heidi Nordby Lunde (H) [13:11:34]: Ikke for å bli personlig, men representanten Tina Bru har faktisk feber i dag, og det er derfor hun ikke er i salen. Jeg tror nesten finansministeren hallusinerer når han må komme med den type påstander om vår politikk, som det ikke er belegg for i det hele tatt.

Vi har nå i hvert fall vent oss til at når statsbudsjettet legges fram, er det regjeringens kladd, et utkast til statsbudsjett. I 2023 måtte finansministeren avlyse sitt eget budsjett allerede i februar fordi de hadde glemt å be om prisjustering i sitt eget budsjett, og i år var blekket knapt nok tørket før det kom en ekstrabevilgning på 5 mrd. kr til kommunene. Så forklarte de de skammelige bevilgningene til Ukraina med at det bare var et utgangspunkt, og nå kom det nye 2 mrd. kr til sykehusene. Vi har også vent oss til at regjeringen bruker engangssummer og engangspotter til å finansiere forlikene med Sosialistisk Venstreparti. Dette budsjettforliket har helårsvirkninger som ikke er dekket inn for neste år. Mitt spørsmål til statsråden vil da bli: Hvilke skatter skal opp for å finansiere de forlikene som er inngått?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:12:39]: Når vi nå har gjennomført budsjettforliket sammen med SV, går skattene og avgiftene i Norge ned med 18,1 mrd. kr neste år. Det er fasiten på dette budsjettet. Det er ikke pluss 18,1 mrd. kr, men minus 18,1 mrd. kr. Det er faktumet.

Jeg har ikke hallusinert eller noe da jeg satt og hørte på kollegaen fra Høyre, Tina Bru. Hun klarte ikke å svare tydelig på om Høyre fortsatt synes at redusert arbeidsgiveravgift er et godt tiltak. Jeg ser på Høyres budsjett, og absolutt alle nye tiltak som har med å utvikle Norge utenfor Oslo sentrum å gjøre, er Høyre imot. Til og med når vi har satt av penger til å ha en egen enhet for Statens pensjonsfond Norge i Tromsø, synes Høyre at det er uklok pengebruk – selv om det ikke kommer til å koste noen ting, og det kommer til å skape gevinster for oss som samfunn. Det er det som er den tydeligste skillelinjen i norsk politikk: sentraliseringskameratene Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, eller om en ønsker en regjering som vil utvikle hele Norge.

Heidi Nordby Lunde (H) [13:13:46]: Hvis opprettelse av Folketrygdfondet avdeling Tromsø er det skarpeste skillet mellom høyre- og venstresiden i norsk politikk, blir jeg litt deprimeret.

Med denne finansministeren har vi fått nye skatter, midlertidige skatter, skatter med tilbakevirkende kraft og skatter som skrur opp og opp igjen. Med dette budsjettet vil finansministeren kanskje ha redusert skattenivået i Norge med 18 mrd. kr, men i sin regjeringsperiode har han krevd inn 120 mrd. kr ekstra i skatt.

Skattene er ikke det eneste som øker her i landet. Det gjør også helsekøene, kriminaliteten og antallet på arbeidsavklaringspenger og trygd. Da Høyre satt i regjering, reduserte vi faktisk skattenivået, samtidig som helsekøene også ble redusert, antall politifolk økte, og barnetrygden økte. Det er åpenbart ingen motsetning mellom skattelette og velferd. Hva er galt med denne regjeringens prioriteringer når man klarer å ta inn 120 mrd. kr ekstra i skatt uten å løse kjerneoppgavene?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:14:46]: Inntektsskatten til folk i Norge har etter budsjettforliket med SV blitt redusert med rett i overkant av 11 mrd. kr. Det er det som er skatten for vanlige folk i Norge.

Det er riktig at vi har gjort noen endringer på grunnrentebeskatningen, som jeg mener er helt rett. Hva er det Høyre har gjort på grunnrenteskatt i sitt alternative budsjett? Jo, man har videreført grunnrenteskatt på havbruk, satt en litt lavere sats, men fjernet bunnfradraget. De som nå får mer skatt, er de små havbruksselskapene langs kysten. De får mer skatt med Høyres forslag, men de som slipper skatt, er John Fredriksen, Witzøe og de aller, aller største selskapene. Det Høyre nå har gjort, er å øke skatten for de små familieeide selskapene langs kysten, mens de store skal få mindre skatt. Dette er Høyre-politikk i praksis, den omsorgen for Cermaq og de aller største selskapene. De er kjempeflinke, dyktige, og vi vil ha dem, men at de skal få skatteutt mens de små oppdrettsselskapene skal få skatteskjerpelse, synes jeg er veldig rart at Høyre ønsker.

Heidi Nordby Lunde (H) [13:15:51]: Det jeg synes er rart, er at det virker som finansministeren svarer på et spørsmål jeg ikke har stilt. Det jeg spurte om, gikk på at med 120 mrd. kr mer tatt inn, øker fortsatt helsekøene, kriminaliteten øker, det blir færre politifolk på vakt, og det er flere på arbeidsavklaringspenger og trygd. Hva er galt med regjeringens prioriteringer når man tar inn så mye mer penger, men likevel ikke klarer å løse kjerneoppgavene?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:16:21]: Jeg lurer på om representanten Heidi Nordby Lunde har stått opp litt på feil fot i dag, for når man hører den beskrivelsen av Norge, kan man få inntrykk av at det er helt forferdelig. Norge er et veldig bra land. Norsk helsevesen gjør en fantastisk jobb. Nå har også helseminister Vestre klart å begynne å få helsekøene ned, etter en ganske krevende runde etter koronaen. Vi ser av de nye ansettelsestallene for nye politistudenter at det nå ansettes politistudenter, de kommer i jobb. Vi har vært igjennom et utrolig stort løft for norsk forsvar. Tidligere statsminister Erna Solberg kalte NATOs 2-prosentmål tull – jeg tror hun brukte den typen beskrivelse. Nå

gjennomfører vi det og løfter det. Igjen klarer ikke Høyre å avklare om de synes den type tiltak, som lavere arbeidsgiveravgift i Bygde-Norge, er kloke. Det er slik det nye Høyre har blitt: Alt som skjer utenfor Oslo sentrum, løfter man ikke opp.

Hans Andreas Limi (FrP) [13:17:27]: Jeg vil bare starte med å minne Vedum om at det var den regjeringen han var medlem av forrige gang, som holdt på å glippe hele den differensierte arbeidsgiveravgiften. Vedtaket var fattet i EU. Det var faktisk Fremskrittspartiet og Høyre i regjering som klarte å hanket det inn igjen. Det håper jeg at Vedum husker å legge vekt på.

Til det finansministeren sa om Forsvaret og forsvarsforliket om langtidsplanen: Det er veldig bra, og det var faktisk veldig godt jobbet fra regjeringens side. Det skal forsvarsministeren ha mye skryt for, for da fikk alle partiene på Stortinget anledning til å påvirke planen, og den fikk en bred forankring.

Regjeringen har også gjennomført en rekke endringer i skatter og avgifter, spesielt i skattepolitikken, og på næringsiden har det skjedd veldig brå og dramatiske økninger. Da er spørsmålet: Hvorfor har ikke regjeringen forsøkt å forankre skatteendringer bredt i Stortinget? Det hadde kanskje vært vanskelig med de voldsomme økningene, men allikevel, det hadde gitt en styrke og (presidenten klubber) ...

Presidenten [13:18:34]: Tiden er ute.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:18:37]: Det forsvarsloftet som har blitt gjennomført, er – igjen vil jeg si dessverre – helt nødvendig, for verden er som den er, og vi må bruke enorme samfunnsressurser på forsvar, trygghet og beredskap. Det kommer også en totalberedskapsmelding fra justisminister Emilie Mehl. Hun har klart å sitte i den stolen litt lenger enn Sylvi Listhaug klarte – det var vel et par måneder, hvis jeg ikke husker helt feil. Det er litt forskjell: Noen skifter statsråder, de kommer og går; vi gjennomfører politikk.

Så til skattepolitikken: Det er ikke riktig at man har gjennomført store skatteendringer for norske bedrifter. Selskapsskatten er 22 pst, og vi har hatt stabilitet rundt det. Regjeringen mener den modellen Fremskrittspartiet og også Høyre nå har lansert, er feil, der man skal øke selskapsskatten for å gjøre en veksling mot formuesskatten. Vi tror det er klokt for Norge å ha en lav selskapsskatt. Det gir norsk konkurransekraft og stabilitet for dem som ønsker å investere i Norge. I går så jeg også at det var ny rekord på Oslo Børs, og det er veldig bra.

Hans Andreas Limi (FrP) [13:19:48]: Dette begynner å minne litt om Jeopardy – det er i hvert fall ikke svar på spørsmål.

Når tidligere statsråder ble omtalt, er det å si at ja, det er noen som klarer å levere på veldig kort tid, og noen bruker lang tid og leverer ingenting. Vi er forskjellige.

Litt tilbake til skatt: Aldri har en finansminister hatt så mye penger til rådighet. Da snakker jeg ikke bare om inntektene fra olje og gass, jeg snakker også om ekstrainntekter, bl.a. på grunn av høye strømpriser. Når finansministeren snakker om skattelette til dem med vanlige inntekter, er det altså én krone dagen neste år. Så summerer finansministeren dette gjennom de fire årene til 11 mrd. kr totalt. Det høres jo veldig mye ut, men det er forsvinnende lite hvis man ser hvordan det slår ut for den enkelte lønsmottaker. Tror egentlig finansministeren at én krone dagen merkes i lommebøkene der ute?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:20:50]: Representanten Limi begynte med å si at det var noen statsråder som klarte å gjøre veldig mye på den korte tiden de klarte å beholde posisjonen som justisminister før de rottet den bort, men før hun rottet bort posisjonen, var altså Listhaug innvandringsminister. Da leverte hun veldig mye – 3 170 kvoteflyktninger, det høyeste antallet noensinne. De to årene hun var statsråd, var det de høyeste tallene. Det er forskjellen til Emilie Mehl. Hun roper ikke så høyt om det, men nå er det 500. Det er satt ned hvert eneste år. Hun gjennomfører, men er kanskje ikke så aktiv på Facebook som den statsråden som måtte gå på grunn av det.

Det skatteopplegget vi har, er veldig målrettet, f.eks. ved at vi nå øker frikortgrensen fra 70 000 kr til 100 000 kr. Selvfølgelig har det effekt. Når vi nå reduserer momsen på vann og avløp fra 25 pst. til 15 pst. – noe Fremskrittspartiet ikke prioriterte da de var i regjering – gjør det regningen rundt 1 500 kr lavere for en vanlig husstand.

Marie Sneve Martinussen (R) [13:21:59]: Jeg håper ikke jeg tøyser strikken for hva en replikk kan være. Statsråden oppsummerer godt debatten som har vært. Det er mindre enn et år til valget, og jeg mener at debatten om statsbudsjettet viser veldig tydelige skillelinjer mellom høyresiden og venstresiden i norsk politikk. Vi har vært gjennom de alternative budsjettene til både Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti. Statsråden har ikke fått anledning til å kommentere det i særlig stor grad, så jeg lurte på om statsråden ville si noe om hva som skremmer mest av forslagene som ligger der. Det er jo både store ostehøvelkutt, det er store skattekutt, det er velferdskutt, det er – i hvert fall ifølge meg – usosiale kutt, det er kutt i distriktpolitikken. Hva er det statsråden har bitt seg spesielt merke i?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:22:50]: Det er egentlig summen. Hvis man ser systematisk på det, er alle kuttene til Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre – som liksom er den nye alliansen, Fremskrittspartiet–Venstre–Høyre-alliansen – usosiale kutt, gang etter gang etter gang etter gang. Det er f.eks. karensåret i AAP, Venstre som liksom humrer over sykelønnsordningen – som vi vet rammer dem som har det hardest – eller at Høyre for første gang begynner å ta ut penger av inngåtte avtaler mellom staten og en næring, jordbruket. Det har ikke skjedd før at Høyre gjør den typen ting. Alle nye distriktsgrep som kommer, går Fremskrittspartiet og Høyre imot. Noen av dem går Venstre for, det skal de ha.

Det er den forskjellspolitikken, både sosialt – når vi ser på skattepolitikken – og geografisk. Jeg har ikke noen tro på et Norge med større forskjeller. Jeg tror vi skal utjevne forskjellene. Derfor må vi gjøre det vi kan for at Fremskrittspartiet, Venstre og Høyre ikke blir de som skal styre Norge etter valget neste høst.

Sveinung Rotevatn (V) [13:24:05]: Finansministeren har endelig funne seg noko han kan skryte av, og det gjorde han i innlegget sitt. Han kan skryte av at han nå har føreslått å fjerne to av dei mest skadelege avgiftene han sjølv innførte for to år sidan. Det er berre å bøye seg i støvet, ta av seg hatten og gratulere heile regjeringa og heile Noreg med prestasjonen.

Finansministeren har nok likevel ein litt selektiv hukommelse, for han seier at vi som var i opposisjon, og er i opposisjon, sa at han aldri kom til å klare å ta vekk igjen dette. Det sa vi ikkje. Det i alle fall underteikna sa, var at dette får ein aldri fjerna igjen, med mindre ein berre aukar oljepengebruken for å finansiere dei varig auka utgiftene. Kva er det som har skjedd? Finansministeren har auka oljepengebruken – med 50 pst. i sin periode. Berre frå budsjettet vart lagt fram i haust, har han auka oljepengebruken ytterlegare med 12 mrd. kr til kommunar og til budsjettforliket. Det er i seg sjølv meir enn heile inntekta frå den ekstraordinære arbeidsgjevaravgifta. Så spørsmålet er: Kor stor prestasjon er dette eigentleg?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:25:11]: Når jeg leser Venstres alternative budsjett, økte de oljepengebruken mye mer, bl.a. skal det komme en ekstra tilleggsbevilgning nå i nysalderingen. Til sjuende og sist handler det likevel om hva vi ønsker å bruke penger på. Når Fremskrittspartiet og Venstre, som på en måte er den nye alliansen i norsk politikk, sammen med Høyre, skal legge sitt budsjett, hva er det de er enige om? Jo, da de styrte forrige gang, ble de hver gang enige om økte avgifter. Man ser også det som nå ligger fra Venstre,

med forslag om økte avgifter. Det er regjeringen imot, for vi mener det har en veldig klar usosial profil.

Hva er det Venstre kutter i? Jo, det er i tiltak som hjelper folk som sliter. Det mener vi er galt. Det f.eks. å ha en god sykelønnsordning mener vi er en god forsikring. At vi har en god AAP-ordning, mener vi også er viktig for dem som sliter. Det som er en hovedforskjell, er at Venstre nå på en måte har blitt en garantist for at Fremskrittspartiet og Høyre skal komme til makta igjen, med sin forskjellspolitikk, og det mener vi er feil.

Vi synes det er bra at vi har fjernet de skattene og avgiftene vi sa vi skulle fjerne, fordi vi gjennomfører det vi faktisk sier vi skal gjøre.

Sigrd Zurbuchen Heiberg (MDG) [13:26:25]: Valet i USA viser at Europa må ta større ansvar for å hjelpe Ukraina med å stå imot Putin og kreftene i vårt mektige naboland. Utfallet av krigen i Ukraina vil påvirke tryggleiken til framtidige generasjoner i Norge i langt større grad enn nokre milliarder til eller frå på ein konto i London. Staten har i mellomtida tent tusenvis av milliarder kroner på ekstraordinært høye gasspriser som følge av krigen.

Samtidig skjer klimaendringane og dei rekordstore naturøydeleggingane akkurat no. Me er framleis milevis unna å nå klimamåla og langt unna målet om å beskytte og verna natur og omstilla forbruk, infrastruktur og energisystem i Norge til ein fossilfri økonomi og til eit robust miljø- og menneskevenleg samfunn.

I innlegget mitt etterlyste eg trygge vaksne i politikken, som kan ta ansvar. Kan finansministeren gjera greie for korleis han meiner at eit budsjett utan tilstrekkelege midlar til Ukraina og utan nok midlar til å redusere klimagassutslepp og naturøydeleggingar er eit ansvarleg budsjett?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:27:30]: Der er nok representanten og jeg uenige om virkelighetsbeskrivelsen.

Norge er en tung bidragsyter til Ukraina gjennom Nansen-programmet. Vi har vært forutsigbare og trygge, og hele Stortinget står bak. Vi har også nå hatt forhandlinger på Stortinget og landet en felles Ukraina-pakke. Vi skal stå sammen med Ukraina over tid.

Når det gjelder synet på natur: Selvfølgelig skal vi ta vare på norsk natur. Det er utrolig viktig. Noe av det fine i Norge er at vi har hatt en forvaltertanke der man har hatt tillit til lokalsamfunn og de som lever tett på naturen, tillit til at de overlater sitt lokalmiljø, den naturen de forvalter, i bedre stand enn da de overtok den.

Hvis man reiser rundt i Norge, hvis man ser på den naturtilstanden vi har, er det ikke noen krisetilstand. Det er klokskap, det er forvaltning, og så verner vi de mest sårbare områdene. Det legger vi også opp til i dette

budsjettet. Vi skal spille på lag med lokalbefolkningen, ikke handle på tvers av lokalbefolkningen.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:28:42]: Frivillige organisasjoner gjør en veldig viktig jobb i landet vårt, og en viktig post på budsjettet for å sikre at de får mer inntekter, er gavefradragssystemet. Om man gir penger, kan man få skattefradrag for det. Det har dessverre regjeringen valgt å halvere, så mange organisasjoner opplever at de får mindre støtte.

For et par dager siden leste jeg en ganske oppsiktsvekkende artikkel om at sju frivillige organisasjoner som arbeider bl.a. med relasjoner mellom Norge og Israel, men også med jødisk kultur og religion i Norge – altså at minoriteten jødene skal få utøve sin religion – hadde fått brev fra skatteetaten, som jo ligger under finansministeren, om at de nå kunne risikere å miste muligheten til å kunne være med i denne ordningen med skattefradrag, etter at regjeringen har anerkjent Palestina.

Mitt spørsmål er egentlig ganske enkelt: Mener finansministeren at anerkjennelsen av Palestina som egen stat skal føre til at sivilsamfunnsorganisasjoner som arbeider for relasjoner eller for utøvelse av kultur og religion i Norge for minoriteten jødene, mister muligheten til å være med i gavefradragssystemet?

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [13:29:45]: Også tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik var for en tostatsløsning. Jeg synes selvfølgelig det er helt legitimt å ha ulike syn på det, og på når det er riktig med anerkjennelse. Jeg har egentlig opplevd at bredden av Stortinget er for en tostatsløsning, også inkludert Kristelig Folkeparti, og så kan det være ulike vurderinger av når man skal anerkjenne det. Regjeringen mente at det var riktig på det tidspunktet vi gjorde det, og det har også vært ulike syn på det.

Akkurat den enkelte saksbehandlingen går jeg ikke inn i her, men vi har selvfølgelig organisasjonsfrihet i Norge, og derfor skal vi også ha meningsfrihet. Det ligger som et grunnprinsipp, og man kan gi støtte til organisasjoner man er både enig og uenig med. For å ta miljøside: Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk kan få støtte, men også WWF kan få støtte, og man kan ha ulike syn i en del av ordskiftet.

Jeg kan ikke gå inn i den enkelte saken, men det er en del av det vi egentlig ønsker, at man også kan ha litt ulike røster i den norske offentlige debatten.

Presidenten [13:30:47]: Replikordskiftet er avsluttet.

Rigmor Aasrud (A) [13:31:03]: De siste årene har vært krevende. Vi har hatt høye renter og høye priser på energi, mat og hverdagslige kjøp, og det påvirker folks økonomi. Arbeiderpartiets viktigste mål er at økonomien skal få en myk landing, slik at folk sånn sett får bedre råd, og det går rett vei. Prisveksten har kommet ned – fra toppen på 7,5 pst. – og er nå nede på 2,6 pst. Samtidig har vi klart å holde folk i jobb, noe folk nyter godt av nå som lønningene øker mer enn prisene. Gjennom strømstøtte, lavere inntektsskatt, billigere barnehager, SFO, økt barnetrygd og billigere ferjer har mange fått økt trygghet rundt sin egen hverdagsøkonomi. Resultatet er at folk har fått bedre råd.

Arbeiderpartiet ser alltid framover og har ambisjoner om å styrke den norske velferdsstaten. Den ambisjonen kan vi ha fordi vi vet at den norske modellen gjør at vi har mer å fordele: Kaka blir større. De to–tre siste årene har norske bedrifter satt eksportrekord, investeringsrekord og overskuddsrekord, og vi er i verdenstoppen på produktivitet. 143 000 flere har kommet i jobb. Ja, kaka har blitt større. Summen av at bedrifter går godt, og at folk er i jobb, finansierer velferden som kommer hver og en av oss til gode.

Kommunene er grunnsteinen i folks velferd. De tilbyr gode barnehager og skoler, barnevern, integrering av flyktninger, en trygg eldreomsorg, hjelp til å komme i arbeid og regulering av boliger, næringer og natur. Kommunene vil i 2025 bli styrket med en økning i de frie inntektene på nær 13 mrd. kr totalt. Det bidrar til at folk kan få gode tjenester og trygghet gjennom den velferden som finnes i kommunene.

Det å sikre velferden skjer ikke automatisk; det krever prioriteringer og vilje til å fordele. I finansinnstillingen ser vi høyresidens tydelige prioriteringer, men dessverre mangler viljen til å fordele. Høyresidens kampsak og tydelige prioritering er å gi milliardærene flere millioner i skatteutt. Da blir det mindre velferd. Og det har vært interessant å følge føljetongen om høyrepartienes motstand mot formuesskatten, godt hjulpet av en navnløs gjeng som vil tjene godt på å få fjernet hele eller deler av formuesskatten. De bruker tall fra en rapport, kjøpt fra et konsultantselskap, der regnestykkene i beste fall kan være selektive og ganske teoretiske – eller som Dagens Næringslivs kommentator sier om rapporten, som senere ble endret:

«Det mest sjokkerende er hvor langt NHO og organisasjonens innleide konsulenter er villig til å gå for å manipulere offentligheten.»

Man skal ikke ha vært mye ute blant næringslivsfolk for å høre om disse regnestykkene. Det er klart de blir bekymret, og det er ikke rart, når til og med sentrale finanspolitiske personer i Høyre har brukt tallene fra den samme rapporten. Høyresiden og NHO viser hvem de er

til for. De vil gi skatteutt til folk flest og til næringslivet, men nå, som da de satt i regjering, er det milliardærene som tjener mest på Høyres politikk. I sine alternativer viser de kortene: Norges 0,1 pst. rikeste, ca. 5 000 personer, får nesten en million hver rett i foret. Med Høyres forslag får vanlige folk dyrere barnehage, bensin og mjølk, og det blir til og med dyrere å være fagorganisert. Høyre lar vanlige folk betalte regningen, slik at de mest formuende blant oss skal få store skatteutt. Resten av høyresiden er ikke bedre. Om de får flertall etter valget, vil Fremskrittspartiet ha osthøvelutt i statlige virksomheter og fjerne hele fagforeningsfradraget. Venstre vil avvikle strømstøtten og gjøre maten dyrere. Totalen er ikke bra for økonomien. Det er ikke bra for den samfunnsmodellen vi har, med små forskjeller, høy tillit og like muligheter. Det er ikke bra for bedrifter og folk som bidrar etter evne og får etter behov. Det er en annen retning for Norge enn den Arbeiderpartiet jobber for. Alternativene i norsk politikk har sjelden vært tydeligere.

Presidenten [13:36:05]: Det vert replikkordskifte.

Heidi Nordby Lunde (H) [13:36:18]: Jeg hører representanten gjenta det som har vært sagt mange ganger før – hvor godt det går i norsk økonomi, med rekordinvesteringer på fastlandet og jobbskaping i privat sektor. Hvis vi bare korrigerer dette for fakta, viser det seg at investeringene i fastlandsbedriftene har stagnert. Etter et lite oppsving ut av pandemien går trenden nedover, og vi er nå på et lavere nivå enn før pandemien. Arbeiderpartiet bruker også gjennomsnittstall for sysselsetting fra de siste årene, som får med seg ketchupeffekten etter pandemien, da alt løst og folk kunne komme seg tilbake i jobb. Senere har veksten i nye jobber stoppet nesten helt opp, og de fleste jobber kommer nå i offentlig sektor.

Mitt spørsmål er til budsjettforliket med SV. Der har man inngått et forlik som fører til helårsutgifter som ikke er i neste års budsjett. Samtidig går Arbeiderpartiet til valg på at det samlede skatte- og avgiftsnivået skal ligge fast. I så fall betyr det at utgiftene øker, uten at inntektene tas opp. Det betyr at noe må kuttes, og jeg lurar på hva.

Rigmor Aasrud (A) [13:37:22]: Først vil jeg si at jeg ikke er enig med den faktabeskrivelsen som representanten Lunde har her. Det er ikke sånn at det går dårlig i norsk næringsliv. Det har vært en liten dupp i ett kvartal, men vi kommer ikke unna at det går bra. Folk er i arbeid. Vi har veldig lav arbeidsledighet, og det er bra.

Når det gjelder neste års budsjett, er det helt vanlig at en ikke legger inn alle økninger med helårsvirkning. Det skal inn i systemer, og det skal ansettes folk i enkelte deler av det vi nå ønsker å bruke mer penger på. Dersom

vi klarer å ha et næringsliv som bidrar, sånn som næringslivet har gjort, vil vi ha en kake som blir større. Da er det mer å dele på, og derfor kan vi også finansiere nye velferdssoppgaver.

Heidi Nordby Lunde (H) [13:38:09]: Ja, det går godt i norsk næringsliv, men jeg tror at den unisone tilbagemeldingen fra næringslivet er at det ikke er på grunn av, men på tross av regjeringens politikk.

Også denne gangen velger regjeringspartiene – sammen med sin samarbeidspartner – å bruke penger man egentlig ikke har. I år slår man hull på vår felles pensjonskasse i Folketrygdfondet. Da Fremskrittspartiet gjorde samme øvelse for et par år siden, kalte Arbeiderpartiets Frode Jacobsen det for useriøst og uansvarlig og spurte om «det er folkets pensjonssparing som skal finansiere skattelettene og fjerning av bompenger.»

Er representanten Aasrud enig med sin partifelle i at det er useriøst og uansvarlig å finansiere varig økte utgifter med folkets pensjonssparing?

Rigmor Aasrud (A) [13:38:54]: Vi har et stort pensjonsfond i Norge som skal finansiere det norske folks pensjoner i framtiden. Det heter oljefondet – vi bruker i hvert fall det som det daglige navnet på det – og det er jeg helt sikker på at vil trygge norske pensjonisters muligheter til å få utbetalt den pensjonen de skal ha, også i framtiden. Vi er likevel avhengige av at vi har mange som er i arbeid, og det tror jeg må være den viktigste jobben for oss framover: å sørge for at folk er i arbeid og betaler inn skatt, sånn at vi kan møte de forpliktelsene vi har. Vi har sammen med Høyre også sett på et pensjonsforlik som gjør at folk kan stå lenger i arbeid, og gjennom det sikre oss at vi har penger nok til å betale for den pensjonen og den velferden vi skal ha, også framover.

Heidi Nordby Lunde (H) [13:39:38]: Jeg deler representantens vurdering av at det er viktig å ha folk i arbeid, både for dem selv og for samfunnet for øvrig, men mitt spørsmål gikk altså på det å slå hull på pensjonskassen i Folketrygdfondet. Det vi har sett de siste årene, er at regjeringspartiene har brukt koronaavsetning fra Eksfin og et engangsuttak fra Statkraft og nå slår de altså hull på pensjonskontoen i Folketrygdfondet, som Frode Jacobsen kalte useriøst og uansvarlig for bare to år siden.

Så jeg spør igjen: Er representanten Aasrud enig med sin partikollega i at det er useriøst og uansvarlig å finansiere varig økte utgifter med folkets pensjonssparing i Folketrygdfondet?

Rigmor Aasrud (A) [13:40:20]: Som jeg sa i mitt første svar til representanten Lunde, er det et annet fond

som er vår hovedkilde til å kunne være med og finansiere framtidige pensjonsforpliktelser. Pensjonsfondet som Folketrygdfondet utgjør, gjør jo store investeringer i norsk næringsliv, og det vil de ha muligheten til å kunne gjøre også i framtiden. Jeg mener at vi har funnet en god balanse for hvordan vi kan bruke pengene fra Folketrygdfondet i investeringer, og innenfor de rammene som er vedtatt. Det er behandlet her i Stortinget, og jeg opplever at vi fikk et godt flertall for de valgene som er gjort når det gjelder Folketrygdfondet.

Hans Andreas Limi (FrP) [13:41:07]: Det var interessant å høre på Rigmor Aasruds innlegg med angrep på den såkalte høyresiden, og ikke minst høre omtalen av dem som står for verdiskaping og skaper arbeidsplasser i Norge. De var bare opptatt av å få mer penger «rett i føret», som det ble sagt.

Nå har altså denne regjeringen økt skatter og avgifter med ca. 30 mrd. kr siden 2021, og samtidig opplever vi altså økende helsekøer og store utfordringer i kommunene. Skoler blir nedlagt, eldreomsorgen svikter, kriminaliteten øker, og det er færre politifolk ute i distriktene. Jeg kunne gjort den listen ganske lang. Spørsmålet mitt er da: Er Rigmor Aasrud fornøyd med den utviklingen vi har sett siden 2021?

Rigmor Aasrud (A) [13:41:59]: På tross av de store utfordringene vi har hatt, synes jeg vi har evnet å gjøre det jeg mener er en av de viktigste oppgavene for oss politikere: å bidra til at vi får en bedre fordeling i samfunnet. Det mener jeg vi viser med den skattepolitikken vi har. Jeg er overrasket over at representanten Limi mener det er et angrep på dem som skaper verdiene, at vi mener vi må kunne skatte dem på det nivået vi er på nå. De tallene jeg refererte, er en realitet, og jeg mener at de ikke er i samsvar med det vi burde jobbe med: å fordele bedre.

Ja, jeg er fornøyd med at vi har fått på plass veldig mye god politikk. Vi har gjort en rekke grep for at folk skal få bedre råd i den tiden som har vært svært krevende, men vi har hatt en ganske galopperende utgiftsvekst i offentlig sektor, bl.a. i sykehusene våre. Det er viktig at vi har fått på plass mer penger til det, sånn at vi kan få ned ventetidene. Jeg mener også at de endringene vi har gjort innen politi og forsvar, har vært helt nødvendige.

Hans Andreas Limi (FrP) [13:43:04]: Nå er det vel ikke slik at folk har fått bedre råd i hvert fall, for det har jo vært en nedgang i realinntekten to år på rad. Det ser ut til at det kan bli en oppgang i år, og det er bra, men hvis man ser perioden over ett, har snarere det motsatte skjedd – det har blitt vesentlig dårligere for folks privatøkonomi.

Mitt spørsmål var egentlig, siden representanten Aasrud er så veldig, veldig skeptisk til ulike skattelettelser: Så lenge dere har økt skatter og avgifter med 30 mrd. kr, kunne man kanskje forvente at det i hvert fall fungerte bedre innenfor de viktigste områdene til staten og det offentlige. Det gjelder bl.a. helse, politi og rettsvesen, eldreomsorg, skoler og veier. Så langt jeg kan se, har det vel snarere gått i motsatt retning, til tross for at inntektene har økt så mye.

Rigmor Aasrud (A) [13:44:03]: Det er riktig at folk har hatt det krevende økonomisk de siste årene, og derfor har vi økt tilskuddet til barnefamiliene, vi har senket prisene på barnehage, og vi har senket prisene på SFO. Nå får minstepensjonistene ekstra penger. Vi har brukt de midlene vi har hatt til rådighet, på en god måte for at folk skal få en lettelse i hverdagen. Heldigvis ser det ut til at vi har klart å styre økonomien sånn at vi nå ser en helt annen retning.

Ja, vi har hatt helsekøer. De startet å øke før pandemien. Så var det en kjempekrevende situasjon for sykehusene gjennom pandemien. Man måtte bruke ressursene på andre ting enn det man hadde tenkt å bruke dem på, og derfor har det blitt køer. Nå er det bevilget penger. Det er inngått et unikt samarbeid mellom arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene på sykehusiden. Man får ned køene ved at man jobber på nye måter. Det skal vi være glade for, og jeg tror sykehusene, som mange andre i offentlig sektor, har hatt det krevende gjennom den dyrtiden vi har hatt.

Kathy Lie (SV) [13:45:21]: Siden starten av denne stortingsperioden har vi i SV forhandlet om økninger i barnetrygden i hver eneste budsjettforhandling med regjeringen, først ved at vi sørget for at de aller fattigste, med behov for sosialhjelp, også skulle få beholde hele barnetrygden. For barn over seks år nærmer vi oss nå en dobling av barnetrygden siden 2021, og vi ser at antall barn i fattige familier går ned. Alle disse økningene har kommet på grunn av SVs prioriteringer, så det jeg lurer på, er: Hvilke grep hadde Arbeiderpartiet gjort for at færre barn skulle vokse opp i fattigdom? Hadde det kommet noen økninger i barnetrygden hvis SV ikke hadde prioritert det? Og hvorfor har ikke Arbeiderpartiet selv foreslått økninger i barnetrygden?

Rigmor Aasrud (A) [13:46:02]: Jeg er glad for at vi har hatt et godt samarbeid med SV gjennom sju budsjettforhandlinger. Da har vi fått til gode resultater. Det vi har vært opptatt av, er bl.a. å senke prisene på barnehage. Det gjør at de aller fleste unger har muligheten til å gå i barnehage. Det er viktig, for ungene trenger å være i barnehage, og det er viktig at det ikke er foreldrenes inntekter og det de har disponibelt, som avgjør om en

kan være i barnehage. At vi har fått til gode løsninger sammen med SV på SFO, mener jeg også er riktig. Jeg mener også vi har gjort gode grep for å sørge for at kommuner kan bidra til at alle unger kan være med i fritidsaktiviteter. Det må selvsagt være innenfor noen grenser, for det finnes jo noen svært dyre fritidsaktiviteter, men for mange vil ikke økonomien være et hinder for å kunne delta på fritidsaktiviteter, noe jeg tror er viktig. Jeg er glad for at vi nå også er i ferd med å se på skolen og gjøre grep der som gjør at unger kanskje kan trives enda bedre på skolen i framtiden, når vi får på plass en mer praktisk ungdomsskole.

Sveinung Rotevatn (V) [13:47:15]: Først må eg få lov til å korrigere innlegget til representanten Aasrud, for ho sa at med Venstres budsjett vert det dyrare mat, og det er ikkje riktig. Med Venstres budsjett vert det netto 2 mrd. kr i kutt i matmomsen. Det betyr 1 100 kr mindre i matutgifter for ein gjennomsnittsfamilie med dagens kosthald, og endå mindre om ein et meir i tråd med kosthaldsråda. Eg vil gjerne at representanten bekreftar at det er tilfellet.

Så har eg eit anna spørsmål, for i budsjettavtalen med SV – vi har jo egentleg ikkje snakka så mykje om den i dag – er det ulike verbalforslag, og eitt av dei lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i løpet av vårsesjonen 2025, sette ned et offentlig utvalg som skal utarbeide en strategi for å bedre økonomiens omstillingsevne, industriell utvikling og næringslivets konkurransekraft, særlig i lys av at produksjonen av olje og gass på sikt vil avta.»

Dette har jo vore den store diskusjonen der ute i årevis. Det er dette vi diskuterer, og så er løysinga til regjeringa å setje ned eit utval ein eller annan gong før oktober neste år, som deretter skal jobbe med ein strategi. Er dette ambisjonsnivået?

Rigmor Aasrud (A) [13:48:17]: Da vil jeg først få beklage at jeg brukte ordet «mat», og ikke «kjøtt», da jeg omtalte Venstres avgiftsopplegg.

Vi har gjort veldig mye for å omstille Norge. Det er vel noe vi jobber med hver eneste dag. Det har vært mange ordninger. Vi har hatt en rekke programmer og støtteordninger som vi har satt i gang. Vi har laget veikart for flere næringer osv., men nå var det et ønske om at vi skulle se dette i sammenheng, og jeg håper at hele Stortinget slutter opp om det. Det er en av de store utfordringene vi har sammen – å klare å omstille Norge på en god måte. Da synes jeg det er et prisverdig initiativ at vi setter ned et sånt utvalg, og at vi får anledning til å se ting i sammenheng. Vi har lett for å gå for enkeltordninger litt stykkevis og delt. Dette gir en mulighet til å gjøre ting i sammenheng, få gode innspill fra fagmyndigheter og få

en god anledning til å diskutere dette i Stortinget. Det tror jeg er fornuftig.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:49:23]: Det var litt interessant å høre innlegget til Aasrud, for det var liksom en veldig kritikk mot oss som ønsker å fjerne formuesskatten på arbeidende kapital. Begrunnelsen for at Kristelig Folkeparti vil det, er at vi ønsker å styrke de små og mellomstore bedriftene. Vi ønsker at kapitalen skal bli igjen, investeres igjen, slik vi vet at veldig mange familieide bedrifter – som de aller fleste bedriftene er – velger å gjøre, og skaper arbeidsplasser rundt om. Det er kritikken på den ene sida. På den andre sida har iallfall jeg fått med meg at Arbeiderpartiet ønsker 20 pst. rabatt på arbeidende kapital, som i dag. Da er det veldig fristende å spørre representanten hva som er grunnen til at Arbeiderpartiet mener det er viktig å ha 20 pst. rabatt på arbeidende kapital.

Rigmor Aasrud (A) [13:50:09]: Nå er jeg litt usikker på hva representanten Ropstad sikter til.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:50:17]: Jeg spør om formuesskatten på arbeidende kapital.

Rigmor Aasrud (A) [13:50:19]: Da tenker man på de avskrivningsmulighetene og de rabattene som er på formuesfastsettelse, går jeg ut fra. Det er bestandig en diskusjon. Vi har ikke det på f.eks. penger – på bankinnskudd er det jo 100 pst. – men vi har funnet det riktig at man skal ha en viss form for mindre verdsetting av en del kapitalinnskudd som man har i bedriftene, som maskiner og utstyr og sånne ting. Det mener vi står fast. Det betyr ikke at vi mener at vi skal fjerne hele beløpet. Det er med på å bidra til det fellesskapet vi skal ha. Jeg synes også det er grunn til å dvele ved – og det burde også Kristelig Folkeparti bidra til – de store inntektsforskjellene det ville bli blant folk hvis vi skulle fjerne formuesskatten, både helt og delvis.

Presidenten [13:51:15]: Då er replikkordskiftet omme.

Erna Solberg (H) [13:51:36]: I årene som kommer, skal Norge gjennom en stor velferdsomstilling, en stor næringsomstilling og en stor klimaomstilling. Vi blir færre som skal bære flere. Næringslivet får færre vekstimpulser fra olje og gass, og vi skal kutte utslippene raskere enn vi har gjort til nå.

Norge kom ut av pandemien med høy fart i økonomien, folk dro tilbake på jobb, og investeringene som var lagt på tegnebrettet, ble satt ut i livet. Nå ser vi dessverre at farten har både avtatt og i noen tilfeller stoppet opp. Næringsinvesteringene i Fastlands-Norge er lavere enn de var før pandemien, og det er offentlig sektor som

det siste året har drevet mesteparten av sysselsettingsveksten. Tallenes tale er altså ingen hvilepute for dem av oss som er opptatt av omstilling, at verdier må skapes før de kan fordeles, og at vi skal sikre at våre barn arver et samfunn som har like stor bærekraft og like store muligheter som det vi fikk fra våre foreldre.

Skal Norge lykkes, trenger vi mer konkret politikk, mer politisk vilje og tydeligere politisk handlekraft. Nå registrerer jeg at man i forliket har lagt dette over til et utvalg. Jeg foreslår at vi gjør ting, istedenfor å utrede dem. Jeg kan anbefale Høyres omstillingsplan, som altså er en plan for nettopp det som man nå foreslår skal utredes.

Det å rigge Norge for omstillingen har vært et av de viktigste temaene i Høyres alternative budsjetter de siste årene, og vårt budsjett for 2025 er ikke noe unntak. En helt sentral del av innsatsen for omstilling er at flere politikkområder må trekke i samme retning. Det er godt kjent at Høyre vil fjerne formuesskatten på arbeidende kapital. Det er et grep som ville gjort at flere bedrifter kunne investert i ny teknologi, i økt kapasitet og i bedre kompetanse, og i vårt alternative budsjett viser vi at vi kan få det til. Det er jo ikke ansiktsløse folk som nå står bak dette. Hver dag er det oppslag i avisene med bedrifter som peker på at dette er helt nødvendig, særlig bedrifter i Distrikts-Norge.

Omstillingen av økonomien handler om mer enn skatt. Den handler om rammevilkår, om arbeidskraft, om reformer og om infrastruktur, og ikke minst handler omstillingen om kompetanse. Norge verken kan eller bør konkurrere om å være billigst, men vi kan konkurrere om å ha de smarteste folkene og de beste løsningene.

Da begynner det hele i skolen, og der peker resultatbildet dessverre i feil retning akkurat nå. Derfor er skolen noe av det som alltid har vært av de viktigste satsingsområdene for Høyre, også i vårt alternative budsjett i år. Vi bevilger over 400 mill. kr, både for å bygge laget rundt læreren og for å få flere og bedre kvalifiserte lærere inn i skolen. Vi bruker 150 mill. kr på å få plass til en ekstra naturfagstime i ungdomsskolen og å opprette et talentsenter for realfag. Det vil bidra til å skaffe oss mer av den realfagskompetansen som vi vet at vi trenger i fremtiden, hvis vi skal konkurrere om å være smartere og ikke bare om å være billigere.

Tidligere i høst har vi fått flere rapporter. Draghi-rapporten har pekt på at kunnskap og kompetanse, og særlig forskning, er viktig for Europas konkurransekraft. The Economist trakk frem forskning som en av årsakene til at den amerikanske økonomien gjør det så mye bedre enn de andre vestlige landene. USA bruker omtrent 3,5 pst. av brutto nasjonalprodukt på forskning. Gjennomsnittet i OECD ligger på rundt 2,5 pst. Norge ligger enda lavere og har falt de siste årene.

Å finne ny teknologi og nye løsninger er helt avgjørende hvis Norge skal få flere ben å stå på. Derfor foreslår Høyre i vårt alternative budsjett å øke forskningsbevilgningene med 400 mill. kr, særlig innenfor grønn omstilling og teknologi.

En sterkere kunnskapsskole og mer forskning og utvikling er to av mange viktige grep for å sikre mer og bedre kompetanse med tanke på norsk omstillingsevne. Så kunne jeg nevnt mange forslag under samferdsel og en rekke andre forslag om kutt i klimagasser. Det viktigste poenget, som også vårt alternative statsbudsjett har som navn, er at «store utfordringer kan løses». Men det betyr at man må ha politisk vilje til å sette dette i kraft blant de langsiktige utfordringene som vårt samfunn står overfor, samtidig som vi løser utfordringer i dag, særlig for de barnefamiliene som sliter med økonomien.

Presidenten [13:56:37]: Det vert replikkordskifte.

Tuva Moflag (A) [13:56:51]: Representanten Solberg har erfaring som kommunalminister fra tidligere, og det er kanskje en post hun ønsker seg på nytt i en eventuell Listhaug-regjering. 1. juni i fjor lanserte Solberg sitt første valgkamplofte i forkant av kommunevalget. I saken i VG står det:

«Hun lover å piske sine lokalpolitikere til ikke å øke skatter, avgifter og gebyrer de neste fire årene.»

Men som Aftenposten forteller oss, er fasit at Høyre-styrte kommuner leder an i økningen. Mitt spørsmål er: Har det blitt mye pisk?

Erna Solberg (H) [13:57:27]: Det er sann at også stortingsrepresentanter fra Arbeiderpartiet skjønner forskjellen på uttalelser og hva en avis skriver som headinger. Man finner ingen uttalelser fra meg om at jeg skal piske noen som helst. Jeg har ingen såne tendenser eller legning for det i det hele tatt (munterhet i salen).

Jeg er faktisk veldig glad for at mange av våre ordførere som har kommet inn, nå jobber hardt med å sørge for at summen av skatter, avgifter og gebyrer i kommunene kan bli lavere. Det gjør de bl.a. ved å se på hvordan de har anbudene sine og på hvilken måte de drifter, og ved å ha større oppmerksomhet rundt arbeidet som skjer i mange interkommunale selskaper, hvor det ofte har vært veldig fritt for fokus på kostnadsprosjektene innenfor det. I tillegg har vi foreslått her – og Arbeiderpartiet har stemt imot – å ha en mer reell avskrivnings-sats innenfor kommuneloven på denne typen investeringer, som jo varer mye lenger enn avskrivningen. Det ville også lettet for kommunepolitikere (presidenten klubber) å gjøre det, og det hadde jeg håpet at Arbeiderpartiet var med på (presidenten klubber igjen) å gjøre.

Presidenten [13:58:33]: Tida er ute.

Tuva Moflag (A) [13:58:35]: Ja, denne politikeren vet at avisene kan velge sine egne overskrifter, men dette var altså et løfte fra Solberg, og det skulle man tro at hun husket selv. Byrådet i Oslo kutter eiendomsskatten, og det er kanskje ikke pisk de bruker, men de har i hvert fall sendt stafettpinnen videre til bydelene. Det er ungdommene på Søndre Nordstrand som mister tilbudet sitt der, som får kjenne på konsekvensene av Oslo-byrådets kutt i eiendomsskatten.

I går kunne vi lese i Dagbladet at Erna Solberg er åpen for å bli finansminister i Sylvi Listhaugs regjering. Arbeiderpartiet er uenig med Høyre, som vil gi over 20 mrd. kr i skatteuttak til landets 1 pst. mest formuende. Kanskje Solberg kan forklare meg hvorfor hun ikke er enig med Listhaug i at hele formuesskatten skal fjernes, og kanskje Solberg også kan fortelle meg om hva hun eventuelt er bekymret for i Fremskrittspartiets økonomiske politikk.

Erna Solberg (H) [13:59:35]: Jeg forstår ikke at Arbeiderpartiet tør å late som om eiendomsskatten og kuttene i Oslo kommune ikke er noe de også må ta ansvar for selv. Det er faktisk sann at Arbeiderpartiet nå fratar Oslo, Bærum, Asker og en rekke andre kommuner mye av inntektsgrunnlaget deres. Det er flere årsaker til at det går dårligere i mange kommuner, men i noen kommuner er en hovedårsak at de må nedjustere aktiviteten på gode tiltak fordi representantens parti i regjering har bestemt seg for at de er byfiendtlige. De har bestemt seg for at de skal ta ned og endre inntekts-systemet, sann at en del av de gode tiltakene nå forsvinner fra de områdene med størst belastning og størst utfordringer. Det bør Arbeiderpartiet faktisk ta ansvar for. Jeg lover ting jeg vet jeg kan holde. Det som er faktum, er at vi har et ansvarlig opplegg for hvordan vi mener vi kan holde, redusere og fjerne formuesskatten på arbeidende kapital. Det er det vi lover fra Høyres side.

Tuva Moflag (A) [14:00:38]: Det stemmer jo ikke, for Høyre lovte at de kommunale avgiftene skulle stå i ro, og det var et løfte det var umulig å holde. Der førte Solberg velgerne bak lyset.

For å gå tilbake til kommuneøkonomien: Vi har et nytt inntektssystem som skal virke fra neste år. De ekstrabevilgningene vi nå har gitt til kommunene, vil gi aller mest til Oslo. De 1,1 mrd. kr vi ble enige om med SV nå i budsjettforliket, vil gi aller mest til Oslo. Står virkelig representanten Solberg her og påstår at de kuttene som Høyre-byrådet gjør i eiendomsskatten, har null konsekvenser for det vi nå ser av kutt i bydelene – det som går ut over barn og unge? Avviser Solberg at det er noen som helst sammenheng her?

Erna Solberg (H) [14:01:27]: Jeg mener at de endringene regjeringen har lagt opp til i inntektssystemet for kommunene, bidrar mest til det omstillingsbehovet Oslo kommune for øyeblikket står oppi. I motsetning til det Moflag sa i sin replikk til meg, hvor hun mente at jeg ville fjerne formuesskatten og inntekter fra Oslo kommune, er sannheten at Arbeiderpartiet fjerner store deler av formuesskatten fra Oslo kommune og dermed tar ned inntektene. Arbeiderpartiet endrer på inntektssystemet, sånn at det blir mindre penger. Jeg går ut fra at Arbeiderpartiet da forventer at kommunene følger kommuneloven og justerer utgiftene sine i forhold til de inntektene. De prioriterer å senke kostnadene for folk knyttet til det å bo. I Oslo har man de høyeste boutgiftene i hele landet. Det er viktig at kommunepolitikernes sørger for at man ikke gjennom eien-domsskatten bidrar til at det blir enda dyrere å bo.

Aleksander Øren Heen (Sp) [14:02:33]: Representanten Solberg har i tidlegare rolle teke til orde for at folk skal kunna få fleire ungar, og det trur eg me er einige om. Difor er det litt rart å sjå i Høgre sitt alternative statsbudsjett, som representanten Solberg no har prøvd å forsvara, at dei salderer med småbarnsforeldra sin økonomi. Solberg vil innføra ei ny mjølkekartongavgift og ein ny bokmoms, som bl.a. gjev dyrare skulemjølk og litt færre valfridom for nattahistorier på sengekanten. Ein familie i Oslo med ein unge i barnehage får med Høgre sitt opplegg ei ekstrarekning på 6 616 kr, mens ein tilsvarende familie i Sogndal, der eg bur, får ei ekstrarekning på 12 116 kr. Høgre lagar med andre ord halvårsbarn når kostnadsveksten kjem ved årsskiftet og inntektene ikkje aukar før i juli. Korleis meiner Solberg at auka barnehagedekning og god natt-moms bidreg til at folk skal få fleire ungar?

Erna Solberg (H) [14:03:32]: Jeg merker meg at man lar være å ta med det faktum at man får skattelettelse også. Hvis man regner på alle dem som har midlere og lavere inntekt i Norge, går man i pluss med det opplegget vi har for å øke barnetrygden og sørge for at vi får skattelettelse, selv om vi fortsatt mener at man kan betale litt mer og gjøre valgene sine selv i barnehagen.

Så gjør vi noe som er kjempeviktig, og som jeg tror man ikke bør undervurdere: Vi fortsetter det vi begynte på da vi satt i regjering, nemlig å sørge for at retten til barnehageplass blir mer reell når barna blir ett år. Alle desemberbarna – de 3 500 barna som blir født i desember – får nå rett til barnehageplass fra fylte ett år. Det betyr at foreldre slipper å utsette det å gå tilbake i arbeid. Det er en kjempekostnad som vi tar vekk for de 3 500 barna, men som denne regjeringen har fortsatt. For mange foreldre betyr det at de rett og slett ikke går tilbake til vanlig inntekt, men jobber ulønnet.

Aleksander Øren Heen (Sp) [14:04:36]: Nei, me har teke med barnetrygda i den utrekninga eg gjorde. Problemet er at den ekstra barnetrygda som Høgre legg på bordet, ikkje startar å telja før 1. juli, mens kostnadene knytte til barnehageplassen, som ein legg på, startar å løpa frå 1. januar. Difor blir dette halvårsbarn og ei stor ekstrarekning.

Så legg Høgre på 200 mill. kr for å sikra eit såkalla løpande opptak i sitt statsbudsjett, men i budsjettavtalen som regjeringspartia har inngått med SV, legg me på ein halv milliard til det same føremålet. Eg vil jo tru at det å auka grunnbemanninga i barnehagane er det som gjev rom for å kunna ha eit meir løpande opptak. Utfordringane er ulike, og me har litt tillit til at dei som faktisk eig og driv barnehagane, nettopp kommunane, kan finna gode løysingar når me no stiller auka ressursar til rådighet.

Erna Solberg (H) [14:05:30]: Jeg tror ikke representanten hørte etter da jeg snakket, for jeg snakket ikke om barnetrygden. Jeg snakket om skattelettelsen representanten ikke hadde tatt med i den beregningen som ble gjort. Den gjør altså at alle barnefamilier kommer bedre ut også på årsbasis, selv om barnetrygden, på bakgrunn av den måten vi justerer på, og hvor raskt det kan endres, først kommer inn det siste halvåret. Så det står helt fast, det jeg sa, når man legger sammen summen for barnefamiliene og tar med skattelettelsene våre.

Jeg er veldig forbauset over at det som ble solgt inn som bedre bemanning i barnehagene, nå er blitt til opptak av barn i hele desember. Jeg skjønner det er fordi man opplever kritikk for ikke å kunne matche oss på det, men da må man faktisk gjøre noe. Husk at dette er garantert i en lov, i en rettighet foreldrene har. Da må man gjøre noe med det. Hvorfor skal desemberbarn ikke ha den rettigheten som novemberbarna har, hvis representanten mener at dette er det samme løftet? Det er jo ikke det. Det er bare en nytolkning. Jeg er glad hvis man sørger for at desemberbarna får barnehageplass. Hvis ikke skal vi hjelpe til med å fremme det lovforslaget, og så kan man stemme for eller imot.

Aleksander Øren Heen (Sp) [14:06:35]: Det er no eingong slik at ein kjem litt lenger med 500 mill. kr enn med 200 mill. kr, og om det kan løysa utfordringa med desemberbarna, så kan i alle fall 500 mill. kr løysa det for litt fleire, for det er den same utfordringa for oss som har ungar fødde i januar, at ein må ta permisjon utan løn lenger. Eg har tru på at kommunane klarar å finna gode løysingar på dette. Problemet i barnehagesektoren i dag er jo mangel på folk. Ein må utdanna fleire, og ein må ha gode vilkår for dei som skal jobba i barnehagane. Det er det ønsket som blir rapportert til oss når

me er rundt omkring. Me har stor tillit til at kommunane finn gode løysingar på dette. Me ser at mange leverer løpande opptak i dag, men det har rett og slett i stor grad med bemanning å gjera. Der bidreg me no med å leggja 300 mill. kr meir på bordet til dette tiltaket enn kva Høgre gjer i sitt alternative statsbudsjett.

Erna Solberg (H) [14:07:24]: Jeg er som sagt veldig glad hvis man får desemberbarna inn i denne regningen. Vi kan som sagt bare vedta det i Stortinget, for det krever altså en endring i rettighetene for å få plass. Jeg tenker at hvis det er et løfte fra Senterpartiet at det er det SV har gitt penger til, er det sånn.

Det er viktig å huske at i mange kommuner holder vi nå på med en nedbygging av barnehager fordi det er færre barn, så veldig mange steder er det faktisk nok folk som er utdannet for å kunne jobbe i denne sektoren. Det sies egentlig to forskjellige ting. Det ene er at vi skal bruke disse pengene til å utdanne flere til bemanning, og det andre er at det skal gi desemberbarna plass. Jeg håper vi kan gi plass til desemberbarna med det budsjettet som regjeringen legger frem, siden det er det som nå er sagt i flere omganger. Det tar vi regjeringen på ordet på. Det er bra.

Sylvi Listhaug (FrP) [14:08:24]: Fremskrittspartiet og Høyre er helt enige om at formuesskatten favoriserer utenlandskeide bedrifter og diskriminerer norsk eierskap, nettopp fordi den hindrer at norskeide bedrifter får konkurrere på like vilkår. Da synes jeg det er litt merkelig at Høyre – i den situasjonen norsk næringsliv nå er i, med økt uforutsigbarhet, politisk risiko og høyt skattetrykk – er villig til å godta den samme diskrimineringen av norske bedrifter i klimapolitikken.

Høyre har vært en aktiv pådriver og godtatt venstresidens premiss om en politisk bestemt CO₂-avgift for norske arbeidsplasser på 2 000 kr tonnet innen 2030. På spørsmål fra Fremskrittspartiet har Finansdepartementet tidligere anslått en CO₂-pris i Europa på rundt 1 000 kr tonnet i 2030. Hvorfor mener Høyre det er viktig å likebehandle norskeide bedrifter med utenlandske når det gjelder formuesskatt, mens Høyre vil favorisere utenlandske bedrifter i klimapolitikken?

Erna Solberg (H) [14:09:24]: Jeg mener at klimagassutslippene er reelle. Jeg mener det er en eksistensiell trussel for den verdenen vi lever i i dag, og jeg mener vi alle har en plikt til å følge politikk som bidrar til at vi løser det.

Jeg tror det kommer til å bli strammere og strammere for næringslivet hvis de ikke bidrar til å få ned sine egne utslipp. Derfor tror vi det er viktig at vi fører en politikk hvor vi bruker både økonomiske insentiver og også støttepakker for å sørge for at vi får mindre CO₂-ut-

slipp. Derfor er vi tilhenger av å få ned punktutslippene, få mindre utslipp fra de store bedriftene i Norge og bidra til det. Derfor er vi med på å bidra til ny teknologi som gjør at man f.eks. kan bruke CCS som en løsning, med Langskip, som vi mener er et godt prosjekt.

Vi er enig i at CO₂-avgiften skal økes, fordi det er den beste måten å være helt teknologinøytral på – å si at nå øker utgiftene her. Vi tror dette blir en konkurransefordel for norsk næringsliv i fremtiden, for prisen kommer til å gå opp i hele verden.

Sylvi Listhaug (FrP) [14:10:32]: Det har vel vært sånn gjennom tidene at politikere ikke er de beste til å spå hvilke markeder det er best å satse penger i, eller for så vidt hvordan utviklingen kommer til å bli. Litt av utfordringen i dag er at Europa fører en egen klimapolitikk som bidrar til at industri flytter ut til andre deler av verden. Det fører ikke til at utslippene går ned, det fører til at utslippene går opp, fordi man flytter til land der utslippene er større.

Det derimot fører til, er at Europa blir fattigere. Europa mister arbeidsplasser, Europa mister økonomisk utvikling, Europa får en fattigere befolkning og en utvikling som går i helt gal retning. Dette kommer også til å ramme Norge, hvis vi skal fortsette på denne kursen.

Fremskrittspartiet er for å kutte utslipp, men vi er mot å flytte dem. Mitt spørsmål er: Mener ikke Høyre også at det er en utfordring å se at Europa taper konkurransekraft, og at dette kan få store konsekvenser for oss framover hvis det fortsetter?

Erna Solberg (H) [14:11:37]: En av de tingene som da skjer i Europa, er nettopp at man sørger for å løfte standarden, som Europa har gjort på veldig mange andre områder. Kjemikaliebransjen i hele verden er blitt mye bedre og renere fordi vi innførte et kjemikaliedirektiv. Som veldig mange var veldig imot EU da vi hadde EU-debatt for veldig lenge siden – siden jeg husker det, er det lenge siden – var alle veldig imot det, men det har løftet utslippsspørsmålene knyttet til det. Sånn blir det også når EU fører strengere politikk over tid.

Det som skjer i USA nå, er ganske interessant, for der er det massevis av subsidier til batterifabrikker, til å få ned utslippene, til å sørge for konkurransekraften – litt det motsatte av det som er politikken til Fremskrittspartiet. Vår største konkurransehindring nå er at noen er bedre enn oss på subsidier til disse næringene. Vi tror faktisk at det er viktig at vi får noe av det. Vi kan ikke være med på alt, men på noen av de områdene bør vi få være det. Når vi øker CO₂-avgiften, velger vi ikke hvilke områder, men vi sørger for å behandle utslippene på samme måte.

Grete Wold (SV) [14:12:51]: Representanten tok opp betydningen av en god skole i sitt innlegg, men nevnte ikke SFO, så jeg tenkte jeg skulle gi representanten en mulighet til å kommentere på det også.

SV har i opposisjon drevet fram en reform hvor vi har gjort det gratis å være på SFO i kjernetiden. Det har vi gjort fordi vi mener at alle barn skal få være med på leken, helt uavhengig av foreldrenes lommebok, og at man skal ha et tilbud slik at man slipper å gå hjem til tomt hus. Det har medført at det er rekordmange barn som er på SFO og AKS. Derfor har vi nå fått forhandlet inn 550 mill. kr til økt bemanning, for det trengs når det blir flere barn.

Ser Høyre at denne reformen er en suksess, og vil de også sørge for å ivareta den og ta den inn i sin politikk i framtiden?

Erna Solberg (H) [14:13:38]: Hvis man ser på vårt alternative budsjett, er vi enig i det som er lagt inn til SFO fra regjeringens side. Vi har altså ikke reversert de gjennomslagene SV har fått tidligere, men lagt dem inn.

Vi synes det er bra at barn går i SFO, og vi synes det er bra hvis det er et godt innhold i SFO. Det er mange ulike måter å organisere det på. Det går an at noen av de måtene ikke dreier seg om at alt er gratis, men at man også betaler litt for ekstraordinære ting.

I Oslo har de en fantastisk ordning med Skiforeningen, hvor Skiforeningen organiserer skikurs i SFO-tiden, og man kan altså melde på og sende barna på skikurs. Jeg synes det bør være tillatt. Jeg synes det er helt fint hvis man innenfor AKS-systemene har noen ekstratiltak hvor foreldrene betaler for ekstra materiell og annet. Jeg mener faktisk at det også er en viktig del av det, for man kan trekke inn andre organisasjoner og gjøre det på andre måter, og man kan gjøre det på ulike måter i ulike lokalsamfunn, fordi de kan organisere med ulike hjelperefter til det. Det er viktig at mange barn får en mulighet til å være der, og så er det litt forskjell rundt omkring i landet.

Presidenten [14:14:45]: Replikordskiftet er omme.

Marit Arnstad (Sp) [14:15:03]: Budsjettbehandling, særlig foran et valgår, bidrar til at skillelinjene i politikken kommer tydeligere fram. Slik er det også i år, så langt jeg kan se i debatten. Regjeringens satsinger i statsbudsjettet for neste år skal bidra til å trygge folks økonomiske hverdag i en vanskelig tid for mange, og de viser tydelig at vi ønsker å utvikle hele dette langstrakte landet. Prisveksten er på vei ned, og arbeidsledigheten holder seg lav. Mange vil for første gang på flere år oppleve en reallønnsvekst, og renta kommer også etter hvert til å sige nedover.

Regjeringen har holdt fast ved viktige tiltak som kan bedre hverdagsøkonomien for folk – som strømstøtte, økt bostøtte, økt studiestøtte, økt barnetrygd og lavere barnehagepriser. I tillegg har vi gjennom vår periode redusert inntektsskatten til folk, med om lag 10 mrd. kr. For Senterpartiet er det også viktig å holde et øye med avgiftspolitikken, for avgiftsøkninger rammer som vi alle vet svært usosialt. Derfor foreslo vi bl.a. en sterk reduksjon av avgiftene på vann og avløp.

Samtidig som Senterparti–Arbeiderparti-regjeringen iverksetter tiltak for å trygge folks hverdagsøkonomi, foreslår vi også tiltak som vil utvikle hele Norge. Det er viktig å kunne se alle delene av dette landet, og differensiering har vært en viktig linje i norsk distriktspolitikk. Den differensierte arbeidsgiveravgiften er det viktigste distriktspolitiske virkemiddelet vi har, og den bidrar til flere titalls milliarder kroner i skattelette for næringslivet i distriktene hvert eneste år. Jeg må si jeg ble litt overrasket over at Høyres finanspolitiske talskvinne ikke umiddelbart kunne si at hun støttet en slik avgift, for den avgiften er antakeligvis det aller, aller viktigste tiltaket vi har i norsk distriktspolitikk. Det regjeringen nå gjør, er at vi utvider dette lerretet med differensiering, og så reduserer vi barnehageprisen, der prisen settes mest ned i distriktene. Det vil gjøre det mer attraktivt for barnefamilier å flytte ut. I høstens budsjett foreslår vi også å gi muligheten til sletting av studielån i distriktene. Det er også et kraftfullt virkemiddel for å sikre arbeidskraft i distriktene, og det er virkelig noe distriktene har stor bruk for.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet er i det hele tatt opptatt av å utjamne forskjeller sosialt og geografisk. Det er vårt hovedprosjekt. Etter denne debatten kan vi alle fall fastslå at det ikke er opposisjonspartiernes hovedprosjekt. Forskjellene på partiene kommer tydelig fram når høyresida i sine budsjettalternativer raserer nær sagt alt som handler om distriktstiltak, enten det gjelder sletting av studiegjeld, gratis ferje eller å kutte sterkt i en inngått avtale mellom en hel næring og staten, nemlig i jordbruket. Der denne regjeringen arbeider for å minske forskjellene mellom folk og landsdeler, virker det nesten som om høyresida har en slags latter og litt forakt til overs for distriktspolitikken.

Å trygge Norge er viktigere enn noen gang. Derfor er Senterpartiet glad for den sterke forsvarssatsingen som vi ser i neste års statsbudsjett. Senterpartiet har helt siden 2014 ment at Norge må oppfylle NATOs mål om 2 pst. til forsvar, og nå skjer det endelig. Forsvarsbudsjettet vil neste år bli 110 mrd. kr – en økning på 15,5 mrd. kr. Samlet har Stortinget forpliktet seg til å trappe opp Forsvaret kraftig de neste tolv årene. Det er kanskje det forliket som Stortinget skal være mest fornøyd med når denne stortingsperioden er over.

Partiene på Stortinget er også omforent om en bevilgning til Nansen-programmet på minst 35 mrd. kr neste år. De ulike partiene kan ha ulike forslag til bevilgninger på dette området, men fra Senterpartiets side har jeg lyst til å understreke hvor stor verdi det har at vi samler oss om noen felles holdninger til grunntanken i dette programmet, og også om hvordan pengene skal fordeles, for Nansen-programmet slutter ikke neste år. Nansen-programmet varer i alle fall fram til 2030. I et slikt langsiktig løp vet vi ikke helt hva som ligger foran oss, og da er det en stor og viktig verdi at partiene på Stortinget klarer å samle seg om rammene og prinsippene bak programmet.

Presidenten [14:19:42]: Det vert replikkordskifte.

Nikolai Astrup (H) [14:19:56]: I forrige uke hadde jeg gleden av å møte teknologiselskapet Tibber, som har hovedkontor i Førde, der også en av gründerne bor. Tibber er et vekstselskap som har klart å hente 1,6 mrd. kr i risikokapital, der en stor andel er hentet helt fra Silicon Valley. Selskapet har nå kontorer i Sverige, Tyskland og Nederland, og Norge utgjør en stadig mindre andel av omsetningen og også antallet ansatte. Selskapet vokser raskt, men som mange vekstselskaper taper de penger.

Et naturlig neste steg for Tibber ville vært børsnotering. Da skyter gründerens formuesverdi i taket og skatteregningen likeså. Hvis han blir boende i Norge, må han selge seg ned i selskapet for å betale skatt, og da risikerer han også å miste kontrollen med selskapet. Hvis gründeren flytter fra Førde, er det ikke like naturlig for Tibber å satse på Førde fremover. Senterpartiet i regjering har nesten doblet skatten på arbeidende kapital siden de kom i regjering. Er representanten enig i at det skaper utfordringer for vekstbedrifter som Tibber?

Marit Arnstad (Sp) [14:21:02]: Som representant ser jeg jo at Senterpartiet og Høyre har helt ulik betoning når det gjelder skattepolitikk. Senterpartiet er opptatt av skattene til folk som har lave og middels inntekter. Vi er opptatt av å ha en lav og forutsigbar selskapsskatt. Det eneste Høyre snakker om, er formuesskatt og muligens exit-skatt. Vi er opptatt av å ha et lavt avgiftsnivå. Høyre øker avgiftene helt enormt i sitt budsjett. Vi regnet det sammen til iallfall rundt 5 mrd. kr i avgiftsøkninger som rammer veldig usosialt. Det er klart at vi har et helt ulikt syn på skattepolitikken, og ja, jeg forsvarer den formuesskatten vi har, og jeg forsvarer også exit-skatten. Jeg mener vi kan gjøre forbedringer i formuesskatten, bl.a. ved å øke bunnfradraget og antakelig også andre ting, men jeg forsvarer de to skatteformene.

Nikolai Astrup (H) [14:21:55]: Nå ga vel Høyre i sitt alternative budsjett åtte ganger så store lettelser til folk med lave og middels inntekter som det Senterpartiet og Arbeiderpartiet gjorde i sitt forslag til statsbudsjett, så den kritikken faller på sin egen urimelighet.

Selv om representanten forsvarer formuesskatten – det forventer jeg jo, når man ikke bare har beholdt den, men også øker den betydelig, med store utfordringer for mange bedrifter – var mitt spørsmål om representanten likevel kan si seg enig i at det kan skape utfordringer for vekstbedrifter som Tibber, eller har vi kommet dit i det politiske ordsiftet hvor det ikke er mulig å se ting fra to sider, selv om man har landet på den ene siden?

Marit Arnstad (Sp) [14:22:30]: Akkurat utfordringen med å se ting fra to sider skulle jeg kanskje ha sendt rett tilbake til representanten Astrup, for det tror jeg også han kunne hatt godt av.

Det er klart det er ulike måter å se formuesskatten på, og når det gjelder arbeidende kapital, har vi diskutert det i årevis og prøvd å finne metoder og muligheter. Vi har prøvd å se på om det er mulig å skjerme bare driftsmidler, og om aksjer skal være med eller ikke. Det har vi gjort i årevis uten å klare å finne fram til en god ordning. Det er det klart at heller ikke Høyre gjorde i de åtte årene de satt med makten. Resultatet var at de i stedet valgte å ta ned satsen, mens vi i våre forslag har prøvd å øke bunnfradraget. Sjølsagt ser man at det kan være mulig å gjøre endringer, men det har vært veldig vanskelig å foreta nettopp de skillene som Høyre nå veldig suverent sier at de skal klare å gjennomføre i neste periode.

Nikolai Astrup (H) [14:23:30]: Da vi satt i regjering, halverte vi den effektive satsen på arbeidende kapital på formuesskatt, og siden har den blitt nesten doblet under denne regjeringen. La meg stille spørsmålet på en annen måte: Vil representanten mene at det er et utslag av vellykket distriktspolitikk hvis en børsnotering av Tibber, som er et fantastisk spennende vekstselskap i Førde, medfører at Tibber flytter fra Førde og isteden opererer fra Sverige?

Marit Arnstad (Sp) [14:24:05]: Jeg ønsker sjølsagt at alle selskap som etablerer seg i Førde, også skal vokse og utvikle seg i Førde, så det vil jeg jo ikke se på som veldig bra. Jeg vil imidlertid ikke ønske at vi skulle endret hele den norske skattepolitikken av den grunn, og jeg mener det er vanskelig å gjøre de endringene som representanten peker på, knyttet til formuesskatten. Det er også et problem at man da skaper altfor mange nullskattytere i systemet. Vi har heller lagt vekt på at det er selskapsskatten – som er den store skatten på overskudd, og som også bidrar til at man kan øke investe-

ringene – som må holdes på et lavt og stabilt nivå, og som er forutsigbart for bedriftene.

Jeg vil påpeke at distriktpolitikk bestandig handler om en hel rekke ting, og det tror jeg Høyre av og til har litt vanskelig for å forstå.

Nikolai Astrup (H) [14:24:54]: Vi har ikke noen problemer med å forstå at distriktpolitikk handler om en hel rekke ting, vi mener bare at det handler om en del andre ting enn det Senterpartiet mener det handler om. Vi er kanskje mer på lag med Senterungdommen, som jo har programfestet at de ønsker å fjerne formuesskatten på arbeidende kapital, nettopp fordi de ser at det rammer små og mellomstore bedrifter i distriktene veldig hardt.

Jeg vet ikke om vi kom så veldig langt i å få representanten til å innrømme at det også kan være utfordringer med den skatten for vekstbedrifter som Tibber, som i dette tilfellet er basert i Førde, men jeg skal forsikre representanten om at dersom vi får et solid borgerlig flertall, kommer vi til å gjøre noe med denne skatten, slik at Tibber kan vokse ut fra Norge istedenfor at vi ser dem emigrere til Sverige. Vi ønsker selvsagt også lave og stabile nivåer når det gjelder selskapsskatten for virksomheter, men spørsmålet er: Ønsker vi at bedrifter som dette, som er vekstselskaper, skal etablere seg i andre land, eller ønsker vi at de skal vokse ut fra Norge? Ser representanten at rammevilkår, også skatt, da har en betydning?

Marit Arnstad (Sp) [14:26:00]: Sjølsagt ser jeg at skatt og rammevilkår har betydning, og derfor mener også regjeringen at man skal holde selskapsskatten på et lavt og stabilt nivå og ikke drive å spekulere i å øke selskapsskatten for bedriftene rundt omkring i landet, slik Høyre nå gjør. Vi mener også at man skal fastholde den differensierte arbeidsgiveravgiften, som er en skattelette i milliardklassen, nettopp for næringslivet i distriktene. Vi mener den skal være forutsigbar overfor det store distriktnæringslivet, og at man ikke skal bryte inngåtte avtaler som staten har inngått med én næring, jordbruket, og dermed også den største fastlandsindustrien vi har, nemlig næringsmiddelindustrien. Høyre barberer det i sitt alternative budsjett, og det må jeg si er både uheldig og veldig pussig at Høyre velger å gjøre.

Hans Andreas Limi (FrP) [14:27:00]: Jeg fortsetter litt på skatt og distriktene. Det som overrasker meg veldig med Senterpartiet, som jeg opplever er veldig opptatt av det norske, er at Senterpartiet synes det er greit at utenlandske eiere skal forfordes mens norske eiere skal betale formuesskatt. Spesielt er jo det viktig med tanke på distriktene, for det lokale private eierskapet er stort sett et distriktsfenomen, mens utlendingene er mye større i min region, som er Oslo og Akershus.

Hvorfor mener Senterpartiet og representanten Arnstad at det er riktig? Selskapsskatten er lik for alle, men akkurat formuesskatten rammer bare dem som er norske, ikke de utenlandske.

Marit Arnstad (Sp) [14:27:46]: Det er en skillelinje mellom oss og høyresida at høyresida er veldig opptatt av eierbeskatning, og vi er mer opptatt av selskapsbeskatningen. Slik er det jo. Jeg mener fortsatt at det er selskapsbeskatningen som er det viktigste også for bedrifter i distriktene, og at det er der man er nødt til å ha et stabilt og forutsigbart skattenivå.

Mens jeg er inne på det med forutsigbarhet og stabilitet: Fremskrittspartiet kutter vel enda mer i en inngått avtale mellom en næring og staten enn det Høyre gjør. Jeg tror Høyre kutter 1,7 mrd. kr, mens Fremskrittspartiet kutter 3,4 mrd. kr. Det er veldig mange sjølstendige næringsdrivende utover i landet som vil bli meget hardt rammet av et slikt kutt fra Fremskrittspartiets side.

Hans Andreas Limi (FrP) [14:28:33]: Det er helt riktig, det representanten Arnstad sa på tampen. Vi reverserer tilbake til 2023-nivå når det gjelder støtten til landbruket.

Litt tilbake til skatt: Jeg får ikke helt tak i hvorfor Senterpartiet mener det er riktig å forskjellsbehandle utenlandske og norske eiere i Norge. Selskapsskatten er lik for alle, og vi er helt enige om at det er riktig å ha et lavt nivå på selskapsskatten og skape forutsigbarhet. Likevel: Hvorfor skal det være slik at utenlandske eiere i realiteten får et konkurransefortrinn i Norge fremfor de norske, og spesielt de norske private som er lokalt forankret? Det er litt vanskelig å skjønne logikken i det resonnementet. Utgangspunktet er jo også at selskapsskatten betales uavhengig av om man er utenlandsk eller norsk, men formuesskatten – den er særnorsk.

Marit Arnstad (Sp) [14:29:25]: Det er en avveining mellom ulike typer beskatning. Slik er det. Når det gjelder formuesskatten, er det sider ved den som ikke er heldige. Derfor har vi også ønsket at man skal ha økt bunnfradrag. Jeg ser også diskusjonen om arbeidende kapital, men jeg ser det som vanskelig å finne noen gode løsninger på den diskusjonen. I allfall fant man ikke det i den forrige perioden, da Fremskrittspartiet satt i regjering.

Det er også slik at om man ikke hadde formuesskatt i Norge, ville man også hatt en rekke nye nullskatteyttere i Norge, rett og slett. I den balanserte beskatningen man bør ha av norsk næringsliv, mener jeg at man skal ha stabilitet og forutsigbarhet, men også bidra til at alle bidrar med sitt i skattesystemet.

André N. Skjelstad (V) [14:30:24]: Avslutningsvis over til et litt annet tema: Senterpartiet gikk for godt og vel tre år siden til valg på at det skulle skinne av kommuneøkonomien. Det var ingen begrensninger på hva som var lovet – bedre tjenester nær folk – men bare siden fjoråret har antallet kommuner på ROBEK-listen nær doblet seg, fra 12 til 23. Da er det nærliggende å se fra vårt valgdistrikt at veldig mange kommuner sliter med å få sammen budsjettene. I disse dager gjør de det. Selv om det ble gitt mer penger og lovet det i salderingen og mer til, er det veldig mange som sliter.

Da er mitt spørsmål: Med tanke på lovnadene for godt og vel tre år siden kontra nåsituasjonen, hva har feilet for Senterpartiet på deres regjeringskontor?

Marit Arnstad (Sp) [14:31:25]: Vi har vært gjennom en veldig krevende periode. Prisstigningen var på det høyeste 7,6 pst. I 2023 ble renten økt 13 ganger. Debatte vi har i salen i dag, må ta høyde for den perioden vi faktisk har vært gjennom. Den perioden merker alle sektorer i det norske samfunnet. Det merker også norske kommuner. Mange av de norske kommunene har f.eks. stor gjeld og merker renteøkningene veldig godt.

Det er klart det er en stor utfordring, men det er også en av de utfordringene regjeringen virkelig har prøvd å ta tak i, både ved å prøve å gi mer til sykehusene og i høst også ved å bidra til den største økningen i overføringer til kommunesektoren jeg tror vi har sett i nyere tid. Etter forliket med SV blir det til sammen 12,8 mrd. kr i økning til kommunesektoren fra 2024 til 2025. Vi gjør det vi kan for å avhjelpe en vanskelig virkelighet for kommunene når renten har gått opp de to siste årene på den måten den har gjort.

Presidenten [14:32:25]: Replikorkordskiftet er omme.

Sylvi Listhaug (FrP) [14:32:44]: Det er mye personfokus i norsk politikk nå, men for Fremskrittspartiet er ikke problemet hvem som til enhver tid sitter som statsminister eller statsråd på ulike felt – selv om det hadde vært en fordel at finansministeren kunne regne. Problemet er politikken denne regjeringen fører, som gir folk og bedrifter mindre frihet og trygghet.

Jeg har tidligere snakket om dette med norskesyken, det faktum at vi bruker enormt med penger. Vi bruker enormt med oljepenger, og vi har et av de høyeste skatte- og avgiftsnivåene i hele OECD. Tilbake får mange mangelfulle og middelmådige tjenester. Jeg tror at det er denne sammenhengen som gjør at veldig mange nå har fått nok.

Det øses ut penger på mange områder som aldri var en del av den norske velferdsmodellen. På innvandring skal det neste år brukes over 30 mrd. kr – over 30 mrd. kr! På bistand har vi passert 50 mrd. kr, og se-

nest denne uken kom det en rapport som nok en gang påpeker den store risikoen for korrupsjon, og hvor vanskelig det er faktisk å passe på at disse pengene kommer fram dit de skal.

Det øses ut penger på klimasubsidier. Bare det er snakk om grønne prosjekt, ser det ut til at alt av både fornuft og – jeg skulle til å si – regnestykker virker å være underordnet det hele. Det er 35 mrd. kr til havvind, det er batterifabrikker, det er karbonfangst og -lagring. Pengene renner ut. Dette skjer samtidig som folk der ute ser at nærskolen forsvinner, den legges ned – som i Lom, der elever, foreldre og besteforeldre er fortvilte fordi det vil få store konsekvenser for barna.

Innenfor helse står nå flere hundre plasser i fare i rusomsorgen, og når det gjelder eldreomsorg, sitter det folk rundt omkring i hele dette landet som ikke får den hjelpen de trenger, og som fortvilt venter på å få komme inn på et sykehjem for å føle seg trygg.

Folk har fått dårligere råd. En familie med to voksne og to barn bruker nå over 40 000 kr mer i året på mat enn det de gjorde for bare tre år siden, i tillegg til strøm og rente. Helsekøene øker, det er 270 000 mennesker i kø, og kriminaliteten har vært på feil kurs i flere år før regjeringen begynte å ta dette lite grann på alvor.

Fremskrittspartiets alternativ er en ny kurs for Norge. Det er å stoppe denne storstilte sløsingen på mange områder som aldri var en del av vår velferdsmodell, og begynne å prioritere det som er kjerneoppgavene. Det er å sikre mer økonomisk handlefrihet for folk, og det er å ta tryggheten tilbake, enten det er snakk om syke folk, på gatene våre, eller eldre som sitter redde hjemme uten å få den hjelpen de trenger.

Det er derfor vi oppprioriterer helse og eldreomsorg. Det er derfor vi styrker politi og domstoler – for at politiet skal jobbe mer forebyggende, men også for at vi skal få flere ut til å kunne ta hånd om dem som er kriminelle, både over og under den kriminelle lavalderen. Det må få en konsekvens ikke å oppføre seg over tid og begå alvorlig kriminalitet.

Det handler om å bygge landet. Under denne regjeringen har det dessverre stilnet med hensyn til veiutbygging og infrastruktur, som er så viktig både for næringsliv og for folk. Det handler om å redusere skatter og avgifter, som vi mener trengs for vanlige folk.

I Sverige har de redusert drivstoffavgiftene. I Norge, der vi tjener enorme summer på olje og gass, øker avgiftene med Senterpartiet i regjering. Vi mener vi bør halvere matmomsen. Vi bør sette ned skattene for vanlige folk. Vi bør sikre at de norske bedriftseierne som skaper verdier i Norge, får beholde mer av disse pengene i bedriftene til å skape arbeidsplasser. De stikker det ikke i fôret, de bruker det på å reinvestere og skape flere arbeidsplasser.

Det er på tide å stanse sløsing og prioritere det viktigste først: å sikre trygghet og frihet for folk.

Presidenten [14:37:46]: Det vert replikkordskifte.

Truls Vasvik (A) [14:38:01]: Fremskrittspartiet kutter 57 mill. kr til heroinassistert behandling i sitt alternative budsjett. Prøveprosjektet er et prosjekt der heroin administreres i kontrollerte former til mennesker med tung og langvarig opiodavhengighet og en vanskelig tilgjengelig pasientgruppe hvor annen behandling ikke fører fram. SERAF har evaluert prosjektet og konkluderer med positive effekter for helse, stabilitet, livskvalitet, verdighet og betraktelig redusert risiko for overdose. For mange har det også åpnet for annen behandling og rehabilitering og kontakt med familie, altså et verdig liv.

Da er det interessant å merke seg hvordan Fremskrittspartiet velger å fjerne en vellykket behandling med et pennestrøk. Det tilsynelatende bankende hjertet til Fremskrittspartiet ser ikke ut til å banke like hardt når det gjelder ruspasienter.

Så mitt spørsmål er: Hvorfor ønsker ikke Fremskrittspartiet bedret livskvalitet og redusert risiko for overdoser til noen av landets aller mest sårbare pasienter? Eller sagt på norsk: Hvorfor går Fremskrittspartiet aktivt inn for å være kjipest mulig mot noen av dem som har det verst her i landet?

Sylvi Listhaug (FrP) [14:38:59]: Jeg synes det er ganske freidig at Arbeiderpartiet, som har stått i front for at det skal legges ned hundrevis av behandlingsplasser i rus og psykiatri – nå skal de riktignok ut på et nytt anbud, men det er snakk om hundrevis av plasser – begynner å snakke om Fremskrittspartiet.

Vi ønsker ikke å dele ut gratis heroin fra staten. Vi mener det er feil vei å gå. I stedet for å dele ut heroin ønsker vi å gi behandling. Det er her Arbeiderpartiet på sin vakt har sørget for at det er lagt ned flere institusjoner som gjennom mange tiår har hjulpet syke mennesker til å komme seg ut av rushelvetet. Disse plassene er borte, og flere kan altså stå for tur.

Fremskrittspartiet vil hjelpe, men ikke med heroin. Vi vil hjelpe med behandlingsplasser, og da må Arbeiderpartiet snarest sørge for at de ikke blir lagt ned. Vi vet at mange nå står i fare, både Renåvangen og andre som har hjulpet mennesker i mange, mange år.

Truls Vasvik (A) [14:40:04]: Dessverre er det ikke noe nytt å se at ting som er forskningsbasert og funker, ikke lyttes til av Fremskrittspartiet. Det kan jo sies at det er lagt til 200 mill. kr ekstra til TSB-plasser i Helse sør-øst, og faktisk er det 30 dagers ventetid innenfor

denne sektoren, noe som er lavest i helsetjenestene våre.

SERAF konkluderte også med en tydelig nedgang i kriminalitet blant deltakerne i programmet. Mange i denne gruppen har som kjent tidligere vært avhengige av å begå kriminalitet for å finansiere kjøp av heroin på gata. Blant deltakerne i programmet var det 12 måneder etter behandlingsstart en reduksjon på 65 pst. i vinningskriminalitet og på 31 pst. i narkotikarelatert kriminalitet. Mitt spørsmål er: Hvorfor fortsetter Fremskrittspartiet å komme med forslag som vil øke kriminaliteten i Norge og bidra til svenske tilstander?

Sylvi Listhaug (FrP) [14:40:57]: Fremskrittspartiet foreslår å bruke 200 mill. kr mer på å hjelpe syke mennesker til å få hjelp. Fremskrittspartiet sier nei til å legge ned Renåvangen, Tyrilistiftelsen og andre typer tilbud som vi vet folk har hatt glede av, og der flere kunne fått hjelp ut av rushelvetet. Vi sier også nei til heroinassistert behandling. Vi mener det er feil vei å gå, og at vi heller skal sørge for flere behandlingsplasser – til f.eks. Marius. Jeg fikk mail fra faren hans – det har også helseministeren gjort – som er totalt fortvilet fordi sønnen var på et tilbud i Trøndelag som var en del av fritt behandlingsvalg-tilbudet, og som ble stoppet nå. Nå er han i store problemer på grunn av dette. Han var på rett vei til å kunne komme seg ut av det, men ble altså kastet ut på grunn av Arbeiderpartiets ideologiske overbevisning.

Hvorfor er det viktigere for Arbeiderpartiet at private ikke får bidra i fritt behandlingsvalg, enn å sørge for at folk blir friske?

Truls Vasvik (A) [14:42:01]: Som nevnt er det innenfor dette området av helsetjenestene våre det er de korteste ventetidene. Det er ganske fascinerende. Men det er noe jeg ikke skjønner: Vi bruker millioner av kroner på forskning og på å se om prosjektene våre fungerer, og når vi ser at noe fungerer, kan vi likevel ikke gjøre det, på grunn av politisk ideologi fra Fremskrittspartiets side – man har hørt om et eller annet annet.

Vi vil også øke bevilgningene til tverrfaglig spesialisert rusbehandling – vi gjør det med 200 mill. kr. – men vi vil ha begge deler. Når vi nå vet at dette prøveprosjektet fører til en reduksjon i vinningskriminaliteten på 65 pst. og en reduksjon i narkotikarelatert kriminalitet på 31 pst., hvorfor bruker man politisk ideologi og skygger og lar være å høre på forskningen og støtte dette prosjekt, og i stedet tar bort – med et pennestrøk – et mye mer verdig liv for folk? Noen tror det er lurt, selv om forskningen sier noe annet.

Sylvi Listhaug (FrP) [14:42:54]: Fremskrittspartiet mener at det ikke er den norske stats oppgave å dele ut

heroin. Det er den norske stats oppgave å hjelpe dem som har et problem. Vi mener det er viktig at alle de behandlingsplassene som nå står i fare, og som Arbeiderpartiet ønsker å legge ned, fortsatt kan brukes. Vi mener også at det er et poeng å få ned ventelistene. Jeg hører at man sier at ventelistene på rusbehandling har gått ned, men det står mange fortvilte personer med rus- og psykiatriutfordringer i kø. Folk dør, de får ikke den hjelpen de trenger. Det er det Fremskrittspartiet ønsker å løse.

Det viktigste er å ha gode og varierte behandlingstilbud, for det som passer for én person, passer ikke nødvendigvis for en annen. Dessverre ser vi nå at Arbeiderpartiet lar helseforetakene få diktere alt, uten innblanding. De ønsker å gjøre mest mulig selv, og de ønsker å si opp kontrakter med fantastisk flotte institusjoner, som har hjulpet mange mennesker ut av rus. Det synes jeg er trist.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [14:44:08]: Representanten Listhaug var høy og mørk da hun 33 dager etter vedtaket om skolenedleggelser i Innlandet besøkte Lom i Nord-Gudbrandsdalen, og etterpå har hun ofte snakket om Lom – også nå. Men denne debatten startet ikke nylig. Hvor har Listhaug vært de siste årene? Hvor var Listhaug da Fremskrittspartiet i Innlandet ignorerte flertallet i folkeavstemningen om å dele gigantfylket i 2022? 79 pst. i Lom stemte for deling, 81 pst. i Skjåk, men det ble ignorert av Fremskrittspartiet. Hvor var Listhaug da Fremskrittspartiet gikk til valg på såkalt fritt skolevalg, som kunne gitt samme utfall med tanke på skolenedleggelser? Det tok Listhaug én måned å ta turen til Lom. Svarene på disse spørsmålene kan vi vel ta senere, men spørsmålene nå er:

Hva mener egentlig Fremskrittspartiet? Bør vi ivareta desentralisert skolestruktur, eller er såkalt fritt skolevalg det som betyr noe, noe som vil kunne gi nye runder med skolestruktur og skolenedleggelser?

Sylvi Listhaug (FrP) [14:45:10]: Det aller beste vi kan gjøre, er å legge ned hele fylkeskommunen. Det er ingen som kommer til å savne den, kanskje bortsett fra noen politikere som er der. Da kan vi gi de oppgavene til kommunene, sånn at de kan drive disse skolene og se tilbudet i sammenheng med resten av det skoletilbudet som er i kommunen.

Det må jo smerte Senterpartiet at man på deres vakt snakker om distrikt, og at man skal sette inn tiltak for distriktene, og så ser man at det rund baut – og da hjelper det ikke hvem som styrer kommunene, for dette skjer i alle slags kommuner – legges ned skoler og sykehjem, og det kuttes i eldreomsorgstjenester. Det må smerte – jeg skjønner det. Jeg skjønner også at det sikkert smertet at jeg tok meg en tur til Lom, men de ser

virkingen av Senterpartiets politikk i praksis, så jeg tror ikke dere greier å lure velgerne.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [14:46:10]: Jeg anbefaler alle som er til stede her i salen i dag, å ta seg en tur til Lom. Jeg er der ofte, og det er en flott plass. Sannheten er at Fremskrittspartiets politikk bidrar til flere skolenedleggelser, ikke færre. Fremskrittspartiets utspill – representanten Listhaug sa det også her nettopp – om å legge ned fylkeskommunene, og at de vil ha massive kommunesammenslåinger, vil bare skape problemer for dem som bor i distriktene, for det blir større avstand til dem som styrer. Høyre og Venstre, som Fremskrittspartiet vil samarbeide med, kutter bl.a. grunnskoletilskuddet i sine alternative statsbudsjett. Fremskrittspartiet vil at marked og kjøttvekt skal avgjøre, slik at de største tettstedene med flest innbyggere vinner fram. Fritt skolevalg er oppskriften på sentralisering og skolenedleggelser. Man må ikke være rakettforsker for å forstå det.

Kan representanten Listhaug svare på om Fremskrittspartiet støtter en nærskolestruktur, som sikrer at det er videregående skoler i hele landet, eller er såkalt fritt skolevalg viktigere enn nærskoler?

Sylvi Listhaug (FrP) [14:47:07]: Selvsagt er fritt skolevalg viktig. Det handler om frihet for elevene til selv å bestemme hvor de skal gå på skole. Jeg er for øvrig helt enig i at Lom er kjempeflott.

Fremskrittspartiet har en politikk for at man skal få lov til å opprette f.eks. friskoler lettere enn man kan i dag. Det er jo det man ønsker i Lom nå. De ønsker å søke om å etablere en friskole, noe som, med denne regjeringens regelverk, vil være svært krevende å få til. Derfor sier befolkningen i Lom at de håper på et regjeringsskifte neste år, sånn at man kan få inn en regjering som vil legge til rette for det.

Det er ikke bare i Lom vi har sett at når lokalpolitikere legger ned skoler, kommer det private aktører og overtar driften av skolene, og så kan disse bygdene og grendene fortsette driften. Det skjer i hele Norge. Det er en politikk som Fremskrittspartiet sier ja til, men som Senterpartiet sier nei til, fordi man ikke ønsker private skoler. Man ønsker å gjøre det vanskeligere. Dermed rammer man Bygde-Norge – hilsen Senterpartiet.

Christian Torset (SV) [14:48:22]: Fremskrittspartiet kutter flere milliarder kroner i kulturbudsjettet. De siste tusen årene har den norske kulturen og kunsten vi har blitt overlevert fra tidligere tider, ofte vært bestilt og betalt av den tidens myndigheter, enten det har vært høvdinger, konger, Kirken eller, som i dag, Stortinget. Disse myndighetene har lønnet og gitt arbeidsforhold til skaldere, malere, forfattere, arkitekter, musikere osv.

fordi de var stolte og ville vise framtidige generasjoner hvor flott landet vårt er. Faktum er at vi ville ha stått uten mange av de aller fremste eksemplene på norsk kultur og kunst hvis datidens myndigheter også hadde valgt å stryke i kulturbudsjettene, slik som Fremskrittspartiet gjør.

Med det som bakgrunn lurer jeg på følgende: Skjemmes Fremskrittspartiet over dagens norske kultur, siden partiet går så hardt inn for å hindre at framtidige generasjoner skal få se den?

Sylvi Listhaug (FrP) [14:49:18]: Det er fantastisk masse flott norsk kultur, for så vidt også natur. Begge deler er fantastisk, men vi har mange utfordringer i samfunnet i dag. Det er eldre mennesker som ikke får den hjelpen de trenger. Det står 3 000 eldre i sykehjemskø. Det sitter redde eldre hjemme som ikke får den hjelpen de trenger. Det er mange i skolene våre som ikke lærer det de skal, og som har utfordringer. Mange ender opp som unge uføre. Det er en utfordring med kriminalitet. Mange av disse basistjenestene er under sterkt press. Da sier Fremskrittspartiet at vi faktisk må omprioritere litt av de pengene som går til kultur, for å dekke disse grunnleggende tjenestene. Det er en prioritering. Politikere i andre partier sier ofte at man ikke skal sette ting opp mot hverandre, men det er det som er politikk, det er det som er å prioritere – og det tør Fremskrittspartiet å gjøre.

Christian Torset (SV) [14:50:24]: Ja, vi kan fastslå at med Fremskrittspartiets politikk ville vi ikke hatt Nidarosdomen eller Egil Skallagrimsons verker til dagens ungdom. Vi hadde ikke hatt mye av den kulturen vi har i dag, hvis man i fortiden hadde gjort som Fremskrittspartiet vil gjøre i dag.

Det er også andre kutt som bekymrer meg. Fremskrittspartiet kutter nemlig omtrent alle midlene som bidrar til at samisk og kvensk kultur og språk skal overleve. Sannhets- og forsoningskommisjonen har ettertrykkelig slått fast at samer og kvener i hundrevis av år har blitt undertrykt og utsatt for aggressiv fornorsking.

Mener Fremskrittspartiet at samisk og kvensk kultur og språk er like mye verdt som norsk kultur og språk? Hvordan vil partiet bidra til at de skal overleve?

Sylvi Listhaug (FrP) [14:51:11]: Det er selvsagt viktig at de overlever, men vi mener at vi kan bruke mindre penger på det. Vi mener også at det er feil prioritering å ha et eget sameting. Derfor ønsker vi å legge det ned og bruke pengene på andre ting.

Når det gjelder Nidarosdomen, så står den der flott i dag. Hvis man ser på hva vi gjorde i den perioden vi hadde en hånd på rattet, er det i hvert fall ingen tvil om at det da ble bygd mer vei og infrastruktur – som kommer

til å stå i lang tid framover – enn under denne regjeringen. Det å bygge landet er viktig, og det å tenke langsiktig er viktig. Det er noe av det som er problemet i politikken – det blir veldig kortsiktig tenkning. Det som er Fremskrittspartiets kjerne, er at man skal overlate dette landet i bedre stand til neste generasjon. Derfor må vi stoppe sløsingen, begynne å prioritere, bygge landet og prioritere kjerneoppgavene.

Grunde Almeland (V) [14:52:26]: I sitt alternative statsbudsjett går Fremskrittspartiet drastisk og selektivt til verks når det gjelder å kutte i offentlige bidrag til omstilling av norsk næringsliv og innovasjon. Én ting er at Fremskrittspartiet foreslår å avvikle Investinor og Nysnø, en helt annen ting er at Fremskrittspartiet foreslår å kutte alle bevilgninger til Langskip, altså CO₂-håndtering og -lagring. Ja, vi har hørt Fremskrittspartiet snakke om unødige grønne subsidier på inn- og utpust denne høsten, men en slik politikk vil også ha konsekvenser og er dessuten ikke gjennomførbar. Det er inngått kontrakter med forpliktelser som staten uansett må betale for i 2025, enten Fremskrittspartiet vil det eller ikke. I tillegg vil Fremskrittspartiets kutt medføre at halvferdige og ferdige prosjekter stoppes opp og legges ned, og at folk må sies opp, bl.a. i Brevik i Porsgrunn eller i Øygarden, hvor Fremskrittspartiet har varaordførere.

Mine spørsmål til Sylvi Listhaug er følgende: Hvorfor foreslår Fremskrittspartiet å kutte 2,1 mrd. kr når det ikke er realisme i det kuttet, og er Fremskrittspartiets varaordførere i Porsgrunn og Øygarden enig i at disse arbeidsplassene bør legges ned?

Sylvi Listhaug (FrP) [14:53:30]: Vi gjør det som er best for Norge, og det er å stoppe sløsingen på store grønne prosjekt, der politikerne i denne salen i for lang tid har drevet med gambling med skattebetalernes penger. Nå ser vi et stort bygg i Mo i Rana som egentlig er et monument over den feilslåtte politikken der man har gitt flere hundre millioner kroner i lån og sitter igjen med denne lagerhallen. Man sitter igjen med folk som har beriket seg bl.a. på disse pengene for så å stikke ut av landet.

Den neste diskusjonen er om Morrow Batteries skal få 1,5 mrd. kr. Det er godt mulig at Venstre synes det er en god idé, men Fremskrittspartiet synes det ikke. Vi må stoppe mens leken er god, før vi sløser vekk enda mer penger. I vår verden er det sånn at det ikke er politikerne som velger vinnere, det er ikke vi som skal diktere hvem som skal drive med næringsutvikling. Vi ønsker å la næringslivet beholde mer av egne penger gjennom lavere skatter og avgifter, og så er det de som har greie på det, som skal foreta investeringene.

Grunde Almeland (V) [14:54:33]: Det er altså sånn at verdens første anlegg for fangst og lagring av CO₂, Northern Lights, har inngått kommersielle avtaler med bedrifter i både Danmark og Nederland om lagring av CO₂, og de skal ta imot 800 000 tonn CO₂ fra Nederland i løpet av 2025. Dette er et eksempel på en helt konkret forpliktelse, som uansett er en regning som må betales i 2025. Så når Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett med et pennestrøk bare stryker dette, sier det egentlig bare én ting om Fremskrittspartiets budsjett, og det er at det ikke er gjennomførbart, det er ikke realistisk.

Spørsmålene mine til representanten Listhaug er: Hvorfor i alle dager presenterer Fremskrittspartiet et budsjett som ikke er mulig å gjennomføre? Er det rett og slett fordi man er så overbevist om sin egen ideologi på dette området at man ikke engang velger å presentere et realistisk budsjett? Og igjen: Er Fremskrittspartiets varordførere enig med Listhaug i at det er riktig å kutte arbeidsplasser i de kommunene?

Sylvi Listhaug (FrP) [14:55:35]: Som sagt: Vi kutter der fordi vi mener det er riktig å kutte der. Vi støtter ikke dette prosjektet i form av statlige kroner. Vi er positive til CO₂-fangst og -lagring, men problemet er at dette prosjektet innebærer en prislapp for norske skattebetalere på over 20 mrd. kr. Når vi samtidig vet at det sitter mange tusen eldre hjemme som ikke får sykehjemsplass – de har vedtak om det, men de får ikke sykehjemsplass – mener jeg det er et bilde på hvilke prioriteringer flertallet i denne salen har. De prioriterer å gamble med skattebetalernes penger istedenfor å ta hånd om kjerneoppgavene som vi har forpliktet oss til å gjøre sammen, nemlig at de som jobber et langt liv og betaler skatt, skal få hjelp den dagen de trenger det. Vi greier altså ikke å levere det siste, verdige tjenester, til mange. Selv om mange får mye bra, er det mange som opplever det sånn. Det kan Venstre gjerne synes er greit, men det gjør ikke Fremskrittspartiet, og det er derfor vi viser tydelig hvilke prioriteringer vi ønsker å gjøre.

Presidenten [14:56:41]: Replikordskiftet er omme.

Kirsti Bergstø (SV) [14:56:58]: Etter at budsjettenigheten mellom regjeringspartiene og SV ble kjent på søndag, har det strømmet på med gratulasjoner og jubelrop fra både innland og utland.

Vi stoppet planene for mineralutvinning på havbunnen. Det var ikke bare viktig for å hindre aktivitet i dyphavet mot alle miljøfaglige råd, det gir også en mulighet for alle partier som regner seg selv som miljøpartier, til å skape en allianse der hver og en av oss, og i fellesskap, sier at utvinning av havbunnsmineraler ikke

skal skje på vår vakt, eller så lenge vi har påvirkning i et flertall. Sånn har vi klart å hindre oljeboring i Lofoten, Vesterålen og Senja og med det la torsken gyte og fiskerne få fiske i fred. Sånn kan vi også klare å hindre mineralutvinning på havbunnen, også for framtiden.

Jeg er stolt av budsjettet vi har samlet oss om, og jeg vil takke regjeringspartiene for godt samarbeid. Vi gjør viktige grep for en grønn og rettferdig omstilling, både for å beholde arbeidsplasser i Norge og for å gjøre industrien konkurransedyktig, og vi sikrer en kompetansereform som trengs for å nå de målene. Vi tar større grep for å ta vare på natur ved å verne skog og myr, som er naturens eget karbonlager, og vi sikrer midler til en renere, friskere og sunnere Oslofjord.

SV fortsetter å drive fram velferdsreformene vi har jobbet på plass i budsjett etter budsjett. Vi sørger for at alle til og med 28 år nå skal få billigere tannhelse. Det er 700 000 unge mennesker i landet vårt som har fått billigere tannhelsetjenester med gjennomslagene vi har fått på plass. Målet er å komme enda lenger: at det ikke skal koste mer for noen å gå til tannlegen enn til fastlegen. Smilet skal ikke ha noe klasseskille.

Vi har klart å få på plass ikke bare gratis tid på SFO for første-, andre- og tredjeklassingene, men nå også et kjempeløft for bemanning, både i SFO og i barnehager. Folk som jobber i velferden, trenger flere kollegaer – ikke kutt, sånn som høyresiden foreslår. Å få flere folk i velferden betyr en bedre arbeidshverdag for den enkelte, men også bedre dager for ungene våre.

Nå har vi også tatt nye steg for å sikre barnefamilienes økonomiske trygghet. Vi styrker barnetrygden nok en gang. I sum ser vi at barnetrygden nå er blitt et viktig fundament i familiers økonomiske trygghet. Nå har man en sum som skal gå til brød og bukser til barna våre, uavhengig av hva slags jobb eller helsesituasjon man har, og det vet vi at virker. Vi vet at barnetrygd er det mest effektive enkeltgrepet hvis målet er å bekjempe barnefattigdom, samtidig som det er bra for alle og fullstendig byråkratisk.

Jeg er glad for at studentene skal få mer å leve av. Jeg er glad for at vi får økt bostøtten og sikret mennesker som går på arbeidsavklaringspenger og dagpenger, og jeg er veldig glad for at enslige minstepensjonister endelig får mer å leve av. Tidligere har vi klart å sikre 4 000 kr i økning, nå har vi sikret 6 000 kr i året. Vi har forhandlet på plass 10 000 kr mer i året til sammen for enslige minstepensjonister. Det er summer som betyr mye for mennesker som har lite. Det er en skam når eldre må leve i fattigdom.

Vi har også fortsatt arbeidet for å drive fram en rettferdig og sosial boligpolitikk ved å styrke Husbanken og sikre 3 050 flere studentboliger og på den måten dempet presset og sikret flere en forutsigbar pris på sin bolig.

Jeg er glad for at vi får et budsjett der det tas viktige grep for miljø og fordeling. Vi vet også at det foreligger et forslag fra SV som ville ha gått enda lenger, så jeg vil avslutte med å ta opp forslaget SV har alene.

Masud Gharahkhani hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten [15:01:51]: Representanten Kirsti Bergstø har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Tage Pettersen (H) [15:02:01]: I Støre-regjeringens opprinnelige budsjett reduserte de barnetrygden til neste år ved at de videreførte den på samme kronenivå og ikke justerte den i tråd med prisveksten. Dermed la regjeringen opp til – for å bruke Bergstøs ord – færre brød og bukser enn den gjorde året før. Igjen kommer SV regjeringen til unnsetning, og jeg vil også gratulere SV med en ny redningsaksjon – ikke for regjeringens del, men først og fremst på vegne av småbarnsforeldrene.

Representanten Kathy Lie spurte Arbeiderpartiets parlamentariske leder litt tidligere i debatten i dag om det hadde blitt en økning i barnetrygden uten SV. Det svarte representanten Aasrud aldri på. Begynner ikke budsjettpartner SV å bli litt lei av at de til stadighet må rykke inn som forsvareren og ivaretakeren av barnetrygden og bruke den politiske kapitalen på nettopp det spørsmålet i hver eneste budsjetttrunde?

Kirsti Bergstø (SV) [15:02:58]: Alle partier har ulike prioriteringer, og det er veldig tydelig for alle som kan se regjeringens forslag til ulike budsjetter, og som ser resultatet etter at SV har forhandlet, at det å løfte barnetrygden har vært en prioritet for SV. Det gjør vi fordi vi vil trygge økonomien til barnefamiliene, fordi barnetrygden er ubyråkratisk, og fordi den nettopp er så treffsikker hvis målet er både å bekjempe barnefattigdom og å sikre alle unger et minimumsbeløp for å kunne trygge helt nødvendige utgifter.

Det er stor forskjell på det å legge dette fram som en redning av regjeringen og det å stå for sine løfter, og vi lever opp til våre. Dette er en redning av helt nødvendige grep for å styrke folks økonomi, som jeg vet at høyresiden vil forverre og med det øke forskjellene. Vi er et flertall som trygger folk, og som sikrer barnefamilier.

Tage Pettersen (H) [15:03:59]: Jeg hadde tenkt å si at jeg var enig med representanten, men det var fram til de siste to setningene, for når det gjelder barnetrygden, er SV og Høyre veldig enige. Solberg-regjeringen var, sammen med samarbeidspartnerne, den første som faktisk i flere runder økte barnetrygden, for første gang

siden 1996. Vi har også fulgt det opp i alle våre alternative budsjetter etter det.

Høyre prioriterer faktisk i årets budsjett å øke barnetrygden mer i kroner enn det regjeringen og SV nå gjør i sitt forlik, framfor å prioritere billigere barnehage. Det er fordi vi vet – akkurat som SV er inne på – at økt barnetrygd treffer bredt, og at det hjelper dem som har dårligst råd, mest. I vårt budsjett prioriterer Høyre også å gjøre kjernetiden i barnehagen gratis for enda flere ved å heve inntektstaket, og vi reduserer skatten for dem som har lavest inntekt.

Deler SV oppfatningen om at vi kan hjelpe flere barn i fattige familier ved å bruke de store pengene nettopp på virkemidler som økt barnetrygd og reduserte skatter for dem med lavest inntekt, framfor å redusere maksprisen i barnehagen?

Kirsti Bergstø (SV) [15:04:59]: Jeg registrerer at Høyre har en del sosiale grep, men også at de aller største grepene Høyre gjør, handler om å gi skattekutt til dem som har mest, og velferdskutt til folk flest. Det er det man gjør når man lover kutt i formuesskatt, som er den aller mest omfordelende skatten vi har i landet vårt. Da blir det mindre til barnehager, ansatte i SFO, velferden og helsetjenestene våre, og vi vet at de aller største pengene går til dem som allerede har de aller største formuene.

Jeg skal absolutt gratulere Kristelig Folkeparti med å ha fått Høyre med på laget for barnetrygd. Det var veldig viktig. Viktigere enn hvem som eier det og driver det fram, er hva det gjør med økonomien til barnefamiliene. Et samfunn med et fundament som gjør at man kan fortsette på fotballtreningen selv om mamma mister jobben, er et sånt samfunn som vi skal ha. Derfor må vi ha sterke fellesskap også i framtiden.

Tage Pettersen (H) [15:06:00]: 3 600 kr i skattelette tror jeg er ganske mye for veldig mange av oss, men over til noen andre som har det vanskelig, nemlig barnevernet i Oslo. De er finansiert over kommunerammen og også underfinansiert sammenlignet med resten av landet. Støre-regjeringen foreslo nylig i nysalderingen å gi en halv milliard ekstra til barnevernet i landet, men glemte Oslo nok en gang. De borgerlige partiene har i våre alternativer lagt inn 54 mill. kr for å kompensere, og i vårt alternative budsjett for neste år setter vi av nesten 74 mill. kr til barnevernet i Oslo, slik at det kompenseres på linje med landet for øvrig.

Dette var også SV opptatt av i tidligere budsjettforhandlinger. Både i budsjettet for 2022 og for 2023 fikk SV inn ekstra penger, men i år er dette tydeligvis ikke prioritert høyt nok i forhandlingene med regjeringen. Hvorfor mener SV at barnevernsbarna i Oslo i 2025 for-

tjener et dårligere tilbud enn barn som bor andre steder i landet?

Kirsti Bergstø (SV) [15:06:56]: Jeg vil oppfordre til å lese SVs forslag til budsjett nøyere, for der løfter vi nettopp frie midler til kommunene, men også til barnevernet og Oslo. Jeg vil også oppfordre byrådet i Oslo til heller å prioritere velferden til befolkningen, og barnevern, fritidsklubber og helsetjenester, i stedet for at de som har dyre boliger, skal få slippe å skatte for det og bidra til fellesskapet.

Jeg vil også gjerne oppfordre til å se på SVs fordeling når det gjelder skattepolitikken, for vår skattepolitikk handler nettopp om å sikre at folk som har lave og midtels inntekter, betaler mindre, men også om å sørge for en omfordeling, sånn at de på toppen må bidra noe mer. Det er da vi kan sikre den velferden jeg er helt sikker på at vi deler engasjementet for.

Hans Andreas Limi (FrP) [15:08:05]: I løpet av denne perioden har skatter og avgifter økt med nesten 30 mrd. kr. Dette skatte- og avgiftsløpet har SV støttet hele veien, og de har også kanskje bidratt til å jekke det litt opp i forhold til regjeringens forslag. Spesielt er det skatt på formue og skatt på utbytte som rammer norske eiere, og som har økt veldig mye.

Da er mitt spørsmål egentlig til SV: Føler de nå at de er i mål, eller er det mer å gå på? I så fall: Hvor går smertegrensen for SV når det gjelder skattenivået i Norge?

Kirsti Bergstø (SV) [15:08:45]: SV ønsker en omfordelende skattepolitikk, der folk betaler skatt etter evne og ikke etter vilje. Det er nettopp derfor vi er opptatt av at formuesskatt er noe vi skal ha i landet vårt, fordi det er den mest omfordelende skatten vi har, og så ønsker også vi å gjøre grep i den. Vi foreslår å øke bunnfradraget, men også å skjerpe noe mer på toppen. Det handler rett og slett om at de som har mest, også kan bidra mer. Det så vi veldig tydelig da skatteliste kom. Hvis de som har mest, skal få de største skatteuttene, ja, da blir det mer på absolutt alle oss andre.

Jeg vil også minne om at det går ganske godt i Norge, at det investeres stort i bedriftene, og at det går veldig bra. Ikke minst viser listene over de rikeste i landet vårt at det absolutt går an å bli rik her også.

Hans Andreas Limi (FrP) [15:09:43]: Nå viser nok tallene en litt annen utvikling enn det representanten refererer til, bl.a. har investeringene i privat fastlandsøkonomi falt betydelig.

Spørsmålet mitt er egentlig om SV ser at det går en grense. Det er jo en del av dem som SV ønsker å ramme veldig hardt ved å øke skattene, som har muligheten til å flytte ut av landet. Noen har gjort det, men det kan fort

bli flere. Det vi ser på utviklingen i de kommunene som har mistet mange kapitalsterke til utlandet, er at ulikheten går ned – men realiteten er jo at de som blir igjen, og som ikke kan flytte, blir fattigere, og skatteinntektene til kommunene går ned.

Er dette egentlig en utvikling som SV synes er helt greit at bare skal fortsette og forsterkes?

Kirsti Bergstø (SV) [15:10:34]: En sikker måte å få skatteinntektene til kommunene ned på er ved å fjerne formuesskatten, slik representanten Limis parti ønsker. Vi vet at det er viktige andeler av den som nettopp går til kommunene. Skatt er jo også et spørsmål om fordeling, det er et spørsmål om vi skal ha et samfunn der vi fordeler rettferdig, der vi skatter etter evne og ikke bare etter vilje, og der vi også har sterke fellesskap, sterke fagforeninger og grunnleggende trygghet for folk.

Jeg vil minne om at vi har et mindre omfordelende system helt på toppen enn man har i USA. Selv om det er veldig harde ord som brukes i skattedebatten, er det et godt grunnlag for å gå nærmere inn i tallene, ikke minst for å se at de store skatteuttene betyr enormt mye mer penger til dem som har aller mest fra før, og det er en politikk for økte forskjeller.

Grunde Almeland (V) [15:11:49]: I Hurdalsplattformen slår regjeringen fast sin støtte til gratisprinsippet i høyere utdanning, og SV har over tid, sammen med Venstre, vært varme forkjempere for nettopp gratisprinsippet. Det var derfor svært skuffende for Venstre da regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett kom med nok en kalddusj for alle vi som er opptatt av tilgjengelig og høyere utdanning. Jeg tror det er mange med meg som også er skuffet over SVs innsats og hadde håpet at SV skulle redde stumpene i forhandlingene.

Dette er ikke første gang den sittende regjeringen har kommet med angrep på gratisprinsippet, faktisk er det flere ganger. Den første spikeren i kisten var da regjeringen og SV innførte betaling for studenter fra utenfor EØS og Sveits, og nå er altså gravferden komplett, med innføring av gebyr på eksamen for studenter som trenger nytt forsøk på eksamen. SV har gitt sitt godkjentstempel på disse budsjettene, og da er mine spørsmål om SV har glemt gratisprinsippet i forhandlingene, og om SV er fornøyd med at gratisprinsippet gravlegges bit for bit.

Kirsti Bergstø (SV) [15:12:53]: Jeg vil minne representanten om at SV kommer til å stemme primært for sitt alternative budsjettforslag i dag, og så har vi kommet veldig langt når det gjelder økonomien og tryggheten til studentene i forhandlingene. Det å løfte studie-støtten med 10 pst. er ikke noe som er en skuffelse; det

er noe som betyr ganske mye, og særlig hvis man ser hva man har fått til tidligere år.

Vårt mål er at man ikke skal være avhengig av hjelp fra foreldrene sine for å kunne studere. Det skal alle kunne gjøre. En gang skal man også ut i arbeidslivet, når man er ferdig som student, og da er jeg veldig bekymret for de kuttene i sykelønnsordningen som Venstre går i bresjen for, og som virkelig ikke vil være en økonomisk trygghet for framtidens arbeidstakere. Men i kampen for både lik rett til utdanning og gratisprinsippet står SV og Venstre sammen.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [15:13:59]: Det kan sikkert føles litt urettferdig at alle de kritiske spørsmålene kommer etter mange dager med forhandlinger, så jeg kan understreke at jeg også har trukket fram noe av det positive – f.eks. barnetrygda, som er blitt økt, så takk for det.

Det som undrer meg litt, er at SV tradisjonelt alltid har vært et skoleparti og løftet det som en viktig sak. Nå ser man at elevvers ferdigheter er ganske besynderlige. I går kom TIMSS-undersøkelsen, som måler matte og naturfag, og vi gjør det dårligere. Blant niendeklassingene var nesten halvparten på det laveste nivået i naturfag. Fra tidligere vet vi at vi har gjort det dårlig i PISA-undersøkelsen og i PIRLS. På f.eks. leseglede er vi på bunn av 65 land. Det vil jeg si er oppsiktsvekkende, så det er tydelig at det må gjøres noe.

Hvorfor prioriterer ikke SV f.eks. økte lærerlønninger og å sette av penger til at kontaktlærerne har mer tid til å forberede seg, bygge relasjoner og tilpasse undervisningen, eller trykte lærebøker, som vi vet det er betydelig mangel på på mange skoler? Hva er grunnen til at SV ikke prioriterer skole?

Kirsti Bergsto (SV) [15:15:02]: SV vil ha en praktisk og variert skoledag der unger lærer både med hodet og med hendene, og der man på sikt kan både spise og lære på ulike måter. Vi har også en politikk for å styrke laget rundt eleven, det er veldig viktig.

Det er ikke SVs politikk å gå inn i lønnspolitikken. Det mener vi at er opp til partene, og da trenger man sterke fagforeninger for å stå på kravene i sine kampanjellskap. Derfor vil jeg advare representanten Ropstad mot å samarbeide med eller selv lefle med tanken på å kutte i fagforeningsfradraget, for det vet vi at vil svekke organiseringen og dermed svekke kampkraften til fagbevegelsen. Vil man ha opp lønnen, må man heie på at alle skal organisere seg.

Presidenten [15:16:00]: Replikordskiftet er avsluttet.

Dag-Inge Ulstein (KrF) [15:16:19]: Vi er privilegerte som bor i Norge, et land som er bygd på kristne verdier som menneskeverd og nestekjærlighet, verdier som den dag i dag gjennomsyrrer samfunnet og gjør Norge til et så godt land å bo i. Jeg er stolt av å lede et parti som så tydelig bygger på de verdiene og daglig kjemper for å fremme dem.

Først av alt vil jeg fortsette på det Kjell Ingolf Ropstad sa, og gi ros til SV for å ha prioritert barnetrygden enda en gang. Barnetrygden gir familiene valgfrihet og er det mest effektive tiltaket vi har mot barnefattigdom. Økningen for enslige minstepensjonister er også en god prioritering.

Likevel mener jeg at de rød-grønnes budsjettforslag kunne gjort mer både for barnefamilier og for de eldres situasjon i møte med de høye levekostnadene, og ikke minst for å trygge framtiden ved å investere mer i familienes valgfrihet, en bedre skole og bedre vilkår for verdiskaping og grønn omstilling.

De rød-grønnes budsjett når heller ikke målet om én prosent av brutto nasjonalinntekt til bistand til verdens fattige, i en tid der mange rike land dessverre kutter i den hjelpen. Det er trist. Kristelig Folkepartis budsjettforslag møter de utfordringene og når det målet, innenfor en oljepenget bruk som er om lag 1 mrd. kr lavere enn det regjeringen har lagt til grunn.

Ta familiene: Undersøkelser viser at de får færre barn enn en ønsker seg, og per i dag styrer vi mot en kraftig forgubbing av samfunnet. En endret aldersbalanse kan skape politisk ubalanse, også mellom hensynet til barn og unges framtid og nåtiden. En aldrende befolkning betyr trolig også et samfunn med mindre kreativitet og innovasjon og svekket forsvarsevne. Vi vil være med og rette opp i den åpenbare skjevheten i dagens system med at studenter og andre unge som har vært lite i arbeid, ikke har rett på foreldrepenger hvis de får barn. Kristelig Folkeparti foreslår derfor i dette budsjettet foreldrepenger for alle, på minst 3 G, dvs. 370 000 kr. Det vil gjøre det lettere økonomisk å bære fram barn, redusere aborttallene og gi familiene en trygghet i barnets første, viktige leveår. Vi foreslår samtidig en kraftig økning i studiestøtten for studenter med barn, til 2 G og 12 måneder per år.

Dessuten foreslår vi til dette budsjettet en helt ny og stor satsing på dobbel barnetrygd, 2 000 kr ekstra for barn nummer tre og utover. Det er nettopp fordi marginalkostnadene for det tredje barnet er mye høyere enn for det andre, særlig på grunn av både boligkostnader og annet. Frankrike – ja, dere hørte rett – har Europas høyeste fødselstall, og forskning derfra tyder på at nettopp slike grep er blant de familiepolitiske tiltakene som bidrar mest til at landet har de høye fødselstallene, og til at

familiene i større grad kan få så mange barn som de ønsker seg.

Det andre grepet forskningen trekker fram som vellykket i Frankrike, er dobbelt skattefradrag for det tredje barnet og utover. Kristelig Folkeparti mener at barnefamiliens kostnader ved å ha barn skal reflekteres i skattesystemet gjennom større skattefradrag. Derfor foreslår vi bl.a. en forenkling av foreldrefradraget, slik at det gis for alle barn uten krav til kostnader eller dokumentasjon – en tydelig forenkling – og at det doubles, til 50 000 kr for det første og andre barnet og 100 000 kr for det tredje barnet og utover. Tilknytningen til arbeidslivet er utrolig viktig, og det er også snakk om en reell valgfrihet, for i tillegg øker vi kontantstøttens lengde og sats, innfører fritidskortet og skroter tredelingen av foreldrepermisjonen.

Kristelig Folkeparti er opptatt av å skape. Verdiskaping og nyskaping er grunnlaget for velferden. Formuesskatten på arbeidende kapital er en skatt på norsk eierskap, som betales uavhengig av overskudd, og som fører til at mange norske eiere må ta ut penger av bedrifter for å betale den skatten. Kristelig Folkeparti mener at den skatten er til hinder for nyskaping og vekst. Derfor vil vi fjerne formuesskatten på arbeidende kapital helt, og i dette budsjettet foreslår vi et kutt på 4,3 mrd. kr, eller om lag en fjerdedel. Dermed blir det mer lønnsomt å investere i næringsvirksomhet og arbeidsplasser i hele landet, sammenlignet med bl.a. boliginvesteringer.

Det er spesielt viktig i en tid der petroleumsinntektene etter hvert faller og det vil være behov for å omstille økonomien til nye næringer. Vi vet hvor avhengig vi er av å diversifisere økonomien vår og av disse innsatsfaktorene for omstilling – om det er kapitalen, om det er FoU og forskning, eller om det er talentene vi trenger. Når vi ser at både kapitalen og kunnskapen blir tvunget ut, må vi ta grep. Hensynet til nyskaping er også begrunnelsen for at vi går mot regjeringens forslag til utflyttingsskatt. Vi tror det vil virke mot sin hensikt og framskynde utflyttingen, snarere enn det motsatte.

Igjen: Med vårt opplegg vil vanlige folk sitte igjen med mer fordi vi øker barnetrygden og foreldrefradraget og styrker strømstøtten og pensjonen for enslige minstepensjonister. Derfor skaper vi mer, også til dem som trenger det mest.

Presidenten [15:21:26]: Det blir replikkordskifte.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [15:21:42]: Gjennom dei åtte åra partiet til representanten støtta ei borgarleg regjering, var det heile Noreg utanfor Oslo som fekk svi. Dei støtta kommunenedleggingar og domstolsnedleggingar, dei fjerna politiet frå lokalsamfunna og la ned dei statlege tenestekontora, dei kutta i pendlarfradraget, dei gav ikkje noko løft for landbruket og innfridde

ikkje behovet landbruket hadde for ei krisepakke gjennom heile sommaren 2021. Me innfridde behovet etter nokre dagar i regjering.

No kjem Høgre, Framstegspartiet og Venstre i ope lende mot heile Noreg-politikken, som er innført med Senterpartiet i regjering. Høgre og Framstegspartiet går inn for å leggja ned to av tre kommunar, noko som vil bety massiv sentralisering av barnehagar, skular og eldreomsorg. I tillegg kjem fjerning av gratis ferjer, høgare prisar på dei andre ferjesambanda, kutt i pendlarfradraget, fjerning av ordning med sletting av studiegjeld, dyrare barnehage, fjerning av bygdevekstavtalar og høgare drivstoffavgift, berre for å nemna noko. Kan verkeleg Kristeleg Folkeparti stå inne for eit sånt samarbeid?

Dag-Inge Ulstein (KrF) [15:22:37]: Erna Solbergs regjering hadde høyere oppslutning og støtte i befolkningen da den gikk av, enn det denne regjeringen hadde da den startet, og vi vet at det ikke akkurat har gått rette veien.

Jeg er veldig stolt av mye av det Kristelig Folkeparti fikk gjennomslag for, og jeg er ikke minst veldig stolt av det vi har lagt fram i vårt budsjett nettopp for å styrke en del av det som representanten her utfordrer på. Jeg synes egentlig representanten burde være mer opptatt av det en ikke har levert på egen kjø, ikke minst knyttet til landbruket. Hvorfor har vi ikke fått på plass en landbruksavtale? Hvorfor har ikke jordbrukskonto kommet for å gi forutsigbarhet når inntektene varierer over år og skatteutgiftene gjør det nesten umulig? Hvorfor er ikke velferdsordningene for bøndene på plass? Hvorfor har en ikke fått nok veterinærer på plass?

Jeg synes en skal være mer opptatt av egen politikk og få det på plass enn av å kikke langt tilbake – til noe som folk faktisk ønsker og vil ha mer av. Derfor blir det et skifte når vi kommer utpå høsten neste år, og da skal vi gjøre mer av det som vi vet virker.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [15:23:39]: Det er skremmende å høyra at Kristeleg Folkeparti ønskjer å gjera meir av det som blei gjort sist. Ein gong i tida rekna jo Kristeleg Folkeparti seg som eit parti for distrikta, og som eg sa: Under dei åtte åra var det ein distriktsfiendtleg regjering dei støtta, og som dei igjen ønskjer å støtta.

Erfaringa mi frå Rogaland er at med éin gong Kristeleg Folkeparti får makt saman med dei borgarlege, går det ut over distrikta. Blant anna innførte dei betaling på dei gratis ferjene som både folk og næringslivet på øyane våre nyttar seg av. Heldigvis blei det reversert etter sterkt press frå oss i Senterpartiet.

Ei eventuell borgarleg regjering vil jo, som me ser gjennom dei alternative statsbudsjetta til både Framstegspartiet, Høgre og Venstre, auka barnehageprisane,

noko som òg er eit sosialt kutt og eit sosialt tilbakesteg. Det vil særleg gjelda for distrikta. Det som kanskje burde bekymra Kristeleg Folkeparti endå meir, er at ein vil skru av lysa i kyrkjer og bedehus over heile landet med ei ny borgarleg regjering.

Dag-Inge Ulstein (KrF) [15:24:48]: Jeg er litt usikker på hva jeg skal svare på. Lysene i kirker og bedehus er godt påskrudd der jeg har vært, og er det noen som ønsker å legge til rette for et livssynsåpent samfunn, for trossamfunnenes rolle og kirkens betydning på så mange områder i samfunnet, er det Kristelig Folkeparti.

Jeg er veldig glad hvis det er slik at representanten er opptatt av det. Jeg skulle gjerne ønske at en hadde styrket det enda tydeligere i budsjettene, for det faller litt på sin egen urimelighet å snakke om at lysene blir skrudd av. Her kunne en altså vært med og skapt liv og arbeid og vekst rundt omkring i landet, men i stedet har regjeringen vært opptatt av å reversere og rett og slett gjøre det mer krevende å skape liv og vekst og arbeidsplasser ute i lokalsamfunnene.

Vi er opptatt av både næringsliv, samfunnsliv, familieliv og trosliv, og jeg er veldig stolt av det som ligger i vårt forslag til statsbudsjett.

Erlend Wiborg (FrP) [15:25:57]: Det er hyggelig at i hvert fall deler av presselosjen har kommet seg på plass etter gårdsdagen, for det jeg skal ta opp, fortjener mye oppmerksomhet.

I en fersk rapport fra Riksrevisjonen gis UD og Norad sterk kritikk for arbeidet med å forebygge, avdekke og følge opp økonomiske misligheter når det gjelder bistand. Samtidig har bistandsutbetalingene økt betydelig, fra drøye 31 mrd. kr i 2013 til 51 mrd. kr i 2023.

Mitt spørsmål er om Kristelig Folkeparti er bekymret for hvordan bistandspengene våre blir brukt, og ser de behovet for en kritisk gjennomgang av både nivået og innretningen på norsk bistand?

Dag-Inge Ulstein (KrF) [15:26:43]: Jeg er veldig glad for at Norge har investert i å utligne de store globale forskjellene og bekjempe fattigdom og vært med på å løfte mange viktige felt, enten det handler om global helse, eller det handler om utdanning for dem som ikke har hatt muligheten til å få det.

Jeg er både bekymret over og veldig opptatt av at midlene blir brukt effektivt, at vi når de målene som er satt, og at vi sikrer at pengene går til dem som trenger det aller mest. Derfor er det viktig at vi får slike rapporter som vi får fra Riksrevisjonen og andre, som går dette etter i sømmene og ser på om de pengene faktisk havner der de skal.

Vi vet at det er store utfordringer i mange av de landene der det er krig og konflikt og andre sårbarheter, og

der det er høy grad av korrupsjon. Da skal vi være ekstra påpasselige. Jeg er veldig glad for at både sivilsamfunnet og store globale organisasjoner er bevisste på det. Vi kan gjøre og skal gjøre mer. Noe av det vi fikk til sammen i regjering, var nettopp at en skulle gjennomgå og ha en åpenhet rundt det og legge ut de resultatene som kom.

Lars Haltbrekken (SV) [15:28:00]: Økt satsing på energieffektivisering er avgjørende for å kunne redusere folks strømregning. Likevel vet vi at selv om man får støtte fra Enova til viktige enøktiltak, er det ikke alle i dette landet som har råd til å investere i en varmepumpe eller andre tiltak som får ned strømforbruket og dermed også strømregningen. Derfor har SV de siste årene satset på målrettede energieffektiviseringstiltak inn mot noen av husholdningene med dårligst råd, f.eks. i kommunale leiligheter.

Mitt spørsmål er: Hvorfor ønsker Kristelig Folkeparti å kutte støtten til enøktiltak til dem som faktisk har dårligst råd i Norge?

Dag-Inge Ulstein (KrF) [15:28:57]: Det er ikke tvil om at det er mange viktige satsinger som vi har nettopp for å løfte dem som har den svakeste økonomien. Det er en tydelig klimaprofil også, der vi legger opp til å styrke de ordningene som er med på å ta ned utslippene mest når det gjelder avgiftssiden, og når det gjelder kvoter. Der tror jeg vi står veldig tett sammen med representanten Haltbrekken og hans parti.

Vi har gjort noen prioriteringer, og med det også noen endringer, knyttet til f.eks. tilskudd og støtte til elbil, der vi har justert og brukt veldig mye penger på subsidier. Det er veldig mange målrettede tiltak. Samtidig er det helt åpenbart at det er andre områder en kunne gjort mer på, og det foreligger også flere enøktiltak på hussiden, men vi har gjort noen tydelige prioriteringer. Dem står vi for, og dem finner en godt igjen i våre budsjetter også.

Presidenten [15:29:47]: Replikordskiftet er avsluttet.

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:30:01]: Da denne regjeringen overtok i 2021, hadde folk knapt hatt reallønnsvekst de siste seks årene. Fra 2021 økte Norges Bank renten 13 ganger, etter elleve år med en styringsrente på 1,5 pst. eller lavere. I 2021 overtok vi et statsbudsjett der prisveksten for 2022 var beregnet til 1,3 pst. Den endte på 5,8 pst. Med andre ord: Folk har over flere år fått dårligere råd i Norge. Det merker folk på lønningen, på varene i butikken og på renten på boliglånet.

Historien har lært oss at det tar tid å få prisvekst og renter ned igjen. Vi vet at prisen for å dempe presset i

økonomien ofte har vært arbeidsledighet, slik vi akkurat nå ser i Sverige, der ledigheten har bitt seg fast på et høyt nivå og ligger på 8,5 pst. Vi vil ikke dit i Norge. Jeg har vært helt tydelig på hva som har vært og er regjeringens mål: Folk skal få bedre råd. Det er viktig for hver og en, og det er viktig for hele samfunnsmodellen vår. En utvikling der folk på jobb taper kjøpekraft år for år, skal vi motvirke. Folk skal ha trygghet for jobb og trygghet på jobb, og de skal oppleve trygghet fra en velferdsstat som stiller opp i en vanskelig tid.

Statsbudsjettet for 2025 viser at vi er på god vei mot mål. For to år siden var prisveksten oppe i over 7 pst. Nå nærmer prisveksten seg et normalt nivå. Den er nede på 2-tallet, og det legger grunnlaget for at renten kan settes ned. For første gang på snart ti år får folk i år tydelig real-lønnsvekst. Lønningene stiger altså mer enn prisene, SSB anslår rundt 2 pst. Det skjer samtidig som at 145 000 flere har kommet i jobb. Skatten folk betaler av inntekten sin, går ned, flere jobber heltid, det er rimeligere å være organisert, og arbeidslivet folk jobber i, er bedre og tryggere organisert enn før 2021.

Den velferdsstaten som var under nedbygging på mange områder fram mot 2021, bygger vi opp gjennom våre budsjetter. Det blir billigere barnehage, gratis SFO, økt barnetrygd, økte stipender i videregående opplæring, økt studiestøtte, billigere tannhelse, billigere fly og ferjer i distriktene, økt pendlerfradrag og økt fagforeningsfradrag. Listen er lengre enn taletiden, men la meg bare understreke: Det er nå renten biter hardest på bolig-lånene. Vi er med andre ord underveis og ikke fremme, men vi er helt klar på hvor vi skal, hvor vi er på vei.

Det virker som om Høyre, og det samme gjelder Fremskrittspartiet, er klar på hvor de skal i sine alternative budsjetter og nye partiprogrammer – og de velger en annen vei enn regjeringen. Høyre vil gi 21 mrd. kr i formuesskattekutt. Det er deres hovedsatsing. 80 pst. vil gå til de 1 pst. rikeste i landet vårt. Fremskrittspartiet vil gi enda mer – 34 mrd. kr. Det er like mye som det koster å drifte alle videregående skoler i hele landet. Pengene sitter med andre ord løst når Høyre og Fremskrittspartiet vil kutte formuesskatten – men noen må ta regningen. Høyre og Fremskrittspartiet vil for det første øke selskapsskatten for over 200 000 norske bedrifter. Det betyr at en større del av overskuddet skal overføres fra i all hovedsak små og mellomstore bedrifter til et utvalg private eiere. Høyre og Fremskrittspartiet vil for det andre også finansiere formuesskattekutt ved å privatisere og behovsprøve mye av velferden. Folk skal med andre ord veies, måles og kredittsjekkes på dørstokken til barnehage, SFO og andre velferdsordninger.

Selv om de politiske forskjellene er store, passer det på en dag som denne å si at jeg er glad for at vi kan enes om noe av det mest grunnleggende som kjennetegner

dette budsjettet, som støtten til Ukraina gjennom Nansen-programmet. Deres kamp er også vår kamp. Et samlet storting står nå, som for ett år siden, da president Zelenskyj var her, bak den støtten. Vi enes også om oppbyggingen av et sterkere og mer tidsriktig forsvar gjennom langtidsplanen, i tråd med våre NATO-forpliktelser – et enstemmig storting. Det er sterkt, og det er historisk.

Så vil jeg til slutt takke Stortinget for den støtten, det at vi kunne stå sammen, og jeg vil takke SV for et godt, tillitsfullt og konstruktivt samarbeid om nok et budsjett, hvor vi kan si at et godt budsjett er blitt bedre.

Presidenten [15:34:37]: Det blir replikkordskifte.

Erna Solberg (H) [15:34:54]: Deler av denne budsjettdebatten har båret preg av en del eventyrfortellinger fra regjeringspartiene, av virkeligheter som ikke stemmer. Det var også til dels statsministerens innlegg når han snakket om at velferden var under nedbygging under den forrige regjeringen. Det kan jeg komme tilbake til i en annen sammenheng.

Jeg hadde lyst til å stille spørsmål til statsministeren om rammebetingelsene for fremtidens velferd, grunnlaget vårt for å sørge for at vi har noe å leve av også i fremtiden. Vi er uenige om skattepolitikk, men vi har vært enige lenge, egentlig ganske tverrpolitisk, om hvor viktig det er å satse på forskning og utvikling. Derfor hadde vi et mål, som ble fastsatt for flere tiår siden, om at vi skulle opp i offentlig finansiering av forskning og utvikling, til 1 pst. av BNP. Det klarte vi i alle år fra 2015, nå har dette falt. Hvorfor nedprioriterer regjeringen forskningsfeltet?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:36:01]: Rammebetingelser for framtiden mener jeg er bra. Det overordnede her er at vi har høye investeringer i Norge – investeringsrekord i fjor, noe lavere i år, men Norges Bank og Statistisk sentralbyrå forventer at det vil gå opp. De som investerer i dag, gjør det ikke for å få noe igjen i dag, det er for framtiden, så rammevilkårene for å investere i Norge er gode med mulighetene, kompetansen, samfunnet vårt og naturressursene våre. Så satser vi også på forskning og høyere utdanning. I OECD-sammenheng tror jeg det omtrent bare er Sveits som ligger høyere med tanke på hva vi som stat bruker på det. Så har vi et næringsliv som på grunn av struktur og historie bruker noe mindre enn andre land. Men vi har gjort store satsinger på virkelige framtidsnæringer – 1 mrd. kr som settes av til kunstig intelligens-forskning, som settes i sving, og satsingen på bestemte retninger hvor vi kommer til å trenge flere folk, mer investering og mer forskning i årene som kommer.

Erna Solberg (H) [15:37:01]: Vi har hatt et mål om at det offentlige skal finansiere forskning og utvikling med 1 pst. av BNP i flere tiår, og vi nådde det endelig i 2015. Den forrige regjeringen holdt det der oppe, også fordi vi vet at i en stat hvor staten er rik og vi egentlig har lite privat kapital, så må staten dra en større del av lasset når det gjelder forskning og utvikling, i samarbeid med næringslivet, for slik er nå vår økonomi satt sammen. Men når Forskningsrådet vurderer dette budsjettet, sier de: «Årets budsjett viser en realnedgang på 3,5 prosent på FoU-budsjettet i Norge. I Norge blir FoU som andel av BNP 0,89 (...) mot 0,93 i 2024.» Hvert eneste år har altså regjeringen Støre levert under det målet vi har satt, og som vi leverte på hvert eneste år siden 2015. Bidrar det til å bygge fremtidens Norge?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:37:56]: Vi bidrar til å bygge fremtidens Norge, og det gjøres på et veldig bredt spekter. Om det er justeringer på grunn av ulike forhold på ett enkelt område, må vi gjerne løfte fram det. Men dette handler om hvordan vi bidrar til å få folk gjennom skolen, tar tak i skolen hvor resultatene begynte å synke i 2015, og hvor vi nå har en kunnskapsminister som virkelig går inn og gjør ting ved å gjøre skolen, trivselen, lesingen og læringen bedre. Det handler om hvordan vi legger til rette for at folk kan komme i arbeid og bidra gjennom den aller viktigste ressursen vi har, nemlig folks arbeid og kompetanse, etter- og videreutdanning – et stort løft. Og så skal vi støtte opp om forskningen ved universitetene våre og helseforskningen i sykehusene våre – samfunnsmodellen bidrar til det. Det som er viktig også her, er å sørge for at vi har et næringsliv som ser motivet og oppsiden ved å være med på å gi sin andel til dette totalregnskapet. Våre naboland ligger betydelig høyere på næringslivsandel, og vi må bidra til at også norsk næringsliv kommer med i det.

Erna Solberg (H) [15:38:55]: Det er et faktum at investeringene går ned, det er et faktum at denne regjeringen ikke når målene vi har satt oss, og som vi altså trodde vi hadde nådd plataet for, og det er et faktum at dette er et av de områdene hvor vi var enige om omstillingen. Det er også et faktum at man ikke har et godt opplegg når det gjelder skatt for næringslivet, og ikke et godt opplegg for forskning. Det er ganske mye som mangler for å få til omstillingen.

Så er jeg helt enig i at utdanning er et veldig viktig område for det. I går fikk vi TIMSS-undersøkelsen. Den viste at 43 pst. av niendeklassingene våre er på laveste nivå i naturfag, og 37 pst. er på laveste nivå i matematikk. Vi vet at Norge er blant de landene i Europa hvor færrest tar STEM-fag, Science, Technology, Mathematics, på universitetene, og vi skal inn i en omstilling hvor tek-

nologi kommer til å være drivkraften for å få til veldig mye av dette. Da er det rart at regjeringens første budsjett og videre satsing har vært å si nei til vårt forslag om å ha mer naturfag i ungdomsskolen. Hvorfor fjernet regjeringen det som var vårt tiltak for å bidra til å løfte naturfags- og teknologikompetansen i Norge?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:40:03]: Jeg skal bryte med prinsippene jeg selv har, ved å begynne å gå tilbake og referere til åtte blå-blå år. Disse utfordringene begynte i Erna Solbergs regjeringstid. Men vi blir ikke klokere av å trekke opp det som ligger bak, det er det som ligger foran som skal virke. Det som er viktig nå, er å bidra til trivselen i skolen, læringen i skolen og en mer praktisk skole. Jeg hører ofte Høyre komme og si at vi ikke støtter akkurat deres forslag om en ekstra naturfagtime. Så ser vi når vi sammenligner med andre land som gjør det bedre på skolen, at de har færre timer enn det vi har. De elevene som går på skolen nå, går langt flere timer i skolen enn det Erna Solberg og jeg gjorde, men resultatene går ned. Da er noe feil. Og nå har vi en kunnskapsminister som sier at det skal vi inn og gjøre noe med. Det er jeg stolt av. Og det er ikke fikset ved å slenge på en ekstra time i det ene eller andre faget. Det handler om å ha et helhetlig bilde og få det riktig: Hva betyr skjermen i skolen? Hva betyr autoriteten til læreren i klasserommet inne i det klasserommet? Der er denne regjeringen i front, og det er på tide.

Erna Solberg (H) [15:41:02]: Det er helt riktig at vi så den utfordringen som startet på realfags- og særlig naturfagssiden. Det så vi også ved forrige TIMSS. Det var jo grunnen til at vi satte i gang tiltak. Det er grunnen til at vi har et forslag om en tiårig satsing på realfag og å sørge for at vi har mer naturfag i skolen, og sørge for at vi tar igjen det gapet som er mellom våre naboland og Norge. Vi har ikke flere timer i naturfag enn Finland, Sverige eller Danmark, vi har færre. Norske niendeklassinger er ikke dårligere eller dummere enn de i våre naboland, men når de scorer såpass mye dårligere i naturfag, er det bl.a. fordi de har færre timer i det. Og naturfag er et av de fagene man kan gjøre praktisk og gøy hvis man har god nok tid. En kan smelle mye dårlig lukt i et klasserom, en kan lære mye om kjemiske sammensetninger hvis en har tid til å gjøre det. Det er et mulighetsfag til å gjøre skolen mer praktisk også. Og dette er de fagene som er kjernen i omstillingen for Norge når oljeaktiviteten blir mindre. Det er sånn at regjeringen ikke tar vare på fremtidsmulighetene for vårt land.

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:42:10]: Jeg er mot dårlig lukt i klasserommene. Derfor må vi også kunne investere i skoler, moderne bygg og god ventilasjon. Det handler også noe om trivsel.

For å snakke om alvoret i dette så tror jeg det handler om å få skolen vår over på en linje som møter de unge menneskene som kommer inn i skolen. Skolen er veldig annerledes fra det den var i tidligere generasjoner i form av hva lærerne og laget rundt lærerne må møte, hvordan skoledagen er organisert, og hvordan tiden etter skolen er organisert. Vi vet at utfordringene som gjør det vanskelig å gjennomføre ungdomsskole og videregående skole, gjerne begynner i 4.–5. klasse, og det har med et stort sosialt utgangspunkt å gjøre. Så ja, vi kan godt diskutere en time mer og en time mindre i ulike fag, men det handler om den helhetlige tilnærmingen til skolen, og det vi nå gjør fra 5.–10. trinn som et veldig viktig bidrag, og at vi har en kommuneøkonomi som gjør skolene, kommunene der ute som skoleeiere, de videregående skolene, og fylkene som eiere, i stand til å følge opp skolene godt, både med bygg, lærere og kompetanse.

Sylvi Listhaug (FrP) [15:43:22]: Det høres ut som det er rene eventyrfortellingen fra både Støre og Vedum i denne salen. Det ene som blir sagt, er at vi ønsker å privatisere velferdsordningene. Fremskrittspartiet ønsker det stikk motsatte. Vi ønsker at det er staten som skal finansiere eldreomsorgen, og at det er behovet til brukerne som skal bestemme. Det som skjer på Arbeiderpartiets vakt, er en privatisering.

Björg i Oslo, som jeg har kjent i veldig mange år, står i kø for å få Omsorg+. Hun sitter i sin egen leilighet og mottar hjemmetjenester og må ha dem innom for at hun skal komme seg opp av stolen i det hele tatt. Hun er med andre ord fange i sitt eget hjem. Hun har stått snart ett år i kø for å få Omsorg+. Nå kjøper hun seg inn på et privat tilbud som koster titusenvis av kroner i måneden. Det har hun råd til, men det har de fleste i Norge ikke råd til.

Hva synes statsministeren om at vi er i ferd med å få et Forskjells-Norge i eldreomsorgen, der de med penger kan kjøpe seg hjelp, mens resten sitter som fanger i eget hjem, eller ikke får den hjelpen de skal ha? Det gjelder i hvert fall en del.

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:44:39]: For noen er alderdommen en veldig krevende del av livet, hvor de opplever sykdom og mangel på omsorg og oppfølging. Jeg har selv vært nær på det og vet hvor viktig det er at vi har en velferdsstat med hjelpetilbud som er tilpasset den enkelte. Vi ønsker at det skal være en hjelp som så lenge som mulig kan hjelpe folk hjemme, der de bor, og at de i de siste årene bor i en bolig som passer for den livssituasjonen de er i. Vi har en lovgivning som sier at man har rett til helsehjelp, og trenger man mer enn det, en sykehjemsplass, skal man også ha rett til det.

Spørsmålet er: Er vi best tjent med at staten skal sitte og detaljstyre det utover et land som er så forskjellig, fra Finnmark i nord til Agder og Rogaland i sør? Jeg tror at kommunene er de beste – de er tett på – til å vurdere hva behovet er hos dem. De kjenner sine eldre, de kjenner situasjonen, de kjenner utviklingen. Jeg mener vi skal si at det er tragisk når vi hører historier hvor eldre ikke har det som de skal, men i Norge har eldre gjennomgående et godt tilbud, og de har stort sett en veldig god alderdom. Det skal vi også være fornøyd med.

Sylvi Listhaug (FrP) [15:45:42]: I fjor høst dokumenterte TV 2 at det står 3 000 mennesker i kø for å få sykehjemsplass, og de har vedtak. Det tallet kan være høyere nå for alt jeg vet – det blir i hvert fall bygd 235 plasser i år. Vi ønsker ikke å detaljstyre, men vi ønsker å sikre finansieringen. Så ønsker vi at kommunene kan drifte eldreomsorg, og vi ønsker at private kan bidra, for det viktigste for oss er at eldre mennesker som har betalt sin skatt gjennom hele livet, skal få den hjelpen de trenger.

Det som er så rart, er at man på dette området ikke er villig til å gjøre det, men se på asylområdet: Hvis det kommer 2 000 ekstra asylsøkere til Norge, kommer pengene automatisk for å dekke alle utgifter. Hvis det er 1 000 flere som trenger eldreomsorg eller pleie- og omsorgstjenester, hva skjer da? Jo, da får man et tilbud i tråd med det kommunene har råd til å gi, man blir satt i en kø eller hva som helst.

Mener statsministeren at dette er en rimelig velferdspolitikkl – at asylsøkere får alt dekket automatisk, mens eldre mennesker i Norge styres av kommunens økonomi?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:46:57]: Hvis det er noe som er en eventyrfortelling, men et ganske mørkt eventyr, er det historiefortellingen til Fremskrittspartiet. Å sette opp en asylsøkers muligheter når man kommer til Norge – det er ikke noe veldig luksus å være asylsøker i Norge, det er stramme vilkår, og det skal det være – mot måten vi følger opp våre eldre på, er en måte å sette grupper opp mot hverandre på som jeg bare avviser.

Mangfoldet blant oss øker. Det er min erfaring med livet. De mest mangfoldige er blant våre eldre fra dem som ikke trenger noe hjelp, som klarer seg helt selv og er livsfriske hele veien, til dem som har stort behov for hjelp. Vår utfordring er å kunne gi dem et godt tilbud – i den variasjonen.

Da er vi tilbake til prinsippet om en kommuneøkonomi, som denne regjeringen har vist en håndfast vilje til å styrke, med ekstraordinære midler for dette året og det neste året, så de kan møte alle behovene, også i eldreomsorgen. Når vi møter våre ordførere og kommu-

nepolitikere, vet vi at eldreomsorg er blant de viktigste satsingene. Det er veien å gå. Å sammenligne med asylsøkere vil jeg bare avvise.

Sylvi Listhaug (FrP) [15:47:58]: Å avvise det – det statsministeren viser da, er at han ønsker en forskjellsbehandling der pengene kommer automatisk til asylsøkere, mens de som har betalt skatt et langt liv, og er syke og gamle, skal altså ikke få den hjelpen de trenger. Det registrerer jeg.

Det handler om prioritering – uansett hva statsministeren sier. Man kan ikke bruke en krone to ganger. Det betyr at om man prioriterer over 30 mrd. kr til innvandring, over 50 mrd. kr til bistand og mange titalls milliarder kroner til batterifabrikker, til havvind, til karbonfangst og -lagring eller til å opprettholde en fylkeskommune de fleste ikke ville savne, er det penger man kunne brukt på skole, eldre, helse – kjerneoppgaver. Det som skjer på denne regjeringens vakt, er at det legges ned massevis av flotte velferdstilbud, mens man prioriterer disse pengene – der skal det ikke kuttes.

Skjønner statsministeren at folk blir sinte når de ser disse prioriteringene?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:49:04]: Jeg tror vi har en av de beste velferdsstatene i verden. En av grunnene til at vi har det, er at vi hele tiden er ute etter å forbedre den. Den er aldri ferdig, den er aldri i mål. Det er et spleiselag som står seg veldig godt i forhold til hvordan andre land organiserer seg.

En av grunnene til at vi klarer det, er at vi har rettferdig fordeling og en god fordeling. Her står altså lederen for et parti som sier at noe av det viktigste de skal gjøre nå, er å kutte hele formuesskatten. Det skal være for alle – den skatten som er mest omfordelende, og som bidrar til at vi har en rettferdig fordeling, og der altså det samlede kuttet skal gå til de 1 pst. rikeste i landet. Det er å svekke fundamentet for at vi har et velferdssamfunn hvor vi kan følge opp folk, hvor vi kan utvikle tilbud, hvor vi kan være i øyehøyde med hverandre, og vi alle kan bidra. Det er karakteren av et spleiselag, at vi alle bidrar, og at det er rettferdig fordeling.

Fremskrittspartiets opplegg øker forskjellene og gjør det mer utrygt på jobb. Det er en annen retning enn å kunne mobilisere det fantastiske potensialet i dette landet. Det gjør dette budsjettet, og det er en historie vi skal skrive videre også etter neste valg.

Kirsti Bergstø (SV) [15:50:20]: Jeg deler statsministerens beskrivelse av at vi har fått til veldig mye bra sammen i dette budsjettet også i år. Vi ser hvordan det mottas der ute, både nasjonalt og internasjonalt. Da tenker jeg særlig på enigheten om at vi skal stoppe kon-

sesjonstildelingen for mineralvirksomhet på havbunnen.

Så vet både statsministeren og SV at vi kommer til å trenge mineraler til det grønne skiftet for framtiden. Der har vi flere muligheter. Norge er et mineralrikt land, men det er også mye mineraler som kastes i dag uten å gjenvinnes. Derfor lurer jeg på om statsministeren vil være med på et større arbeid for å kartlegge hvordan tilgjengelige mineraler som finnes, skal kunne resirkuleres og tilgjengeliggjøres?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:51:21]: Jeg vil takke representanten Bergstø for arbeidet med budsjettet. Jeg tror alle er glad for at man har fått sovet ut etter det arbeidet som var der. Det var intenst, men det ble bra.

Jeg er for å kartlegge mineralgrunnlaget. Norge har en unik posisjon på land, og vi har også en mulighet til havs. Det forliket vi kom til – og det var en SV-seier – at vi skal vente med utlysning, betyr at vi ikke kommer til å gjøre det i 2024 eller 2025, men vi kommer jo ikke til å sitte stille i det året. Vi har bevilget betydelig med penger i dette statsbudsjettet til å fortsette miljøkartleggingen og kunne mer om dyphavet, som er viktig.

Jeg er for at vi både resirkulerer, bruker bedre og kartlegger ressursene vi har på land. Men jeg mener at Norge, i tråd med våre erfaringer med å forvalte ressursene i havet, går skrittvis fram, får kunnskap og vet om det er forsvarlig. Jeg gjentar det jeg har sagt i mange sammenhenger internasjonalt, at det kommer aldri til å komme en tillatelse til noen utlysning med meg som statsminister hvis vi ikke er trygge på at vi også tar vare på miljøet. Så det skal vi arbeide videre med, og jeg er for at vi skal jobbe for å kartlegge ressursene, både på land og til havs.

Kirsti Bergstø (SV) [15:52:24]: Jeg vil også takke for samarbeidet – og også invitere til et nytt. Jeg er glad for signalene om å kartlegge ressurser og håper at det først og fremst kan penses inn mot ressurser som allerede er tatt opp. For situasjonen er den at vi i Norden i dag kaster en million tonn kritiske metaller på dynga hvert eneste år. I dag er det ikke en tilstrekkelig kartlegging av hvilke mineralressurser som er tilgjengelige til å kunne gjenvinnes, resirkuleres og brukes på nytt. Vi vet at det er snakk om veldig store ressurser som i dag går til spille, og der mulighetene er mange for å kunne sette i gang et sånt arbeid, men også for etter hvert å stille krav om resirkulering av metaller og mineraler i offentlige innkjøp, også på produsentsiden. Så jeg lurer på om jeg kan oppfatte at det er et veldig positivt ønske om et videre samarbeid også på denne ressurskartleggingen?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:53:28]: Et entusiastisk ja, og vi må jobbe videre med det. Jeg besøkte fabrikken Hydrovolt i Fredrikstad som nå gjenbraker bilbatterier. Her har Norge et forsprang, bl.a. fordi SV har vært i front på å jobbe med elbiler. Norge er et land som kommer til å få elbiler som er klare til å bli avviklet. Fram til nå har man brent de batteriene, men der nede plukker man dem fra hverandre, slik at 95 pst. kan brukes igjen. Det er fantastisk, og det er lønnsomt, og vi er først i verden – fordi vi er først på elbiler.

Jeg er for å gå videre til andre områder, og resirkulere. Vi har ikke råd til å kaste alle de verdiene, men jeg tror ikke det er nok bare å fokusere på ressurser som allerede er tatt opp. La oss gjøre det, men vi må også kartlegge de ressursene som vi har, enten det er i fjellet, i jorden eller ute på havbunnen. Men det må vi gjøre i tråd med de erfaringene vi har, og de kravene vi stiller til miljø, til bærekraft og også til gjenvinning.

Sveinung Rotevatn (V) [15:54:32]: I innlegget sitt var statsministeren oppteken av at budsjettet vi diskuterer, skal legge grunnlag for rentenedsetjingar. Dette har statsministeren vore oppteken av lenge, det er no eittårsjubileum for då statsministeren kunne fortelje at rentetoppen var nådd, på julepressekonferansen sin. Det hadde han nok rett i, men den rentetoppen har vist seg å vere ei rentevigde, og renta er framleis like høg.

Ein av grunnane til det, er at det vert ført ein ekspansiv finanspolitikk. Budsjettet som vart lagt fram i haust, var ekspansivt. Det vil seie at det fyrer oppunder økonomien. Det gjer det isolert sett ikkje enklare å kutte renta eller få ned inflasjonen. Sidan det har det vorte endå meir ekspansivt, for først skal ein leggje på 5 mrd. nye kroner frå oljefondet til kommunane, deretter 7 mrd. kr til SV, altså har oljepengebruken auka med 12 mrd. kr sidan budsjettet vart føreslått. Det har vorte endå meir ekspansivt.

Er det dette statsministeren kallar at eit godt budsjett har vorte endå betre? Kva grunnlag legg det for renteavgjerder som kjem snart, 19. desember?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:55:36]: Hadde vi fulgt Venstres anvisning i et av de forslagene vi diskuterte i forrige uke, hadde dette budsjettet brukt flere titalls milliarder kroner mer til Ukraina. Her må vi se på helheten, for her regnes alle kroner inn i et budsjett. Dette budsjettet er ansvarlig, godt innenfor handlingsregelen og til viktige formål for at norsk økonomi skal fungere på en god måte.

Venstre gjør det dyrere med strøm, mat og kommunale avgifter, dyrere å bli syk og dyrere å ta ferie. De gjør barnehagen dyrere, øker og skattlegger barnetrygden og kutter formuesskatten til de rikeste. Det er samlet sett en utvikling av et Norge som ikke er på rett kurs for å ut-

vikle ressursene bedre. Vi har valgt å investere i velferdsstaten på en ansvarlig måte. Kommunene er kjernen for den velferden som er viktig for folk. Vi har nå hatt mulighet til å styrke den, både ut av 2024 og inn i 2025. Det mener jeg er riktig politikk, for en velferdsstat som leverer, er også et bidrag til at vi er et produktivt og arbeidsført land.

Sveinung Rotevatn (V) [15:56:34]: Eg synest det er ganske oppsiktsvekkjande at statsministeren no framstiller det som at det å ønskje å gjere endå meir for Ukraina bidreg til prispress i norsk økonomi. Det gjer det faktisk ikkje. I så fall er vi ille ute, for vi vart nettopp einige om å auke pengebruken til Ukraina med 20 mrd. kr. Veldig bra, men dette er altså to heilt ulike diskusjonar.

Eg vil be statsministeren oppdatere dei talepunktane han tydelegvis har fått tilsendt. Venstre føreslår f.eks. ikkje noko dyrare mat. Vi føreslår 2 mrd. kr netto kutt i matmomsen, det er 1 100 kr billegare for ein familie i løpet av eitt år, og det var mykje anna som også var feil.

Men tilbake til hovudspørsmålet. Då statsministeren la fram budsjettet i haust med finansministeren, sa han: Dette er eit ansvarleg budsjett. No har det gått to månader, budsjettet har vorte 12 mrd. kr dyrare, og det er auka oljepengebruk. Framleis: Dette er eit ansvarleg budsjett. Ser ikkje statsministeren at det å drive opp oljepengebruken og gjere budsjettet stadig meir ekspansivt, faktisk påverkar handlingsrommet for å setje ned renta?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:57:34]: Jeg tror vi rett og slett må leve med at representanten Rotevatn ønsker å framsnakke at renten ikke skal ned. Han må gjerne gjøre det, men jeg er uenig. Jeg mener budsjettet er ansvarlig. Det er godt tilpasset situasjonen i norsk økonomi. Hvis vi ikke hadde tatt de grepene i kommunene i 2024 og 2025, ville det ført til en ganske sterk neddemping av økonomien, fordi situasjonen ute i kommunene med reduserte skatteinntekter, i utgangspunktet kunne ha dempet aktiviteten, og da hadde vi oppnådd noe som vi ikke ville. Det kunne fått konsekvenser for andre deler. Vi er på vei mot en myk landing i norsk økonomi. Vi har klart det nabolandene våre ikke har klart. Sverige har over 8 pst. ledighet. Vi har litt over 2 pst. Det å kunne bruke alle ressursene i samfunnet vårt, hvor arbeid og folk er det aller viktigste, gjør at budsjettet helhetlig er ansvarlig. En av grunnene til at vi har folk på jobb på denne måten, er at velferdsstaten vår leverer. Vi investerer i den, ikke minst via kommunene.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [15:58:43]: Førstekandidaten i Sør-Trøndelag Arbeiderparti, Trond Giske, mener at noe av det regjeringa gjør feil, er i strømpolitik-

ken. Etter at staten har utbetalt strømstøtte, sitter den igjen med ca. 20 mrd. kr i inneværende år, viser beregningene. Anslagene for neste år er også ca. 20 mrd. kr etter at man har betalt ut strømstøtte. Kristelig Folkeparti har et forslag om 100 pst. kompensasjon over 50 øre, finansiert med økning for dem med høyere inntekt enn ca. 1 mill. kr, så de ikke får unødvendig høy utbetaling av strømstøtte. Det gjør det mye mer sosialt, og en får en trygghet for dem som opplever at det er høye strømpriser. I noen av regionene, f.eks. min region, NO2, er de enda høyere enn i mange av de andre landsdelene.

Men regjeringa har over tid nektet å gjøre den typen endringer, og i dette budsjettet svekker en strømstøtteordninga ved å heve terskelen til 75 øre. Mitt spørsmål er: Hva er det Trond Giske ikke forstår?

Statsminister Jonas Gahr Støre [15:59:45]: Det vil kreve et langt svar. (Latter i salen)

Jeg skal forholde meg til representanten Ropstad og si at vi var det første landet som utviklet strømstøtte. Vi viste at i den situasjonen som kom tidlig i desember 2021, kom vi med et opplegg til strømstøtte som vi har utviklet sammen her i Stortinget, og som jeg mener er et veldig godt opplegg. Det vet representanten. Når det nå er på noen og sytti øre, er det fordi prisene har utviklet seg. Så 90 pst. og den terskelen mener jeg er en god blanding av en stor støtte til folk. I tillegg har vi gjort en lang rekke ting knyttet til bostøtte og hjelp til dem som er aller mest utsatt. Men jeg er rett og slett bare imot makspris på strøm, som representanten er for, 50 øre. Jeg tror det er feil. Vel, 100 pst. og 50 øre, da har man jo sagt at det er maks der. Jeg tror at vi skal gjennom en tid nå med store endringer i energitilførselen. Den skal vi komme gjennom på en trygg måte. Å produsere mer energi er det aller viktigste. Det bør representanten også bidra til, og så har vi en god strømstøtteordning nå, som vi skal utvikle. Svaret er for kort til å kunne si noe om den sørlige landsdelen, men der har vi også noen gripende gode svar.

Presidenten [16:00:52]: Replikskordskiftet er over.

Statsråd Jan Christian Vestre [16:01:11]: Jeg er glad for at vi har blitt enige om et ansvarlig statsbudsjett som bidrar til at vi fortsatt kan få ned prisveksten, som bidrar til at vi fortsatt kan holde arbeidsledigheten svært lav, og som bidrar til at vi fortsatt kan legge til rette for et privat, lønnsomt og verdiskapende arbeids- og næringsliv som investerer i hele Norge.

Jeg er stolt over at vi stiller opp ekstra for dem som trenger det mest. Jeg er stolt over at vi legger til rette for å bygge ut vår felles velferd basert på en grunnleggende rettferdig idé om at alle bidrar etter evne, at vi gjør vår plikt og krever vår rett, og ikke minst over at vi nå tar sto-

re grep for å få mer læring i skolen, flere politifolk i gatene, en historisk satsing på vår felles forsvarsevne og ikke minst kortere ventetider i sykehusene.

La det ikke være noen tvil: Ventetidene i sykehusene skal ned. Derfor har regjeringen initiert ventetidsløftet og fått med oss partene på både arbeidstakersiden og arbeidsgiversiden i offentlig og privat sektor. Det gjennomføres nå hundrevis av tiltak rundt omkring i sykehusene. Åpningstidene utvides. Det tas i bruk ny digital teknologi, kunstig intelligens. Vi har fått på plass bedre oppgavedeling. Det kjøpes flere tjenester fra ideelle og private. I oktober i år var det 17 000 færre som ventet på helsehjelp sammenlignet med oktober i fjor. Det viser at trenden er i ferd med å snu. Ventetidene skal ned.

Jeg er stolt over at vi også gjør en historisk styrking av sykehusenes forutsetninger for å fortsette dette viktige arbeidet. Økte driftsbevilgninger på 5,7 mrd. kr, altså den største økningen på mange år, vil gi sykehusene økt økonomisk handlingsrom til å satse på de viktigste oppgavene.

Det skal bygges også til neste år. Vi går i gang med akuttbygg i Kristiansand, og vi går videre med utbyggingen av Stavanger universitetssykehus og ikke minst Årstadhuset, den gamle kvinneklinikken på Haukeland universitetssykehus i Bergen.

Regjeringen følger opp bo-trygt-hjemme-reformen. Vi prioriterer våre eldre. Vi skal gjøre mer for å legge til rette for et aldersvennlig samfunn over hele Norge: 1 500 nye heldøgns omsorgsplasser i 2025, mer støtte til frivilligheten, til seniortiltak som bidrar til en verdig eldreomsorg, og ikke minst til et bedre aktivitetstilbud for mange av våre eldre som er friske, oppegående og ønsker seg meningsfulle aktiviteter i hverdagen.

Hvis vi ikke gjør noe, kommer vi til å mangle helsepersonell i årene framover. Regjeringen gjør noe, og derfor styrker vi også tiltak som skal få flere inn i helsefagene våre: Jobbvinner, Menn i helse, et eget fagarbeiderløft og andre rekrutteringstiltak som bidrar til å gjøre noe med den kompetansemangelen vi kan stå overfor i årene framover.

Vi satser på psykisk helse. Målet er at alle mennesker i Norge skal oppleve god psykisk helse og livskvalitet, og at de som har behov for det, skal få hjelp lett og tilgjengelig. Det er grunnen til at vi har lagt fram en forpliktende opptrappingsplan for psykisk helse. Vi skal investere 3 mrd. kr mer til dette formålet de neste årene. For neste år foreslår vi en økning på 400 mill. kr, som altså gjør at vi er foran skjemaet. Det betyr at vi får flere lavterskeltilbud i kommunene. Det betyr at vi får kortere ventetider i psykisk helsevern. Det betyr at vi kan rulle ut gode tiltak, som veiledningssamtaler, som innebærer at pasientene ikke opplever å bli kasteballer, men at de raskt får avklaring og hjelp.

Vi har lagt bak oss et drøyt år med den største fastlegerekrutteringen gjennom tidene. Fra i fjor sommer til i dag har snart 150 000 flere innbyggere fått fastlege. Vi har aldri rekruttert flere fastleger enn nå, og for første gang på lenge ser vi en tydelig reduksjon i antall vikarer. Det viser at denne politikken virker.

Jeg skulle gjerne snakket om hvordan vi styrker helse- teknologiordningen, hvordan vi sammen med budsjett-partner SV får på plass flere LIS1-stillinger, hvordan vi innfører et voksenvaksinasjonsprogram, hvordan vi bevilger over en halv milliard kroner mer til den offentlige tannhelsetjenesten, og ikke minst hvordan vi gjør mer for å styrke vår felles helsetjeneste. Jeg er glad for det gode samarbeidet vi har med SV. Et godt budsjett har blitt bedre, som statsministeren sa. Vår felles helseforsikring skal være velferdsstaten, og det styrker vi med dette budsjettet.

Presidenten [16:06:13]: Det blir replikkordskifte.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [16:06:30]: Det har de siste årene vært lite realisme i Støre-regjeringens sykehusbudsjetter. Hvert år har sykehusene dratt med seg underskudd som har fått konsekvenser for pasienttilbudet, men også for veldig viktige investeringer sykehusene skal gjøre fremover. Det er ikke bare realistiske kostnadsanslag som mangler i Støre-regjeringens sykehusbudsjetter. Realismen mangler også i statsrådens budsjettutspill, for da helseministeren la frem sykehusbudsjettet for 2025, ble det omtalt som et historisk godt budsjett. Noen uker etterpå var situasjonen en helt annen. Da var kostnadsveksten så stor at flere milliarder måtte på bordet i nysalderingen for at det ikke skulle gå på bekostning av helsetilbudet.

Hva har egentlig endret seg som gjorde at regjeringen måtte legge flere milliarder kroner på bordet i nysalderingen for å unngå at den dårlige økonomien skulle gå på bekostning av pasienttilbudet?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:07:36]: Det svarer jeg med stor glede på, for det er en veldig enkel forklaring. Det ene handler om statsbudsjettet for 2025, og det andre handler om budsjettet for inneværende år. Jeg tror representanten er veldig godt kjent med at vi har vært gjennom den verste kostnadsveksten siden 1980-tallet, og det har medført stor usikkerhet og uforutsigbarhet for alle i Norge. Ingen har klart å si med sikkerhet hva som blir prisveksten.

Det vi kan si med sikkerhet, er at denne regjeringens økonomiske politikk har bidratt til å få prisveksten ned, og vi nærmer oss etter hvert inflasjonsmålet til Norges Bank. Det vil fortsatt ta tid, men det legger også til rette for at rentene kan settes ned. Derfor foreslo vi 5,5 mrd. kr mer til sykehusene neste år. Vi må tilbake til 2008 for å finne en like høy vekst. På tampen av året

foreslo vi å bevilge 2 mrd. kr ekstra til sykehusene for inneværende år, fordi vi så at kostnadsanslagene var feil, prisveksten var fortsatt høyere, og vi vil legge til rette for at sykehusene kan fortsette å investere i årene framover. Det tror jeg norske pasienter er veldig tilfreds med.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [16:08:39]: Jeg kritiserer jo ikke regjeringen for at de faktisk har stått i utfordringer. Jeg kritiserer ikke regjeringen for at det er en krig i Ukraina. Det jeg kritiserer regjeringen for, er at man over mange år ikke har klart å håndtere utfordringene, og det har bidratt til at det har vært stor uforutsigbarhet for sykehuslederne med hensyn til hvilket budsjett de faktisk har å styre på. Ikke ett eneste år har sykehuslederne klart å få forutsigbarhet fra denne regjeringen på at økonomien i løpet av året holder i forhold til det budsjettet som er vedtatt i Stortinget. Slik er situasjonen også i 2024. Da legger man på 2 mrd. kr. Hadde ikke regjeringen lagt på det, ville disse sykehusene gått med enda større underskudd inn i 2025-budsjettet. Derfor er det sammenheng mellom 2024-budsjettet og 2025-budsjettet, og derfor spør jeg egentlig igjen: Hva var det som endret seg på slutten av året i år, som gjorde at økonomien ble så dårlig?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:09:43]: Jeg gjen-tar med stor glede akkurat det samme som jeg sa i stad: Kostnadsanslagene var annerledes.

Da må jeg minne om det samme som statsministeren sa tidligere i dag. Vi kom altså inn i regjering høsten 2021. Det var bare tre måneder til årsskiftet 2022. Solberg-regjeringens kostnadsanslag bommet fundamentalt. Etter regjeringsskiftet fikk vi en prisvekst i 2023 som var tre-fire ganger høyere enn det Solberg-regjeringen sa. Dette har vært en økonomisk usikkerhet som Norge har delt med alle land på den vestlige halvkule, fordi vi har vært gjennom en voldsom kostnadsvekst. Vi må tilbake til 1980-tallet for å finne lignende.

Det en ansvarlig regjering gjør da, er å tilpasse kart og terreng og sørge for å gjøre endringer i det økonomiske opplegget som er tilpasset situasjonen i norsk økonomi. Det har vi lyktes med. Vi har klart å unngå det som kunne blitt katastrofale rentehevinger. Vi husker hva som skjedde etter det borgerlige rotet på 1980-tallet, som vi måtte bruke tiår på å rydde opp i. Vi har prioritert velferden, og vi har prioritert at de som trenger mest hjelp, skal få mest hjelp.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [16:10:47]: Det som har vært realiteten hvert eneste år denne regjeringen har styrt, er at sykehusene har hatt uforutsigbarhet i økonomien, og det har tatt svært lang tid før regjeringen har reagert.

Spørsmålet mitt er også: Vil helseministeren nå anta at budsjettet for 2025 er realistisk? Kan sykehuslederne gå inn i 2025 og trygge sine ansatte og sine ledere under seg på at de ikke må gjøre som de har gjort i de foregående årene – varsle store kutt i helsetilbudet, helt til regjeringen kompenserer i revidert, men også helt på slutten av året. Det skaper en enorm uforutsigbarhet ute i sykehusene. Det delegitimerer egentlig ledernes mulighet til å styre sykehusene på en måte som tidvis er nesten uforutsvarlig fordi det kuttes i pasienttilbud samtidig som veldig mange pasienter venter på behandling.

Statsråd Jan Christian Vestre [16:11:50]: Når man utarbeider et budsjett, uansett om det er et statsbudsjett, et bedriftsbudsjett eller et husholdningsbudsjett, tar en utgangspunkt i det en forventer blir prisveksten. Så har historien lært oss at det er ingen som med sikkerhet kan forutsi nøyaktig hva prisveksten blir. Det eneste vi kan si med sikkerhet, er at regjeringens økonomiske politikk har bidratt til å få inflasjonen ned. Det har vi lyktes godt med fordi vi har ført en ansvarlig økonomisk politikk, for å trygge familier, trygge næringsliv og trygge vår offentlige velferd.

Da vi mot slutten av året så at kostnadsveksten fremdeles var noe høyere enn det vi forutsatte, kunne vi enten sagt at det gjør vi ikke noe med, eller vi kunne si at når det økonomiske handlingsrommet er til stede, gir vi sykehusene en ekstrabevilgning – en engangsbevilgning som sådan – på tampen av året som går inn i deres resultater, slik at det ikke svekker investeringsevnen for viktige prosjekter på drift og bygg i årene som kommer. Det er en ansvarlig økonomisk politikk, og det er en ansvarlig sykehuspolitikk.

Bård Hoksrud (FrP) [16:13:07]: Jeg måtte smile litt av at statsråden skryter av ventetidsloftet. Når man skryter av det, er kanskje ikke det smarteste statsråden gjør, sammen med SV å fjerne all refusjon til kiropraktorbehandling og øke prisen på behandling for de 400 000 menneskene som bruker det for å gjøre noe med muskel- og skjelettplager. Disse må da kanskje i en annen helsekø fordi de ikke har råd til å betale. I tillegg har man fjernet all statistikk tilknyttet kiropraktorbehandling. Det blir borte. Det er mye viktig forskning på muskel- og skjelettlidelser regjeringen og SV nå går inn for å ødelegge med et pennestrøk, samtidig som vi politikere får et dårligere beslutningsgrunnlag for framtiden.

Er det en tilsiktet konsekvens fra statsrådens side å ødelegge for framtidens forskning på skjelett- og muskelplager, som kan hjelpe mennesker i Norge og andre steder?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:14:02]: Dette er en prioritering, og vi har valgt å prioritere våre felles kroner inn i helsebudsjettet på det vi nå mener er viktigst. Det er å få ned ventetidene, det er å styrke rusbehandling, det er å styrke tilbudet innenfor psykisk helsevern, og det er å gjennomføre en ordentlig eldre-satsing, for å nevne noe. Det er en ærlig sak.

Vi har prioritert mindre i refusjon til kiropraktorbehandling enn det som har vært tidligere. Dette vil utgjøre – hvis jeg husker rett – et sted mellom 43 kr og 46 kr per time. Det er selvfølgelig penger, men det er fortsatt mulig å oppsøke disse tjenestene. Jeg er enig i at vi skal ha forskning på muskel og skjelett, og vi skal se på hvordan vi kan finne løsninger for det. Regjeringen har bl.a. fått på plass en rapporteringsordning som gjør at private tilbydere av helsetjenester fra neste år skal rapportere inn sin virksomhet til offentlige helseregistre, og da vil det også være mulig å gjennomføre forskning på denne delen av vår felles helsetjeneste.

Bård Hoksrud (FrP) [16:15:05]: For det første kuttet regjeringen i fjor også, og Norsk Kiropraktorforening har vært i kontakt med Folkehelseinstituttet, som sier at det ikke vil være på plass en ordning i 2025 for å få tak i den kunnskapen.

For det andre var jeg i dag inne på Husbankens oversikt over investeringstilskudd i 2025. Det er gitt tilsagn om 727 sykehjem. Mange av dem er sykehjem som aldri blir nye, men som blir rehabilitert, og det er bra. Det betyr likevel at det nesten ikke blir nye plasser, og kapasiteten kommer ikke til å øke veldig mye. Statsministeren og Arbeiderpartiets løfte om 1 500 nye sykehjemsplasser blekner. Selv med all godvilje og en snill tolkning er det i overkant 300 plasser som blir bygd i år. Dette må være flaut for både statsministeren og statsråden, som ga et helt konkret løfte i valgkampen, men fakta viser altså at de ikke leverer.

Hva tenker statsråden om å gå ut med det høye løftet og ikke levere omtrent noen ting?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:16:04]: Vårt løfte har vært at vi skal ha en tilskuddsordning som tilsvarer om lag 1 500 heldøgns omsorgsplasser i året, og det følger vi opp, også til neste år. Kommunene våre har vært gjennom en krevende situasjon til tross for økningen i de kommunale budsjettene, bl.a. som følge av en veldig stor kostnadsvekst. Den har hatt konsekvenser for alle deler av samfunnet, og det gjør nok at en del kommuner har prioritert noe annerledes i år.

Vi styrker kommunenes budsjetter med rekordhøye bevilgninger til neste år. Vi fortsetter å satse på tilskuddsordningen. Vi ser også på hvordan vi kan gjøre den bedre, og det innebærer at vi sannsynligvis vil se en vekst neste år i kommunenes investeringer i både syke-

hjemsplasser og heldøgnsomsorg. Vi kan imidlertid ikke måle kvalitet i eldreomsorgen bare i hvor mange sykehjem vi bygger. Det er veldig mange eldre som har lyst til å bo i sitt eget hjem lenger. Derfor må vi også ha god hjemmetjeneste der det er kvalitet og ikke stoppeklokkeomsorg. Vi må ha helse- og velferdsteknologi, og vi må ha et mangfold av boformer for et seniorvennlig Norge, slik at alle kan ha en verdig og god alderdom uansett hvor i landet de bor.

Alfred Jens Bjørlo (V) [16:17:21]: Både helseministeren sitt innlegg og replikkrunderen til nå har stort sett handla om pengebruken over statleg budsjett til å behandle sjukdom. Samtidig veit vi alle at det meste effektive vi kan gjere for å skaffe folk ei betre helse, er å førebyggje sjukdom. Noko av det viktigaste for å førebyggje sjukdom er kosthaldet vårt – kva vi puttar i munnen. I dag kom det nye tal frå Helsedirektoratet som viser at kosthaldet i Noreg går feil veg. Helsedirektoratet seier sjølv at det er mogleg å gjere noko med dette. Dei har i lang tid føreslått at sunn mat bør skattast lågare og usunn mat høgare, men det har så langt blitt avvist av regjeringa. I Venstre har vi i vårt alternative statsbudsjett prioritert 5 mrd. kr til billegare sunn mat, frukt og grønt. Det seier regjeringa nei til.

Når vil regjeringa lytte til Helsedirektoratet og hjelpe folk ved å gjere sunn mat billegare?

Statsråd Jan Christian Vestre [16:18:25]: Takk for spørsmålet. La meg først si at jeg er helt enig med representanten når det gjelder spørsmålet om forebygging, for alt det vi kan forebygge, bidrar til færre sykehusinnleggelser, det er bra for den enkelte, og det er bra for samfunnet. Da må vi ha en sterk kommunehelsetjeneste, og vi må også jobbe målrettet for å motvirke sosiale helseforskjeller. Det er svært bekymringsfullt at det er store helseforskjeller knyttet til lønn, inntekt, utdanning og også postnummer. Sånn skal vi ikke ha det i et samfunn vi ønsker å bygge egalitært, hvor alle mennesker skal ha like muligheter.

Vi kan gjerne diskutere hvilke økonomiske insentiver som er virksomme for å gjøre det enklere for folk å velge sunt. Jeg har tillit til at folk tar de valgene de mener er riktige i sin hverdag, og vi har kostholdsråd som er veiledende, som folk kan velge å lytte til hvis de ønsker det. Å bruke veldig mange milliarder kroner på redusert moms på én gruppe matvarer når vi ikke har noen garanti for at det faktisk bidrar til formålet og ikke bare går rett i driftsresultatene til dagligvaregigantene, mener vi er feil bruk av offentlige penger.

Presidenten [16:19:29]: Replikordskiftet er over.

Statsråd Erling Sande [16:19:44]: Budsjettet til Senterpartiet og Arbeidarpartiet i samarbeid med SV er eit budsjett som gjev tryggleik for Noreg, tryggleik for folk sin privatøkonomi og styrkjer beredskapen gjennom satsing på forsvar og politi, og det er eit budsjett som sikrar små sosiale og geografiske forskjellar. Det er viktig for denne regjeringa.

Det er ikkje berre privatpersonar som har merka at kostnadene aukar. Kommunane har òg vore i ein krevjande situasjon, og difor er ei av dei viktigaste satsingane i dette budsjettet ei tyngre satsing på kommuneøkonomien. Då vi presenterte budsjettforslaget vårt tidleg i haust, la vi opp til ein auke for kommunane på 6,8 mrd. kr. Utover hausten viste det seg at kostnadsauken var stor, mange kommunar sleit. På bakgrunn av nye tal og nye opplysningar valde vi å tilføre kommunane 5 mrd. kr utover det vi føreslo då. I budsjettavtalen mellom Senterpartiet, Arbeidarpartiet og SV er kommuneøkonomien styrkt med ytterlegare 1,1 mrd. kr for primærkommunane og 520 mill. kr for fylkeskommunane, knytt til tannhelse. Til saman er det ein auke på i overkant av 13 mrd. kr. Det er historisk høgt, men det er nødvendig, for kommunane har fått auka kostnader, dei har blitt merka av dyrtida, dei opplever rentevæksten, og dei har auka aktivitet.

Ei styrking av økonomien til kommunane betyr noko for folks kvardag. For Senterpartiet og Arbeidarpartiet er det å kunne tilby gode velferdstenester i heile landet heilt grunnleggjande. Kommunane er navet i velferdssamfunnet vårt, dei er med oss frå vogge til grav, og kommuneøkonomien er avgjerande for å gje ungane våre trygge barnehagar, ein skule der barna kan lære og trivast, og ei god eldreomsorg til våre foreldre og beste-foreldre når dei treng det.

Rett før sommaren støtta fleirtalet i Stortinget forslag om endringar i inntektssystemet til kommunane. Gjennom eit nytt inntektssystem omfordeler vi. Vi løftar dei kommunane som har dei lågaste inntektene, og vi legg til rette for at kommunane skal kunne levere gode og likeverdige tenester til innbyggjarane sine. Ein skal vere trygg på at ein møter eit godt velferdstilbod, gode barnehagar, ein god skule og ei god eldreomsorg uansett kva kommune ein bur i.

Det er vanskeleg å forstå Høgre og Framstegspartiet sin motstand mot dette nye systemet, mot den omfordelinga vi gjer, som løftar kommunar med låge inntekter, som gjer at folk i kommunar som Drammen, Lillestrøm og Østfold-byane får betre moglegheit til å gje innbyggjarane sine eit godt velferdstilbod. Ein har vist ei rørande omsorg for kommunar som Bærum og andre kommunar som i utgangspunktet har eit godt inntektsnivå. Vel, om det er det å seie at Bærum og andre kommunar med høge inntekter framleis vil ha over snittet med inn-

tekter, men vi klarer å løfte dei andre kommunane og gje eit betre tilbod til folk i kommunar som i dag har dei lågaste inntektene.

Vi veit at rekruttering er ei stor utfordring for både kommunal sektor og næringslivet, og vi ser det veldig tydeleg i mange distriktskommunar. Verdiskapinga skjer i heile landet vårt. Inntekter kjem til fellesskapet frå petroleumsnæringa ute i havet, frå dei rike fiskeria våre i nære og fjerne farvatn, frå oppdrettsnæringa langs kysten vår, frå energinæringa, som skapar kraft frå naturressursane. I alle delar av landet vårt har folk sett moglegheiter i sitt lokalsamfunn og skapt store og små bedrifter innan serviceyrke, bygg- og anlegg og reiseliv. Dei er der fordi folk der har sett moglegheitene, og dei treng folk for å vere der i framtida. Då treng vi ein aktiv distriktpolitikk. Det er ikkje viktig berre for å sikre busetting og aktivitet rundt i heile landet vårt, det er viktig for å redusere avstandsulempene folk og næringsliv i delar av landet vårt har, og nettopp sikre rekrutteringa.

Her er det stor forskjell mellom Senterpartiet og Arbeidarpartiet på den eine sida og Høgre på den andre sida. Mens vi har ein aktiv distriktpolitikk, med sletting av studiegjeld, billegare ferjer – gratis ferje i mange tilfelle – billegare barnehage og tydeleg satsing på breibandsutbygging og andre viktige distriktstilskot, er svaret frå Høgre alltid kutt. Dei vil kutte på desse områda, og i denne debatten har ein attpåtil enda i ein situasjon der dei ikkje eingong har kunna seie frå denne talarstol at dei støttar differensiert arbeidsgjevaravgift, som er kjempeviktig for næringslivet i distrikta.

Vårt mål er klart: Ein skal kunne leve eit godt liv i heile Noreg.

Presidenten [16:24:50]: Det blir replikkordskifte.

Mudassar Kapur (H) [16:25:01]: Senterpartiet i opposisjon var ganske likt det vi så av statsråden på talerstolen i sted, med skremselspropaganda mot Høyres politikk. Da Senterpartiet kom i regjering, måtte de ganske raskt i sine egne budsjettdokumenter innrømme at det hadde gått bra med kommuneøkonomien under Solberg-regjeringen. Tre år og tre kommunalministre senere er situasjonen den at man ved utgangen av dette året vil ha dobbelt så mange kommuner på ROBEK-listen som man hadde da man gikk inn i dette året. Man skrøt av at dette skulle bli det beste kommuneopplegget på 15 år, men KS sier at det er det verste på 40 år. Det som ble kalt et kjempeopplegg den dagen man la fram budsjettet, var grunnlag for å kalle inn til krisemøter dagen etterpå.

Hvordan synes egentlig statsråden det har gått med Senterpartiet og kommuneopplegget?

Statsråd Erling Sande [16:26:05]: Kommuneøkonomien og kommunane har stått i ein krevjande situasjon. Det har vår regjering vore heilt ærleg på, og nettopp difor har vi løfta kommunane. Nettopp difor var det viktig å signalisere eit løft allereie då vi la fram budsjettet. Vi har plussa på med 5 mrd. kr ekstraordinært i budsjettforslaget, utover dei 3,6 mrd. kr – eller 6,8 mrd. kr, viss ein reknar inn demografi og pensjon – og det har vorte påplussa ytterlegare no. Høgre har ikkje føreslått noka større ramme til kommunane i sine forslag. Snarare var ein av dei fyrste kampane Senterpartiet og Arbeidarpartiet måtte ta i denne salen då ein kom inn i regjeringskontora, ein kamp for å få opp rammene til kommunane. Då stemte representanten Kapur mot. Han stemte for at kommunane skulle ha eit inntektsnivå som var 2,5 mrd. kr lågare enn det vi den gongen fekk fleirtal for.

Mudassar Kapur (H) [16:27:08]: Jeg føler at statsråden bruker replikkrunder til å gjøre seg ferdig med de delene av talen sin han ikke fikk tatt i sted, istedenfor å svare på mine spørsmål, men vi kan gå litt videre.

Vi snakker om kommunenes krevende situasjon. Det som er mest krevende for kommunene nå, må jo være at Senterpartiet er i regjering. Det er vel ingenting som har vært mer krevende for kommunene på lenge enn akkurat det.

Når det gjelder de fem milliardene, er det ikke snakk om at regjeringen har vært så snill og økt budsjettene. Dette er først og fremst reparering av et budsjett regjeringen la fram, som fullstendig bommet på målet. I motsetning til i andre saker har ikke regjeringen her mulighet til å gjemme seg bak at man ikke visste hva som skulle skje, for kommuneproposisjonen ble lagt fram i juni. Man fikk alle advarslene, men man nektet å lytte. Det som da kunne vært dialogmøter med Kommune-Norge, ble til krisemøter.

Jeg vil igjen spørre statsråden: Nå i retrospekt, hva var det statsråden ikke fikk med seg?

Statsråd Erling Sande [16:28:10]: For det fyrste har eg lyst til å seie at vi har ein god dialog med kommunane heile vegen. Sjølv i vår, då vi la fram kommuneproposisjonen, sa kommunane sin organisasjon at dette var eit godt utgangspunkt, men både kommunane sin organisasjon og vi – truleg Høgre også – vart overraska over den kostnadsveksten som var i kommunane. Då kunne ein ha venta til neste år med å rette opp det, men det meinte Senterpartiet og Arbeidarpartiet ville vore feil. Det var viktig å kome inn tidleg for å sikre kommunane ein god økonomi og hindre nedbygging av viktige tenestetilbod.

Eg står igjen og undrar meg: Ein ting var om Høgre hadde hatt ein stor pengesekk dei prioriterte til kom-

munane i dette budsjettet, men det har dei jo ikkje. Partiet til Mudassar Kapur har heilt andre prioriteringar og føreslår ikkje meir midlar til dette viktige velferdstilbodet for folk.

Mudassar Kapur (H) [16:29:12]: Når det gjelder inntektssystemet, er det helt riktig at Høyre ikke har lansert et alternativt inntektssystem rett over bordet, for i motsetning til regjeringen, som ikke klarte å levere et inntektssystem som traff på mål, fremmet Høyre en rekke viktige forslag som kunne bidra til å få situasjonen ute i Kommune-Norge bedre, men vi ønsket å få det skikkelig utredet. Det er hovedforskjellen på et seriøst parti, selv om man er i opposisjon, kontra Senterpartiet, som ropte veldig høyt da de var i opposisjon, og som har blitt truffet ganske hardt av realitetene etter at man kom i regjering.

Statsråden må gjerne dele sin frustrasjon og være ærlig på at han ble overrasket over situasjonen i Kommune-Norge, noe som er veldig rart når man er ansvarlig statsråd på feltet, men det var ikke Høyre. Derfor advarte vi mot denne situasjonen da regjeringen la fram sitt inntektssystem. Jeg gir statsråden en ny sjanse, uten at jeg skal beskrive situasjonen: Hva har statsråden – i retrospekt – lært av denne budsjettprosessen?

Statsråd Erling Sande [16:30:15]: Fyrst har eg lyst til å peike på at Høgre heller ikkje føreslo ei krone meir til kommunane gjennom kommuneproposisjonen enn det regjeringa føreslo. Eg har difor problem med å ta kritikk frå Høgre.

Eg er oppteken av å ha ein god dialog med kommunane. Eg skjønar veldig godt at mange kommunar står i ein vanskeleg situasjon, men eg trur ikkje at Høgre har noka løysing på det – når ein til og med gjekk imot eit inntektssystem som no løftar det som akkurat no er Høgre-styrte kommunar. Drammen, Lillestrøm, Sarpsborg, Fredrikstad og Tromsø, kommunar i dette landet der innbyggjarane gav si stemme til Høgre, må jo stusse veldig på at Høgre sette all energien sin i inntektssystemet på å sikre dei kommunane som allereie hadde over snittet av inntekter.

Per-Willy Amundsen (FrP) [16:31:17]: Regjeringen mener åpenbart at angrep er det beste forsvar, og det merker jeg meg når man hele tiden vil snakke om inntektssystemet. Vi kan gjerne diskutere inntektssystemet, men da må man uansett finansiere opp kommunene med tilstrekkelige midler til å kunne levere de tjenestene man forventer. Det er jo det regjeringen ikke gjør.

En annen type angrep som kommer fra regjeringen, er fra finansministeren, som er ute og tapetserer alle norske medier, bl.a. Nordlys, og beskylder Fremskrittspartiet,

og for så vidt også Høyre, for å ville nedlegge to av tre kommuner. I tilsvarende debatt i går hevdet kommunalministeren noe av det samme.

Det jeg lurer på, er: Hvor i Fremskrittspartiets program, i forbindelse med hvilket statsbudsjett eller gjenom hvilke forslag i Stortinget er det noe som tilsier at Fremskrittspartiet vil avvike to av tre kommuner?

Statsråd Erling Sande [16:32:20]: Då må eg sende spørsmålet tilbake, for utgangspunktet for oppslaget, og i alle fall for innlegget til representanten Amundsen i går, var antakeleg at ein vil leggje ned fylkeskommunen og overføre dei oppgåvene til kommunane. Det er ingen grunn til å tru at ein automatisk kan ta desse oppgåvene og overføre dei til kommunane med dagens struktur. I alle fall vil ikkje det bli ei effektiv forvaltning av desse oppgåvene.

Så har fleire i Framstegspartiet teke til orde for større kommunar, og då har jo partileiaren i Senterpartiet eit poeng. Då er det eigentleg Framstegspartiet som må fortelje kor mange kommunar ein har, og kva storleik dei skal ha, dersom dei skal ta på seg desse nye oppgåvene som Framstegspartiet føreslår flytta over til kommunane.

Per-Willy Amundsen (FrP) [16:33:10]: Det er overhodet ikke noen sammenheng i den argumentasjonen som regjeringens finansminister kommer med, og som jeg også oppfatter at kommunalministeren kom med i går, og for så vidt også i dag. Det er ingen automatikk i at det å avvike fylkeskommunene betyr så radikale grep som å måtte avvike to av tre kommuner. Det som er litt synd, er at man benytter seg av metoder for å gå til angrep for å skjule sin egen mindre fantastiske side ved å komme med beskyldninger som rett og slett er falske nyheter. Jeg skulle ønske at vi klarte å holde oss på et noe høyere nivå i debatten.

Jeg skulle ønske at man var villig til å gå inn i den reelle diskusjonen om fylkeskommunen, og ikke bare komme med beskyldninger og antakelser om hva motstanderen måtte mene. Er statsråden i det hele tatt villig til å vurdere fornuften i å redusere byråkrati og politisk styring i dette landet?

Statsråd Erling Sande [16:34:17]: Eg er veldig oppteken av at vi brukar skattepengane så riktig som mogleg. Ein del av det er å sikre lågast mogleg grad av byråkrati, men å leggje ned fylkeskommunen fører ikkje til anna enn at ein må flytte dei oppgåvene til andre forvaltingsnivå. Det er ikkje berre Senterpartiet som kritiserer dette utspelet frå Framstegspartiet. Leiaren i KS refererte til at ho sette kaffien i halsen, for nokre av dei innsparingane Framstegspartiet har kalkulert med, er jo pensjonskostnadar, så det er jo interessant å registre-

re for alle som jobbar eller har jobba i ein fylkeskommune. Spørsmålet tilbake må jo vere: Tenkjer Framstegspartiet verkeleg å ta frå desse personane pensjonen? Viss ikkje, bør Framstegspartiet òg vere reielege på kva tal dei brukar når ein skal diskutere eksempelvis fylkeskommunen sin ressursbruk.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [16:35:25]: Først vil eg seie meg nøgd med at vi kom i land med ein avtale, for eg trur ei politisk krise no hadde kosta ekstra mykje.

Så er det no slik at marknaden ikkje har løysinga for alle som treng ein plass å bu og ein trygg heim. Det er folketalsvekst, det er byggjestans, og for ikkje lenge sidan var det store oppslag om konkursane i gamle byggjefirma i Bergen. Samtidig er det krise i kommuneøkonomien. Kva tenkjer regjeringa og statsråden er løysinga framover i bustadpolitikken? Kva var tanken bak å leggje fram eit budsjett som hadde 3 mrd. kr i kutt i Husbanken – noko vi har fått snudd? Kva må til, tenkjer statsråden, for at ein no skal få fart på bustadbygginga og sørge for at kommunen kan oppfylle si plikt til å sørge for at alle har ein trygg plass å bu?

Statsråd Erling Sande [16:36:30]: Eg takkar for spørsmålet, og takkar også SV for den rolla dei har spelt, og at dei har klart å bidra til å lande det som er eit ansvarleg budsjett. Det er jo også eit stikkord: eit ansvarleg budsjett. Det at vi sikrar ei stadig styring med økonomien, og det at vi klarer å bremse prisveksten og få rentevækst til å bli rentenedgang, er kanskje dei viktigaste grepa om vi skal få opp bustadbygginga og få fleire hus, for det er ei utfordring no.

Vi har styrkt Husbanken. Det nivået, på 29 mrd. kr, var jo rekordhøgt, og så har SV, Senterpartiet og Arbeiderpartiet blitt einige om å løfte det endå litt meir, til 32 mrd. kr. Det er òg veldig positivt, og forhåpentlegvis vil det bidra til å styrkje bustadbygginga. Så må vi jobbe langs forenklingssporet og gjere det lettare for dei som skal byggje bustader, redusere byråkrati og på annan måte leggje til rette for bustadbyggjarane.

Alfred Jens Bjørlo (V) [16:37:46]: Det slår meg at det mest brukte ordet i statsråden sitt innlegg frå talarstolen var «løft». Eg kan ikkje fri meg frå tanken om at hadde statsråden stilt opp som deltakar i neste års vekt-løftar-VM i vårt felles heimfylke, Sogn og Fjordane, hadde han blitt både diskvalifisert og ført ut av lokalet for å ha brote alle reglar for definisjonen av løft. I kvardagen ute i Kommune-Noreg akkurat no er det ikkje løft; det er kutt. I vårt alternative budsjettforslag har Venstre nokre konkrete grep som kan vere med og betre kommuneøkonomien, som rett og slett handlar om å hjelpe kommunar med høg lånebelastning. Det er mogleg å redusere utbyttet frå Kommunalbanken, slik

at Kommunalbanken kan gje kommunane ei betre lånerente. Vi har òg føreslått å gjennomføre nødvendige reguleringar for at kommunale lån blir vekta på same nivå som statlege lån. Til saman kunne dette ha betra kommunane sin gjeldssituasjon med ca. 3 mrd. kr. Kvifor er ikkje dette tiltak regjeringa og statsråden støttar?

Statsråd Erling Sande [16:38:51]: Det må vere lov å seie at situasjonen er krevjande i kommunane, og at det difor var nødvendig med eit løft i kommuneøkonomien. Det er jo egentleg det vi har gjort. Eg registrerer på ein dag som dette at dei aller fleste parti sluttar seg til det løftet. Det er veldig få som føreslår så veldig mykje meir heller, men ein sluttar seg til det nødvendige løftet regjeringa no gjer i kommuneøkonomien. Det er viktig, for det er tenestene til folk det er snakk om.

Lånebelastninga rundt i kommunane er veldig forskjellig. Det handlar om kor mykje kommunen har investert. Eg trur det riktige er å løfte kommunane gjennom dei objektive kriteria vi har, sånn at vi ikkje verken premierer eller straffar kommunar som har investert mykje eller lite. Det er slett ikkje alle som har lån i Kommunalbanken. Det er jo andre finansieringskjelder også, så eg veit ikkje om det er det mest målretta vi skal gjere, men vi er einige om behovet for å jobbe vidare med å styrkje kommunane sin økonomi.

Presidenten [16:39:53]: Replikordskiftet er omme.

Helge Orten (H) [16:40:05]: De siste par årene har vi fått kjenne på konsekvensene av økt uro og krig i Europa. Det har vært ubalanse i energimarkedene med høye strømpriser, økt inflasjon og høye renter. Alt dette har påvirket folks privatøkonomi og kjøpekraft negativt og har vært krevende for næringslivet vårt.

I en situasjon der det meste har blitt dyrere, og mange kjenner økt usikkerhet for framtida, er det også viktig at politikken bidrar til å redusere usikkerhet, og ikke forsterke den. Derfor har det vært litt underlig å følge med på en regjering som har bommet stort på budsjettanslag, som reparerer budsjettene fortløpende, og som gjør det vanskelig for virksomheten å styre. Sammen med en stor økning i oljepengebruken er dette en oppskrift på ukontrollert utgiftsvekst.

Bare i det budsjettet vi nå skal behandle, måtte regjeringa øke overføringene til kommunene, som vi nettopp har hørt et replikkordskifte om, bare noen få uker etter at budsjettet var lagt fram. Det vitner ikke om god kontroll og god økonomisk styring.

Skattepolitikken er et annet eksempel. Regjeringa har i en periode med stor usikkerhet økt skatten på arbeidende kapital betydelig, innført nye grunnrenteskatte med tilbakevirkende kraft og innført en ekstra ar-

beidsgiveravgift. Tilbakemeldingen fra næringslivet er unison – det har blitt mindre attraktivt å investere i norske bedrifter, og store og brå endringer har gjort skattesystemet mer uforutsigbart.

Høyre er tydelig på at vi må ha en endring i skattepolitikken. Vi vil gi folk og bedrifter lavere skatt og bedre økonomi. Det gir mer frihet, bedre velferd og en tryggere framtid. Skattene må ned og forutsigbarheten må opp.

I en tid da prisene og renta har økt og kjøpekraften har blitt redusert, er det ekstra viktig at folk får beholde mer av egen inntekt. Vi prioriterer derfor å senke inntektsskatten for folk med lave og middels inntekter. En familie med to helt vanlige inntekter vil få en skattelette på 7 000 kr mer enn det som ligger i regjeringas forslag. I tillegg øker vi barnetrygda og setter frikortgrensen til 150 000 kr, som vil ha stor betydning for studenter og andre med lave inntekter.

Tidligere i dag siterte jeg en Senterparti-veteran fra Møre og Romsdal. Han uttalte følgende:

«Trygve har sviktet i tre år når det gjelder skatt. Vi må få slutt på skatt på arbeidende kapital. I Distrikts-Norge trenger vi gründere og bedriftsledere som skaper verdier og arbeidsplasser. Da må næringslivet få like rammevilkår. Vi kan ikke skattlegge arbeidende kapital i bedriftene, for næringslivet vårt er konkurranseutsatt.»

Jeg tror ikke jeg kunne sagt det stort bedre selv. Det er en ganske presis beskrivelse av problemene med regjeringas skattepolitikk, i tillegg til den uforutsigbarheten som er skapt ved måten store og brå skatteendringer er gjennomført.

Når finansministeren har hatt behov for mer penger, er det to steder han har forsynt seg: Det er oljefondet, og det er økt beskatning av norske bedrifter og arbeidsplasser. Det samlede skattetrykket for norsk næringsliv er økt betydelig i en periode da priser og renter har økt, og verden har blitt mer usikker. Der regjeringa burde redusere skattetrykket og la bedriftene få beholde mer av egenkapitalen til å investere i framtidens arbeidsplasser og bidra til økt forutsigbarhet, gjør den det motsatte. Det er både dårlig skattepolitikk og dårlig næringspolitikk.

Det er også dårlig distriktspolitikk. I hele landet er det mange små og mellomstore bedrifter som er viktige for sine lokalsamfunn. De bidrar med spennende arbeidsplasser og til bosetting i hele landet. Gjennom skattepolitikken tapper regjeringa norske bedrifter for investeringskraft, og det rammer distriktene ekstra hardt.

Høyre vil ha en annen skattepolitikk for næringslivet. Vi vil la bedriftene beholde mer av verdiskapingen gjennom lavere skatt. I vårt budsjett for 2025 innfører vi halv formuesskatt på arbeidende kapital. Vi hever også

bunnfradraget. Det er et stort steg mot en rask fjerning av denne skatten. Formuesskatten på arbeidende kapital er konkurransevridende. Den gjør at norske bedrifter starter med et handikap sammenlignet med utenlandskeide, og det tapper bedriftene for penger som ellers kunne vært brukt til å utvikle ny virksomhet og nye arbeidsplasser.

Som vi har vært tydelige på hele veien, vil vi gjøre store endringer på grunnrenteskatten for havbruk. Vi vil redusere satsen til 15 pst. og fjerne prisrådet og bunnfradraget. Sammen med endringen i formuesskatten på arbeidende kapital vil det gi et mer moderat skattetrykk og en mindre byråkratisk modell.

Framtidas velferd er avhengig av det vi gjør i dag. Derfor må vi legge til rette for at norsk næringsliv og norske gründere har rammebetingelser som gjør det attraktivt å bo i Norge og investere i norske bedrifter. De gode ideene finner vi ute blant folk og i bedriftene. Da er den beste løsningen å la mer av verdiskapingen bli igjen i bedriftene og bli omsatt til ny virksomhet og nye arbeidsplasser.

Åsmund Aukrust (A) [16:45:29]: Denne debatten handler veldig mye om det vi er uenige om. Det er ikke så rart, for det er store forskjeller mellom det rød-grønne budsjettet som vi i natt skal vedta, og det som er alternativet til Høyre og Fremskrittspartiet. Vi får i dag et budsjett som treffer det aller viktigste i livet til folk – vi skal få ned prisveksten, og vi skal sikre velferdstjenester for alle. Alle skal vite at fellesskapet stiller opp for dem, uansett størrelsen på lommeboka.

Høyres og Fremskrittspartiets alternative budsjetter, derimot, gir de store pengene – de bruker hundretusenvis – til dem som har aller mest, over 100 000 kr i skatteuttak til Norges aller rikeste. Det er altså prioriteringen i det som er en veldig utfordrende tid for Norge, og det er alt dette som står på spill ved valget 8. september.

Jeg er glad for å bo i et land hvor vi klarer å samle oss når vi må. Vi følger i dag opp den historiske forsvarsplanen som regjeringen la fram, som endte i et enstemmig forsvarsforlik her på Stortinget.

Vi viser i dag at vi i Norge står sammen i vår støtte til Ukraina. Det skapte historie da statsministeren, finansministeren, de parlamentariske lederne og president Zelenskyj lanserte Nansen-programmet for halvannet år siden. Vi vedtok da at vi skulle støtte Ukraina ved å bruke 75 mrd. kr over fem år. Siden da har regjeringen ved flere anledninger forsterket Nansen-programmet, og regjeringen foreslo i høstens statsbudsjett at vi skulle øke Nansen-programmet fra 75 mrd. kr til 135 mrd. kr. Etter at budsjettet ble lagt fram, har statsministeren ledet samtaler mellom alle partiene, som gjør at vi i dag

øker støtten med ytterligere 20 mrd. kr. Så støtten til Ukraina vil for 2025 være på hele 35 mrd. kr.

Støtten skal bl.a. gå til våpen og ukrainsk forsvarsindustri, for Ukraina er helt avhengig av våpen for å forsvare sitt land, sitt demokrati og sitt folk. Vi bruker også penger på sivil støtte for å holde den ukrainske staten oppe. De taper krigen uten våpen, men de taper også krigen dersom de ikke klarer å holde landet sitt gående. Det er en veldig nær sammenheng her. Vi støtter ukrainsk forsvarsindustri, men fabrikken som skal produsere våpen, klarer ikke å holde åpent om de ikke har tilgang til strøm og energi.

Det at vi står tverrpolitisk bak vår støtte til Ukraina, er ingen selvfølge. Så vidt jeg vet, er det bare i Norge og Danmark hvor dette er tilfellet. Jeg vil takke alle de politiske partiene på Stortinget for å se verdien av dette, og at vi klarer å finne sammen når vi må. Det er viktig for Ukraina at vi står der for dem så lenge det er behov for det, helt uavhengig av hvem som vinner valget i Norge om ett år eller om fem år. Det er også viktig for å unngå en polarisering av vår støtte til Ukraina, slik vi har sett i mange andre land.

Enigheten sender også et viktig signal utover det. Det er et veldig viktig og tydelig signal til det norske folk om at vi ser den store støtten som er i Norge til Ukraina, og at vi partiene på Stortinget klarer å legge krangling til side og finne fram det beste i oss. Det er et signal til de andre landene i Europa om at vi stepper opp og mener at andre land må gjøre det samme. Og så sender det et veldig viktig signal til Russland og president Putin. Vår støtte lar seg ikke rokke ved. Det er ikke mulig å håpe på at vi skal bli lei av krigen, eller at det skal bli økt splittelse i vårt land. Vi gjør det motsatte – vi øker vår støtte, og vi viser det sterke samholdet som er blant partiene på Stortinget.

Det er i dag 1 016 dager siden 24. februar 2022 – den brutale natten da en angrepskrig kom tilbake til vårt kontinent. Det har siden da vært 1 016 dager med krig, okkupasjon, lidelse, drap og sorg. Vi støtter Ukraina fordi vi står opp for folkeretten og det ukrainske folk, men vi støtter Ukraina også fordi det handler om oss selv. Vinner Russland fram, blir verden et veldig mye farligere sted. Det gjelder spesielt land som oss – små land med grense til Russland, det samme Russland som dreper på slagmarkene i Ukraina hver eneste dag.

Det ukrainske folk går en veldig kald vinter i møte. Da føles det veldig riktig at vi fra Stortinget i et julepynnet Oslo i dag bekrefter vår uforbeholdne støtte til Ukraina.

Mahmoud Farahmand (H) [16:50:32]: Det har blitt sagt veldig mye spennende fra denne talerstolen i dag, en del fakta og data som egentlig burde tas opp på nytt.

Det påstås veldig mye om privatøkonomien til folk, men når man da søker det opp, ser man at i de siste 12 månedene har forbruksgjelden økt med 12,2 mrd. kr. Det er en markant økning sammenlignet med fjoråret. Undersøkelsen fra Frelsesarmeen viser at 85 pst. av befolkningen har fått uendret eller forverret økonomi det siste halvåret. 18 pst. av befolkningen er bekymret for om de har råd til jul. 25 pst. av barnefamiliene svarer at det er utfordrende å få endene til å møtes. Dette kommer i tillegg til at inkassosaker har hatt en kraftig økning med hensyn til beløp, men også med hensyn til antall. Dette vitner altså ikke om en ekstrem bedring i situasjonen, selv om jeg helst skulle ønske at det var slik.

Min generasjon har ikke vært så opptatt av rentene, før de siste to-tre årene. Jeg kan ikke huske at jeg noen gang har brydd meg om hvor høy renten er, eller at de i min generasjon har gjort det. Men i løpet av de siste to-tre årene har det blitt sånn at Norges Banks rentemøte nesten er blitt som en spennende serie. Vi lever i en tid som er preget av høy inflasjon og høye renter. Nordmenn har opplevd økte kostnader på alle fronter. I løpet av de siste tre årene har de fleste husholdninger opplevd en betydelig reduksjon i disponibel inntekt. Nordmenn flest har fått mindre å rutte med. For dem som rammes aller hardest, handler det ikke kun om en økonomisk utfordrende situasjon; økte kostnader påvirker også deres opplevde livskvalitet og trivsel.

I en situasjon der inflasjonen er høy og levekostnadene er høye, skulle man tro at regjeringen ville holde igjen på pengebruken, i den hensikt å hjelpe til med å få ned inflasjonen raskere og dermed gi sentralbanken en hjelpende hånd. Slik har det dessverre ikke vært. Selv om regjeringen selv forteller en historie om at de har bidratt til å redusere trykket i økonomien, sier sentralbankens pengepolitiske rapporter noe annet. Ved flere anledninger det siste året har vi hørt både statsminister Støre og finansminister Vedum love bedring. De har fortalt nordmenn at både inflasjonen og renten skal bli lavere, slik som de har gjort her i dag. Dessverre har ikke dette realisert seg. Støre-regjeringens finanspolitiske handlinger har ofte stått i kontrast til de lovnadene de har gitt om lavere rente.

Her må jeg legge til at det er sentralbanken som fastsetter renten, og ikke oss politikere. Det vi kan gjøre, er å påvirke gjennom vår finanspolitikk. Det er det handlingsrommet vi har. Ved så å si samtlige korsveier har den sittende regjeringen økt den statlige pengebruken. Selv om formålene har vært gode, har ikke regjeringen og deres budsjettpartner SV vist evne og vilje til å prioritere.

Det er fullt mulig å prioritere. I vårt alternative budsjett har vi funnet rom til både å redusere skattene på

lønnsinntekt og å prioritere målrettede satsinger. Vi har redusert inntektsskatten for familier og de med lavere inntekter. Vi har også fjernet skatten fullstendig for dem som tjener under 150 000 kr. Vi har valgt å prioritere barnetrygden for barn under seks år, med 1 000 kr i måneden, og å prisjustere barnetrygden for de eldre barna. En vanlig familie vil i sum få over 23 000 kr i skattelettelser med vårt opplegg. Det trengs, slik situasjonen er nå. Studenter vil også få bedre råd med det opplegget vi har lagt opp til.

I tillegg til å ha funnet rom til reduksjoner på inntektsskatt har vi også prioritert kriminalitetsbekjempelse, forsvar og helsevesen. Målet med vårt budsjett har vært å gjøre den økonomiske hverdagen for nordmenn bedre og gi folk mulighet til å disponere sine penger slik de selv mener er best. Med vårt alternative budsjett har vi vist at det går an å redusere offentlig pengebruk gjennom prioriteringer som opprettholder velferden for dem som trenger det aller mest, og å føre en ansvarlig økonomisk politikk.

Dette budsjettet viser også klare ideologiske skillelinjer mellom oss i Høyre og den sittende regjeringen. Vi har større tro på enkeltindividet. Derfor er vi villige til å gi nordmenn muligheten til å råde over egen inntekt.

Avslutningsvis må jeg si at jeg stusser litt over at man gang på gang hører finansministeren komme opp her og legge fram tall som ikke samsvarer med fakta, og legge fram framtidsvyer som heller ikke realiserer seg. Dette bidrar til å bryte ned tilliten til oss politikere, og jeg hadde helst håpet at vi kunne unngå det.

Bård Hoksrud (FrP) [16:55:24]: De siste ukene har budsjett, alternative budsjetter og sluttsalderinger regnet ned over oss. Milliardene renner ut. Likevel ser vi den samme gamle uviljen mot å prioritere kjerneoppgaver, som eldreomsorgen. Vi så det i fjor, og vi ser det i år: avisoppslag etter avisoppslag om krisen i eldreomsorgen, om syke og eldre som sitter i sykehjemsskø, som ikke får tjenester, og som dør alene. Alle partiene kommer på banen, men når budsjettene fra de forskjellige avsløres, er det bare ett parti som faktisk har tatt ballen og satser skikkelig på å styrke eldreomsorgen, og det er Fremskrittspartiet.

Fremskrittspartiet har igjen foreslått å øke bevilgningene for å styrke driften i eldreomsorgen. Til neste år foreslår vi 2,4 mrd. kr ekstra, øremerket til eldreomsorgen. Vi foreslår 2 mrd. kr til kommunene, øremerket til å styrke tjenestene med flere ansatte, mer aktivitet og redusert ensomhet. I tillegg foreslår vi 440 mill. kr til bygging av 2 000 nye sykehjemsplasser for å øke kapasiteten. Dette kommer i tillegg til de 1 500 plassene regjeringen har lovet – for det trengs mye, og det trengs mye mer.

Det er krise i deler av eldreomsorgen. Sykehjem, omsorgssenter, aktivitetstilbud m.m. kuttet, og aktiviteter sies opp, men regjeringen lytter ikke. De gjør bare ting fra vondt til verre. Siden regjeringen kom til makten, har de fjernet eldreombudet, og de tar nå bort Stortingets pålegg om helsepersonells varslingsplikt ved vold og overgrep i sykehjem. De har fjernet kravet om ekstra sykehjemsplasser hvert år, og de sørger for at det nesten ikke bygges nytt, slik at kapasiteten knapt økes. Det store bildet er at vi mangler tusenvis av plasser. KS sier at vi bare de neste årene, innen 2030, trenger 13 000 nye sykehjemsplasser. Vi trenger en skikkelig satsing nå for å sikre en trygg og god alderdom for alle.

Det står heller ikke bedre til med sykehusene. Der er køene lengre enn noensinne. Kvinnehelse er fortsatt et av områdene med lengst ventetider, til tross for flotte ord og utredninger. Kvinnene må virkelig begynne å føle seg lurt. Hvorfor ikke bruke den private kapasiteten vi har i Norge? Fremskrittspartiet foreslår å bevilge totalt 1,6 mrd. kr til sykehusene og til kjøp hos private for å gjøre noe med sykehuskøene. Ingen burde gå sykmeldt mens de venter på behandling, når vi har ledig kapasitet i Norge. Vi må slippe de private til og gjeninnføre valgfriheten.

Sykefraværet øker, men hva gjør regjeringen? Jo, de fjerner refusjonsordningen for et av de få tilbudene vi har uten kø. Kiropraktorene kastes ut av refusjonsordningen, til tross for at muskel- og skjelettlidelser står bak store deler av sykefraværet, og til tross for at de som rammes hardest, er sliterne, spesielt kvinner i helse- og omsorgsyrker. Dette er folk vi trenger på jobb, og folk som fortjener å ha det bra – slik alle gjør.

En nøkkel til at flere skal ha det bra, er frivilligheten. Dette er en ressurs som ikke blir brukt nok. Vi kan ikke detaljstyre alt fra storting og regjering; det er de der ute som ser både behov og løsninger i det daglige. Vi har derfor satt av midler til frivilligheten, til de gode ideene og initiativene. Dette er viktig for tilbudet til dem som er unge, og for tilbudet innen psykiatri og til dem som sliter med rus. Frivilligheten bidrar med så mye bra, fra varme måltider til gode samtaler, fra et sted å være til det å bli satt pris på. Frivilligheten bidrar med omsorg der det trengs mest. Det er ekstra viktig nå i juletiden.

Jeg må tilbake til helseministeren, som i løpet av åtte dager har klart å si ting som ikke er riktig. I spørreretimen forrige uke sa helseministeren at de borgerlige partiene i Skien ville legge ned Menstad bydelshus. Det var ikke riktig – og det ble sagt fra Stortingets talerstol. I dag sa statsråden at det ikke stemte at Arbeiderpartiet ved valget sist hadde sagt at det skulle komme 1 500 nye sykehjemsplasser. I avisen jeg har i hånda, står det klart og tydelig: nye sykehjemsplasser. Det betyr altså at statsråden ikke forteller det som er sant. Hvis dette hadde

vært på en håndballbane – siden det nå er Håndball-EM – hadde man blitt kastet ut av banen og måttet bli der i hvert fall i to minutter og vente på å få lov til å komme inn igjen når man ikke oppfører seg på den måten man skal. Og hadde det vært på skolen, ville man blitt satt i skammekroken, for å sørge for at det man faktisk kommer med, er riktig. Jeg forventer at vi har en helseminister som er redelig og ærlig på det som er fakta.

Vi har altså en regjering som sørger for at det blir bygd veldig få nye sykehjemsplasser, til tross for at behovet i fjor var på over 3 000. Regjeringen har også fjernet ventelistene, slik at vi ikke får vite hvor stort behovet faktisk er der ute. Det kuttes også til kommunene, uavhengig av politisk farge. Vi trenger altså et skikkelig løft for å styrke eldreomsorgen og sørge for at kuttene blir mindre eller blir borte, for folk og eldre trenger en verdig og trygg omsorg og alderdom.

Hadia Tajik (A) [17:00:35]: Viss me førebyggjer kriminalitet betre enn i dag, må me reparera mindre i framtida. Det vil spare folk og samfunn for mykje smerte, men òg for store utgifter.

Førebygging av kriminalitet er ganske komplisert, men det koker i grunnen ned til at kva val ein tek, handlar om kva val ein har. For enkelte er vegen til raske pengar via kriminalitet; han er kortare enn vegen via utdanning, vitnemål eller fagbrev og ærleg arbeid. Det tek ikkje frå dei ansvaret for det valet dei tek. Det må dei bera sjølve, både moralsk og strafferettsleg, viss dei kjem på kant med lova. Men det viser kva for eit ansvar som kviler på oss i denne salen for å skapa eit samfunn som gjev alle reelle moglegheiter til sosial mobilitet på lovleg og ærleg vis.

I samfunn der forskjellane er store, er det vanskelegare å førebyggja og nedkjempa kriminalitet. Følelsen av at alle andre har eller får tilgang til noko som ein sjølv aldri vil kunna få fordi ein har feil bakgrunn med feil foreldre med for lite pengar, er òg ein viktig drivar for kriminalitet – på same måte som det å veksa opp i eit lokalsamfunn der dei med høgast status er unge kjeltringar, fordi dei alltid har pengar, nye klede og fine ting, er med på og gjera vegen til kriminalitet så altfor kort.

Eg representerer eit parti som legg stor vekt på at folk må ta ansvar for livet sitt. Like viktig er det at me må kunna ta ansvar for kvarandre. Med budsjettforslaget frå denne regjeringa forsøkjer me å gjera nettopp det – å redusera forskjellane, styrkja førebygginga og gjera det mogleg å nedkjempa kriminalitet. Me styrkjer politiet med historiske 2,8 mrd. kr. Me set av meir enn 400 mill. kr for å førebyggja barne- og ungdomskriminalitet. Dette er satsingar som ein òg må sjå i samheng med forslaga om omfordeling frå regjeringa, både inn-

anfor skattepolitikken og innanfor velferdspolitikken, for det handlar om å gje alle moglegheiter.

For regjeringspartia er det òg viktig å ta tak i det som kan skapa utryggleik innanfor husets fire vegger, ikkje berre det som skjer i det offentlege rom. Det veks opp mange barn i landet vårt som erfarer at dei ikkje kan stole på foreldra sine, fordi dei vert utsette for vald eller seksuelle overgrep. Difor er oppfølginga av opptrappingsplanen mot vald og overgrep viktig for oss på vegen vidare. Det er sett av pengar til å styrkja arbeidet med implementering av RISK-modellen i ulike politidistrikt. Det er ein modell som gjer det lettare å identifisera og etterforska vald i nære relasjonar, og det er viktig at òg slik kriminalitet får den merksemda som alvoret i sakene faktisk tilseier.

Til slutt har eg lyst til å rosa budsjettpartner SV for at dei var med på å løfta kriminalomsorga inn i forhandlingane. Det er eit justispolitisk område som har fått for lite merksemd under skiftande regjeringar, både politisk og økonomisk. Dei ytterlegare 100 mill. kr som no vert sette av i forbindelse med forliket, er heilt nødvendige. Kriminalomsorga er sentral i straffesakskjeda. Ho er òg sentral i det å førebyggja ny kriminalitet.

Eg har besøkt mange fengsel. Dei ser ikkje ut sånn som dei gjer på tv. Dei fleste som må sona, vil oppleva det som ei stor påkjenning, og òg i Noreg har me eksempel på utstrekt bruk av innlåsing og oppbevaring av menneske heller enn rehabilitering. Når me som samfunn dømmer nokon til å oppleva slik institusjonalisert pine, må me som eit minimum sørgja for at den tida dei er i fengsel, vert brukt på ein måte som gjer dei mindre kriminelle når dei kjem ut, enn det dei var då dei vart sette inn.

Ingrid Fiskaa hadde her teke over presidentplassen.

Grunde Almeland (V) [17:05:20]: Mens jeg står her på talerstolen, kjemper ukrainerne for sitt liv på slagmarken. Mens vi debatterer nivået på ytelser, skatter og avgifter, har tusenvis av ukrainske mødre og barn flyktet fra bomberegner og ødelagte hjem. Mens vi praktiserer demokrati i denne sal, kjemper ukrainerne for demokratiet.

I over tusen dager har ukrainske soldater vist en utrolig modighet. De kjemper ikke bare en krig for å bevare landets selvstendighet, men også for å bevare Europas sikkerhet og våre felles verdier. Krigen i Ukraina handler nemlig ikke bare om territorier, men også om prinsipper. Den handler om hvorvidt det skal være den sterkeste rett eller folkeretten som gjelder. Det er derfor Ukrainas kamp også er vår kamp. En russisk seier vil ikke bare være katastrofal for det ukrainske folket; det vil også få dramatiske konsekvenser for oss. Det ville vise at

militær aggresjon lønner seg, og framviser et Vesten som ikke står opp for sine naboer. Det kan også gi blod på tann til andre autoritære stater. Derfor må vi gjøre alt i vår makt for å støtte Ukraina. Det er ikke bare et moralsk ansvar; det er også i vår egen interesse.

Jeg opplever at denne analysen heldigvis ikke er særlig kontroversiell i denne salen. I langtidsplanen for forsvarssektoren, som alle stortingspartiene har stilt seg bak, blir det påpekt at den mest effektive investeringen i vår egen sikkerhet er å sørge for at Ukraina vinner krigen. Derfor var det skuffende – ja, nesten pinlig – at regjeringen den 6. oktober la fram et statsbudsjett som nesten halverte støtten til Ukraina fra 2024 til 2025, fra 27 mrd. kr til 15 mrd. kr. Det var først etter at Venstre sendte et brev og ba om egne forhandlinger, og etter at vi, sammen med Høyre og Miljøpartiet De Grønne, la fram egne forslag med langt høyere støtte til Ukraina i 2025, at regjeringen dro bena etter seg og foreslo et høyere nivå selv. I forrige uke ble vi altså enige om et forlik på 35 mrd. kr for neste år. Denne enigheten er ikke bare bokstaver på et ark, men også 20 mrd. kr ekstra som Ukraina får til sin eksistensielle frihetskamp, og det er jeg stolt over.

Jeg vil gi ros til regjeringen og statsministeren for å komme opposisjonen i møte, og for at det ble reelle forhandlinger om Ukraina-støtten på Stortinget. Det er selvsagt viktig med en bred enighet for å vise Ukraina at vi står sammen med dem, men det bør likevel ikke være opposisjonens jobb å sørge for at Norge tar et lederskap i vår tids viktigste sikkerhetspolitiske sak. Det er statsministeren og regjeringens ansvar.

La meg minne om at Ukrainas behov på ingen måte har blitt noe mindre den siste tiden – snarere tvert imot. Krigen har blitt mer akutt, mer intens og enda mer alvorlig. Nordkoreanske soldater kjemper nå sammen med russiske soldater, og både Kina og Iran er indirekte involvert og støtter Putins krigføring. Det viser at autoritære regimer står sammen med hverandre.

Samtidig vet vi at Ukraina trenger langt mer penger. Ukraina har den nødvendige teknologien og produksjonslinjene for materiell, ammunisjon og droner. De har en av verdens fremste våpenindustrier, som kan tre-doble sin produksjon – de mangler bare vestlig finansiering. I tillegg trenger Ukraina mer utstyr og grunnutrustning til soldatene og støtte til energisektoren, som nå er under massivt angrep fra Russland.

I motsetning til mange andre konflikter kan krigen i Ukraina vinnes med våpen og penger. Mens Norge til tider kan overvurdere egen rolle ute i verden, kan vi faktisk spille en avgjørende rolle i nettopp denne krigen. Dette tror jeg statsministeren vet godt; han skrev tross alt en bok om dette da han var utenriksminister. Der

skriver han at vi må engasjere oss der vi har forutsetninger for å gjøre en markant forskjell. Det er jeg enig i.

Vår sikkerhetspolitiske framtid avgjøres av denne krigen. Da må vi ta en tydelig lederrolle. Det vil gi konkrete resultater på bakken for Ukraina, og det kan også ha en strategisk effekt. Når Norge øker støtten, kan det også overbevise Donald Trump om at Europa er villig til å ta en større del av den økonomiske byrden. Det vil også kunne bidra til at USA opprettholder sin støtte.

Derfor ser jeg fram til videre forhandlinger om Ukraina-støtten i forbindelse med revidert budsjett, som det står i avtalen. Venstre kommer til å løfte denne saken så lenge det er nødvendig.

Statsråd Emilie Mehl [17:10:48]: Vi lever i en usikker tid med flere store trusler som treffer oss samtidig. Vi skal håndtere økte trusler fra etterretning og sabotasje etter at den sikkerhetspolitiske situasjonen er dramatisk endret. Vi skal håndtere trusselen fra terror og ekstremistiske holdninger, og vi skal håndtere trusselen fra organisert kriminalitet, som truer hele vårt demokratiske, åpne system. Det kan være økonomisk kriminalitet, narkotikakriminalitet, cyber- eller ungdomskriminalitet. Denne tiden er ekstra krevende, for innenfor disse ulike retningene ser vi at statlige aktører og kriminelle aktører kan finne sammen. Disse kriminalitetsområdene kan ha tilknytninger til hverandre, og kriminalitet har i stadig større grad blitt en handelsvare.

Gjennom vår tid i regjering har Senterpartiet og Arbeiderpartiet lagt fram omfattende tiltak for å forebygge terror og ekstremisme, med nasjonal kontraterrorstrategi, med en ekstremismekommisjon og nå bevilgninger i budsjettet, særlig som en oppfølging av 25. juni-angrepet. Vi har også bevilget midler knyttet til håndteringen av krigen i Ukraina, både for å møte flyktningstrømmen og for å sette oss bedre i stand til å stå imot økt trussel fra etterretning, bla.a.

Tidligere i år la vi også fram gjengpakke 1, hvor vi styrket politiet for å kunne jobbe mer offensivt mot kriminelle nettverk, kriminelle gjenger og organisert kriminalitet. Det var ment å gi en vesentlig økning i politiets kapasiteter innen etterretning og etterforskning og sikre nødvendige investeringer og bruk av teknologi. Mer inndragning av utbytte fra kriminaliteten er også en sentral del av den satsingen. Vi trenger offensive virkemidler for å ta fra de kriminelle klokke, smykker, penger eller narkotika som er utbytte av ulovlig aktivitet. Vi ser også nå at politiet viser til flere aksjoner og flere pågripelser og en økning i beslaglagt og inndratt utbytte.

Det var viktig med bevilgningene i gjengpakke 1 og å styrke politiets grunnfinansiering etter en lang tid med en krevende økonomisk situasjon, og vi ser nå også

resultater av det. Dette har bidratt til at om lag 90 pst. av de nyutdannede fra Politihøgskolen med bestått eksamen er i politijobb, og vi trenger at det blir enda flere.

Derfor bygger vi videre i budsjettet for 2025 med gjengpakke 2 på 2,8 mrd. kr, hvor 2,4 av de milliardene går til politiet. Det er for å fortsette innsatsen mot organisert kriminalitet, gjenger og kriminelle nettverk og for å videreføre og styrke grunnfinansieringen av politiet. Vi må ha en god grunnfinansiering av politiet for å sikre at de kan ha høy aktivitet i hele landet, og at de kan løse helt grunnleggende oppgaver innen IT-drift, betale regningene sine, håndtere ankomstene av flyktninger fra Ukraina og bidra til fortsatt økt oppmerksomhet mot trusselen fra etterretning, særlig fra Russland.

Politiets hovedstrategi er forebygging, og det er også mange andre som må være med på å forebygge kriminaliteten hvis vi skal lykkes. Derfor har regjeringen også foreslått – som en del av gjengpakke 2 – over 400 mill. kr til å målrette tiltak mot områder og miljøer som har hatt kriminalitetsutfordringer over tid, til å forebygge utenforskap hos barn og unge, sånn at de ikke skal bli rekruttert inn i kriminalitet.

Vi har også foreslått tiltak for å følge opp viktige lovendringer vi har gjort for å skjerpe inn bl.a. ungdomsstraff. Vi har foreslått 145 mill. kr til kriminalomsorgen for å sikre at vi får flere fengselsplasser for mindreårige. Det er jo ikke en utvikling vi ønsker oss, men vi er der at vi skal doble plassene i 2025 og nær tredoble dem i 2026.

Vi skal også kunne bruke elektronisk kontroll ved gjennomføring av varetekt, og vi skal gjennomføre tiltak knyttet til bl.a. å etablere hurtigspor i domstolene flere steder i landet etter lovendringer som regjeringen fikk igjennom i høst.

Vi har landet et budsjett som er bra, og jeg vil også takke SV for et godt samarbeid om det. I regjeringens forslag og etter enigheten med SV legger vi opp til en bred styrking av rettsstaten, hvor både politiet, domstolene og kriminalomsorgen og andre på feltet kommer styrket ut, og det er nødvendig for å møte den usikre tiden vi er i.

Presidenten [17:15:45]: Det blir replikkordskifte.

Mari Holm Lønseth (H) [17:16:00]: Antallet ran går opp. Foreldre er ofte bekymret for å sende ungene sine til byen på ettermiddags- og kveldstid i frykt for at det kan bli begått kriminalitet mot dem. Vi ser at volden blir grovere, og det er dessverre mange eksempler på barn og unge som blir filmet mens andre begår vold mot dem.

I tre år har Støre-regjeringen prioritert og brukt tid og penger på å reversere og opprette nye kontorer, samtidig som kriminaliteten har økt og antallet politifolk i politidistriktene har gått ned. Det mener jeg er feil vei å

gå. Gjennom år har det nå vært en jojo-styring av justissektoren, noe som har skapt mye uro og gitt politiet lite forutsigbarhet. Bemanningen har blitt tatt opp og ned, og forebygging har blitt nedprioritert.

Mitt spørsmål til statsråden er om hun er fornøyd med at det har blitt om lag 300 færre politifolk i politidistriktene på hennes vakt.

Statsråd Emilie Mehl [17:17:04]: Det er alltid umulig å vite hvilke tall Høyre egentlig viser til, for det er mye triksing med tall. Det som har vært svært krevende de siste årene, er bl.a. inflasjonen som har fulgt av krigen i Ukraina. Det er ingen tvil om at politiet har hatt en krevende budsjettsituasjon, som de aller fleste andre offentlige etater, private bedrifter og husholdninger.

Det er også grunnen til at politiet har blitt prioritert i hvert eneste budsjett regjeringen har lagt fram, i motsetning til Høyre, som senest i budsjettet i fjor valgte å kutte nesten 400 mill. kr i politiet. Det synes jeg var en veldig dårlig prioritering som ville ha ført til kutt av rundt 300 politifolk. Vi har styrt stødig på å prioritere politi og rettsstaten generelt. Vi har også gjort en rekke lovendringer, bl.a. for å kunne reagere raskt på de ungdommene som representanten viser til. Når det skjer Vipps-ran og ungdommer filmer at de begår vold mot andre, må vi slå hardt ned på det, og derfor har vi strammet inn loven.

Mari Holm Lønseth (H) [17:18:05]: I vårt alternative statsbudsjett foreslår vi å bruke over 600 mill. kr mer på bemanning i politiet. Det er det som er realiteten i Høyres forslag. Og hvis statsråden lurer på hvilke tall vi bruker, så er det politiets egen bemanningsstatistikk – oktober 2021 sammenlignet med oktober 2024. Den viser altså en nedgang i antall politifolk, f.eks. på 157 i Øst politidistrikt, og 76 færre i justisministerens eget politidistrikt i Innlandet, og det går klart fram av undersøkelsene fra politiet at det har vært en stor nedgang mellom 2022 og 2023 i forebyggende enheter. Det er tall som politiet selv har lagt fram. Spørsmålet mitt er fortsatt om justisministeren er fornøyd med at det blir færre politifolk i politidistriktene på hennes vakt.

Statsråd Emilie Mehl [17:18:52]: Hvis vi ser på oktober 2021, som representanten viser til, var det omfattende grensekontroll i Norge på grunn av korona. Hvor har vi grense til Sverige? Det har vi i Øst politidistrikt og Innlandet politidistrikt. Derfor var det mange flere politifolk akkurat da. Hvis man sammenligner tallene for Øst politidistrikt med 2020, altså ett år før, etter at Høyre hadde sittet i regjering i sju år, har vi altså 46 flere politifolk i Øst politidistrikt nå, og vi har 91 flere stillinger totalt.

Ja, akkurat i 2021 var det litt flere politifolk, for det var veldig mange som sto på grensen til Sverige og kontrollerte den. Det er litt viktig hvordan man forteller historien, og vi har vært opptatt av å styre i en annen retning enn det Høyre gjorde. Vi ønsker å bygge opp politiet i hele landet og f.eks. motvirke de negative konsekvensene av politireformen, som var veldig sentraliserende. Vi har prioritert politiet høyt i alle budsjettene våre, også gjennom vanskelige økonomiske tider.

Mari Holm Lønseth (H) [17:19:48]: Regjeringen må også ta innover seg den kriminalitetsutviklingen som har vært på regjeringens vakt. Bare fra i fjor til i år har det vært 70 pst. økning i bl.a. ran. Da kreves det også at man har mer politi, og jeg synes det hadde vært veldig bra hvis de som drev med grensekontroll, nå kunne ha jobbet med forebygging og etterforskning og sørget for at den alvorlige kriminaliteten som vi ser skyte fart, også hadde blitt håndtert på en bedre måte enn det regjeringen gjør nå. Nå framstår det som om statsråden heller kommer med bortforklaringer på hvorfor det skal være færre politifolk i Norge enn da statsråden tiltrådte. Jeg mener at det burde ha vært mange flere politifolk i møte med den økende kriminalitetsutviklingen. Er statsråden fornøyd med det nivået på antallet politifolk som er nå, siden hun har jobbet for at vi skal ha dette nivået?

Statsråd Emilie Mehl [17:20:42]: Jeg har jobbet for å få flere politifolk hele veien, f.eks. har Senterpartiet og Arbeiderpartiet økt opptaket på Politihøgskolen, mens Fremskrittspartiet og Høyre kuttet opptaket på Politihøgskolen. Vi ville utdanne flere politifolk, for vi mente at vi trenger flere politifolk, mens Høyre og Fremskrittspartiet mente at man trengte færre politifolk. Det jeg gjorde, var å forklare hvorfor tallene i akkurat Øst politidistrikt og Innlandet politidistrikt, som var de to politidistriktene representanten brukte som eksempel, var høyere i 2021, og det var på grunn av ekstraordinær grensekontroll. Representanten vet sikkert også at etter at grensekontrollbehovet falt bort fordi man sluttet med koronarestriksjoner, er også veldig mange av de stillingene omdisponert. Men de er da fordelt på politidistriktene i hele landet, og ikke bare i Øst og Innlandet, for det trengs jo politi i hele landet i en normal situasjon, og ikke bare akkurat der det er en grense.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet har også prioritert grenseutfordringene høyere. Blant annet bygger vi nå en helt ny politistasjon på grensen til Sverige. Det var også et prosjekt som Høyre aldri klarte å få i gang, men som nå er i ferd med å åpnes. Det skal skje til neste år.

Helge André Njåstad (FrP) [17:21:55]: For eit år sidan hadde me òg justisdebatt om statsbudsjettet, og då

sa Framstegspartiet at politiet trong meir pengar – 1 mrd. kr meir. Arbeidarpartiet og Senterpartiet sa nei. Det gjekk nokre få månadar, så sa dei at Framstegspartiet kanskje hadde eit poeng, og at dei hadde tronge litt meir pengar likevel. Politiet fekk litt meir pengar i revidert – pengar som kom så seint at politiet ikkje får sjansen til å bruka dei opp i år og kjem til å ha eit mindreforbruk på budsjettet sitt.

No står me i 2024, og historia ser ut til å gjenta seg: Framstegspartiet seier at me treng 1,2 mrd. kr meir til politiet i statsbudsjettet for neste år, og eg ser at Senterpartiet og Arbeidarpartiet ser ut til å seia nei. Vil me koma til mai og framlegging av revidert, og så vil regjeringa då seia at Framstegspartiet hadde rett og leggja fleire milliardar på bordet neste år òg?

Statsråd Emilie Mehl [17:22:51]: Jeg mener å huske at i vår, før vi la fram revidert nasjonalbudsjett, var Fremskrittspartiets krav 1,1 mrd. kr mer til politiet, så de må jo ha blitt ekstremt glade da Senterpartiet og Arbeiderpartiet kom med 1,6 mrd. kr til politiet, som var mye mer enn det. Det var etter dialog med bl.a. Politidirektoratet og politiet selv om hva som var det reelle behovet. Vi ønsket å dekke inn ubetalte regninger, kostnader til bl.a. etterslep på IKT-utstyr, som hadde ligget der i årevis og trukket inn midler fra politidistriktene, i tillegg til at vi ønsket å legge opp til å kunne styrke antall politifolk, samt andre viktige satsinger.

Vi følger med på situasjonen ute i politiet hele veien. Det har vært krevende de siste årene fordi prisveksten har svingt. Når man har beregnet prisvekst før jul, har det ikke stemt året etter. Nå opplever vi at det har stabilisert seg mer, og derfor håper jeg også at vi har truffet riktig på bevilgningene som er lagt fram denne gangen.

Helge André Njåstad (FrP) [17:23:53]: Nei, Framstegspartiet er ikkje så veldig glad for den jojo-politikken når det gjeld budsjettering til politiet, der det ikkje er langsiktig. Ein får beskjed i nysalderinga at ein får litt pengar, ein får eit brev i februar om at ein kanskje skal få pengar, og så får ein ikkje sjansen til å tilsetja i faste stillingar sånn at ein faktisk får brukt opp pengane.

Framstegspartiet synest det er betre heller å ha solide budsjett som tek høgde for fleire politifolk. Me har lagt opp til 800 fleire politifolk enn det regjeringa har lagt til grunn, og meiner det er ein god start for å ha ei oppbygging av politiet. Den historieforteljinga statsråden har, at førre regjering ikkje satsa på politifolk, er feil òg i forhold til den eigne statistikken. I det kriminalitetsbiletet me no ser, treng me fleire politifolk. Meldinga frå heile landet er at ein føler at bemanninga er pressa, og at situasjonen er krevjande.

Er det sånn at statsråden meiner at budsjettet no er godt, eller skulle ho gjerne hatt 800 fleire politifolk til neste år – at det betre kunne ha nedkjempa kriminaliteten enn det som ligg i bordet?

Statsråd Emilie Mehl [17:24:56]: Politibudsjettet øker med 10 pst. fra 2024 til 2025. Det er mye penger. Det kommer til å gi grunnlag for økt aktivitet, på samme måte som gjengpakke 1 gjorde, som vi la fram tidligere i år, gjorde det

Hvis Fremskrittspartiet mente at man måtte tenke langsiktig, og at vi nå trenger flere politifolk, burde man ikke ha kuttet i politiutdanningen. Man burde ikke ha tatt ned tempoet på hvor mange man utdanner, for vi har jo ikke de folkene. Fremskrittspartiet trakk altså ned hvor mange studenter som utdannes hvert år. Senterpartiet og Arbeiderpartiet økte det igjen. Det har Fremskrittspartiet kritisert oss for å gjøre, men jeg er glad vi gjorde det, for det betyr at vi nå kan ansette flere framover.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [17:25:51]: Det er rekordmange menneske på flukt i verda, 117 millionar, og aldri har det vore behov for så mykje internasjonalt samarbeid for å handtere denne situasjonen.

Eg er glad for at regjeringa var med oss og løfta kvoteflyktningtala litt, opp til 500 no i forhandlingane. Men når FN er så tydeleg på at no må vi slå ring om kvoteflyktningordninga og finansieringa av det internasjonale arbeidet, kvifor vel regjeringa då å kutte i den enden når ein først skal tenkje på kva som er mogleg å handtere her i landet? Burde ein ikkje først ta kvoten på 5 000 som ein er bedt om å ta, og så kunne ein heller justere i den andre enden?

Statsråd Emilie Mehl [17:26:43]: Det hadde vært helt uaktuelt for Senterpartiet og Arbeiderpartiet med en kvote på 5 000. Vi foreslo en kvote på 200, og så har SV fått gjennomslag i forhandlingene med en kvote på 500, som vi kommer til å følge opp.

Vi er altså i en tid med veldig stort press på bl.a. kommunene. Vi har tatt imot historisk mange flyktninger etter andre verdenskrig siden krigen i Ukraina brøt ut. Vi må ikke komme i en situasjon der det apparatet som skal integrere og ta imot, bryter sammen, eller ikke klarer å ta imot de flyktingene som kommer hit. Da tror jeg vi ville få veldig store utfordringer med utenfor-skap og med potensielt mer kriminalitet. Derfor har vi valgt å føre en streng og rettferdig innvandringspolitikk.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [17:27:43]: Vi har sett en alvorlig utvikling i kriminalitet begått av barn og ungdom i det siste. Statsråden sier at regjeringen satser på forebygging av barne- og ungdomskriminalitet i det-

te statsbudsjettet, men av de midlene som er satt av, går over en tredjedel av regjeringens forebyggingspakke til etablering av flere fengselsplasser til mindreårige.

Venstre er bekymret over regjeringens manglende satsing på reell forebygging, som jo innebærer å hindre at noe skjer, og som er helt nødvendig for å snu den økningen i alvorlig barne- og ungdomskriminalitet vi ser. Det er f.eks. kun satt av 10 mill. kr til tilskuddsordningen for samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak, og avhopperprogrammet Exin Oslo kuttes helt i regjeringens budsjett.

Mener statsråden at fengsel er et forebyggende tiltak for å hindre ungdomskriminalitet?

Statsråd Emilie Mehl [17:28:42]: Vi må ha et sted å fengsle de ungdommene som dømmes til fengselsstraff. Da er det enten å sette dem i voksenfengsel, eller ha et ungdomsfengsel som gjør at vi kan ha et godt apparat rundt ungdommene og forhåpentligvis sørge for at de ikke begår kriminalitet igjen på den andre siden. Vi ser at tallene på hvor mange som dømmes til fengsel er høyere enn det vi har kapasitet til, og da mener jeg det er riktig å bygge ut flere ungdomsfengselsplasser.

Vi må forebygge ute i lokalsamfunnene, i kommunene, i byene våre, sånn at ungdom ikke havner i kriminalitet i første omgang. Derfor satser vi på områdesatsingene, vi satser på foreldrestøttende tiltak, vi satser på møteplasser for unge gutter, vi satser på skoleteam på skoler, som kan være spesielt utsatt, for å være enda tettere på ungdommene og fange opp dem som faller utenfor.

I tillegg har politiet en stor forebyggende rolle gjennom sin aktivitet. Derfor satser vi på politiet. Og så er det å skape gode lokalsamfunn i seg selv et forebyggende tiltak.

Presidenten [17:29:44]: Replikordskiftet er dermed avslutta.

Henrik Asheim (H) [17:30:03]: I dag kommer Stortinget til å vedta et statsbudsjett som bruker rekordmye penger. Samtidig opplever mange der ute at det kuttes i velferd i kommunene, og at de fortsatt selv har dårlig råd. Jeg tror ikke at jeg er den eneste politikeren som opplever at mange velgere tar opp nettopp det paradokset. Hvordan kan det ha seg? Det skyldes bl.a. at noen av de største økningene i budsjettet for neste år får lite oppmerksomhet. Selv om Norge er et godt land å bo i for en del, er det også altfor mange som står utenfor arbeidslivet. Bare fra i år til neste år øker utgiftene til sykepenger, arbeidsavklaringspenger og uføretrygd med 20,7 mrd. kr på ett år. Det er én milliard mer enn det vi styrker forsvarsbudsjettet med.

Siden denne regjeringen overtok, har utgiftene til disse postene økt med nesten 67 mrd. kr. Vi har nesten 700 000 mennesker i arbeidsfør alder som står utenfor arbeid og utdanning, og for første gang siden vi begynte å måle utviklingen i 2017, øker nå andelen unge utenfor arbeid, utdanning og aktivitet. Dette viser først og fremst at vi sløser med mennesker. Vi trenger alle i arbeid og aktivitet, for alle kan bidra med noe. Det er bra for den enkelte og det er bra for samfunnet at flere er i jobb.

Vi kan slå fast at tre år med dagens rød-grønne flertall har svekket arbeidslinja, IA-avtalen har falt fra hverandre etter 20 år, sykefraværet er det høyeste på 15 år, og vi har rekordmange som står varig utenfor arbeidslivet. Det er flere ting vi må gjøre for å snu denne utviklingen. Vi må f.eks. gjøre det mer lønnsomt for uføre å jobbe, og gjerne mer enn i dag. I dag kan en ufør som jobber litt ved siden av, oppleve en reduksjon i lønnen sin på opp mot 80 pst. når man legger sammen skatt og avkortning i trygden. De sitter altså igjen med to av ti tjente kroner. Det er altfor dårlig.

Om vi faktisk mener at det skal lønne seg å jobbe, må det også gjelde uføre som forsøker seg i jobb. Derfor foreslår Høyre både å beholde fribeløpet som i dag, og å halvere avkortningen etter det. Jeg har hørt både Arbeiderpartiet og Senterpartiet si at de er helt enig i dette, men det blir med ordene. I deres siste budsjettforlik kommer det altså ingen endring her. Da kommer færre, ikke flere, uføre til å prøve seg i jobb.

Et annet viktig tiltak er å sørge for at vi har nok tilrettelagte arbeidsplasser. Som vanlig har regjeringen foreslått for lite til dette formålet sammenlignet med behovet – og det gjør de, for å være helt ærlig, hvert eneste år. Tidligere har brukere som står i kø for å få en tilrettelagt arbeidsplass, blitt reddet av SV i budsjettforlikene, men ikke i år. Det kom ikke penger til en eneste ny tilrettelagt arbeidsplass. Dermed vil køen vokse neste år, og flere som vil jobbe, får altså ikke muligheten til det.

Vi må stoppe strømmen av unge som faller ut av arbeidslivet. Unge som kan ha utfordringer – ikke fullført videregående skole, slitt med ulike psykiske problemer – møtes i dag med helserelaterte ytelser. Litt enkelt sagt: Hvor syk er man, hvor vondt har man, og hvor vanskelig er det? Man må kvalifisere ved å være syk nok for å få hjelp.

Dette mener vi er helt feil vei å gå. Derfor foreslår Høyre å bevilge 100 mill. kr til å opprette en ny nasjonal ytelse fra 1. januar 2025 som faktisk gir unge som faller ut, både hjelp og økonomisk sikring – men også et spørsmål: Hva kan du gjøre, hva kan du bidra med? Det er altså å gå fra helserelatert ytelse til arbeidsorientert ytelse. Regjeringspartiene har uttrykt at de også her er helt enig i problembeskrivelsen, men svaret deres er altså å bevilge 30 mill. kr til å få opp en teknisk løsning i Nav, som

skal starte et forsøk i august 2025. Da er det bare noen uker igjen av denne stortingssesjonen.

Derfor er vi nødt til å sørge for at flere av dem som står utenfor arbeidslivet, får muligheten til å komme tilbake, at færre faller ut i utgangspunktet, og at det skal lønne seg for dem som mottar en ytelse, å prøve seg i arbeid.

Aleksander Øren Heen (Sp) [17:35:12]: Neste år ligg det an til at folk skal få betre råd, og det er etterlengta for mange. Truleg har unge i etableringsfasen hatt det tøffast dei siste åra, med ei knapp reallønsvekst, inflasjon, høge energiprisar og den renteauken som har vore. Renta styrer heldigvis sentralbanken, men me i denne salen styrer finanspolitikken, og gjennom vedtaket i dag fordeler me velferd både sosialt og geografisk. Som representant frå eit distriktfylke som Sogn og Fjordane, er geografisk fordeling viktig. At ein sit igjen med nokre av verdiane frå kraftproduksjonen lokalt, sånn som me gjer gjennom konsesjonskraftordninga og anna, og at kystsamfunna som har avgjeve areal til havbruk, får tidenes utbetaling frå havbruksfondet, er viktig for at me framleis kan skapa verdier til storsamfunnet.

Alle kommunane i Sogn og Fjordane er i sentralitetsklasse 5 eller 6. Det betyr full utteljing på distriktsprofilen i statsbudsjettet. Alle har fått halvert barnehagepris. Alle som flyttar til eller bur i fylket, og som har studielån, får sletta 25 000 kr årleg i studiegjelda si, gjeldande frå 1. januar. Mange i fylket nyt godt av gratis ferje og/eller halverte prisar på ferje og fly. Gjennom vedtaket som blir fatta i dag, ligg det òg inne skatteutt for vanlege folk og ein betydeleg auke i barnetrygd.

I frontaledebatten tidlegare i haust hadde eg eit innlegg der eg laga eit reknestykke på kva det kostar å stemma Høgre for ein familie med to ungar i Sogn og Fjordane. Den gongen baserte eg det på dei utsegnene som var komne frå Høgre-representantar, og no har me endeleg fått sett tala. Blir det regjeringsskifte, er tida med halvert barnehagepris over, og ein kan sjå langt etter sletting av studiegjeld, viss me skal ta Høgre på alvor. Reduksjonane i ferjeprisar blir òg vekke. Til denne familien eg har rekna på: Viss ein av dei hadde pendla over Sognefjorden, hadde kuttet for denne familien vore på om lag 100 000 kr. Det er pengar, det òg. Uansett om ein legg på litt skattelette og nokre kroner i barnetrygd, blir kostnaden veldig stor for den enkelte.

Distriktspolitikk er samfunnsbygging, og gjennom politiske tiltak og vedtak kan me påverka både flyttestraumar og busetjing og gje glede og framtidstru for lokalsamfunn når familiar vel å bli, eller å flytta til.

Diverre er det sånn at distriktskommunane som regel ikkje manglar arbeidsplassar, men dei manglar folk

til å fylla stillingane. Eg er overtydd om at me som land kjem best ut når me evnar å bruka alle ressursane som finst rundt omkring, om det er langs kysten, med fiske, offshore og marin og maritim næring, eller om det er jordbruk, industri og kraftproduksjon lenger inne i landet. Dette er trass alt ressursar som er i kommunar i sentralitetsklasse 5 eller 6. Det å sørgja for busetjing der ressursane er, gjev god ressursutnytting, det byggjer samfunn, og det sikrar beredskap, men skal me lukkast med det, treng me òg politikk.

Det er berre å sjå til Sverige korleis det blir med avfolka distrikt og ei sentralisering som har gått på høggr. Det er heller ikkje i distrikta at gjengkriminaliteten er det største problemet, sjølv om me kanskje både slåst og drikk litt på fest, me òg.

Dei mindre samfunna har nokre kvalitetar, og det trur eg mange òg ser. Eit land med like moglegheiter i både bygd og by gjev eit mangfald og ikkje minst eit sett med valmoglegheiter, og det trur eg me skal vera glade for at me klarar å oppretthalda. Skal me lukkast med det, må me ha ein tydeleg politikk for heile landet som gjer at kommunane kan gje gode tenester. Difor endrar me inntektssystemet og utjamnar meir geografisk. Det må vera mogleg å koma seg fram på trygge vegar til ein rimeleg penge, difor halverer me òg prisane på fly og ferje. Ein må kunna ta ei utdanning der ein bur, difor satsar me på desentraliserte utdanningar. Me utdannar òg fleire til jobbar som er viktige, difor fjernar me karakterkrava på sjukepleiarutdanninga.

Kvart eit val er eit vegskilje, og dei alternative budsjetta viser at dei eg representerer i Sogn og Fjordane, kjem best ut med dagens regjering. Rekninga for å stemma Høgre – og for å få eit regjeringsskifte – for ein vanleg tobarnsfamilie er no på om lag 100 000 kr. Det har kanskje nokre råd til, men rekninga om me mislukkast med samfunnsbygginga vår, er det heile landet som må betala.

Mari Holm Lønseth (H) [17:40:25]: Halvparten av befolkningen i Oslo har sett eller hørt om gjengkriminalitet i nabolaget sitt det siste året. I landet for øvrig har omtrent en tredjedel opplevd det samme. Ungdomskriminaliteten har økt, og det er historier fra landet over som gjør stort inntrykk.

Ungdommer blir ranet av andre ungdommer, og unge utøver vold mot andre, filmer det og sprer det på sosiale medier. Det er salg av narkotika også på skoler, og det er økt bruk av narkotika blant unge. Både norske og utenlandske kriminelle nettverk driver svindel og bedrageri og rekrutterer unge til å begå kriminalitet for seg.

Samlet sett har flere nabolag blitt mer utrygge de siste tre årene. Det er en veldig alvorlig utvikling som kre-

ver mye hardere tiltak enn det Støre-regjeringen har levert. På Støres vakt har det blitt om lag 300 færre politifolk i politidistriktene. Fra 2022 til 2023 var det også en markant nedgang i politiets forebyggende enheter. I møte med økende kriminalitet har svaret fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vært feil medisin. Det har blitt færre politifolk, flere reverseringer og flere politikontor som få besøker.

Det er på tide med en ny kurs. Høyre foreslår en kraftig styrking av politiet ut over regjeringens forslag. Over 600 mill. kr vil vi neste år bruke for å få opp bemanningen i politiet. Det ville ha gitt oss bedre forebygging, raskere oppklaring og en tryggere hverdag for folk, både på gaten og på nett.

Det trengs også et krafttak mot ungdomskriminaliteten med bedre forebygging og raskere reaksjoner. Ungdom i risikozonen for å bli rekruttert inn i kriminalitet må fotfølges én til én. Ungdommer må få muligheten til å tjene seg ærlige penger, og derfor foreslår vi også konkrete sommerjobbprosjekter for ungdom i kriminalitetsutsatte områder. Vi foreslår en styrking av barnevernet, både med mer kompetanse og med etablering av et landsdekkende institusjonstilbud for barn som begår alvorlig eller gjentatt kriminalitet. Når barn eller unge begår kriminalitet, må det også få raske reaksjoner. Høyre har lenge tatt til orde for et hurtigspor for unge lovbytere. Nå må det komme på plass, ikke bare i Oslo, Agder eller Øst, men også i resten av landet. Vi foreslår å rulle ut også i flere av de store byene, som Bergen og Trondheim.

De kriminelle nettverkene har fått for stort fotfeste i Norge. De må brytes opp og straffes for den kriminaliteten de begår. Et viktig tiltak er å ta fra de kriminelle det de har stjålet til seg og kjøpt for uærlige penger. Høyre har tatt til orde for at det trengs lovendringer for å forenkle inndragning av kriminelt utbytte. Det gjør det fortsatt, men det er også viktig at vi sørger for økt kapasitet i politiet for å sikre raskere inndragning. Høyre foreslår å etablere egne inndragningsteam i flere politidistrikt. Vi starter med å gjøre det i nesten halvparten av politidistriktene og prioriterer dem som har mest kriminalitet, først. Det er et utrolig viktig tiltak for å bryte opp de kriminelle nettverkene og sørge for at barn og unge ikke blir fristet inn i kriminalitet.

Vi nærmer oss jul, og for de fleste av oss er det heldigvis en høytid man ser fram til. For andre er det en tid på året hvor de opplever at volden øker, ofte i takt med et økt promillenivå hjemme. Det er altfor mange kvinner og barn som utsettes for vold fra den som skal være deres nærmeste, på det stedet hvor de skal føle seg tryggest, nemlig i hjemmet. Vi er nødt til å gjøre mer for å beskytte dem som blir utsatt for vold i nære relasjoner. Derfor kommer Høyre med konkrete tiltak for å øke

bruken av omvendt voldsalarm. Det handler om å plas-
sere ansvaret og belastningen der det hører hjemme,
nemlig hos voldsutøveren, ikke hos offeret.

Det skal straffe seg å gjøre Norge utrygt. Med Høyres
forslag blir det en styrket kamp mot ungdomskriminali-
tet, mer synlig politi i gatene og med større kraft til å bry-
te opp kriminelle nettverk. Det er helt nødvendig etter
tre år med reverseringer og færre politifolk i politidis-
triktene med Støre som statsminister.

Helge André Njåstad (FrP) [17:45:38]: Det siste inn-
legget frå Senterparti-representanten Øren Heen, der
han snakka om slåsting i distrikta, fortel at justispoli-
tikk er viktig i heile landet. Framstegspartiet meiner at
ei av dei viktigaste oppgåvene ein stat har, er å sørgja
for at innbyggjarane er trygge og har sikkerheit. Politiet
skal vera den viktigaste aktøren for å tryggja oss mot
kriminalitet, me har eit forsvar som skal forsvare gren-
sene våre og kjempa for fridomen vår, og me skal vera
trygge på at kvardagen vår går rundt, at arbeidsplassen
vår består, at vegane er trygge, og at me får hjelp når me
treng det.

Kriminalitet kostar. I 2019 gjorde Samfunnsøkon-
omisk Analyse for fyrste gong ei vurdering av den sam-
funnsøkonomiske kostnaden av kriminalitet. Det talet
har ikkje vore kommunisert så veldig tydeleg eller veldig
ofte, så eg skal eigentleg seia det litt tydeleg: Kriminalite-
ten vart i 2019 berekna å kosta samfunnet 144 mrd. kr.
Me veit at det har vore både ei prisutvikling og ei krimi-
nalitetsutvikling sidan den gongen, så den samfunns-
økonomiske effekten og kostnaden er i dag langt høgare
enn 144 mrd. kr. Det er for samfunnet, og så veit me kva
kriminalitet har å seia for den enkelte som blir ramma
som offer.

Kriminaliteten aukar på Arbeidarpartiet og Senter-
partiet si vakt. Samtidig som kriminaliteten aukar, ser
me at regjeringa har vore meir oppteken av reverserin-
gar og å oppretta nye tingrettar og nye politistasjonar –
faktisk òg politistasjonar der behovet for ein politista-
sjon ikkje er til stades og politiet seier dei ikkje treng
han. Me ser òg at heller ikkje publikum treng dei politi-
stasjonane som er opna. Det verste eksempelet er Sigdal,
der over halvparten av dei som går på politistasjonen,
har gått feil. Dei trong anten pass eller våpen, og det kun-
ne ikkje politistasjonen hjelpa dei med. Hovudoppgåva
til denne stasjonen er altså å seia at folk må gå ein annan
plass, og det er sløsing med fellesskapet sine ressursar.

Framstegspartiet ønskjer derimot å ta innbyggjara-
ne sin tryggleik på alvor. Å sikra at folk er trygge er det
viktige for oss. Difor vil me styrkja politiet og heile straf-
fesakskjeda, som har vore bygd ned under denne regje-
ringa. Me ønskjer å ta grep der regjeringa sviktar. Difor
føreslår me i vårt alternative budsjett konkrete priorite-

ringar som styrkjer heile straffesakskjeda, frå politi til
domstolar og fengselsvesen, for å kjempa effektivt mot
den kriminalitetsbølgja me ser, og sørgja for trygge lo-
kalsamfunn for alle. Me føreslår å bruka 1,2 mrd. kr ek-
stra til politiet for å styrkja beredskapen og kunna tilse-
tja 800 nye politifolk i politidistrikta.

Me føreslår òg å styrkja beredskapen gjennom å
bruka opsjonen for å sikra helikopter i heile landet. I dag
har me helikopter på Austlandet, men me manglar den
beredskapen i resten av landet. Difor ønskjer me å gå
inn for at ein skal ha eit helikopter i vest, eit i Trøndelag
og eit i Nord-Noreg, og bruka den opsjonen staten har,
som gjev moglegheit til å sikra at tre nye politihelikopter
kjem på plass.

Me ønskjer òg å styrkja kampen mot ungdoms- og
gjengkriminaliteten og vil øyremerkja 250 mill. kr på
toppen til dette tiltaket. Me vil at det skal vera hurtig-
domstolar ikkje berre nokre plassar. Eg registrerte at
Høgreville ville leggja på litt fleire plassar; Framstegspartiet
legg på heile landet. Me meiner at dei unge i heile landet
treng ein hurtig reaksjon sånn at dei kan gjera opp for
lovbrotet sitt og forhåpentlegvis koma seg ut av den krimi-
nelle løpebanen raskt. Då er me nøydde til å bruka dei
pengane til domstolane for å få hurtigdomstolar i heile
landet.

Til slutt: Nestleiarer i komiteen, Hadia Tajik, sa at
kriminalomsorga har fått for lite merksemd i debattane,
og det er eg einig i. Eg besøkte eit fengsel i går – eg var
berre på besøk og kom heldigvis ut igjen, men det dei til-
sette fortel oss, er ganske skremmande. Dei fortel om ein
krevjande kvardag og veldig stor turnover, det er veldig
mange av kollegaene deira som har slutta. Dei føler på
utryggleik, dei har for lite løn, og dei har for få verktøy til
å gjera jobben sin. Dei får ikkje lov til å bruka blålys når
dei køyrer farlege innsette ut på framstillingar, f.eks., og
så må dei finna parkeringsplass for å parkera. Dei får
ikkje bruka dei same verktøya som andre. Me er nøydde
til å gje eit løft for dei som jobbar i kriminalomsorga.
Framstegspartiet føreslår i det alternative budsjettet sitt
eit ytterlegare løft i forhold til det regjeringa har gjort,
for denne gruppa òg.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [17:51:00]: I kveld av-
gjør vi på Stortinget hvordan arbeidsfolk kommer til å
ha det i 2025. Siv Karin og Anne Lise Korsmo er arbeids-
folk innenfor Forsvaret. Som renholdere på basene våre
bidrar de sammen med soldater, sjåførere, kokker og be-
fal til at landet vårt er trygt, og at Forsvaret fungerer i
praksis. De har akkurat fått tilbake jobbene sine som en
del av Forsvaret. Erna Solberg og høyreregjeringen satte
jobbene til disse damene og kollegaene deres ut på an-
bud. I mai var det derfor veldig gledelig å kunne være en
del av feiringen på Terningmoen leir sammen med den

lokale ledelsen på leiren. Vi feiret med bløtkake at Anne Lise og Siv Karin igjen er en del av det felles laget.

Ledelsen på leiren uttrykte takknemlighet for å få fast ansatte renholdere. Det handler bl.a. om at de på Forsvarets baser ønsker at folk skal ha sikkerhetsklarening. Det er mye lettere for Forsvaret å forholde seg til faste folk hver dag, som de vet hvem er, enn å bruke private bemanningsbyråer med mange vikarer inn og ut, med alt det ekstra byråkratiet det medfører.

Takken Venstre ønsker å gi disse damene, er å sette dem ut på anbud på nytt nå rett over nyttår. Det er altså den mest usosiale, men også utrygge, reverseringen som har vært foreslått på lang tid. «Man føler at man ikke er viktig. Det er alt annet enn motiverende», mener de selv når de hører hva det borgerlige partiet Venstre foreslår.

Det er verdt å minne om hva klokere ledere av landet vårt har fortalt om det å bygge lagfølelse, og at det ikke er noen selvfølge i noe land, ei heller i Norge. Finn Lied, som var direktør ved Forsvarets forskningsinstitutt og var en del av motstandsbevegelsen under krigen, sa: Det er en strid i ethvert samfunn, også det norske, mellom dem som prioriterer fellesskapet, og dem som er mer opptatt av personlig vinning. Det er en kamp, sa Lied, og den kampen ønsker jeg å være med i så lenge jeg puster – det sa han da han var godt over 80 år, nesten 90 år. Det viser at vi har noen viktige verdier å forvalte, og at et sånt samfunn ikke kommer av seg selv.

Til våren – og budsjettåret vi nå vedtar, 2025 – er det 80 år siden. Vi kan være veldig ydmyke og takknemlige overfor den innsatsen mange av disse samfunnsbyggerne la ned. Gjennom sin innsats i motstandsbevegelsen og med alliert hjelp kunne vi få en fredelig samfunnsutvikling her i Norge. Finn Lied og Jens Christian Hauge, som var lederen i Milorg, var de to første styrelederne i Statoil. Mye av tankegangen til disse samfunnsbyggerne er det som har gjort at vi kan vedta et statsbudsjett her i kveld, hvor vi har mulighet til å både styrke våre felles sykehus og holde barnehageprisene lave, samtidig som vi er det første Stortinget som når NATOs 2-prosentmål. Dette har ikke kommet av seg selv, at vi er i den privilegerte situasjonen vi er, som folkevalgte i dag. Vi hviler på skuldrene til noen som har tatt kloke valg før oss.

Det er derfor slik at hvis vi skal forsterke den norske samfunnsmodellen og sørge for at vi har en samfunnsutvikling der vi faktisk er et lag, må vi minne oss selv på at også de som er renholdere, er en viktig del av dette laget, og de må virkelig kjenne på det sammen med oss. Derfor er vi veldig glad for at disse damene har fått jobbene sine tilbake, og det skal vi sørge for at de har så lenge vi har makt i denne salen.

Statsråd Terje Aasland [17:55:47]: Regjeringen har lagt fram et budsjett som gir trygghet for folk, trygghet

for landet, og som utvikler hele landet. På energifeltet er det egentlig ganske gode indikatorer på hvordan det står til med utviklingen i landet, for vi ser veldig klart at etterspørselsveksten og antallet søknader om tilknytning til nett er større enn noen gang tidligere. Det er et sterkt uttrykk for at det er mange som vil investere og faktisk investerer i landet. Derfor er jeg særlig glad for det statsbudsjettet vi har, som også underbygger betydningen av energi. Energi er forutsetningen for alt, også i budsjettssammenheng, og ikke minst for samfunnsutviklingen. Norge er Europas viktigste energileverandør. Det er viktig for folk, arbeidsplasser, industri og velferd ikke bare i Norge, men også i Europa.

Petroleumsvirksomheten har også den siden ved seg at den gir fantastiske inntekter for Norge. Statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten ble anslått til 680 mrd. kr i 2024, og for 2025 anslås netto kontantstrøm til staten til om lag 643 mrd. kr. Disse inntektene går inn i Statens pensjonsfond utland og er forventet å gi om lag 20 mrd. kr i økt handlingsrom i budsjettene i årene framover. Det er på ingen måte en selvfølge. Det er politikk.

Investeringer i petroleumsvirksomheten blir anslått til 253 mrd. kr i 2025. Det inkluderer både nye feltutbygginger og investeringer på felt i drift. Mange pågående utbyggingsprosjekter pluss nye investeringer bidrar også til god kapasitetsutnyttelse i leverandørindustrien. Dette bidrar til høy sysselsetting og trygghet for arbeid. Det er heller ingen selvfølge. Det er politikk.

Oljen og gassen vi produserer på norsk sokkel, utgjør om lag 2 500 TWh og er med på å underbygge energisikkerheten i Europa og aktiviteten i Europa. Det skal vi være stolt av, for det betyr at vi også kan opprettholde høy aktivitet i Norge.

Vi overtok i regjering i en tid da strømprisene gikk i taket. Det var så å si fullt i strømmettet, og det var full stans i kraftutbyggingen i Norge. Det var arven etter åtte år med Høyre i regjering. Vi kom rett inn i en strømpriskrise. Det første vi gjorde, var å reagere og få på plass en ordning som gjorde at vi dempet konsekvensene av høye strømpriser for folk. I 2022, 2023 og 2024 har priskorleksjonen spart det norske folk for om lag 46 mrd. kr. Nå forlenger vi denne ordningen, som er med på å trygge folks økonomi, ut hele 2025. I 2025 anslås kostnaden til 4,8 mrd. kr. Det er 5 mrd. kr mindre enn det som antatt blir priskorleksjonen for strøm i 2024. Det betyr at strømprisene går ned. Det er jeg glad for, for det betyr at folk får bedre råd.

Regjeringen er også opptatt av å få på plass mer kraft og mer nett. Derfor har vi i denne stortingsperioden gjennomført en historisk styrking av energimyndighetene. Dette inkluderer økte ressurser til konsesjonsbehandling og digitalisering, samtidig som vi nå gjennom-

fører mer effektive konsesjonsprosesser og utnytter strømmettet bedre – alt, i sum, for å øke aktiviteten i Norge.

Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen har også sørget for kraftig satsing på energieffektivisering. Vi har lagt fram en handlingsplan for energieffektivisering, og vi er godt i gang med å følge opp denne. For neste år setter vi av 1,1 mrd. kr til energieffektivisering. I denne regjeringsperioden er det satt av og brukt mer enn 4 mrd. kr til energieffektivisering og solenergi i boliger og yrkesbygg gjennom Enova og Husbanken. Beløpet er nesten dobbelt så mye som i de siste fire årene til Høyre-regjeringen.

Vi trenger mer kraft, og regjeringen har en pragmatisk tilnærming til det. Havvind vil spille en vesentlig rolle. I budsjettet for 2025, etter at vi er godt i gang med det første prosjektområdet i Sørlege Nordsjø, har vi klargjort for å lyse ut et nytt område – Utsira Nord. Vi har i budsjettet lagt en betalingsramme på 35 mrd. kr.

Norge er en energinasjon, og vi er rike på naturressurser. Det er avgjørende at vi fortsetter å forvalte ressursene våre til det beste for Norge, for fellesskap og for velferd. Derfor har vi lagt fram et budsjett som gir trygghet for folk, trygghet for landet og utvikler hele Norge videre. Det er heller ingen selvfølge. Det er politikk.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [18:00:53]: Det blir replikkordskifte.

Bård Ludvig Thorheim (H) [18:01:05]: Det er et dystert sikkerhetspolitisk bilde i Europa. På forsvarsfeltet er det bred enighet i denne salen om å møte det med et styrket forsvar og beredskap, men hva med energiområdet? Da jeg tidligere i år viste til økte trusler mot kraftsystemets infrastruktur og viste til at Sverige har møtt det med økt reparasjonsberedskap og beredskapspersonell i tilfelle av sabotasje, var det tydelig at slike tiltak ikke var initiert på norsk side fra Støre-regjeringens side. Energiministeren svarte meg tidligere i år at det ikke er innført nye tiltak i lys av Ukraina-krigen og den situasjonen som følger med det, utover å oppfordre til økt årvåkenhet.

Når nå både nettselskaper og kraftbransjen selv sier at beredskapen ikke er god nok, og at det trengs tiltak, mener energiministeren fremdeles at økt årvåkenhet er tilstrekkelig?

Statsråd Terje Aasland [18:02:07]: Det er gjort betydelige endringer i å følge opp den utfordrende situasjonen vi er i, med fokus på økt beredskap. For det første er det et mye sterkere samarbeid mellom sikkerhetsmyndighetene og de ulike selskapene. Både Statnett og NVE

er godt involvert i sikkerhetstjenestenes informasjon og opplysninger og forbereder seg med tanke på det. Det er feil å si at en bare har økt årvåkenhet som utgangspunkt for det.

For olje- og gasssektorens del er det et forsterket samarbeid. Både Equinor og Gassco har blitt underlagt sikkerhetsloven, slik at en kan dele vesentlig informasjon nettopp for å kunne ivareta sikkerheten bedre i en veldig krevende situasjon. Det er trygt å gå på jobb på norsk sokkel, det er god oppfølging av sikkerhetstiltak, det er økt oppmerksomhet om og flere tiltak på cyberområdet. En jobber godt og kontinuerlig med sikkerhet også innenfor strømforsyningen og det elektriske systemet.

Bård Ludvig Thorheim (H) [18:03:15]: Dette er åpenbart ikke en riktig redegjørelse. Det var kraftsystemet jeg spurte om. Det var statsråden selv som snakket om økt årvåkenhet, og at han ikke kunne vise til konkrete tiltak. NVE viser til at dette dessverre har blitt forsømt. På tirsdag denne uken viste de, under en konferanse, at det var betydelige avvik i reparasjonsberedskapen for nett og kraft. De nevnte tre områder:

- For det første er det ikke rask og sikker tilgang til reservemateriell.
- For det andre er det ikke oversikt over om reserve-materiellet er i god nok stand.
- For det tredje er det ikke skaffet tilgang på nok folk og kompetanse i tilfelle av sabotasje.

Er statsråden klar over dette, og hva gjør han for å motvirke denne situasjonen?

Statsråd Terje Aasland [18:04:15]: Det er en god sikkerhetssituasjon når det gjelder den norske strømforsyningen og aktiviteten på norsk sokkel, og når det gjelder oppfølgingen av installasjonene og infrastrukturen knyttet til norsk sokkel. Energiselskapene både på land og ute på havet, i olje- og gassindustrien, jobber kontinuerlig med å følge opp sikkerhetsbildet. Det kan være enkelte forhold knyttet til materiell som verken har vært eller er tilgjengelig for selskapene, men det er helt opplagt at det er iverksatt både bedre kommunikasjonslinjer og deling av materiell og utstyr, slik at en er klar over hvor utstyret eventuelt er tilgjengelig. Jeg mener det er en veldig god sikkerhetssituasjon, men en jobber kontinuerlig med dette, ut fra det som er situasjonen, og det som er sikkerhetsbildet til enhver tid.

Bård Ludvig Thorheim (H) [18:05:15]: Det virker som om statsråden ikke var klar over disse forholdene som er blitt avdekket av den underliggende etaten NVE, som statsråden har et konstitusjonelt ansvar for. Dette er ganske graverende ting, og det betyr at dersom det utføres sabotasje – vi vet at det allerede har vært forsøk på sabotasje mot norske kraftanlegg – har man ikke

en god reparasjonsberedskap, materiell og personell. Dette har Sverige økt sin beredskap på det siste året. Jeg utfordret statsråden tidligere i år på hva vi gjør på norsk side: Følger vi dette godt nok opp? Jeg vet at utenriksministeren er i NATO og snakker om hybride trusler og hvilken stor trussel det utgjør både i Norge og i andre europeiske land akkurat nå.

Jeg vil gjerne ha et svar på hva statsråden har tenkt å gjøre med dette.

Statsråd Terje Aasland [18:06:11]: For det første er det NVE som er beredskapsansvarlig når det gjelder kraftforsyningen. Det er de som har hovedansvaret for at beredskapen i den norske kraftforsyningen følges opp i ulike situasjoner. Så er jeg er ansvarlig for NVE, ja, men det er ingen tvil om at en har økt oppmerksomhet, flere tiltak, bedre kommunikasjon, bedre forberedelser og nærere kontakt mellom de ulike enhetene og sikkerhetsmyndighetene i den situasjonen vi lever i, både når det gjelder strømforsyningen på land, og når det gjelder det som foregår ute på havet, på olje- og gassinstallasjonene våre og den infrastrukturen som er der.

Alf Erik Bergstøl Andersen (FrP) [18:07:05]: Tall som Fremskrittspartiet fikk fra finansministeren, viser at statens inntekter fra kraftbransjen i fjor var rekordhøye. Hele 91,7 mrd. kr kom inn i statskassen via skatter, avgifter og utbytte, mens kun 24 mrd. kr ble betalt tilbake i form av støtteordninger. Det betyr at mer enn 67 mrd. kr var overskudd som staten satt igjen med. Prisene er fremdeles høye, og på tirsdag ettermiddag gjorde strømprisene et hopp i min prissone – NO2 – fra 90 øre til 238 øre, og ble liggende på 2 kr utover kvelden. Likevel finner regjeringen det riktig å svekke strømsøtteordningen og heve innslagspunktet.

Kan statsråden forklare hvorfor regjeringen mener det er riktig å gi mindre tilbake til husholdningene, samtidig som staten tjener mer enn noensinne på kraften?

Statsråd Terje Aasland [18:08:03]: Det er slik at staten alltid har tjent på kraften. Nå har vi grunnrenteskatt på vannkraftsystemene og vindkraftsystemene våre, og det er en fantastisk fin ordning, for det betyr at når noen får anledning – helt eksklusivt – til å utnytte naturressursene, skape store verdier, så tilfaller det også fellesskapet verdier som gjør at vi kan bygge velferd og trygghet rundt dette. Det er en historie som har vart i mange tiår bakover, og som har vært med på å bygge velferden vår på en god måte.

Når det gjelder strømsøtteordningen vår, er det en veldig god ordning og en treffsikker ordning. Vi har gjort flere endringer i den så lenge vi har hatt den, men vi har hatt den kun i tre år og betalt over 40 mrd. kr tilbake igjen til husholdningene. For inneværende år har vi i

statsbudsjettet redusert forventningene med tanke på hva som skal betales tilbake, men det handler om at prisene nå går ned. Prisene har blitt lavere år for år med regjeringens energipolitikk.

Alf Erik Bergstøl Andersen (FrP) [18:09:06]: Ja, regjeringen fulgte faktisk så nøye med i starten på strømpriskrisen at de ikke engang rakk å komme med tiltak som en strømsøtteordning før etter en liten stund. Strømsøtten blir igjen svekket, som jeg nevnte i forrige spørsmål.

Så kom regjeringen fram til at løsningen for lavere priser var mer kraft, mer nett og mer energieffektivisering. Vi ser lite til mer kraft, mer nett og mer energieffektivisering, og strømprisene er fortsatt skyhøye på tredje året. Det vi derimot har hørt om i det siste, er aktørers ønske om å fornye og muligens utøke kraftkabler til Danmark. Betyr dette at regjeringen har gått tilbake til det å følge nøye med som den foretrukne løsningen på strømpriskrisen og dyrtiden som folk flest opplever? Og mener statsråden det er riktig at Statnett prioriterer å jobbe videre med kabler til Danmark framfor å sette fokus på utbygging i Norge?

Statsråd Terje Aasland [18:10:05]: Gjennomsnittsprisen i sørlige Norge har så langt i år vært 50 øre per kilowatttime. Etter det jeg kan huske, er det vel omtrent der fastprisforslaget til Fremskrittspartiet har ligget. Men uten å gjøre den typen tiltak, har vi altså håndtert situasjonen slik at prisen i snitt for sørlige Norge har vært på 50 øre så langt i år. Vårt mål er helt klart og tydelig: Vi skal ha prisene ytterligere ned.

Når det gjelder spørsmålet om Skagerrak 1- og Skagerak 2-kabelen og fornyelsen av denne, så har ikke jeg noen konsesjonssøknad på mitt bord. Jeg kan egentlig ikke kommentere noe som ikke har kommet på mitt bord – og kanskje ikke med en gang det kommer, heller – for jeg vil ikke bli inhabil i denne saken, men jeg kan forsikre representanten om at vi ikke vil gi konsesjon til kabler som ikke gagnar det norske folk.

Lars Haltbrekken (SV) [18:11:17]: Det er vel på tide å gratulere både statsråden, Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV med en god budsjettavtale og ikke minst det historiske gjennomslaget for å stanse den planlagte tildelingen av tillatelser til utvinning av havbunnsmineraler neste år. Men det er ikke det jeg skal spørre om, for der er jo vedtaket som kommer til å bli gjort i kveld, klinkende klart.

Det jeg skal etterlyse, er noe av det som statsråden også var inne på i sitt innlegg, nemlig behovet for mer fornybar kraft. Der fikk jo SV, sammen med regjeringspartiene, i forbindelse med revidert budsjett våren 2023, på plass en rekke vedtak som skal sikre økt utbygging av

solenergi. Det skal bli fritak fra konsesjonsplikten for solenergi på grått areal. Vi skal få deling mellom næringsbygg på overskuddsstrøm fra sol, og det skal komme krav om (presidenten klubber) solceller på bygg over 500 m².

Presidenten [18:12:24]: Taletiden er ute.

Statsråd Terje Aasland [18:12:28]: Også jeg er veldig glad for budsjettenigheten med SV. Jeg synes den styrker budsjettet på veldig mange fine og viktige områder for folk, og det er jeg veldig glad for.

Når det gjelder havbunnsmineraler, endrer ikke budsjettenigheten med SV regjeringens politikk på det området. Vi skal gjennomføre, ut ifra det som også er i budsjettet, både ressurskartlegging og miljøkartlegging i 2025, og vi skal ferdigstille forskriftsarbeidet med sikte på utlysning i 2026. Vi følger opp det som vi er enige med SV om, på en god måte.

Når det gjelder delingsordningen for solenergi, har jeg svart representanten om den. Der er forskriftene på vei, sånn at det skal bli en ordning, og det tror jeg blir en veldig fin ordning.

Jeg gleder meg også til å komme tilbake til de andre forslagene, som handler om mer fornybar energi og det å bruke grå arealer og motivere for større investeringer i solkraft og lokal energiproduksjon uten konflikt. Det er kjempeviktig, og der er vi enige med SV. Det er jeg veldig glad for.

Lars Haltbrekken (SV) [18:13:34]: Da skal jeg få slutført mitt spørsmål, selv om jeg jo oppfatter at statsråden faktisk skjønte hva spørsmålet dreide seg om. Han har nå svart på det med deling av solstrøm, og det takker jeg for.

Kan statsråden si noe om når vi vil få endret regelverket, sånn at kommunene selv kan vedta solkraftutbygginger på grå arealer opp til en viss størrelse, og når reglene for krav til solceller på bygg med tak på mer enn 500 m² trer i kraft?

Statsråd Terje Aasland [18:14:16]: Siden vi ikke er helt ferdige, skal jeg være forsiktig med å anslå akkurat når virkningen kan komme. Men vi jobber nå med slutfasen av det med at kommunene får et større ansvar for å kunne si ja til solkraft, noe jeg mener er veldig viktig, og jeg kommer raskt tilbake til det.

Jeg håper at vi kan ha en ordning som i løpet av 2025 legger til rette for at kommunene kan vedta solkraft opp til en viss størrelse. Vi har hatt det på høring og er klare til å gjennomføre den ordningen. Jeg mener det er veldig viktig. Det er kommunene som etter min mening er de beste arealforvalterne i landet, samtidig som vi da også avlaster NVE med viktig saksbehandlingsskapasitet i for-

hold til å kunne ta saker det er mer konflikt rundt enn bygging av solkraft.

Ola Elvestuen (V) [18:15:31]: Jeg vil tilbake til at Norge nå er det første landet i verden som åpner for utvinning av havbunnsmineraler, til tross for sterke innvendinger fra fagmyndigheter som Miljødirektoratet og Havforskningsinstituttet og motstand også fra EU-parlamentet og andre.

Samtidig med det som skjer i Norge, pågår det en prosess med åpning, eller diskusjon om åpning, av utvinning av havbunnsmineraler i internasjonalt farvann under havbunnsmyndigheten ISA. Også internasjonalt framstår Norge som en pådriver i dette, og vi risikerer at vi også blir en døråpner for land som Kina. Washington Post mener at landet er i en posisjon som vil dominere også dette feltet internasjonalt, så det er ikke noe bare jeg sier, og denne uken fikk vi en analyse fra Kina hvor de beskriver hva de kan lære av Norge.

Mitt spørsmål er: Bekymrer det statsråden? Har han i det hele tatt vurdert hvordan det vi gjør, er med på å åpne døren for kinesisk dominans i utvinning av havbunnsmineraler i internasjonalt farvann?

Statsråd Terje Aasland [18:16:40]: Norge er ingen pådriver for å utvinne havbunnsmineraler i internasjonalt farvann. Vi er opptatt av å kunne forvalte norsk kontinentalsokkel ut fra det vi mener er riktig, og der mener vi det er riktig nå å starte en prosess hvor man får mer kunnskap om både ressurser og forhold knyttet til om en kan utvinne disse ressursene innenfor det som er miljøforsvarlige standarder. Det er det som har vært utgangspunktet, og det er det som er inngangen til det.

At Kina følger med på ulike lands teknologier og følger med på hva andre land gjør, er vel ikke et ukjent fenomen. Det gjelder sikkert havbunnsmineraler, slik det også gjelder olje og gass, energiformål, bilindustrien osv., hvor de helt sikkert har veldig mye kunnskap gjennom sin etterretning og sin oppmerksomhet på hva andre land driver med. Det er ikke bare i Norge; det er et globalt fenomen.

Ola Elvestuen (V) [18:17:41]: Ja, men det er ingen tvil om at Norge er det landet som går lengst. Vi er de eneste som har åpnet for utvinning av havbunnsmineraler, sånn det er i dag. Det er klart at det vi gjør i Norge, er med på å påvirke diskusjonen internasjonalt. Det viser den sterke motstanden og den sterke reaksjonen som er, og det internasjonale ønsket om å ha et moratorium mot utvinning av havbunnsmineraler. Det er vel rundt 38 land som går inn for det. Nå har det også vært en uttalelse i Nordisk råd om at vi må ha et moratorium i internasjonalt farvann.

Mitt spørsmål er igjen: Blir det ikke en selvpålagt naivitet fra statsrådets og regjeringens side hvis man ikke vurderer hvordan dette påvirker og er med på å åpne for havbunnsmineraler i internasjonalt farvann – også med tanke på den internasjonale situasjonen vi er i, hvor Kina står klar til å dominere også den virksomheten?

Statsråd Terje Aasland [18:18:40]: Norge er ingen pådriver for havbunnsmineraler og utvinning av dette i internasjonalt farvann. Vi er opptatt av å kunne forvalte vår egen kontinentalsokkel på en god måte og se om det er muligheter for nye og viktige næringer i det grønne skiftet. Åpningsvedtaket er fattet i Stortinget for en god stund siden, med bred tilslutning til åpningsprosessen og åpningsvedtaket. Det er gjeldende. Og som jeg redegjorde for, jobber vi nå med både ressurskartlegging og miljøkartlegging gjennom 2025. Det er satt av 150 mill. kr til det i statsbudsjettet, og vi forbereder, gjennomfører og ferdigstiller nå forskriftsarbeidet som gjenstår i tilknytning til det.

Jeg mener det er i vår egen interesse å ha større kontroll over ressurser vi trenger, både i forbindelse med det grønne skiftet, men også for å videreutvikle både industri og arbeidsplasser.

Presidenten [18:19:40]: Replikordskiftet er omme.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [18:20:01]: Det er veldig store utfordringer i helsetjenesten, og det har ikke manglet på utredninger under Støre-regjeringen som understreker dette. Perspektivmeldingen forteller oss at vi kan trenge opp mot 180 000 flere helsepersonell frem mot 2060, og helsepersonellkommisjonen sier at det må bli færre ansatte per pasient – så flere vil trenge hjelp enn vi har hender til å hjelpe. Samtidig skal vi behandle og lindre stadig mer kompliserte sykdomsutfordringer hos folk, noe som gir et større behov for kompetanse, og som gjør at dyktige fagfolk bare blir viktigere og viktigere.

Den viktigste oppgaven vi har på vår vakt, er å overlate samfunnet i bedre stand enn da vakten vår startet. Dessverre ser vi at pasientens helsetjeneste er i dårligere stand etter tre år med Støre-regjeringen. Konsekvensen av regjeringens politikk er økte ventetider og lange helsekøer. Fremtidens helsetjeneste bestemmes av dagens politikere, men samtidig som utfordringene i Helse-Norge har vokst seg stadig større, kan ikke Støre-regjeringens styring av sykehusene oppsummeres som noe annet enn manglende. Fremfor å bruke regjeringensperiode til å investere for fremtiden, styres helsetjenesten av en skippertakspolitikk, der helsepersonellet stiller til dugnad for å drive brannslukking av Støre-regjeringens feilslåtte politikk. Støre-regjeringens årlige budsjetter

har bommet grovt, og sykehusene har styrt mot under-skudd. Lederne av sykehusene blir satt i en helt umulig situasjon, for når eieren av landets sykehus sier til pressen at budsjettet er historisk godt, mangler sykehuslederne legitimitet som ledere når realiteten faktisk er at de må fortelle sine ansatte at de må kutte. Konsekvensen av dårlig styring er at vi ikke løser de store utfordringene. Jojo-styringen fører til at sykehusene gjerne bruker et halvt år på enorme kutt, som de noen måneder senere – i revidert nasjonalbudsjett – får beskjed om at de ikke trenger å gjøre likevel.

Konsekvensene er det pasientene som merker. Ventetidene har eksplodert under Støre-regjeringen og har økt med to uker på tre år. 260 000 mennesker står i helsekø, og dobbelt så mange pasienter opplever at de ikke får den helsehjelpen de har rett på, i tide. I ventetid ligger tapte muligheter, det ligger usikkerhet, og mange opplever at de må sette livet på vent.

Høyre vil gjøre den offentlige helsetjenesten bedre, samtidig som vi tar i bruk ledig kapasitet som finnes hos private, for å redusere ventetidene. For det viktigste for dem som trenger behandling, er ikke om de får det på et offentlig, et privat eller et ideelt drevet sykehus. Det viktige er at kvaliteten er god, at ventetiden er kort, og at det offentlige betaler. Høyre vil styrke sykehusøkonomien med 1,2 mrd. kr, og av disse øremerker vi 500 mill. kr til å kjøpe ledig kapasitet hos private. Vi øker den innsatsstyrte andelen av finansieringen i sykehusene til 50 pst., noe som gjør at sykehus får mer betalt for å behandle flere pasienter. Det er smart i en tid hvor så mange pasienter venter på helt nødvendig helsehjelp. Styrkingen av sykehusøkonomien vil gi en aktivitetsvekst i pasientbehandling på 2,3 pst.

Høyre vil skape pasientens helsetjeneste, hvor ingen beslutninger om deg skal tas uten deg. Alle skal ha lik tilgang til helsetjenester av god kvalitet, og ventetidene skal ned. Høyre har fått ned ventetidene før, og vi skal klare det igjen. Store utfordringer kan løses, men det krever tydelig styring, en styrket og forutsigbar sykehusøkonomi, øremerket kjøp av ledig kapasitet og at sykehusene får bedre betalt for å behandle flere pasienter.

Bjørnar Skjæran (A) [18:24:55]: Det viktigste i hverdagen til folk må være det viktigste i statsbudsjettet. I den dyrtiden vi lever i, er det helt avgjørende at prisveksten fortsetter å gå ned. Fra toppen på 7,5 pst. er den nå nede på 2,6 pst. Lønningene øker mer enn prisene. Det betyr at folk får bedre råd når rentenedgangen kommer.

Enda viktigere er det at vi fører en politikk som holder folk i arbeid, både fordi vi må skape mer for å ha nok å dele, og fordi det å miste jobben og bli gående arbeidsledig er ødeleggende for økonomien i de fleste familier.

Ledigheten i Norge er langt lavere enn i andre land. Trygg styring virker.

Arbeid til alle er alltid jobb nummer én for Arbeiderpartiet. Hele folket i arbeid er grunnlaget for både velferd og velstand, og den norske velferdsstaten hviler på nettopp det, at hele folket er i arbeid. Arbeid gir arbeidsfolk trygghet for en inntekt å leve av, muligheten til å kjøpe seg en bolig og til å forsørge dem man er aller mest glad i. Derfor styrker vi innsatsen, sånn at flere kan, vil og får muligheten til å arbeide. For i det sosialdemokratiske Norge stiller vi både krav til hverandre og opp for hverandre.

Sosialdemokratisk politikk virker, og det går godt i norsk næringsliv. All statistikk viser at det også skapes flere arbeidsplasser når Arbeiderpartiet styrer. Gjennom åtte år med Jens Stoltenberg ble det skapt 350 000 jobber, og 72 pst. var i privat sektor. Erna Solbergs resultat på like mange år var omtrent halvparten så mange nye jobber, 173 000, og bare 57 pst. var i privat sektor. Med Arbeiderpartiet tilbake i regjering er det nå skapt nesten like mange nye jobber på tre år som det Høyre og Fremskrittspartiet klarte på åtte, og 84 pst. av dem er i privat sektor. Sånn jeg lærte å regne allerede på barne-skolen, er 84 pst. betydelig mer enn 57 pst. Statistisk sentralbyrå lager ikke misvisende statistikk. Det er det dessverre andre som holder på med.

Det går godt i norsk næringsliv, av flere grunner. Vi har massevis av dyktige gründere med pågangsmot og skaperkraft i hele landet, vi har verdens beste fagarbeidere, og Norge er et godt land å drive næringsvirksomhet i. Det er sånn vi har skapt Norge.

Trygge arbeidsfolk er også bedre arbeidskraft enn løsarbeidere. Innstrammingene på innleie og konkrete tiltak mot sosial dumping gir resultater, og det er bra for de seriøse bedriftene. Flere har fått faste, hele stillinger, og sånn bygger vi både gode bedrifter og livskraftige lokalsamfunn. Sånn skaper vi enda mer og kan bygge ut velferden, selv i en tid der det må styres stramt.

Arbeiderpartiet har en plan. Budsjettet vårt vil få flere i arbeid, fordi vi stiller krav og stiller opp. Høyresidens løsning er stort sett usosiale kutt. Venstre vil kutte i sykelønner, fjerne AFP, avvikle feriepengene på dagpenger og gjeninnføre karensåret. I de åtte årene med borgerlig styre så vi en lang rekke usosiale kutt, som var sagt å skulle få flere ut i arbeid. Det fungerte ikke da, og det vil ikke fungere nå heller.

I Norge har vi hatt rett til full lønn under sykdom i snart 50 år. Kutt er uaktuelt for Arbeiderpartiet. Full lønn under sykdom er en av grunnpillarene i den norske velferdsmodellen. Kutt i sykelønner vil skape et klassesdelt samfunn – mellom dem som har avtale om det i en tariffavtale, og dem som ikke har det; mellom dem som kan ta hjemmekontor om de er litt pjuskete, og dem

som ikke kan det; mellom dem som dusjer før de går på jobb, og dem som går i dusjen etter arbeid. Hvis høyresiden – med Venstre i spissen – får bestemme, tror jeg vi alle skjønner at det blir kutt i sykelønner. Det vil ta oss tilbake til et samfunn med større forskjeller.

Et godt budsjett er blitt – om mulig – enda bedre gjennom forhandlingene mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV her i Stortinget. Istedenfor å kutte milliarder i skatten til dem som har mest fra før, sikrer vi at folk får bedre råd, at vi får flere i arbeid og skaper mer, at vi styrker politi og forsvar, og at vi bygger ut velferden videre.

Ine Eriksen Søreide (H) [18:30:13]: I dag mellom kl. 17 og 18 – som de har gjort hver eneste dag i de over tusen dagene siden Russland invaderte Ukraina – står ukrainere i Norge på Eidsvolls plass og demonstrerer mot regimet. De synger nasjonalsangen, og de kjemper sin kamp for sitt land. I dag er situasjonen i Ukraina mer brutal og mer alvorlig enn på veldig lang tid. Russland bomber, og de bruker nå også interkontinentale ballistiske missiler fra Russland inn mot Ukraina. Brutaliteten øker, særlig energiinfrastrukturen og boliger bombes i stykker, og det gjøres jo for å bryte ned både kampviljen og motstandskraften til de tapre ukrainerne.

I dag er konflikten mer internasjonal og global enn den noensinne har vært. Både Iran, Nord-Korea og Kina er involvert på ulike måter. Nord-Korea tilbyr både soldater og artillerigranater, Iran tilbyr droner og våpen, og Kina tilbyr reservedeler til våpenproduksjon, og de kjøper den sanksjonerte oljen som Russland ikke får solgt andre steder. Det holder krigsøkonomien i gang.

Det å øke støtten til Ukraina betydelig, er det viktigste vår generasjon kan gjøre. Det sender et tydelig signal om at vi står ved ukrainerne i den krigen som utkjemper nå, og som vinnes eller tapes nå, men det sender også et tydelig signal til Putin om at vi nettopp står sammen og står sammen med ukrainerne.

I finansinnstillingen som behandles i dag, har Høyre et forslag om å øke støtten til Ukraina med 45 mrd. kr i 2025, dvs. en tredobling av det som lå inne i regjeringas forslag, på 15 mrd. kr. Og det igjen var, som flere har vært inne på i debatten, en nær halvering av støttenivået fra i år. Da vi foreslo det, var det bygd på en grundig analyse av både hva ukrainerne trenger, og hva de kan omsette. Vi har vært i dialog med både ukrainske myndigheter, våre nordiske naboer og allierte og andre for å få et best mulig bilde av hva som er mulig å få til. Ukraina har en stor våpen- og forsvarsindustri, de har stor kapasitet og kan skalere den opp på kort tid, men de mangler finansiering og penger. Vårt forslag, som lå godt innenfor handlingsregelen, var ment til ukrainsk våpenpro-

duksjon, men også til å sørge for å sikre og forbedre energisektoren. Den er viktig, ikke bare for å holde ukrainerne varme i en kald vinter, den er også avgjørende for å kunne produsere våpen og ammunisjon.

Jeg er veldig glad for at Stortinget samlet seg om å øke støtten til Ukraina til minst 35 mrd. kr neste år. For Høyre var det viktig å få fram behovet og få økt støtten betydelig, men også at det nå er en fordeling der to tredjedeler går til forsvarsindustrien, ikke femti-femti, som det har vært til nå. Det har også vært viktig at regjeringa har forpliktet seg til å komme tilbake til Stortinget under arbeidet med revidert nasjonalbudsjett for å diskutere en ytterligere opptrapping og økning. Jeg vil gi regjeringa ros for å komme Høyre og andre opposisjonspartier i møte, og jeg tror det er et viktig signal vi nå sender, ikke bare at vi øker støtten betydelig, men at vi står sammen om det her i Stortinget. Som sagt: Dette er det viktigste vår generasjon kan gjøre.

Et annet område som det ble enighet om her i Stortinget tidligere i år, er langtidsplanen for forsvarssektoren. Etter at Stortinget hadde behandlet langtidsplanen, og også lagt på både én ekstra ubåt og ett ekstra langt-rekkende luftvern batteri, er det en enighet som forplikter alle partiene på Stortinget, fordi alle er med, men det er også en forpliktelse vi ikke på noen måte har mulighet til å gå bort fra. Det er nå mye av den vanskelige jobben begynner. Når vi skriver 1. januar 2025, skal langtidsplanen gjennomføres. Det er et langt løp, men det er et løp som krever en tydelig forpliktelse fra Stortinget, fra regjeringa, fra Forsvaret og fra alle som skal bidra til å gjennomføre en nødvendig videre styrking av forsvaret vårt, etter at vi fra 2013 har hatt en betydelig oppgang i både bevilgninger og anskaffelser.

Presidenten [18:35:14]: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Tellef Inge Mørland (A) [18:35:30]: I går skjedde det igjen. Oslo Børs gikk «all time high», 1 472,9 poeng. Aldri har børsen vært høyere. En oppgang på over 25 pst. siden stortingsvalget i 2021. Det er en god indikator på at det går godt i norsk næringsliv under denne regjeringen, og det er verdt å feire, for hele forutsetningen for at vi skal ha noe å dele, er at verdier skapes først.

Det forslaget til statsbudsjett vi i dag skal vedta, rommer store og små tiltak på til sammen over 2 000 mrd. kr. Det sikrer oss sykelønn på 100 pst. fra dag én om vi ikke er i stand til å jobbe. De pengene gir oss et helsevesen som ikke spør om helseforsikring dersom en skulle være så uheldig å få en kreftdiagnose. Det statsbudsjettet rommer en storstilt satsing på Forsvaret, for vår felles trygghet i en utrygg verden, der vi nå med god margin passerer 2-prosentmålet som NATO-landene har satt.

I tillegg gir statsbudsjettet rom for nye satsinger, en videre utbygging av vår felles velferd. Maksprisen på barnehager er halvert i den kommunen jeg vokste opp i. 1. til 3. klasse får 12 timer gratis SFO, og nå styrkes også bemanningen. Samtidig fortsetter barnetrygden å øke til neste år. Det gjør også frikortgrensen, slik at flere av dem som bare tjener litt, slipper å betale skatt. Over en halv million unge voksne har nå fått redusert tannlegetregningen sin med 75 pst. Igjen øker vi studiestøtten med 10 pst. Alt dette bidrar til en god start for lommeboken i voksenlivet.

Vi kunne valgt å kutte skatten til dem som har mest fra før. Isteden velger regjeringen og SV å styrke det sikkerhetsnettet fellesskapet vårt utgjør. Det viser milliardpåplussingene til både kommunesektoren og sykehusene våre. Men særlig glad er jeg for at vi i forliket til statsbudsjett rekker ut en hånd til noen av dem som sliter tyngst i samfunnet vårt, når vi legger 200 mill. kr ekstra på bordet for å styrke den tverrfaglige, spesialiserte rusbehandlingen, noe som innebærer et tilleggskjøp av behandlingsplasser, der man samtidig bedrer mulighetene for lengre behandlingsopphold. Med 388 overdose-dødsfall i fjor er det utvilsomt at behovet er der.

Erna Solberg skrev «Mennesker, ikke milliarder» i 2011. I dette budsjettet bruker vi milliardene på menneskene i fellesskapet vårt, ikke nye milliarder i skatte-kutt til de menneskene som allerede har milliarder. Det tenker jeg er en helt riktig prioritering i den tiden vi står i.

Anne Kristine Linnestad (H) [18:38:37]: Kommunenes økonomi er utfordrende, og dette året må føles som en uforutsigbar berg-og-dal-bane for dem. Først fikk de et nytt inntektssystem tredd nedover hodet, som de ikke så alle konsekvensene av. Så legger Støre-regjeringen fram et forslag til statsbudsjett for 2025, som de bare én uke etter måtte ha krisemøte med KS om, for å bevilge 5 mrd. kr for å dekke merforbruket eller underskuddet i kommunene for 2024. Uken deretter kom det beskjed om at Støre-regjeringen også øker bevilgningene i statsbudsjettet for 2025.

Og jammen: I budsjettforliket med SV øker regjeringspartiene kommunenes budsjetter med 1,1 mrd. kr, som representanten Grete Wold fra SV sier til Utdanningsnytt skal gå til å styrke bemanningen i barnehager og SFO. Hun sier videre:

«Det ligger ingen krav om fagbrev eller type utdanning. Her må de folkevalgte og fagfolk i kommunene bestemme hva som er viktigst for dem.»

Både SV og Støre-regjeringen har gjentatte ganger sagt at det er hele faste stillinger som skal gjelde. Gjelder ikke dette for ansatte i barnehager og SFO? Disse 1,1 mrd. kr er et engangstilskudd for 2025, som for min

egen kommune ville bety 12,6 mill. kr i økte lønnsutgifter, og som de ikke vil få dekket i 2026.

Det skuffer meg at Arbeiderpartiet blir med på å detaljstyre kommunene på denne måten og samtidig ser bort fra eget mantra om hele, faste stillinger med kvalifiserte ansatte, også i barnehagene. For Høyre er det fremdeles et mantra å jobbe for kvalifiserte, engasjerte ansatte i barnehage og SFO som gjelder. Min oppfordring til kommunene er å benytte denne bevilgningen til å styrke vikarbudsjettenes for 2025, i både SFO og kommunale og private barnehager, og ikke pådra seg faste, økte lønnskostnader basert på en engangsbevilgning for 2025.

Sivert Bjørnstad (FrP) [18:41:07]: Dette er det siste budsjettet i perioden, og det er en god anledning til å gjøre en liten oppsummering. På tross av hva man hører her i dag, er det selvfølgelig ikke sånn at alt er bekymrkt i Norge, men det er heller ikke gull alt som glimrer. Vi har noen tegn som ikke er helt bra, i vår økonomi og i vår debatt.

Her i Stortinget er vi mer opptatt av budsjettene enn av regnskapene. Kanskje er det naturlig. Kanskje er det fint at mennesket er sånn at man heller ser framover enn bakover. Men det er ikke sunt når debatten alltid handler om hva man skal gjøre, og hvor mange milliarder det skal koste, i stedet for å debattere hvordan det egentlig gikk, og hva vi fikk tilbake for alle milliardene vi brukte.

Det enkleste en politiker kan gjøre, er å bruke penger. Det er verdens enkleste oppgave å gå i lommebøkerne til folk og bedrifter, ta det man mener at man trenger, og er ikke det nok, så går man til sparegrisen i tillegg. Det er politisk latskap.

Høsten 2013 var min første budsjettdebatt. Da debatterte vi et budsjett for 2014 som hadde en utgiftsside på 1 084 mrd. kr. I dag debatterer vi en utgiftsside på 1 991 mrd. kr. På elleve år har utgiftene i AS Norge, utenom petroleumssektoren, økt med 84 pst. På samme tid har prisstigningen vært ca. 30 pst. Det naturlige spørsmålet å stille hadde vært: Har vi det 50 pst. bedre enn i 2014? Jeg tror ingen med hånden på hjertet kan si det.

Mens man på utgiftssiden har utallige tiltak og prosjekter, som helt sikkert fortjener enda en krone over statsbudsjettet, har dagens flertall fullstendig neglisjert inntektssiden og det private næringslivet, som er den viktigste komponenten.

Det er også mitt hovedankepunkt mot dagens regjering at varige offentlige utgifter salderes ved å svekke næringslivet. Det er helt feil politikk. Dagens regjering har økt skatter og avgifter med rundt 30 mrd. kr. Det meste må betales av næringslivet.

Eierbeskatningen, ekstraavgiften man må betale for å være norsk eier og ikke utenlandsk eier, er nær doblet.

Man innfører skatter med tilbakevirkende kraft. Det man før trodde bare var mulig i bananrepublikker, skjer nå i Norge.

Man innfører midlertidige økte avgifter på høykompetansearbeidsplasser i en tid hvor man trenger mer kompetanse, og man legger til rette for en massiv flukt av både kapital og humankapital ut av landet, uten at det ser ut til å bekymre noen av statsrådene i det hele tatt. Det er mange gode grunner til å skifte ut dagens regjering. Dagens debatt og vedtak endrer ikke på det.

Mani Hussaini (A) [18:44:25]: Nok en gang leverer Arbeiderpartiet og Senterpartiet sammen med SV en budsjettenighet som treffer vanlige folk, vanlige lønns-mottakere, småbarnsforeldre, pensjonister og studenter. I en vanskelig tid greier vi å prioritere det som er viktigst. Det står i sterk kontrast til åtte år med borgerlige budsjettforhandlinger med ultimatumer, trusler om brudd og sene og dårlige kompromisser.

Det som også står i sterk kontrast til Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen, er hvordan Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre velger å prioritere. Etter tøffe år med dårligere økonomi for folk flest er deres viktigste politikk å gi flere hundre tusen kroner i skatteuttak til de aller rikeste. I Høyres alternative budsjett får de 5 000 rikeste i Norge 1 mill. kr hver i skatteuttak. For å få råd til dette gjør de bensinen dyrere, strømmen skal bli dyrere, ja, det skal til og med bli dyrere å bli syk. Dette er ikke svar for tiden vi lever i.

Jeg er stolt over at vi styrker kommunene våre med over 10 mrd. kr de neste årene. Så ser vi hvordan disse midlene disponeres av Høyre- og Fremskrittsparti-styrte kommuner. Det kan være en forsmak hvis disse vinner valget neste år. Her i Oslo, f.eks., foreslår Høyre- og Fremskrittsparti-byrådet kutt på 1 mrd. kr i offentlige tjenester for å få råd til sine løfter om kutt i eiendoms-skatt for villaeiere i Oslo.

Å kutte i offentlige tjenester ligger i Høyre og Fremskrittspartiets DNA, men en kan jo lure på hvordan kutt i viktige forebyggende tjenester vil bidra til f.eks. mindre utenforskap og ungdomskriminalitet. Like ved der jeg bor, legger Høyre og Fremskrittspartiet ned Lerdal fritidsklubb, de kutter i Barne- og ungdomssenteret på Holmlia, og de kutter i antall timer i barnehage og SFO. Å frata barn og unge viktige aktivitetsarenaer er virkelig feil medisin mot økende utenforskap og ungdomskriminalitet.

Regjeringen kutter moms på vann og avløp med over 4 mrd. kr. Men min kommune, som nå er Høyre- og Fremskrittsparti-styrt, øker de kommunale avgiftene. Vannavgiften økes med over 40 pst. fra i år til neste år, enda representanten Solbergs viktigste løfte var at avgiftene ikke skulle økes hvis Høyre vant valget. Vi gir en

halv million nordmenn billigere tannhelse, men tilbake til Oslo-byrådet: Der kuttes tannhelsetilbudet for dem mellom 21 og 24 år i neste års statsbudsjett.

Politikk handler om å prioritere, og det er greit å se hvordan Fremskrittspartiet og Høyre velger å prioritere.

Lars Haltbrekken (SV) [18:47:45]: Søndag kveld ble det klart: Det blir ingen utlysning eller tildeling av tillatelser til å sette i gang gruvedrift på havbunnen, verken i år eller til neste år. Det historiske gjennomslaget som SV fikk i budsjettforhandlingene, har betydning langt utenfor våre egne grenser.

Sjelden har Norge fått mer kritikk fra landene rundt oss enn etter at regjeringspartiene i fjor høst inngikk en avtale med Høyre og Fremskrittspartiet om å åpne et gedigent havområde for gruvedrift på havbunnen. For kort tid siden fikk Stortinget brev, bl.a. fra en rekke medlemmer av det britiske parlamentet, som på det sterkeste advarte Norge mot å sette i gang gruvedrift på havbunnen. Brevet var også underskrevet av flere medlemmer av det konservative partiet.

Vi skal huske på hva som sto på spill. Miljødirektoratet skrev følgende i en av sine høringsuttalelser til planene om gruvedrift på havbunnen:

«Konsekvensutredningen (KU) gir, etter Miljødirektoratet vurdering, ikke beslutningsgrunnlag for å åpne for mineralutvinning til havs. KU viser vesentlige kunnskapsmangler om natur, teknologi, og miljøvirkninger.»

Lignende uttalelser kunne vi lese fra flere av de miljøfaglige etatene, som Havforskningsinstituttet, Direktoratet for strålevern og andre, som advarte kraftig mot det stortingsflertallet og regjeringen hadde inngått avtale om å gjøre. Heldigvis fikk vi stoppet det, slik at man nå ikke setter i gang en kunnskapsløs utvinning som kunne ha fått katastrofale følger for miljøet.

Så hører jeg at enkelte sier at SVs gjennomslag bare er en utsettelse. De tar feil. Jeg tror dette i realiteten er en full stans for planene om gruvedrift på havbunnen. SV har med budsjettenigheten satt en ny standard for hva som må kreves i framtidige regjeringsforhandlinger og budsjettforhandlinger. Akkurat som det etter hvert ble umulig å sette i gang oljeboring utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, vil det nå bli umulig å gå videre med planene om gruvedrift på havbunnen.

Jeg vil gjerne få utfordre de andre miljøpartiene i denne sal til å bekrefte at SV med dette har satt en ny standard, og at de partiene føler seg forpliktet av denne standarden.

Rune Støstad (A) [18:50:46]: Dagens regjering prioriterer det som er det viktigste: trygghet og god velferd i en krevende tid. Vårt budsjett setter folk først. Lønningene øker mer enn prisene, og neste år får folk bedre råd.

Norge er et land der vi skaper verdier sammen og deler dem rettferdig. Lønnsomme arbeidsplasser over hele landet er fundamentet for vår felles velferd. Da er det bra at det går godt i norsk næringsliv. Overskuddene øker, det investeres mer, og flere enn noen gang er i jobb. Det er resultatet av en aktiv næringspolitikk og solide bedrifter.

I budsjettet for neste år forsterker vi næringspolitikken. 1 mrd. kr skal hjelpe industrien med å kutte utslipp og skape flere trygge og lønnsomme arbeidsplasser. Vi skal bygge opp havvind som en ny og viktig næring for Norge. Husbanken får økt låneramme med 3 mrd. kr. Det gir flere egen bolig og økt aktivitet i bygg- og anleggsbransjen.

Mens vi setter folk og fellesskap først, viser Høyre og Fremskrittspartiet hvem de egentlig prioriterer. Som vår finanspolitiske talsperson Tuva Moflag sa det veldig godt tidligere i dag, er det helt absurd å se hvordan Høyre og Fremskrittspartiet prioriterer i en tid da veldig mange har det tøft. Deres budsjetter gir Norges 5 000 rikeste et skatteuttak på 1 mill. kr hver. Samtidig vil de gjøre barnehagen dyrere, øke bensin- og strømprisene og til og med legge avgifter på melkekartonger. Det er en politikk som tar fra de mange og gir til de få – og som gjør det dyrere for vanlige folk.

Vi går motsatt vei. Vi reduserer skattene med 18 mrd. kr for vanlige folk og bedrifter. Det er politikk som gir folk bedre råd, og som legger til rette for at folk kan leve et godt liv med trygge jobber i hele landet.

I en tid preget av uro og usikkerhet har folk behov for trygghet. Derfor styrker vi beredskapen. Forsvaret får et historisk løft. Politiet får mer til å ha politifolk ute i gatene. Helsesektoren styrkes, slik at folk får den hjelpen de trenger, og vi kutter helsekøene og gir flere tilgang til fastlege.

Vår politikk handler om å skape og dele. Vi investerer i fellesskapet og sikrer at verdiene fordeles rettferdig. Vi prioriterer familier, unge, eldre og arbeidsfolk – de som bygger landet hver eneste dag.

Olve Grotle (H) [18:53:51]: I spørjetimen i går fekk næringsministeren spørsmål om ho trudde at svenske Spotify kunne ha vore eit norsk selskap, med den formuesskatten vi har. Næringsministeren svarte ikkje på spørsmålet. I staden gjentok ho berre den lettvinde og repeterande påstanden om at fjerning av formuesskatt er skattelette til dei som har mest frå før.

Utan å ta for sterkt i har byen eg bur i, eit selskap som på sitt felt kan bli eit slags Spotify. Tibber er eit digitalt straumsselskap med hovudkontor i Førde og har no kontor i Sverige, Tyskland, Finland og Nederland. Selskapet har hatt svært stor vekst når det gjeld både omsetjing og tilsette. Tibber er etablert av to teknologi-grün-

derar – ein nordmann og ein svenske. Nyleg besøkte eg selskapet i Førde og den norske gründeren Edgeir Aksnes.

Forteljinga var klar: Tibber veks som planlagt, og potensialet for vidare vekst og utvikling i Europa er enormt. Aksnes var samtidig klar på kva som er eit stort hinder for å lykkast, nemleg skatten på norsk eigarskap, for der den svenske medgründeren ikkje betaler skatt på eigarskapen i Tibber, må den norske gründeren betale store summar. Og kva må eigarar i vekstselskap som ikkje er i utbyteposisjon, då gjerne gjere? Dei må selje aksjar. Der svensken kan bli sitjande som eigar i selskap som Tibber, blir altså norske eigarar pressa til å selje seg ned.

Dette er ikkje berre uheldig og ei urimeleg forskjellsbehandling av norske eigarar. Det får òg konsekvensar for selskapa. Eit ønske om børsnotering for slike vekstselskap vil f.eks. kunne bli uaktuelt på grunn av auka formuesskatt for eigarane. Eit naturleg spørsmål gründerar som Aksnes då gjerne må stille seg, er følgjande: Er det best for Tibber og eigarrolla mi at eg gjer svenske av meg? Skulle det skje i dette tilfellet, kan tida som norsk selskap med hovudkontor i Førde på sikt lett vere forbi.

Høgre vil fjerne formuesskatten på arbeidande kapital. Det er for å gje næringslivet vårt større sjanse til å lykkast og utvikle seg, for å kunne finansiere velferda vår i framtida og for å gje selskap som Tibber sjansen til å halde fram med å vere eit norsk, internasjonalt selskap, som til og med kan ha hovudkontor i ein liten by i Distrikts-Noreg.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [18:56:33]: «Nå vil eg heim te Vindafjord, finaste plassen som finnes på jord», syng vårt lokale band FYK i ein av mine favoritt-songar. Det ville eg, nemleg, og i april tok me over hus i heimbygda mi etter at eg hadde budd vekke i mange år.

Vindafjord bikkar akkurat 9 000 innbyggjarar, og trass i at talet går oppover, manglar me framleis mykje kompetanse. Vindafjord har eit enormt næringsliv, med bedrifter som bl.a. Hatteland, AutoStore, Westcon og Omega – alle bedrifter som treng spesialisert kompetanse. Bedriftene i Vindafjord bidreg til både verdiskaping og arbeidsplassar lokalt og nasjonalt, men ikkje minst internasjonalt. Me har meir innpendling enn utpendling.

I haust kom nyheita om at me som bur i kommunar som Vindafjord gjennom heile 2025, slik reglane i Lånekassen er, får sletta 25 000 kr av gjelda vår i Lånekassen 1. januar 2026 – likeins året etterpå, året etter det osv. I realiteten er det til og med meir enn 25 000 kr i året.

Folk med spesialisert kompetanse har ofte høg gjeld i Lånekassa, og det vil difor vera eit godt insentiv til å flytta til kommunar som Vindafjord. Det betyr at me får

meir kompetanse rundt om i bygdene, og eg får forhåpentlegvis fleire naboar og sambygdingar på min alder.

Vår største konkurrent om arbeidsplassar er nemleg Oslo og elles det sentrale Austlandet. Går eg rundt i Oslo, høyrer eg folk som skarrar på r-ane over alt. Hadde mange av desse flytta tilbake til Vestlandet, hadde det òg betydd at konkurransen om bustader i Oslo hadde gått ned – vinn-vinn kallar vi det.

Hos oss er veldig mange av bedriftene eigd av lokale folk. Det synest eg er kjempebra. Det betyr òg at me må fortsetja å sikra lokalt eigarskap. Eg er glad for at Senterpartiet bl.a. vurderer å auka botnfrådraget for formuesskatt. Å redusera skatt på næringsseigedom i distrikta har me allereie gjort. Desse tiltaka, saman med differensiert arbeidsgjevaravgift, auke i pendlarfrådraget og billegare barnehage, har eg tru på er eit stort løft for næringslivet hos oss, men òg for bygdene rundt om i Vindafjord. Det skjer berre med Senterpartiet i regjering.

Kari-Anne Jønnes (H) [18:59:14]: Skal vi lykkes i møte med de store utfordringene vi står overfor, trengs mer forskning og mer realfag. Med Støre-regjeringen har vi fått et hvileskjær i forskningspolitikken. Den er mindre ambisiøs, mindre grønn og mer introvert. Bevilgningene til forskning har sunket år for år og ligger nå godt under 1 pst. av BNP. Vi har sakkett betydelig akterut sammenlignet med landene rundt oss. Grunnlaget for resultatene Støre-regjeringen kan vise til innenfor Retur-EU, ble lagt av Solberg-regjeringen, som la fram to langtidsplaner for forskning og høyere utdanning, fulgt av forpliktende økonomiske opptrappingsplaner.

Satsingen på realfag er satt i revers. Resultatene i TIMSS som kom i går, er skrekkelig lesning. Nær halvparten av norske niendeklassinger ligger på laveste nivå i naturfag. Det er dårlig nytt for kunnskapsnasjonen Norge i møte med den grønne og digitale omstillingen.

Høyre i regjering investerte i det vi vet virker, nemlig mer kunnskap og kompetanse. I 2016 innførte vi en ekstra naturfagtime i barneskolen, og i år, som tidligere år, prioriterer vi en ekstra time naturfag i ungdomsskolen. Skal elevene våre bli bedre i realfag, må vi prioritere det vi vet virker: mer naturfag, lærere med fordypning i realfag, intensivopplæring, tidlig innsats og talentsentre i realfag.

Støre-regjeringens største satsinger på kunnskapsområdet er skolefritid og skolebygg. Elevene blir ikke bedre i matte av det. Vi er på god vei fra en realfagskrise til en realfagskatastrofe i norsk skole. Det er ikke bare et skoleproblem, det er et samfunnsproblem. Støre-regjeringens politikk svarer ikke på disse utfordringene. Det bidrar til at altfor mange elever ikke er godt nok rustet til å fullføre og bestå videregående skole og komme ut i et

aktivt samfunns- og arbeidsliv. Det er mangel på kompetanse i hele landet, og vi har ikke råd til å utdanne til utenforskap.

Vi har heller ikke råd til ikke å investere i forskning. Til grunn for innovasjon og verdiskaping, flere arbeidsplasser og levende distrikter ligger forskning. Flere peker på at det er mangel på følelse av hast i Norge. Landene rundt oss har på en helt annen måte enn Støre-regjeringen forståelse for at det haster med grønn og digital omstilling, og det investeres massivt i forskning og innovasjon.

Det haster for Høyre, og vår forskningspakke på 400 millioner til grønn vekst og omstilling, i tillegg til en betydelig satsing på teknologi, vil bidra til å løfte forskningssektoren betydelig. Høyre har høye ambisjoner for elever og lærere, og vi har høye ambisjoner for norsk forskning. Forskningsmiljøene våre beviser hver dag at de kan, og det er vår oppgave å løfte dem videre, til beste for framtidens velferd.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Christian Torset (SV) [19:02:29]: Det er noen som mener at nordlendinger er genetisk utstyrt med skulderpute og et ekstra stort lager av superlativer. Jeg kan ikke uttale meg om det, men det er i hvert fall lett å stå bredbent her og skryte av SVs gjennomslag i budsjettet.

Vi har fått til utrolig mye. Vi har økt barnetrygden med 2,5 mrd. kr i år. Det betyr at barn over seks år nå får 11 000 kr mer i året i barnetrygd enn de fikk i 2021. Det er en vekst på 89 pst. på tre år. Barnetrygd er som kjent den aller mest effektive måten å bekjempe fattigdom i barnefamilier på, og det er det altfor mye av. Nå vil altså – alt annet likt – antallet barn som vokser opp i fattigdom, falle.

SV har også fått gjennomslag for å øke studiestøtten med 10 pst. fra august. Det betyr at studenter fra neste høst får 34 000 kr mer i studiestøtte per år enn de fikk på starten av perioden. Det er kjempeviktig i en tid der mange studenter sliter fordi de først må studere full dag og så gå på jobb for å klare å overleve.

Fra neste år får også alle fra 20 til og med 28 år billig tannbehandling. Det er 700 000 mennesker som på starten av perioden kanskje ikke hadde penger til å gå til tannlegen, men som nå kan ha råd til det. Tennene er helt innlysende en del av kroppen, og like åpenbart er det at tannlege ikke kan koste mer enn vanlig lege hvis ting skal være logisk og rasjonelt. Norge har tatt et stort skritt i riktig retning de siste årene på dette området, takket være SVs gjennomslag.

Så har vi økt minstepensjonen med 6 000 kr i året i år. Det betyr til sammen 10 000 kr mer per år i denne perioden. Vi har sørget for 1,1 mrd. kr ekstra til kommune-

ne, sånn at de kan øke bemanningen i barnehager og SFO, og vi har økt bostøtten, styrket Husbanken med 3 mrd. kr og gitt 200 mill. kr mer til rusomsorg. Vi har en politikk som sørger for mer velferd, og spesielt til dem som trenger det mest.

Jeg ville ha forsømt meg grundig hvis jeg ikke påpekte at nesten alle klima- og miljøtiltak som er vedtatt de siste tre årene, også i årets budsjett, er SVs fortjeneste: Miljøsats, Klimasats, skogvern, styrking av Enova, en lang rekke tiltak for å kutte CO₂-utslipp. Det var flere enn miljøorganisasjonene som fikk tårer i øynene da nyheten sprakk på søndag om at SV hadde klart å stanse oppstarten av gruvedrift på havbunnen.

Jeg er usikker på om det er parlamentarisk språk, men selv har jeg beskrevet utvinning av mineraler fra 1 000 meters dybde som toppen av idioti på havets bunn. Riktignok er det en midlertidig seier, men det var sånn vi berget Lofoten, Vesterålen og Senja også – ett år og én periode av gangen. Nå skal vi gjøre det samme med havbunnen.

Presidenten [19:05:36]: Når ein er usikker på om eit uttrykk er parlamentarisk, vil eg råda ein til ikkje å bruka det.

Per Olav Tyldum (Sp) [19:05:54]: Det er av stor betydning hvilke parti som sitter i regjering, og hvilken politikk som føres. Med Senterpartiet i regjering er en av de viktigste oppgavene å sikre innbyggerne trygghet. Det handler om å trygge folks økonomi, det handler om et godt helsetilbud uansett hvor man bor, og om trygg, norsk mat for vår befolkning.

En forutsetning for trygghet er nasjonal kontroll på våre naturressurser, på viktig infrastruktur og på energi. Norsk kraftproduksjon, norsk jord og skog, olje og gass, fisk og havarealer er ressurser som er bevart i et nasjonalt eie, takket være politiske veivalg og kamper. Det kommer ikke av seg selv.

Det grunnleggende spørsmålet blir derfor: Hvordan forvalter vi ressursene best mulig for fremtiden? Senterpartiet mener vi skal ta lærdom av vår egen historie og prioriterer derfor å sikre eierskap og kontroll over våre egne ressurser.

Derfor betyr det noe at Senterpartiet sitter i regjering. Det betyr noe at Senterpartiets mantra er å utvikle hele Norge. Det har stor betydning med gratis ferger, med reduserte priser på kortbanenettet, med avskrivning av studiegjeld og med reduserte barnehagepriser. Differensiert arbeidsgiveravgift er et eksempel på grep som har en tydelig distriktsprofil. Alle de tiltakene jeg nå har nevnt, er viktig for Senterpartiet fordi det vil trygge våre innbyggere og fordi det handler om forvaltning og å opprettholde bosetting i hele landet vårt.

Senterpartiet er opptatt av en aktiv distriktspolitikk der vi vil ta politiske grep for å opprettholde og styrke bosettingen og næringslivet. Høyre har i sitt alternative budsjett vist at de ønsker det helt motsatte av hva Senterpartiet vil. Høyre vil øke drivstoffavgiftene med 20 pst. De vil fjerne sletting av studielån i distriktskommunene. De vil doble barnehageprisene i sentraliseringsklasse 5 og 6, og ikke minst vil de avgiftsbelegge norsk landbruksproduksjon og i tillegg kutte budsjettstøtten med 1,7 mrd. kr. Det er ikke bare en nedprioritering av distriktene – det er en nedprioritering av vår felles trygghet.

Det betyr noe at Senterpartiet sitter i regjering, og at de krevende geopolitiske og økonomiske årene vi har lagt bak oss, og som vi til dels fortsatt står i, blir møtt med Senterpartiets politikk.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [19:08:55]: Budsjett-enigheten med SV farger Norge rødere og grønnere. Rødere fordi vi utvider velferden: Tannhelsereformen rulles ut, sånn at flere får billigere tannlege, nettopp fordi tennene er en del av kroppen. SVs mål er at alle skal sikres en billig tannlege. Vi øker bemanningen i barnehage og SFO, fordi det er behov for flere folk på jobb for å se hvert enkelt barn. Vi øker barnetrygden, fordi vi vet at det er det mest målrettede tiltaket man kan gjøre hvis man vil gjøre noe med fattigdommen i barnefamilier. Vi øker studiestøtten, sånn at alle skal kunne studere, uavhengig av om de må jobbe seg i hjel ved siden av studiet eller får hjelp fra foreldrene.

Vi farger Norge grønnere. Det vernes mer skog, det kommer mer midler til energieffektivisering i bygg og ikke minst stanser SV gruvedrift på havbunnen. Det er et gjennomslag og en nyhet som ikke bare er viktig for Norge, men også fordi det viser at man setter miljøet og naturen i sentrum. Det er en seier for miljøet som sprer seg internasjonalt. Det er ikke ofte nyheter fra statsbudsjettet får så stor dekning i internasjonale medier som det gjennomslaget har fått. Det betyr noe for hele verden at man faktisk stopper opp og ikke lar havbunnen bli et «race to the bottom», der man er villig til å ofre dyrebare natur for kortsiktig gevinst.

I dette budsjettet gjør vi også mange viktige grep på justisfeltet. Vi øker bemanningen i kriminalomsorgen, fordi de som jobber i kriminalomsorgen, fortjener flere kollegaer, og fordi man kan sørge for bedre rehabilitering når det er flere på jobb, og bedre rehabilitering fører til et samfunn med mindre kriminalitet. Vi styrker også frivilligheten i kriminalomsorgen, som regjeringen opprinnelig hadde lagt opp til å kutte i. Den øker vi nå bevilgningene til.

Vi får på plass et hurtigspor for ungdomskriminelle ikke bare i Oslo, men også i hele Agder og Øst politidis-

trikt. Det er viktig, for straff er ferskvare, og måneder er lenge i et ungt menneskes liv. Nå sørger vi for at reaksjoner kan komme raskt, sånn at rehabiliteringen også kan starte raskt.

Vi styrker rettssikkerheten. Vi øker potten til frivilligheten, som gjør en vanvittig viktig jobb med nettopp å sikre folk i Norge sine rettigheter. Selv om vi i SV har fått mange gjennomslag for å øke fri rettshjelp-grensen, er det fremdeles hull i dagens ordning. Det er frivilligheten med på å tette, og jeg er vanvittig stolt over de gjennomslagene vi har fått der.

Tove Elise Madland (A) [19:12:06]: Kyrkja er ein viktig del av den kristne kulturarven vår. Ho har stått fjellstøtt i tiår, og den norske folkekyrkja er òg særskilt nemnd i Grunnlova. Me søkjer alltid til kyrkja. Det er her me søkjer når livet blir vanskeleg, og når livet gjev oss gleder. Men det er òg her me feirar viktige høgtidsdagar i landet vårt. Difor er eg svært glad for at regjeringa i neste års statsbudsjett løyver over 300 mill. kr i tilskot til bevaring av verdifulle kyrkjebygg. Dette er svært viktige pengar, slik at me kan vidareføra, ferdigstillast og rehabiliterast kyrkjebygga våre. Rammetilskota til Den norske kyrkja og andre trussamfunn er på fleire milliardar.

Tru er ei personleg overtiding, men i ei verd prega av auka polarisering og konflikt er det viktig med livssynsopne samfunn og respekt for alle. Som eg skreiv i eit lesarinnlegg for nokre dagar sidan, om skulegudsteneste: Ved å vera bevisst det eg sjølv trur på, kan eg respektera andre, eller det å ikkje tru. Kyrkjene og trussamfunna våre får økonomisk støtte. Det krev at dei har opne prosessar med omsyn til både openheit, likestilling og kontroll.

Det er difor med undring eg les dei alternative budsjetta til både Høgre og Framstegspartiet, der kuttet i løyvingane til Den norske kyrkja og dei andre trussamfunna dessverre er stort. Nærmare 300 mill. kr vil Framstegspartiet kutta, og representanten frå Høgre vil til og med ta betalt for å besøkja kyrkja. Eg må seia at det ikkje overraskar meg stort at Høgre og Framstegspartiet angrip rettane til dei tilsette og gjer arbeidsdagen meir utrygg i budsjetta sine, der dei òg vil fjerna fagforeiningsfrådrag og heller ikkje anerkjenner det organiserte arbeidslivet. Det er jo kjend politikk, men kutt i løyvingane til kyrkja, det var nytt.

Eg håpar ikkje kutt i løyvingane til kyrkjer og trussamfunn er for å finansiera skattekutt og fjerning av formuesskatt, som dei har lova. Eg håpar at me kan slå ring om den kristne kulturarven og dei ulike trussamfunn våre, slik at me får eit samfunn som kan bidra til dialog, integrering og konfliktdemping i forståing og i fellesskap.

Kari-Anne Jønnes (H) [19:14:52]: La meg være krystallklar: Fundamentet for vårt velferdssamfunn og vår framtidige konkurransekraft ligger i klasserommene rundt om i landet. Der formes morgendagens samfunnsborgere, innovatører og arbeidstakere. I dag bruker lærerne for mye tid på administrasjon, oppdragelse, krisehåndtering og konfliktløsning. Det er tid som burde vært brukt på undervisning.

Vi må bygge et sterkere lag rundt både elever og lærere. Det handler ikke om fine ord, men om konkrete tiltak og prioriteringer. En god skole med fokus på kunnskap, der alle elever trives og opplever mestring og læringsglede, er det beste verktøyet vi har for å gi alle barn like muligheter til å lykkes i samfunnet. Det er altfor mange elever som sliter med å henge med i undervisningen, og lærere bruker for mye tid på oppgaver som andre kunne ha løst bedre.

Høyre bevilger 300 mill. kr for å styrke laget rundt eleven og læreren. Det er et kraftfullt grep som vil få flere yrkesgrupper inn i skolen: miljøterapeuter, sosialarbeidere eller andre fagfolk som kan støtte opp om elevenes læring og utvikling, og som kan avlaste læreren og frigjøre tid til undervisning. Det er nettopp det det handler om – å gi lærerne tid til å være lærere og gi elevene den støtten de trenger for å mestre skolehverdagen. Når en elev sliter med å konsentrere seg, har det vanskelig hjemme eller trenger ekstra oppfølging, da trenger vi flere kompetente fagpersoner som kan bidra. Ved å styrke laget rundt eleven og læreren frigjør vi også tid til det viktigste, nemlig læring, for hver time en lærer må bruke på andre oppgaver enn undervisning, er en time mindre til det som faktisk skaper læring i klasserommet.

I tillegg til de 300 millionene til laget rundt eleven og læreren vil vi gjeninnføre lærerspesialistordningen. Det gir erfarne lærere mulighet til faglig påfyll og karriereutvikling, samtidig som de fortsetter å være der de trengs mest, nemlig i klasserommet. Vi vil særlig prioritere at flere blir gode på å hjelpe de yngste med å knekke lesekode og løse regnestykkene, for hvis vi ikke lykkes med de grunnleggende ferdighetene tidlig, blir det vanskelig å henge med senere i skoleløpet, og flere elever vil slite med å fullføre og bestå videregående opplæring, noe som kan føre til utenforskap for den enkelte og tap av kompetanse og arbeidskraft for samfunnet.

Høyre investerer i elevenes kunnskap og i at læreren skal være sjefen i klasserommet. Det er en investering i at flere elever skal lykkes på skolen, en investering i at flere lærere skal bli værende i yrket, og ikke minst en investering i at ingen elever skal gå ut av skolen uten å kunne det mest grunnleggende. Høyre investerer dermed i vår felles framtid.

Grete Wold (SV) [19:18:01]: I denne sal vedtar vi hvert år landets viktigste budsjett, et budsjett som påvirker folk, som skaper muligheter og som gir landet en retning. Ikke minst er det viktig for våre barn og unge, de som skal overta etter at vi har takket for oss.

På mitt kontor har jeg en stor, hjemmelaget plakat jeg fikk av en ung miljøaktivist, og der står det: Du bare låner jorda til jeg blir voksen.

Den påminner meg om hvorfor vi bruker dager – og, som i dag, sene kvelder – på politikk, fordi vi skal sørge for at våre etterkommere skal ha en klode å leve på, en verden med naturmangfold, frisk luft og rent vann.

For meg som vestfolding betyr det at vi må ta vare på Oslofjorden, for den er i kritisk stand. Fisk og alt liv i fjorden holder på å dø ut, og vi har latt det gå altfor langt. Det betyr at vi må ta noen kraftgrep for å stoppe det som skjer, og alle må bidra: offentlig sektor, privat næringsliv, våre bønder og vi som forbrukere. Det gjøres allerede mye bra, men det er kostbart, og det krever.

Derfor er jeg glad for at SV har fått satt av 50 mill. kr, slik at Miljødirektoratet kan trappe opp innsatsen for naturrestaurering, renseanlegg og alle de tiltakene som må til for å redde fjorden. 50 mill. kr er ikke alt som skal til, på ingen måte, men det er et avgjørende skritt på veien mot en levende fjord våre barn kan arve – en fjord som gir oss mat, men også glede og rekreasjon.

Så kan man ikke stå her, som representant fra Vestfold, på en dag som i dag uten å nevne at Vestfoldbanen må prioriteres. Vi trenger at flere velger bort bilen og E18 og setter seg på grønn transport. Det være seg fordi man pendler til Drammen og Oslo, eller fordi man jobber i et felles arbeidsmarked i Vestfold og Telemark. Målet er selvsagt å koble seg på et effektivt dobbeltspor ned til vårt vakre Sørlandet, men da må vi ikke stoppe opp. Vi må bygge bit for bit, sville for sville gjennom fylket. Skal det skje, må vi legge konkrete planer, vi må regulere, og vi må iverksette.

Derfor var det avgjørende at vi nå i fellesskap fikk satt av 30 mill. kr for å regulere strekningen mellom Stokke og Torp og ned til Sandefjord. Det betyr mye for kommunene som skal legge sine reguleringsplaner, og det betyr mye for dem som venter på et reelt og godt miljøvennlig alternativ både for gods og for folk.

Til slutt: At SV har klart å stoppe gruvedrift på havbunnen, får internasjonal oppmerksomhet. Det er en seier for miljøet, og det er en seier for de som skal arve kloden vår.

Linda Monsen Merkesdal (A) [19:20:45]: President, har du hørt om Grøn region Vestland? Vestlandet er midt i ei historisk omstilling, og verkemiddelapparatet frå Støre-regjeringa er laga nettopp for å støtta denne utviklinga gjennom bl.a. eksportfremjande tiltak og

grønt industriløft. Over heile Noreg ser me ein blomstrende industri fordi Arbeidarpartiet trur på levande bygder og verdiskaping. Me trur på det grøne skiftet, og me veit at Noreg er verdsléiande når verda omstiller seg. Dette gjev arbeidsplassar i bygdene våre.

Sjå på Odda i Ullensvang, som produserer den grønaste sinken i verda, sjå på Øygarden, som er verdsléiande innan karbonfangst og -lagring, eller sjå til Voss, som driv med bioteknologi. Eg blir varm i hjartet når eg ser korleis norsk industri tek leiarrølla i den globale omstillinga. Me er i toppklassen når det gjeld eksport av grøn teknologi.

Men, president: Er du klar over at alt dette står i fare? Framstegspartiet har lagt fram eit alternativt statsbudsjett som er ein direkte trussel mot den grøne industrien. Framstegspartiet føreslår å kutta alle verkemidla som eg har nemnt, verkemiddel som er med på den grøne omstillinga. Dei skal kutte alle. Når eg fortel dette til industrileiarar, blir dei kvite i ansiktet. Framstegspartiet vil til og med halvera løyvingane til klimatiltak i landbruk. Framstegspartiet kallar omstillingane i industrien for symbolpolitikk. Eg kallar det arbeidsplassar, skatteinntekter og vekst i kommunane våre, noko som gjev barnehagar, god eldreomsorg og andre viktige tenester i kommunane våre.

Vestlandets og Noregs industri er ikkje bygd på tomme symbol, han er bygd på innovasjon, teknologiutvikling og verdsléiande kompetanse som resten av verda ser til. Grøn region Vestland er ikkje eit symbol, dei er motoren i Noregs grøne omstilling.

Framstegspartiets alternative budsjett kan samanliknast med «long covid» for norsk industri, spesielt for Vestlandet. Først verkar konsekvensane litt diffuse, men over tid blir resultatet katastrofalt. Dei kuttar i løyvingane til små og mellomstore bedrifter som leiar an i teknologiutviklinga, og resultatet blir industridød og tap av arbeidsplassar.

I dag legg me fram eit budsjett som ser heile biletet. Me har vaksinen mot klimagassutslepp og «long covid»-politikken frå høgresida. Arbeidarpartiet skal fortsetja med trygg styring i ei populistisk og uroleg tid.

Øystein Mathisen (A) [19:23:53]: I dagens debatt blir det tydelig hva som skiller oss politisk, både i prioriteringer og i hvordan vi ser på samfunnet. Høyre vil gjøre barnehagene dyrere for å finansiere økt barne-trygd. Med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV får du begge deler: billigere barnehager og økt barnetrygd. For oss handler det om at flere barn skal kunne delta og ha muligheten til å være i barnehagen, og det handler om et samfunn der alle har muligheten til å kunne gå på jobb.

I budsjettenigheten kommer det også 1,1 mrd. kr til flere ansatte i barnehager og SFO. Fra høyresiden får dette kritikk, med påstander om at offentlig sektor eser ut. Men la meg spørre: Hva er det man kritiserer da? Er det kritisering av dem som hver dag går på jobb for at unge- ne våre skal føle trygghet og omsorg, i barnehagen og på SFO, av dem som trøster, lærer, leker og skaper trygghet for ungene våre, mens vi voksne er på jobb?

Når det gjelder skole, har regjeringen satt en tydelig retning, med en mer praktisk, variert og motiverende skole, der ungene skal lære, trives og utvikle ferdigheter for resten av livet. Vi vil ha en skole som anerkjenner at unger lærer på forskjellige måter, både med hender og med hode. Derfor satser vi på lærernes kompetanse, bedre utstyr i skolen og skolebygg som legger til rette for mer praktisk undervisning.

Høy rente og dyrtid merkes både i folks privatøkonomi og i kommunebudsjettene. Det er i krevende tider det betyr noe at det er Arbeiderpartiet og Senterpartiet, sammen med SV, som gjør prioriteringene. Bare i år får kommunene nesten 13 mill. kr mer. I kommunene leveres de viktige tjenestene, som er nærmest folks liv, enten det handler om skole, eldreomsorg eller lokale helsetjenester.

Høyres alternative statsbudsjett er dårlig nytt for mitt hjemfylke. Der motsetter de seg billigere ferger og flyreiser. I tillegg er det dyrere drivstoff og kutt i tiltak som betyr noe for at folk kan bo der avstandene er store. Det går ut over både folk og lokalmiljø. Selv om vi er få i nord, har vi mange verdier og store muligheter som må utnyttes. For Arbeiderpartiet er valget klart: Arbeid, oppvekst, helse og trygge velferdstjenester er viktigere enn skatteuttak til dem som har aller mest fra før. Det er dette valget kommer til å handle om.

Erlend Svoldal Bøe (H) [19:26:40]: Etter tre år med Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering har vi fått en ny linje i distriktpolitikken. Den linjen handler om å sende mer av den lokale verdiskapingen i distriktene til Finansdepartementet i Oslo ved å øke skattene kraftig, for deretter å omfordele og sende noen små, symbolske tiltak tilbake igjen.

Dette linjeskiftet i distriktpolitikken er Høyre uenig i. Høyre mener at det som er en god distriktpolitikk, er å la mest mulig av verdiskapingen som skjer lokalt, bli igjen lokalt, slik at vi får lokal utvikling. Det er også grunnen til at Høyre lytter til tilbakemeldingene vi får fra lokalsamfunnene og bedriftene, og foreslår å fjerne formuesskatten på arbeidende kapital.

Den viktigste forutsetningen for at vi har bosetting i hele landet, er at folk har en arbeidsplass å gå til, og da trenger vi ikke en regjering som ødelegger det grunnlaget ved å øke skattene så kraftig som Arbeiderpartiet og

Senterpartiet har gjort. For formuesskatten er veksthemmende når du som bedriftseier må ta ut kapital du har investert i maskiner, eller andre driftsmidler for å betale skatt. Det er ikke penger som bare står på en bankkonto.

Formuesskatten favoriserer også utenlandsk eierskap framfor norsk eierskap, siden utenlandske eiere slipper unna den. Og jeg som trodde at Arbeiderpartiet og Senterpartiet var opptatt av å sikre norsk eierskap – tydeligvis ikke.

Tidligere i debatten hørte jeg regjeringspartiene si at formuesskatten ikke er en typisk distriktsbeskatning. Det er jo ikke riktig, for når vi ser på privat eierskap fra et regionalt perspektiv, ser vi tydelige tegn til at norske private eiere er viktigere utenfor de største byene.

Men det er ikke bare det å få ned skattene og å øke forutsigbarheten for bedrifter som er viktig for Høyre. I Norge har vi mye fylkesvei som er i så dårlig stand at det er trafikkarfarlig. Det går ut over tryggheten til folk, og det gjør at varene kommer tregere fram til markedet. Da Høyre satt i regjering sist, var det vi som fikk på plass den første statlige tilskuddsordningen for bedre vedlikehold av fylkesveier. Det har bidratt til at viktige næringsveier, f.eks. på Senja, nå settes i en bedre stand. I Høyres forslag til budsjett for 2025 bygger vi videre på denne tilskuddsordningen og legger en halv milliard kroner mer på budjetten til bedre vedlikehold av fylkesveiene enn det Støre-regjeringen gjør. Det er med Høyre det satses på fylkesveiene i landet, og ikke med Senterpartiet.

I årene som kommer, skal vi løse mange store utfordringer – klimaomstilling, aldrende befolkning, fallende oljeinntekter, bare for å nevne noen. Skal vi bevare velstanden og velferden vår også i framtiden, trenger vi et næringsliv som tør å satse og å utvikle nye næringer. Da trenger vi bedre og lavere skatt, og det vil en ny Høyre-regjering sikre for landet.

Christian Tybring-Gjedde (uavh.) [19:29:51]: Alle partiene på Stortinget har en ting til felles: De leter etter områder hvor det kan innføres nye offentlig finansierte velferdstiltak. Og er en velferdsordning innført, blir den aldri fjernet – uansett hvem som styrer. Ingen partier evner å kutte offentlige velferdsytelser. Men regnestykket går ikke opp, og statsbudsjettet blir saldert gjennom stadig større uttak fra oljefondet.

Det er nettopp det også dagens finansminister gjør, for budsjettet foreslås saldert ved å hente 64 mrd. kr fra Statens pensjonsfond, noe som utgjør 25 pst. av statsbudsjettets utgifter. Oljedopen virker. Samtidig velger regjeringen å skattlegge urealiserte verdier, noe som har ført til at de rikeste i landet har tatt med seg pengene sine og flyttet til utlandet.

Lavere skatt på inntekt er forankret i troen på at hver enkelt skal kunne finansiere mer av sine egne behov, men det skjer ikke. De blå vil fremdeles ha avgifts- og skattelettelser, men de vil samtidig ha like mange og offentlig finansierte velferdsytelser, av og til og med et modig unntak fra Høyre.

Heller ikke på rød-grønn side henger politikken sammen. Å ta fra dem som har mest fra før, er en moralsk aktverdig retorikk med bibelske tilsnitt, men det er samtidig en politisk bløff. Tar man penger fra kapitalistene, dreper man samtidig muligheten og viljen til å skape verdier og arbeidsplasser. Da gjør de rød-grønne det samme som de blå: De tar penger fra pengebingen, tjent ved salg av fossilt brensel.

Vi vet at ekspansiv finanspolitikk øker risikoen for inflasjon, som igjen øker faren for høyere renter. Det fører videre til en svekkelse av den norske kronen og gjør all import dyrere.

Samtidig bidrar velferdsytelser til å passivisere folk. Rekordmange er sykmeldte, og antall nordmenn som lever på ytelser fra Nav, er høyere enn noen gang. Resultatene fra norsk skole imponerer ingen, og lærerne sliter med å holde ro i klasserommene. Også en rekke andre samfunnsbarometre peker i gal retning. Løsningen på denne utviklingen er ikke enda flere velferdstiltak.

Som uavhengig stortingsrepresentant er jeg i dag fri til å tenke høyt. Jeg vil derfor lansere åtte tiltak som jeg mener kan gjenopprette bærekraften i norsk finanspolitikk. Det er min påstand at disse tiltakene over år nøkternt sett vil kunne redusere statsbudsjettets utgiftsside med 120–200 mrd. kr årlig. Samtidig vil de frigjøre etterspurt arbeidskraft.

1. Innfør skatteordninger som stimulerer til mer arbeid, aktivitet og investeringsvilje.
2. Innfør flat skatt på inntekt med høyt minstefradrag, fjern formuesskatten og øk utbytteskatten.
3. Innfør en karenssdag ved sykefravær og deretter 80 pst. lønn de påfølgende fraværsdagene.
4. Innfør ansettelsesstopp ved naturlig avgang i offentlig forvaltning. Det vil tvinge fram effektivisering av offentlig sektor og frigi arbeidskraft.
5. Legg ned Innovasjon Norge, og la banker og privat kapital vurdere bærekraften i gründerprosjekter.
6. Stans elektrifiseringen av norsk sokkel. Reduser alle grønne støtteordninger, inkludert vindkraft og batteriproduksjon.
7. Innfør en bærekraftig innvandringspolitikk. Ta tilbake selvråderetten og ikke la den styres av EU eller andre lands krig og vanstyre.
8. Avlys alle nye og utvidede velferdstiltak dersom man ikke parallelt reduserer andre tiltak.

Alf Erik Bergstøl Andersen (FrP) [19:32:47]: De aller fleste kommuner i Norge har nå store utfordringer. Nå leser vi daglig artikler og nyhetsinnslag om hvor galt det står til i Kommune-Norge. Sirdal kommune i Agder lurer på hvor mange tusen de skal dele ut i kontanter til innbyggerne før jul, men i de fleste andre kommuner på Agder og i landet ellers er realiteten en helt annen.

Kommunene står nå i en situasjon der de lurer på om, eller kanskje rettere sagt hvor mange skoler som skal legges ned. Hvor dårlige tjenester skal de gi våre eldre? Hvor mye kan det kuttes i dagsentertilbud for eldre og innen psykisk helse? Hvor mye kan kuttes i kulturskole for barn og unge? Hvor stor belastning kan kommunene overføre til innbyggere i form av redusert brøyting og veivedlikehold? Hvor mye kan kuttes i bibliotek og kino? Hvor mange idrettshaller, idrettsanlegg og svømmehaller kan stenges ned? Jeg kunne ramset opp i fleng.

For å bøte på utfordringene i kommunene smører regjering drøye 5 mrd. kr tynt utover, kun for å gi seg selv en tommel opp. Med all respekt: Det har ingen eller liten effekt på diskusjoner om skolenedleggelse, kutt i dagsenter, kutt i eldreomsorgen og kutt i tilbud til barn og unge.

Det som kanskje er mest frustrerende, er at vi dessverre har en kommunal- og distriktsminister som ikke har tillit til kommunene. I gårsdagens spørretime kunne vi høre en statsråd som påpekte at vi må ha fylkeskommunen for å løse fylkeskommunens oppgaver. Jeg har også hørt at vi må ha dette folkevalgte organet i form av en fylkeskommune, for hvis ikke blir oppgavene flyttet til staten. Jeg trodde nesten ikke jeg hørte riktig.

At det er så liten tillit i denne regjeringen til at kommuner, folkevalgte og lokaldemokratiet kan løse oppgavene, er urovekkende.

Fremskrittspartiet har tillit til lokaldemokratiet. Vi har tillit til våre folkevalgte lokalt. Fremskrittspartiet har tillit til kommunene. Fremskrittspartiet vil utvikle fylkeskommunen og flytte oppgaver, ansvar og ikke minst penger til kommunene.

Den 26. november kunne vi lese lederen i Fædrelandsvennen med overskriften «Legg ned fylkeskommunen». Lederen beskriver situasjonen på en god måte og skriver bl.a.:

«En slik forvaltningsreform kan bidra til å slanke offentlig sektor. Og sikre at mer av pengene går til tjenesteproduksjon, på bekostning av administrasjon.»

Med det konkluderer lederen at det vil være et riktig skritt, og en lederartikkel som varmer et FrP-hjerte, det er sjelden kost.

Det er kanskje ikke overraskende at Fremskrittspartiet ikke er fornøyd med dagens regjering, og det er heller neppe en overraskelse at Fremskrittspartiets alterna-

tive budsjett viser tydelig hva Fremskrittspartiet vil prioritere.

Tobias Hangaard Linge (A) [19:35:55]: Det er ingen tvil om at når vi snart går inn i et nytt år, legger vi bak oss en tid som har vært krevende for folk. Krig i våre nærområder og en økonomi på steroider etter flere år med pandemi førte til at prisen på varer og tjenester vi trenger i hverdagen, ble høyere, til rekordhøye strømpriser og et høyere rentenivå enn på lenge.

De aller fleste i landet vårt har heldigvis en økonomi som er robust nok til å takle urolige tider, men for mange i sårbare faser eller livssituasjoner har de siste årene med høye priser snudd opp ned på deres liv, enten de er aleneforsørgere, pensjonister eller folk som står utenfor arbeidslivet.

Det har vært en stor ro for meg at det er nettopp Arbeiderpartiet som er med på å styre landet når folk i landet vårt opplever at livet blir krevende. Gjennom hvert eneste budsjett vi har levert fra oss, har vi bidratt til å trygge folks økonomi, enten det har vært med strømtøtte, lavere inntektsskatt for vanlige lønninger, billigere barnehage og SFO eller økt barnetrygd.

Ekstra stolt er jeg av dette statsbudsjettet, som gir et reelt løft for oss unge. For dem av oss som studerer, står ved foten av arbeidslivet eller banker på døren til boligmarkedet, har den siste tiden utvilsomt vært svært krevende. Uten noen buffer i økonomien eller ofte med høyt boliglån om man i det hele tatt er så heldig å eie egen bolig, er det godt med en regjering som bidrar til å både styrke og trygge økonomien til også oss unge.

Det gjør vi nå ved å øke frikortgrensen til 100 000 kr og øke studiestøtten med 10 pst. Vi gir nå 75 pst. rabatt hos tannlegen for 27- og 28-åringer, sånn at alle mellom 19 og 28 år kan gå til tannlegen uten å måtte betale særlig mye. Vi bevilger penger til å bygge 3 000 nye studentboliger, så studenter kan bo bra og billig, og vi øker lånerammen til Husbanken.

Denne regjeringen kommer aldri til å kutte i skatteinntektene til dem som har mest fra før, når vi har folk i landet vårt som ikke har råd til å forsørge seg selv og sine. Sosialdemokratisk politikk er den beste medisinen for å sikre små forskjeller mellom folk og sørge for at alle lander på beina etter krevende økonomiske tider.

Tor Inge Eidesen (Sp) [19:38:48]: Denne debatten viser tydelig de viktigste skillelinjene i norsk politikk. Regjeringen har hele denne stortingsperioden vist både vilje og evne til å endre det økonomiske opplegget på bakgrunn av de store samfunnsendringene vi står midt oppe i. Trygg økonomisk styring der beredskap og forsvaret har fått økt fokus samtidig som geografisk og sosial utjevning har vært prioritert, har blitt noen av denne regjeringens kjennetegn.

Når enkelte fra opposisjonen prøver å skape et bilde av at denne regjeringen skaper uforutsigbarhet og politisk risiko, er det rett og slett feil. Regjeringen har vært forutsigbar, og økonomisk trygghet, særlig for de svakestegruppene, har vært prioritert. Nok en gang sikrer dette budsjettet trygg økonomi for folk flest. Et godt budsjett har blitt enda bedre gjennom budsjettenigheten med SV.

Flere inn i lønnet arbeid er viktig for denne regjeringen. Ungdomsprogram, høyere grense for frikort og generelt lavere skatt for alle med inntekt under 200 000 kr er viktige bidrag i så måte. Vi må snu en utvikling der for mange unge står utenfor arbeidslivet. Derfor iverksetter regjeringen et nytt tiltak der unge kan få inntektssikring og arbeidsrettede tiltak istedenfor helsesporet med AAP og uføretrygd.

At Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår kutt i en inngått jordbruksavtale, er etter mitt syn svært oppsiktsvekkende. Den forutsigbarheten og modellen for norsk matproduksjon som et bredt flertall på Stortinget har hatt tradisjon for å slå ring rundt, står med andre ord for fall dersom Høyre nok en gang skal inn i regjeringskontorene.

Dette står også i sterk kontrast til de ambisjonene for økt selvforsyning og et styrket norsk landbruk som Stortinget behandlet i vår. En viktig næring for norsk selvforsyning og beredskap trenger forutsigbarhet og respekt fra de politiske partiene på Stortinget.

Vi skal ta hele landet i bruk. Måltrettede distriktpolitiske virkemidler er limet i denne politikken. Vi i Senterpartiet er stolte av at vi har greid å prioritere distriktpolitikk til tross for store utfordringer, der også andre satsinger har måttet finne plass i statsbudsjettet, f.eks. vår historiske satsing på Forsvaret. Når en ser hvordan Høyre i sitt alternative budsjett med kirurgisk presisjon fjerner alt som kan lukte av distriktpolitikk, kan en med stor sikkerhet si at skillelinjene i norsk politikk er tydelige, og at hvilke partier som styrer landet, betyr noe. Det betyr noe for meg, og det betyr noe for alle andre.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [19:41:39]: Vår viktigste jobb som folkevalgte er å bidra til trygghet for folk og land og ansvarlig økonomisk styring. Mange merker høye priser og renter i hverdagen, og i denne tiden er det viktig å sikre gode tjenester for alle i Norge og redusere kostnadene der vi kan. Regjeringens statsbudsjett sørger for det, og budsjettforliket forsterker dette ytterligere.

Det er en fin ting at de ulike partiene på Stortinget legger fram sine forslag til prioriteringer i sine alternative budsjetter. Det er det politikk handler om: prioriteringer. Etter å ha lest de ulike alternativene, er konklusjonen min at dersom Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre hadde fått lov til å regjere på sine budsjetter, hadde vi hatt tidenes største og mest sentraliserende politiske grunnlag. Høyres budsjett har en tydelig prioritering, og det er å sentralisere Norge og gi skattelett til de få prosentene i landet som har aller mest. Det er ganske utrolig å se hvordan Høyre med presisjon kutter det som er til distriktene. De fjerner ordningen med sletting av studiegjeld – en historisk satsing fra Senterpartiet og Arbeiderpartiet som vil styrke distriktenes mulighet til å få flere til å bo og arbeide i distriktene. De vil doble barnehageprisen fra 1 500 kr til 3 000 kr. Gratis ferje, distriktsskoletilskudd og tilskudd til bredbånd er andre eksempler der Høyre kutter.

Vi lever i en tid der klimaendringene merkes i matproduksjonen, både her til lands og ute i verden. I en tid med større internasjonal uro velger Høyre å kutte nesten 2 mrd. kr til landbruket, og Fremskrittspartiet kutter nærmere 4 mrd. kr. Samtidig vil Høyre innføre nye avgifter på melk og kjøtt, totalt 1 mrd. kr, og de vil øke drivstoffavgiftene neste år. Det betyr dyrere mat for oss som er forbrukere, som ønsker å sette norsk mat på bordet, og det svekker matsikkerheten vår betydelig. Dersom vi strør på med Venstres budsjett, som vil innføre klimaavgift på kjøtt, har vi oppskriften på hvordan vi raskt skal legge ned norsk landbruk i en tid der vi trenger å øke selvforsyningsgraden.

Venstres forslag om å fjerne strømsøtten er uforståelig. De siste årene har vi opplevd veldig varierende og høye priser på strøm i de sørligste prisområdene. Strømsøtten har vært en sikkerhet for folk når prisene er blitt høye, og det at Venstre på ny vil skape den usikkerheten for folks strømrregning, er nesten ikke til å tro. Fremskrittspartiet vil legge ned fylkeskommunen, og at oppgavene skal fordeles mellom kommune og stat. Det vil kreve en storstilt kommunesammenslåing, og når Fremskrittspartiet sier at de skal spare 2 mrd. kr neste år på å legge ned fylkeskommunen, er det intet mindre enn lek med tall.

Etter å ha lyttet til store deler av debatten her i dag, er det rimelig å konkludere med at Senterpartiet og Arbeiderpartiet i fellesskap med SV har truffet godt på årets budsjett.

Agnete Masternes Hanssen (A) [19:45:08]: Finnmark er et fylke med store avstander, varme lokalsamfunn og en natur som stiller store krav til bærekraftig utvikling. Etter åtte år med Høyre og Erna Solberg var fraflytting og sentralisering mantraet. Nå er håpet igjen tent i Finnmark. Hvis det skal bo folk i Finnmark også i framtiden, er det avgjørende med en regjering som tør å satse på, utvikle og bygge opp nord. Høyre har gang

på gang vist at de ikke lytter, ikke forstår og ikke prioriterer Finnmark og Nord-Norge.

Politikk handler om å prioritere. Når høyresiden i sine alternative statsbudsjetter skal prioritere, sender de regningen til Finnmark. De kutter i veiprosjekter, og de ønsker ikke regjeringens historiske nedskrivning av studielån. Når flyene er fulle og vinteren setter inn, fortjener folkeopprøret mot skyhøye flypriser bedre flyruter, ikke høyresidens kutt i statens bidrag.

Det betyr noe hvem som styrer. Der høyresiden sier seg fornøyd med forsvarssatsing i nord, har statsminister Støre skjont at det skal mer til for å skape samfunn i nord også i framtiden. Med Arbeiderpartiet i regjering føres en helhetlig politikk for Finnmark som bygger fellesskap, gir trygghet i hverdagen og skaper muligheter for oss som er unge i nord. Det holder ikke å bygge opp Forsvaret i nord hvis de ikke har et samfunn å ta del i. Derfor er jeg stolt over at Arbeiderpartiet i regjering har sikret flertall for gratis barnehage i Finnmark og Nord-Troms og viderefører det også for neste år. Det betyr at en familie med to unger i den nordligste delen av landet vårt sparer 6 000 kr hver eneste måned sammenlignet med da Erna Solberg styrte. Dette betyr noe for folks hverdag.

Der Høyre nærmest ler av bygdevekstavgiftene regjeringen har iverksatt og velger å kutte i dem i sitt alternative budsjett, er fasiten at det i dag jobbes med en forsvarslinje ved Lakselv videregående skole, takket være nettopp bygdevekstavgiftene. Distriktspolitikk utvikler også lokalsamfunn, og med Arbeiderpartiet i regjering fører vi en politikk som gir oss unge muligheter også for framtiden i Finnmark.

Vi kan ikke vedta hvor folk skal velge å bo, men hvis vi mener det er en verdi at folk skal bo, leve og skape noe i hele landet, må også politikken som føres fra denne salen, åpne opp for det. Det er summen av politikken vi fører som gir folk muligheten til å leve et godt liv i hele landet. For oss som er unge i Finnmark, er valget helt tydelig: Vi ønsker oss en regjering som bygger arbeidsplasser, som satser på barn og unge, og som skaper muligheter for oss i framtiden også, for sånn bygger vi Finnmark for framtiden.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [19:48:23]: For Senterpartiet er det avgjerande viktig å leggje til rette for å utvikle heile Noreg, bygd og by, leggje til rette for at folk får eit betre liv, og å binde Noreg tettare saman.

Av og til er politiske debattar avklarande for kva slags ambisjonar ulike parti har, og kva slags retning dei ønskjer å dra politikken i. Ein av dei tinga som har kome tydelegast fram både gjennom alternativt budsjett og gjennom debatten her i dag, er kva slags ambisjonar Framstegspartiet konkret har framover for fylkeskommunane.

Vi høyrde det nettopp gjennom innlegget til representanten Andersen frå Framstegspartiet i stad, og vi har òg høyrte representanten Listhaug og andre representantar frå Framstegspartiet tidlegare i dag. Dei føreslår altså at ein skal leggje ned fylkeskommunen og kutte massivt i overføringane til fylka, utan at ein har noko meir pengar til primærkommunane enn det Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV har i sitt budsjett. Ein forsøker å skape eit inntrykk av at det fylkeskommunen driv med, er fjernt frå innbyggjarane. Nei! Ein skulle jo tru, når representanten Listhaug til og med har vore i Lom, at ho hadde ei viss forståing for at det fylkeskommunen driv med, er svært viktig for innbyggjarane, som vidaregåande skular.

Eg registrerer i media i dag at fylkesordføraren i Innlandet dessverre varslar nye rundar med skulenedleggingar, på toppen av det som allereie er vedteke. Dei har altså omtrent ikkje brent ut faklane før ein skal setje i gang på nytt. Kva er då representanten Listhaug og Framstegspartiet si helsing til dei som kjempar kampen for å ta vare på eit godt skuletilbod i Innlandet? Jo, det er å kutte massivt i økonomien til fylka – 2 mrd. kr totalt. For Innlandet fylke vil det utgjere mellom 130 mill. kr og 140 mill. kr. I realiteten stiller Sylvi Listhaug seg som heilageng for dei som driv skulesentralisering i Innlandet, ut frå ein argumentasjon om at dei ikkje har god nok økonomi til drifta si.

Tilsvarande gjeld òg for ein annan ting som er svært viktig i verksemda til fylka. Det er kollektivtransport. For nokre veker sidan hadde vi her i salen ein debatt om kollektivtransport. Fleirtalet løyvde bl.a. 30 mill. kr til Akershus fylke og sa då at dei må stille med 15 mill. kr sjølve. Den gongen sa representanten Frank Sve at det ikkje var mogleg for Akershus fylke å stille opp med det, fordi ein omtrent var bankerott. Kva er resultatet av Framstegspartiet sitt budsjett på det området? Det er eit kutt på nærmare 200 mill. kr til Akershus, viss dei hadde fått gjennomslag for sitt alternative budsjett.

Politikk handlar om å prioritere, og det er viktig å stå opp for den politikken som har fleirtal i denne salen.

Even A. Røed (A) [19:51:39]: Det betyr noe hvem som styrer landet. Kontrastene er til dels veldig store, for i en tid der folk opplever at lommeboka blir slankere og den økonomiske tryggheten svikter, må vi stille opp. Det er gjort veldig mye viktig i den tiden vi har bak oss, og for den vi har foran oss.

Vi reduserer merverdiavgiften på vann og avløp – kostnader vi vet vil øke, men som vil begrenses på grunn av at vi reduserer avgiften med 10 pst. I tillegg gjøres dette på et område der vi vet at pengene faktisk kommer fram. Vi reduserer barnehagepriser i hele landet og noen steder litt mer enn andre. Det sparer barnefamilier med to barn i min hjemkommune Kongsberg for 32 000 kr i

året. I kommunen jeg vokste opp i, sparer de 42 000 kr. Det har mye å si for barnefamiliene.

Vi har økt fagforeningsfradraget kraftig. Det betyr ikke bare besparelser for den enkelte arbeidstaker som er organisert, men det gjør også at organiseringen av arbeidslivet vil øke, noe enkelte partier i denne salen sier de er opptatt av, men som vi ikke ser igjen i budsjettene. Vi gir kraftige reduksjoner i pris hos tannlegen for gruppen 20–28 år, vi øker studiestøtten betraktelig, og vi styrker økonomien for minstepensjonister. På toppen av dette har vi redusert inntektsskatten for dem med middels og lave lønninger gjennom perioden.

Det er forskjeller i politikken. Det skrytes i Høyres alternative budsjett av at en familie med moderat inntekt og to barn i barnehagen får 23 400 kr mer å rutte med gjennom gratis kjernetid i barnehagen, økt barne-trygd og lavere skatt. Ja, det er vel og fint, men det er nesten 10 000 kr mindre enn vår reduksjon i pris i barnehagen alene.

Vi har altså en høyreside som vil holde prisene i barnehagene høye, som vil at unge folk skal betale fullt hos tannlegen, som ikke har ytterligere tiltak for minstepensjonister, som vil gjøre det dyrere å være organisert i arbeidslivet, som vil ha en kraftig økning i bensin- og dieselpriser, og som ikke nødvendigvis vil øke studiestøtten noe særlig. Ja, selv melken vil bli dyrere med deres alternative budsjett. Man skulle tro det var skatte-kuttene som skulle gjøre livet så veldig mye bedre for folk i Norge, men nei da. Det er noen skarve tusenlapper til folk med vanlige inntekter, og samtidig skjenkes de aller rikste en million hver.

Det er viktige forskjeller i politikken og i denne salen. I de budsjettene som er lagt fram, ligger det en klokkeklar politisk skillelinje. En del av salen vil bruke de store pengene på å sikre tryggheten til folk. En annen del av salen mener at det viktigste vi gjør nå, er å gi store skatte-kutt til dem som har de største formuene. Det er en ærlig sak, men jeg er ikke i tvil om hva som gir mest trygghet for folk.

Trine Lise Sundnes (A) [19:54:26]: Skattepolitikk er et viktig verktøy for å forme samfunnet og fordele ressurser. Et godt budsjett har blitt enda bedre med SV. Vi styrker fellesskapet i statsbudsjettet gjennom investeringer i barnehager, i skoler, i arbeidsmarkedstiltak og i sikkerhet. Vi mener at samfunnets ressurser bør brukes på tjenester og tiltak som kommer alle til gode, snarere enn store skatte-kutt til de mest velstående, noe som bidrar til å øke forskjellene mellom folk.

Arbeiderpartiet prioriterer annerledes. Vi vil styrke fellesskapet, og vi vil styrke velferdsstaten. Vi prioriterer ressurser til barnehager, skoler og arbeidsliv. Vårt fokus ligger på å støtte dem som er i jobb eller prøver å komme

seg inn i arbeidslivet. Og vi står for styrking av samfunnssikkerheten, inkludert grensevakst og politi. Vår tilnærming vil komme flere til gode og bidra til et mer rettferdig samfunn.

Å investere i fellesskapet gir langsiktige fordeler for hele befolkningen. Representanten Bru fra Høyre understreket i sitt innlegg at Høyre prioriterer det viktigste. Ja, ja. I Høyres alternative budsjett for 2025 legger de opp til betydelige skatte-kutt, særlig med fokus på formuesskatt og inntektsskatt. Skattelettene er i størrelsesordenen én million til de aller rikeste, og lønns-mottakere får noen skarve tusenlapper i skatte-kutt. Ja, ikke de fagorganiserte, da. Medlemmene i Akademikerne, Unio, YS og LO får en skatteskjerpelse både fra Høyre og fra Fremskrittspartiet. Høyre foreslår å gå elleve år tilbake i tid og legger fradraget for fagforeningskontingent på 2013-nivå, mens Fremskrittspartiet foreslår å nulle det. Ja, nulle det!

Når høyresiden argumenterer for at skatte-kuttene til de aller rikeste er nødvendige for å stimulere norsk eierskap og verdiskaping, undres jeg på hva som er begrunnelsen for skatteskjerpelsen for de fagorganiserte, annet enn at Høyre har en klar profil, slik representanten Bru uttalte i replikkordskiftet tidligere i dag. Ja da, her i Oslo merker vi godt den klare profilen. Mens vi står her og debatterer i denne salen, går de i fakkeltog på Holmlia fordi Høyre-byrådet kutter tilbud til barn og unge. Og omsorgstjenestene skal privatiseres på bekostning av ansattes lønns- og arbeidsvilkår. Svært klar profil – ja, det er helt tydelig.

Else Marie Rødby (Sp) [19:57:39]: I en tid hvor vi må tenke beredskap i alt vi gjør, er politiet en viktig del av den sivile beredskapen. Derfor har Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering prioritert et nært og tilstedeværende politi ved hver budsjettanledning i denne perioden. Jeg merket meg at Høyres finanspolitiske talsperson tidligere i dag uttalte noe sånt som at de vil ha mer politi i gatene. Men hvilke gater? Åpenbart ikke de gatene hvor det nå har kommet nye politistasjoner, ikke på grenseovergangen på Meråker, ikke på feriedestinasjonene Hvaler eller Hemsedal, ikke i Rakkestad og ikke på Sørumsand.

Da Høyre la fram sitt alternative statsbudsjett, var det med beskjeden om at de vil legge ned 18 av de 20 nye politikontorene og heller bruke pengene på å ansette flere politifolk. Problemet er at pengene regjeringen bruker på politistasjonene, i all hovedsak brukes på folk. De aller fleste av de nye tjenestestedene holder hus i svært rimelige lokaler, bl.a. på bakgrunn av at de er blitt stilt tilgjengelig fra lokalsamfunn som vil huse et mer tilstedeværende politi. Hvis det skal kuttes her, må det bety at Høyre vil ta folkene, bilene og utstyret fra disse stedene og flytte dem vekk fra lokalsamfunnet igjen. Å

reversere reverseringen er kanskje en litt noblere form for reversering enn den reverseringen som Høyre har brukt enormt med taletid på å kritisere regjeringen for, også i denne salen, også i dag.

Da Høyre satt i regjering, rakk de å legge ned 125 polititjenestesteder i løpet av veldig kort tid. Vi har over 100 andre politistasjoner i Norge på størrelse med de 18 nye som Høyre nå vil legge ned. Skal disse også legges ned hvis Høyre kommer i regjering igjen? Vi må jo gå ut ifra at Høyre har en prinsipiell tilnærming til dette, og ikke bare styrer på bakgrunn av å være mot det som regjeringen er for.

Det er etter mitt syn flere selvmotsigelser her. Høyre roper etter mer forebyggende politi i det ene øyeblikket og reduserer behovet for et tilstedeværende politi til et spørsmål om antall leverte anmeldelser i det andre. Det går ikke an å måle på den måten. Det å telle antallet hus som har brent ned i den enkelte kommune, er ikke noen god måte å måle behovet for brannberedskap på, og vi burde heller ikke bruke den metoden på politiberedskap. Det å drive godt forebyggende arbeid handler om å være til stede. Det handler om å kjenne miljøene og komme tidlig i inngrep med alvorlig kriminalitet før den etablerer seg. Politi er en viktig del av den sivile beredskapen og av folks trygghet, og ingen steder skal være frisoner for kriminelle, heller ikke distriktene våre.

Spørsmålet er om trygghet gjennom et tilstedeværende politi er noe man som innbygger i Norge bare har rett til hvis man bor i nærmere definerte områder i landet, eller om vi skal legge et likeverdighetsprinsipp til grunn og sørge for at så mange som mulig opplever et minimum av trygghet.

Vi kan ikke vedta at folk skal føle seg trygge, men vi kan møte folks bekymringer og opplevde utrygghet med politiske vedtak og med politiske prioriteringer. Lokalt tilstedeværende politi er nettopp det.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Tage Pettersen (H) [20:00:54]: De siste årene har mange fått dårligere råd. Boliglånsrenten, husleien, matvareprisene og alt annet har stort sett blitt dyrere, og ifølge SSB lever mer enn 100 000 familier med vedvarende lave husholdningsinntekter. Før sommeren viste beregninger fra SIFO at før utgifter til strøm, oppvarming og bokostnader er tatt med, har de årlige utgiftene til en norsk familie med to voksne, ett skolebarn og ett barnehagebarn økt med over 160 000 kr fra starten av 2021 til begynnelsen av 2024. Derfor bør det ikke overraske noen at en av de største satsingene i Høyres alternative budsjett er å la folk sitte igjen med mer av sin egen inntekt. Derfor gjør vi lønn under 150 000 kr skattefri, og folk med vanlige inntekter får 3 600 kr min-

dre i skatt. Til sammenligning vil dagens regjering gi folk med vanlige inntekter 400 kr mindre i skatt.

I tillegg til skattelette øker vi barnetrygden for barn under seks år med 1 000 kr i måneden fra 1. juli og justerer den for barn over seks år allerede fra 1. januar. Høyre prioriterer å øke barnetrygden framfor billigere barnehage. Det er fordi vi vet at barnetrygden treffer bredt, og den hjelper dem med dårligst råd mest, etter som mange av dem allerede har billigere barnehage fra før. Høyre prioriterer også å gjøre kjernetiden i barnehagen gratis for flere, uansett hvor i landet de bor, ved å heve husstandens inntektsgrense til 800 000 kr.

I budsjettet slår vi dessuten et slag for de glemte desemberbarna. I dag har alle barn rett til barnehageplass i løpet av det året de fyller ett år, med unntak av dem som er født i desember. De har først rett på plass i august året etter. Folk med vanlige inntekter kan i dag gå uten lønn i opptil åtte måneder. Det kan være en stor utfordring for familieøkonomien.

Jeg ser at flere fra regjeringspartiene i sine innlegg er mest opptatt av å kritisere våre løsninger. Jeg tenker at man kanskje bør se seg mer i speilet. Jeg tror at folk er lei av politikere som sier at de vet best, politikere som forteller dem at de nå har fått bedre råd, politikere som sier at man er mer verdt om man bor i en av landets 211 minst sentrale kommuner, og politikere som hever seg over virkeligheten på utsiden av stortingssalen. Familiene vet selv best hvor skoen trykker, og hvordan familiens egne penger bør brukes. Derfor prioriterer Høyre i dette budsjettet å gi skattelette, øke barnetrygden og målrette tiltakene.

Høyres løfte, som vi også leverer på i vårt alternative budsjett, selv om mange har forsøkt seg på ulike regnestykker gjennom debatten i dag, er at småbarnsforeldrene skal sitte igjen med mer penger i lommeboken med en Høyre-ledet regjering enn med dagens regjering.

Kjerstin Wøyen Funderud (Sp) [20:03:49]: Senterpartiet gikk til valg på å styrke fellesskapet og redusere utenforskapet. Vi ville redusere de økonomiske, sosiale og geografiske forskjellene som har økt betydelig etter åtte år med ulike Solberg-regjeringer. Dette budsjettet er et godt skritt på veien til å nå disse målene. Mange merker høyere priser og renter i hverdagen, og da er det viktig at vi styrker fellesskapsløsningene og sikrer gode velferdstjenester, uansett hvor man bor, og hvor mye penger man har. Gjennom mange tiltak som styrker det offentlige tjenestetilbudet og forbedrer folks økonomi, sørger regjeringens statsbudsjett for nettopp det. Budsjettforliket med SV forsterker det ytterligere.

Norges suksesshistorie har vært at folk lever og skaper verdier i hele Norge. Etter mange år med målrettet sentralisering har vi ført en politikk for å gjøre det mer

attraktivt å bo og arbeide i distriktskommuner. Urettferdig fordeling av kommunenes inntekter er en av mine politiske hjertesaker. Omfordelingen i inntektssystem i favør av de skattesvake kommunene, som Stortinget vedtok før sommeren, var en viktig delseier og avgjørende for at de fattige kommunene i mitt fylke – Østfold, som også har store levekårsutfordringer – skal ha mulighet til å levere gode tjenester til sine innbyggere.

Jeg håper Høyre-ordførerne i Fredrikstad, Sarpsborg, Moss og Halden merket seg Erna Solbergs kritiske kommentarer til denne omleggingen i replikkunden i dag, og at hennes bekymring var knyttet til at de rike kommunene får noe mindre enn tidligere. Summa summarum er etterlatt inntrykk etter dagens debatt at alternativene i norsk politikk aldri har vært tydeligere. Mens Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV vil redusere forskjellene mellom folk og mellom regioner, vil en eventuell regjering med Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre føre til det motsatte, nemlig økte sosiale forskjeller, økte geografiske forskjeller og mer sentralisering. Jeg tror vi kan vente nye runder med kommunesammenslåinger, og jeg er bekymret for omkamp om det mer rettferdige inntektssystemet for kommunene dersom høyrepartiene igjen får makt. Det er en betydelig forskjell mellom dem som vil lytte til folk, og dem som vil overkjøre.

Rune Støstad (A) [20:06:15]: I eventyr er det alltid valg som avgjør utfallet. Denne finansdebatten er ikke noe annerledes. På den ene siden står vi for fellesskap, trygghet, små forskjeller og god velferd. På den andre siden prioriterer Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre skattekutt til de rikeste og sender regningen til vanlige folk.

La meg ta dere med til Nord-Fron, der jeg bor, til en helt vanlig familie på fire. De har to unger i skole og barnehage, en mor som pendler, og begge foreldrene har studiegjeld. Dette er ikke et eventyr; det er virkeligheten for mange familier i min kommune. Med vårt budsjett vil denne familien få lavere pris i barnehage og SFO, høyere pendlerfradrag, slettet studiegjeld og økt barnetrygd, for å nevne noe. Fra 2026 vil denne familien spare til sammen over 100 000 kr i året. Det betyr mer trygghet, mer frihet og en enklere hverdag.

Erna Solberg og Sylvi Listhaug har begge i debatten i dag omtalt vår politikk som eventyr. Nei, dette er ikke magi – det er politikk som setter folk først. Høyre og Fremskrittspartiet, derimot, oppfører seg som om de har lest Robin Hood-eventyret, men misforstått konseptet. De tar fra dem som har minst, og gir til de rikeste, stikk i strid med det gjengen i Sherwoodskogen gjorde. Sylvi og Erna har en slags magisk kalkulator i dette eventyret. Hver gang de trykker på den, forsvinner milliarder fra fellesskapet og dukker opp som skattekutt til de aller

rikeste. 80 pst. av Høyres kutt i formuesskatt går til de 1 pst. i Norge som har aller mest i formue, og regningen sendes til vanlige folk. Samtidig foreslår de å øke selskapsskatten. De tar fra overskuddet til alle norske bedrifter og gir til et lite fåtall med de største formuene.

I vårt eventyr og i vår historie tar vi ansvar for hele Norge, for vanlige familier og for næringslivet. Vi prioriterer rimeligere barnehage, økt barnetrygd og slettet studiegjeld samtidig som vi styrker sykehusene, kutter ventelister og satser på grønn omstilling. Vi bygger ikke luftslott av skattekutt for de rikeste. Vi bygger et samfunn der trygghet og fellesskap står sterkest – i bygd og by i hele landet. Det er vi stolte av, og det er en fortelling som ikke ender som et eventyr, men som en bedre virkelighet for alle.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [20:09:00]: I dag har vi sett at det er på tide å børste støv av begrepet borgerlig kaos, for noe av det mest påfallende ved budsjettene til partiene på høyresiden, er hvor uenige de er på mange områder. De er veldig enige om én ting, nemlig å angripe bygder og byer over hele landet. I de alternative budsjettene sine viser høyrepartiene hvor dypt uenig de er med regjeringen i at man skal satse aktivt på distriktene, enda så viktig en aktiv distriktspolitikk er sikkerhetspolitisk og beredskapsmessig, for forvaltningen av naturressursene våre og for landets totale verdiskaping.

I høyrepartienes alternative budsjetter skal nemlig alle regjeringens målrettede distriktssatsinger bort med en eneste gang, de skal neimen ikke få virke. Høyrepartiene vil nå både doble barnehageprisen, øke ferjeprisene, reversere fradraget i studielån for bosatte i distriktene, gjøre det dyrere å fly i Norge, fjerne grunnskolebidraget, som er et så viktig insentiv for å beholde grendeskoler, kutte bygdevekstavtaler og legge ned politistasjoner i distriktene. Store og nødvendige summer i overføringen til landbruket er de selvfølgelig også sterkt imot, og Høyres dramatiske kutt i kulturbudsjettet rammer lokalsamfunn og kulturliv over hele landet og nærmer seg Fremskrittspartiets sedvanlige rasing av det samme budsjettet. Det disse partiene kommer med, er rett og slett en kraftig reversering av regjeringens satsing på hele Norge.

Ideologisk må distriktene og alle som har behov for gode velferdsordninger og mindre avgifter, vike for å sikre høyresidens lovnader om å fjerne skatter for de rike. I sum går denne klaseskilnepolitikken utover økonomien og tjenestetilbudet til folk flest og – tragisk nok, men ikke overraskende – særlig utover folk i distriktene.

Høyresiden snakker ofte om at kravet om å fjerne formuesskatt liksom er det som er så saliggjørende nå. Det skal løse alle utfordringene vi har. For en vits. Som om det vil gjøre det lettere for befolkningen rundt om-

kring i by og bygd at over halvparten av alle de milliardene som da går ut av statskassen, havner hos de 4 600 rikeste i landet vårt, som i hovedsak bor i Oslo og Bærum.

Det er egentlig på mange måter befriende at Høyre endelig viser kortene sine etter å ha sittet stille som mus i båten i over tre år. Det er tydelig at alternativet til regjeringens politikk, som har fått prisveksten ned, og som har sikret reallønnsvekst, flere tusen nye jobber og fortsatt lav arbeidsledighet, er større forskjeller mellom folk og mer av sentraliseringspolitikken som skapte distriktopprør sist de borgerlige hadde statsminister. Nei takk, vi i Senterpartiet vil heller fortsette å utvikle hele Norge.

Truls Vasvik (A) [20:11:55]: En av grunnbjelkene i velferdsstaten vår er vår felles helsetjeneste. Det er en helsetjeneste som fortsatt skal være førstevalget, både for pasienter og for fagfolk. Det krever gode og riktige prioriteringer, noe denne regjeringen, sammen med SV, gjør og har gjort. Via skatteseddelen får vi tilgang på en av verdens beste helsetjenester – uansett hvem man er, hvor man bor, eller hvor mye penger man har på bok. Det skal vi være stolte av, men vi må jobbe hver eneste dag for at det skal bli enda bedre.

Ventetidene på sykehusene våre er fortsatt for lange, selv om vi har begynt å se resultatene av Ventetidsløftet. 17 000 færre personer ventet på helsehjelp i november sammenlignet med samme tid i fjor. Ventetidene innen rusfeltet er rekordlave. Likevel er vi ikke fornøyd før ventetidene er enda lavere. Derfor styrker vi sykehusernes driftsbevilgninger med totalt 5,7 mrd. kr.

De siste ukene har jeg fått lov til å møte mange flotte menn rundt om i landet vårt. Jeg har møtt bl.a. Joar, Pål, Lasse og Kenneth. De er alle deltakere i prosjektet Menn i helse. I budsjettet har vi lagt inn 8 mill. kr ekstra til Menn i helse, og totalt rundt 29 mill. kr. Det er noe som vil bidra til at enda flere menn kan ta del i dette viktige programmet. Det bidrar til at vi får flere fagfolk inn i helsetjenestene våre og menn ut av ulike ytelser – en typisk vinn-vinn-situasjon der, altså.

Vi lever stadig lenger, og vi blir flere eldre. Det er veldig bra, men det øker også viktigheten av å ha et aldersvennlig samfunn preget av åpenhet, trygghet og fellesskap. Det skal være godt og trygt å bli gammel i landet vårt, uansett hvor en bor. Vi skal være ærlige; det er for store forskjeller i eldreomsorgen rundt om i våre ulike kommuner. Derfor følger regjeringen opp Bo trygt hjemme-reformen og legger bl.a. til rette for 1 500 nye heldøgns omsorgsplasser i 2025. Vi må jobbe med flere ting samtidig: Vi må satse på oppgavedeling og velferdsteknologi, fjerne tidstyvene, jobbe med forebygging og tenke nytt når det gjelder hvordan vi organiserer tje-

tene. Hvis kart og terreng ikke stemmer, er det systemene som må tilpasses pasienten, ikke motsatt.

Budsjettarbeid er prioriteringer. Budsjettarbeid er å legge penger bak de flotte ordene. Høyre har i sitt alternative budsjett erklært at de har en storstilt satsing på landets eldre – i hvert fall er det ment å virke slik i teksten, der eldreomsorg og sykehjemsplasser er uthevet som en hovedsatsing i helsekapittelet. Da er det litt interessant – eller kanskje trist – å merke seg at det ikke er satt av en eneste krone ekstra som er prioritert til eldre i tabellene. På område etter område ser vi at Høyre er store i ord, men stusselig små på reelt innhold.

Budsjettet som blir vedtatt i kveld, er et budsjett som sørger for kortere ventetider, flere fagfolk og sikring av vår felles helsetjeneste. Det er jeg stolt av.

Nils-Ole Foshaug (A) [20:15:01]: Dette budsjettet følger opp den vedtatte langtidsplanen for Forsvaret. På denne regjeringens vakt har det vært et forsvarspolitisk taktskifte i Norge. Neste år er forsvarsbudsjettet på over 110 mrd. kr, og det er helt nødvendig i den urolige tiden vi lever i. For å sette det i perspektiv: På åtte år økte Solberg-regjeringen forsvarsbudsjettet med 37 pst. Siden vi overtok, har vi på tre år økt budsjettene med over 60 pst. Vi oppfyller NATOs 2-prosentmål og vil med neste års budsjett trappe opp ytterligere.

Renholdet i Forsvaret ble privatisert av den blå-blå regjeringen. Det førte til vanskelige arbeidsvilkår, en kamp mot klokken og et umenneskelig arbeidspress for renholderne våre. Såkalt effektivisering ledet også til utthuling av renholdernes pensjonsvilkår. Derfor er det bra at denne regjeringen har endret dette. Om noen få uker er samtlige renholdere tilbake som ansatte i Forsvaret. De er tilbake hos en god og trygg arbeidsgiver med ryddige og trygge arbeidsforhold og tilbake i fellesskapet, sammen med de andre som jobber for vår felles sikkerhet hver dag.

Utrolig nok vil Venstre nå reversere dette. Nok en gang vil de hive renholderne ut i usikkerhet og fjerne dem fra fellesskapet i Forsvaret. Dette er dårlig politikk.

Høyre har på sin side en ukuelig tro på ABE-reformen, til tross for at de såkalte effektiviseringene de gjennomførte i Forsvaret sist de satt ved makten, førte til et vanvittig etterslep og dårligere arbeidsvilkår i Forsvaret. Lagerbeholdninger ble effektivisert bort, og nødvendig vedlikehold av bygningsmasse ble ikke gjennomført. Det blir fort dyrt når man forsømmer vedlikeholdet, og i dette tilfellet ble hullene i Forsvaret den blå-blå regjeringen etterlot seg, ekstremt kostbare. Som forsvarskommisjonen og forsvarssjefens fagmilitære råd slo fast: Forsvaret hadde store hull og kjente mangler og feil for 80 mrd. kr. Utrolig nok er det mer ettersleppspolitikk Høyre foreslår i sitt alternative budsjett. Høyres opplegg

vil over tid gjøre Forsvaret vårt dårligere, og det har vi ikke råd til i en såpass usikker og alvorlig tid som vi er inne i nå.

Regjeringens hovedprioriteringer i 2025 vil være oppfølging av langtidsplanen, hente inn etterslep og få det Forsvaret vi har, til å fungere. For å lykkes med det er det å beholde og rekruttere motiverte soldater noe av det viktigste vi gjør.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [20:18:09]: Jeg har mer på hjertet. Høyre og Venstre har i sine alternative budsjetter også foreslått å kutte bevilgningen til Den norske kirke med så store summer at folkekirken slik vi kjenner den, vil rammes på et vis lederne av Kirkerådet beskriver som radikalt. Det vil særlig ramme lokalkirkene, og hardest de i distriktene. Både der og i andre kommuner ville disse kuttene, om de faktisk ble noe av, rammet den viktige beredskapen Den norske kirke står for, ved bl.a. å overlevere sorgbudskap, ha matutdeling, tilby akuttovernatting og ikke minst være et viktig samlingssted med rom for sorgarbeid i kriser som lokalsamfunnene, sognene og vertskommunene opplever. Veldig raskt ville slike kutt svekket det gedigne kulturtilbudet folkekirken tilbyr. Jeg minner om at Creo, Norges største kunstnerorganisasjon, har omtalt Kirken som Norges største arbeidsgiver for profesjonelle musikere. Aktiviteten til de nærmere 80 000 frivillige i folkekirken ville selvfølgelig også blitt sterkt begrenset.

Jeg tror ikke det norske folk ville ha godtatt en så kirkefiendtlig politikk. Når Høyre og Venstre kutter radikalt i bevilgningene til Kirken, gjør de det også til alle de andre trossamfunnene, som vil bli rammet like hardt. Det er det også hundretusenvis av mennesker som vil bli berørt av.

Det stopper ikke der: Både Venstre og Høyre vil også kutte i det bejublete Kirkebevaringsfondet, med 100 mill. kr. Dette er ikke bare uklokt, det er direkte skadelig for hele bevaringsprogrammet. Stortinget har allerede forpliktet staten til å bruke 100 mill. kr i 2025. Med Høyre og Venstres forslag vil vi bare ha 100 mill. kr igjen til fordeling – langt unna de summene som trengs. Det vil stoppe opp arbeidet med å bevare våre kulturhistoriske kirkebygg, og det på et tidspunkt hvor vi i denne salen var enige om at vi i stedet skulle trappe opp. Dette er en ordning som er godt mottatt og sårt tiltrengt i en stram kommuneøkonomi.

Høyre og Venstre må forstå at Kirkebevaringsfondet ikke er et område hvor vi kan ta sånne omkamper. Vi har forpliktet oss til å følge opp dette historiske oppgjøret mellom staten og Den norske kirke, og det må vi stå ved. Høyre og Venstre må forstå at de heller ikke kan gå for en så drøy rasering av trossamfunnene og folkekirken vår allerede i 2025. Det er totalt urealistisk og bare et på-

skudd for å finne penger til skattelettelsene deres til de rikeste.

Jone Blikra (A) [20:20:47]: Det er en forutsetning i folks liv at man kan bevege seg trygt til og fra hjem, skole og arbeid. Både næringsliv og folk er avhengig av at varer og de som utøver ulike tjenester, faktisk kommer fram og har en sikker reise. Samferdsel er blodårene i samfunnet vårt og en forutsetning for at vi kan ha et godt liv og et samfunn som fungerer.

Et eksempel fra historien: I 1814 satt valgte representanter fra hele landet vårt på Eidsvoll for å vedta vår grunnlov, men det var noen representanter som ikke var der. De rakk ikke fram. Ingen av de valgte representantene fra Finnmark, Troms og Nordland rakk fram til Eidsvoll. Årsaken var dårlige veier og dårlig framkommelighet, kombinert med mye vær. Høres det kjent ut?

Regjeringen tar ansvar og prioriterer samferdsel. I statsbudsjettet for 2025 foreslår regjeringen å bevilge over 96 mrd. kr på Samferdselsdepartementets budsjett, som er en økning på 16 mrd. kr fra saldert budsjett i 2021.

Norge er nå det landet i Europa som bruker mest på samferdsel, målt i andel av den totale økonomien. Ta vare på det vi har, utbedre der vi kan, bygge nytt der vi må – det er dette som er regjeringens samferdselspolitikk. Det er ikke de store politiske gevinstene, med musikkorps og marsipankake, ei heller de store medieoppslagene å få når det satses på drift og vedlikehold, men det er det vi må, det er det som gir konkrete resultater. Derfor satser regjeringen på å ta vare på det vi har, for å sikre folks hverdag. En økning av drift og vedlikehold på riksveier på 1,1 mrd. kr fra saldert budsjett for 2024 er et eksempel på det. Et annet eksempel er at bevilgningene til drift, vedlikehold, fornying og mindre investeringer på jernbane øker med 3,2 mrd. kr fra saldert budsjett for 2024.

Hva er det Høyre gjør i sitt budsjett? Høyre fjerner ordningen med gratis ferje på de minste strekningene, Høyre kutter byvekstavgiftene med 40 mill. kr, avtaler som er helt avgjørende for å lykkes med klimakuttene, og Høyre kutter 160 mill. kr i jernbane og kaller det «forventet gevinst av konkurranseutsetting». Nok en gang satser Høyre på at konkurranse skal løse alt. Konkurranseutsetting av jernbanen vet vi medfører økte kostnader og har skapt en uoversiktlig sektor. Konkurranse for konkurransens skyld er ikke svaret.

Høyres alternative Nasjonal transportplan har en ramme som var 65 mrd. kr høyere enn regjeringens forslag over tolvårsperioden. Høyre la opp til en gradvis årlig opptrapping i den første seksårsperioden med ca. 400 mill. kr mer per år enn regjeringen. I sitt alternative budsjett for 2025 foreslår Høyre å bevilge netto

112 mill. kr mer til Nasjonal transportplan-formål, altså betydelig lavere enn det de selv har i transportplanen.

Kathrine Kleveland (Sp) [20:24:13]: Husbanken er vårt viktigste virkemiddel for at flest mulig skal få komme inn i boligmarkedet. Husbanken skal i større grad støtte kommunenes boligpolitiske arbeid. Til neste år vil regjeringen bruke 32 mrd. kr på Husbanken. Det er en økning på 70 pst. siden vår regjering overtok, og det betyr mye for en boligbransje som sliter. Denne uken kom nyheten: Vi senker egenkapitalkravet fra 15 pst. til 10 pst – et viktig grep for alle som skal kjøpe seg bolig.

Med ansvar for digitalisering i Senterpartiet er det også interessant at digitalisert nabovarsel har spart mer enn 1 mrd. kr bare i porto. Et annet eksempel er Plan-slurpen, som bruker KI til å forenkle og tilgjengeliggjøre reguleringsplaner.

Mens digitaliseringen skyter fart, reverserer Høyre og kutter 200 mill. kr i tilskuddet til bredbåndsutbygging. I et digitalisert samfunn må alle ha tilgang på internett. Det har Senterpartiet vært med og bevilget penger til. Høyre begrenser nå muligheten til å tette de hullene som er igjen, uansett hvor i landet det er.

I vårt første budsjett etter regjeringsskiftet opprettet Senterpartiet tilskuddet til kommuner for å beholde grendeskoler. Vi er de første som lager et politisk hinder mot å legge ned skoler. Nå vil Høyre fjerne dette. Det betyr nesten 1,4 mrd. kr mindre til kommuner med variert skolestruktur.

Vi har redusert barnehageprisene, økt barnetrygden kraftig, og neste år øker vi bemanningen i barnehager og SFO. Høyre vil øke barnehageprisen. Det er jeg imot.

Både Fremskrittspartiet og Høyre vil avvikle fylkeskommunen. I Vestfold er Høyre også positive til å teste ut én storkommune. Senterpartiet tror på lokaldemokratiet. Jeg er overbevist om at folkevalgte med lokal kunnskap og fylkeskommunen med egne oppgaver er bedre for Vestfold enn én overkommune. Store systemer gjør mennesker små. Vestfold er da virkelig sentralisert mer enn nok!

Vestfold er et matfylke. Matproduksjon i Norge trygger vår felles sikkerhet. Senterpartiet satser på matproduksjon og beredskap.

I går kom nær 90 mennesker til Karljohansvern i Horten for å høre forsvarsminister Gram snakke om det gedigne forsvarsløftet – for Norges trygghet. Han sa også at kultur som Marinemusikken og Marinemuseet i Vestfold er viktige fordi de bygger forsvarsvilje.

Agnes Nærland Viljugrein (A) [20:27:29]: Arbeiderpartiet sikrer i dag flertall for et budsjett som skal gi trygghet for landet og trygghet for folks økonomi. For

oss er det små forskjeller mellom folk som er det viktigste i politikken, ikke skattekutt til dem med mest fra før.

Jeg må si at det er med bekymring jeg dermed leser Høyres alternative statsbudsjett, et budsjett som heldigvis ikke får flertall. Man trenger ikke reise langt for å finne konsekvensene av høyresidens budsjettprioriteringer.

La meg ta deg med til byen min, Oslo. Der har det nyvalgte høyrebyrådet valgt å kutte 0,5 mrd. kr i eien-domsskatt for dem med de aller dyreste boligene. Konsekvensene, de tar vi – vi ute i bydelene som nå må legge ned lavterskeltilbud, forebygging og barne- og ungdomstilbud. Kuttene tar tusenvis av de menneskene som akkurat nå går i fakkeltog for ungdom på Holmlia, som mister Låven fritidsklubb. Kuttene tar barn på Tors-hov, som nå må oppleve at Oslo Nyes barneteater Trik-kestallen legges ned. Kuttene tar ungene mine på Tøyen og Vahl skole, et nabolag hvor hvert tredje barn vokser opp i fattigdom, og som nå mister skolematen sin.

Sånn kunne jeg ha fortsatt, for kuttene rammer usosialt og urettferdig over hele byen vår. De kuttene som nå skjer i Oslo, er ikke en tilfeldighet eller noe som bare må gjøres. Kuttene er et resultat av ren og skjær høyre-politikk som vi nå får resultatene av.

La dette være en advarsel: Politikken vi nå ser i Oslo, er resultatet vi kan få dersom høyresida vinner valget neste høst, men det er ikke politikken Oslo trenger. Vi trenger en politikk som utjevner forskjellene over hele byen vår. Vi trenger en politikk for mer rettferdighet mellom dem som har mest, og dem som har minst i byen vår. Vi trenger en politikk for mindre forskjeller, og vi trenger en politikk for mer trygghet for folk i byen vår.

Derfor er mitt og Arbeiderpartiets løfte soleklart: at den største økonomiske prioriteringen vi gjør, er den som kommer fellesskapet til gode. Det er den priorite-ringen som styrker velferdstilbudene våre, og som sørger for at bydelene i Oslo kan fortsette å levere gode barne- og ungdomstilbud over hele byen vår. Vi sikrer en økonomisk politikk som sikrer trygghet for hele dette landet, og trygghet for alle folk.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [20:30:33]: Da vi sto i denne salen for to år siden, var framtiden usikker. Vi sto overfor en situasjon med ekstrem internasjonal prisstigning. Regjeringen var tydelig på at den ville ha stram kontroll på pengebruken, men i stedet for å kutte i velferden eller øke skattene og avgiftene for vanlige folk, tok den grep som gjør at noen av dem som hadde mest fra før, måtte bidra litt mer.

Hva ser vi nå, to år etterpå? Jo, vi har tatt Norge trygt gjennom krisen. Rekordmange er i arbeid. Eksporten, investeringene og overskuddet i bedriftene er på svært høye nivåer. I stedet for grep som har økt de geografiske

og sosiale forskjellene, har vi tatt grep som bidrar til mindre forskjeller mellom by og bygd og mellom fattig og rik. De prioriteringene som regjeringen har gjort i budsjettet, har fått helt konkrete konsekvenser i folks liv. Et eksempel så jeg forrige uke da jeg var i Engerdal. Da besøkte jeg Hågen, en bonde som nå investerer 10 mill. kr i et nytt fjøs.

I Engerdal har det skjedd mye som følge av de prioriteringene som regjeringen har gjort. I fjor kom det høyhastighetsbånd til Hågen og veldig store deler av resten av Engerdal, barnehageprisene er halvert, og rovdysituasjonen er dramatisk forbedret. Det er kommet en politistasjon i lokalsamfunnet, som gjør at problemene med grensekryssende kriminalitet er blitt mindre. Det er lagt grus, og til sommeren blir det også lagt asfalt på en av fylkesveiene der, noe som har vært et stort problem. Vi har sørget for at Engerdal består som egen kommune og styrket kommuneøkonomien, som gjør at velferdstilbudet i kommunen er blitt forbedret.

God politikk skal være konkret. Dette er konkrete eksempler på bedring i livet til folk som bor i et lokalsamfunn som Engerdal. Vi har gjort prioriteringer som gjør at et lokalsamfunn som jeg tror ellers ville opplevd fraflytting, eller i verste fall avvikling, nå har aktivitet. Folk kan leve et godt liv der videre. Vi i Senterpartiet elsker Norge, og fordi vi gjør det, vil vi ta vare på hver eneste del av landet vårt. Derfor gjør vi prioriteringer, som vi bl.a. ser i dette statsbudsjettet.

Tom Einar Karlsen (A) [20:33:24]: Ettersom dette er det siste statsbudsjettet i denne omgang, og partiprogrammene for neste stortingsperiode begynner å ta form, har jeg lyst til å starte med å snakke litt om det budsjettet som kunne ha vært, og som vi heldigvis ikke skal vedta i år. Ser vi mot Høyre, Fremskrittspartiet og de borgerlige, ser vi at alternativet til det som regjeringen legger fram, er skatteuttak, der de med mest fra før får den største gevinsten, og kutt i velferdsgoder, som billigere barnehage og sykelønnsordningen. Velferdsgoder finansierer vi i fellesskap, og de er nok langt vanskeligere å betale på egen hånd om man har mer vanlige inntekter enn den ene prosenten av befolkningen som får 80 pst. av de borgerliges kutt i formuesskatten.

Jeg er glad for at Arbeiderpartiet og Senterpartiet sammen med SV i stedet prioriterer trygghet for hele fellesskapet, at det sosiale sikkerhetsnettet styrkes, og at skatte- og avgiftslettelsene heller går til dem som trenger mest hjelp til å komme gjennom dyrtiden. Regjeringens budsjett bidrar også, sammen med arbeidslivspolitikken, til å trygge modellen som har sørget for at Norge har en mer rettferdig fordeling av verdiskapingen i samfunnet enn mange andre land.

Høyresidens mål om å gjøre det dyrere å være med i en fagforening vil svekke arbeidsfolks muligheter til å sikre seg sin andel av kaka og kan komme til å gjøre fordelingen mer urettferdig framover. For oss som kommer fra Nord-Norge, er det også viktig at regjeringen legger til rette for at vi kan møte endringer i befolkningssammensetningen på en bedre måte enn tilfellet ville vært med Høyre og Fremskrittspartiet. Rimeligere flybilletter og ferjepriser, mer penger til å trygge velferden i kommunesektoren og i Helse nord, styrking av CO₂-kompensasjonsordning for fiskeflåten, penger til hybelhus til fagskolen for brann- og redningspersonell i Tjeldsund og til underavdeling av Statens barnehus i Harstad, penger til kulturkvartalet i Tromsø og pilotutdanning på Bardufoss, økt bevilgning til bekjempelse av pukkellaks, mer penger til fylkesveier og byvekstavtalen for Tromsø og medfinansiering av Tromsøundersøkelsen er bare noen eksempler i regjeringens budsjett på både små og store prioriteringer som kommer folk i mitt hjemfylke, Troms, til gode.

Vi lever i usikre tider, og flere har fått det tøft etter hvert som prisene og renten har steget. Dette statsbudsjettet tar oss i riktig retning, og det legger grunnlaget for at folk endelig kan få bedre råd igjen.

Per-Willy Amundsen (FrP) [20:36:05]: Det finnes ingen ting som er enklere her i verden enn å skryte av seg selv når man bruker andres penger. Heri ligger litt av problemet når jeg lytter på innleggene som kommer fra de rød-grønne politikerne. Man skryter altså av å dele ut kanskje litt særlig milde gaver i distriktene, men man forteller ikke den andre siden av historien, nemlig om den dramatiske økningen i beskatning av nettopp næringslivet i distriktene, noe som er med på å ramme lokalsamfunn langs hele kysten. Den delen av sannheten sier man ingenting om.

Det er nettopp det, at de virksomme virkemidlene, altså virkemidlene som virkelig fungerer for distriktene, gjør man ikke noe med, snarere tvert imot. Man forverrer situasjonen. Da snakker jeg særlig om samferdsel, forverring av flytilbudet i hele Nord-Norge, særlig i Finnmark, hvor det er blitt svært mye dårligere på grunn av denne regjeringen, fylkesveier som råtner på rot fordi man ikke bidrar med de pengene som er nødvendig for å sikre særlig fylkesveiene. Det viser egentlig behovet for å avvikle fylkeskommunen og kanskje sørge for at staten tar et større direkte ansvar. Det gjelder særlig i nord. Der handler det særlig om viktige fylkesveier, som vi er helt avhengig av for å sikre beredskap, for å sikre en god forsvarsevne. Det evner man heller ikke å prioritere.

Det er i det hele tatt merkelig å lytte på alle disse innleggene fra rød-grønne politikere, hvor man skryter av distriktssatsinger som handler om å dele ut andres pen-

ger, og der man ikke snakker om det som er realiteten og bakgrunnen for at man i hele tatt deler ut disse pengene, nemlig at man rammer næringslivet. For det er vekstkraft vi trenger langs hele kysten. Det er næringsliv vi trenger. Det er arbeidsplasser vi trenger. Da trenger vi ikke politikere som skatter disse bedriftene i hjel. Da trenger vi ikke politikere som innfører så mange regler og forordninger og reguleringer at det blir nesten umulig å opprette ny virksomhet som gjør at vi kan benytte oss av de enorme ressursene som er tilgjengelig, særlig i Nord-Norge. Det tar altså tiår å forsøke å opprette en gruve i Norge. Det er helt vanvittig, men det er realiteten. Det er slikt som rammer distriktene.

Jeg skulle ønske at vi snakket litt mer om det, istedenfor å lytte på rød-grønne politikere som går opp på denne talerstolen, en etter en, og snakker om Fremskrittspartiet og Høyre og den fine politikken som sikkert blir ført etter neste valg. Snakk også om baksiden ved den politikken dere står for!

Heidi Nordby Lunde (H) [20:39:28]: Etter å ha hørt debatten i dag lurar jeg på om flere av representantene har brukt ChatGPT til å skrive innleggene sine, for innenfor kunstig intelligens snakker vi om hallusinasjoner når maskinene finner på svar eller skriver om ting som er tatt helt ut av luften. Når representanter for Senterpartiet, inkludert Vedum, forsøker å innbille folk at Høyre skal fjerne differensiert arbeidsgiveravgift og bygge ned distriktene, finner de på ting. Skal de først bruke stråmannsargumentasjon, må de ha mer enn ett halmstrå å klamre seg til.

Det er ingen tvil om at etterslepet av pandemien og krigen i Ukraina har vært krevende, men Solberg-regjeringen håndterte oljekrisen, der 50 000 arbeidsplasser gikk tapt på kort tid, migrasjonskrisen, da flere millioner mennesker var på flukt i Europa, og en global, dødelig pandemi under sin regjeringstid. Samtidig fikk vi en gründerboom, industri flagget hjem, helsekøene gikk ned, skolefraværet sank, og antallet kommuner i økonomisk krise på ROBEEK-listen var historisk lavt. Ja, det fantes økonomiske forskjeller, frafall i skolen og sosialt utenforskap under Solberg-regjeringen også, men mange av mottiltakene er reversert av Støre-regjeringen.

SV-leder Kirsti Bergstø har visstnok opprettet en skammens vegg, med bilder av næringslivsfolk som flytter ut som et resultat av regjeringens SV-politikk. Det er litt gøy, for i Høyre hadde vi faktisk en fryktvegg før valget i 2013, tapetsert med oppslag om hva Arbeiderparti- og Senterparti-politikere fryktet dersom Høyre skulle vinne valget. Det var alt fra massiv skoledød, et brutalt Norge, sykehusbørs, tilbakeskritt i homokampen, avisdød, at kvinner skulle slutte å tjene penger på å jobbe, høyere rente og kronekurs, eksplosjon i sexsalg – jeg

spøker ikke – frykt for å legge ned Fiskeridepartementet, og min personlige favoritt er et medlem av Fagforbundet som smiler tappert på forsiden av Fagforbundets medlemsblad under overskriften: Når de blå styrer, vil blomstene i Frognerparken dø. Og det gjorde de jo, siden regjeringsovertagelsen skjedde i oktober. Så en av dem fikk i alle fall rett.

Når regjeringspartiene skryter av at Norge går så det suser, opplever ikke folk at virkelighetsbeskrivelsen stemmer. Det betyr noe hvem som styrer landet. Regjeringen har mer enn doblet skatten for norske eiere, man har økt politisk risiko for investeringer, man har høye oljeinntekter og likevel nest høyeste skattenivå i OECD, samtidig som helsekøene øker, kriminaliteten øker, antall folk på arbeidsavklaringspenger og trygd øker og frafallet i skolen øker – men regjeringspartiene framstår altså så selvtilfredse at de tror at en «all time high» på Oslo Børs skyldes deres politikk. Da er det ikke rart at folk er rasende. En regjering som bruker så mye penger uten å løse sine kjerneoppgaver, trenger en avløsning – og det er Høyre klar for.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [20:42:36]: Det er trekk ved internasjonal politikk som minner om starten av 1930-årene. Det er skremmende. Folk føler større utrygghet. Vi må derfor investere i sterkere samhold mellom folk og styrke produksjonslivet, spesielt vareproduksjonen.

Norge er på viktige områder bedre rustet til å møte denne krevende framtida enn andre land. Vi har et sterkere fellesskap blant folk og mer tillit til samfunnsinstitusjonene enn i sentrale EU-land. Vi har en sterk felles økonomi, et enormt pensjonsfond utland. Sentrale EU-land har skyhøy statsgjeld, en gjeld som blir høyere for hvert år, og en EU-kommisjon som har svært ambisiøse planer, uten en felles økonomi til å realisere det. Det skaper frustrasjon.

Alle EU-tilhengere og spesielt medlemmer av Europabevegelsen på Stortinget må nå ta innover seg at EU er et eksperiment uten forbilde. De har en felles valuta, euro, uten et EU-finansdepartement med beskatningsrett overfor innbyggere og næringsliv. Det innebærer en systemfeil som kombinert med en høyreorientert økonomisk politikk gir for mange økt utrygghet for arbeidsinntekt, og dermed fører det til økende sosial og politisk uro.

I Norge er vi heldige. Vi er utenfor unionen, vi har en regjering for Samholds-Norge og en sterk nasjonal økonomisk handlefrihet. Vi har viktige forutsetninger på plass for omstilling, men trenger en sterkere fellesskaps- og virkelighetsforståelse om hva den nære framtida krever, når vi ser utviklingen i internasjonal politikk.

Vårt produksjonsliv er blitt kraftig svekket under den høyreorienterte globaliseringspolitikken. Å kjøpe mer dusinkram fra Kina billig og sende stadig mer råvarer uforedlet var parolen. Den handelspolitiske kursen blir nå historie. Vi må derfor kraftsamle for å styrke norsk vareproduksjon på brei front. Ikke minst gjelder dette økt foredlingsgrad av våre enorme fornybare naturressurser – det grønne karbonet i torsk, tømmer og timotei.

Vi må fremme de klare parolene, slik Senterpartiet gjorde i debatten om skipsfartens framtid i 1996: Norge uten skipsfart er ikke Norge. Rederibeskatningen ble en suksess. Derfor må vi likeledes si: Norge uten fiskeforedling er ikke Norge. Norge uten treforedling er ikke Norge. Norge uten næringsmiddelindustri er ikke Norge. Norge uten forutsigbare, stabile og konkurransedyktige strømpriser fra våre enorme vannkraftverk er ikke Norge.

Slik må sterk politisk vilje og større handlekraft omstille Norge til framtidens krav. Et sjølstendig Norge kan arbeide gjennom WTO for rettferdige internasjonale handelsregler, hvor beredskap og bærekraftig bruk av naturen og et anstendig næringsliv og arbeidsliv blir viktigere. Lønnsomheten i norsk privat produksjonsliv må styrkes, næringsnøytraliteten må skapes, staten må investere i å redusere avstandskostnadene, og digital allemannsrett må gjeninnføres.

Heidi Greni (Sp) [20:45:54]: Vi ser nå et historisk taktskifte i distriktspolitikken. Budsjettet viser en bred og langsiktig distriktssatsing fra Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering. Med en aktiv og målrettet distriktspolitikk ser vi nå heldigvis at folketallet i distriktskommunene øker, helt i tråd med målene i distriktsmeldingen. To av grepene vi har innført, er halvert ferjepris og halverte priser på FOT-rutenettet. I tillegg har vi sørget for gratis ferje for øyer og andre og samfunn uten veiforbindelse og alle ferjesamband med under 100 000 passasjerer årlig. Vi har også styrket pendlerfradraget kraftig. Vi gjør dette for at folk og næringsliv skal ha mindre ekstraavgifter ved å bo distriktene, og vi knytter landet tettere sammen.

Tilbakemeldingen fra mange ordførere når vi reiser rundt, er at vi går tom for folk før vi går tom for penger. Det er vanskelig i mange distriktskommuner å rekruttere rett kompetanse, både for kommunene og for det private næringslivet. Da Høyre argumenterte for kommunesammenslåing, var det fordi mindre kommuner hadde utfordringer med å skaffe rett kompetanse, og at vi var nødt til å slå sammen kommuner hvis vi skulle greie å møte eldrebølgen. Da må en undre seg over at Høyre er imot disse tiltakene, som nettopp skal hjelpe distriktskommuner til å få kompetanse. Vi har innført makspris

i barnehage på 1 500 kr i sentralitetsklasse 5 og 6, og i årets budsjett innfører vi sletting av studiegjeld, dvs. 25 000 kr hvert år hvis en bor i en av disse kommunene. Det er enormt viktige grep som vil føre til at flere vil ønske å bosette seg utenfor pressområder, og det vil hjelpe næringslivet og kommunene. Høyre vil ikke ha noen av disse tiltakene.

Vi satser også på boligbygging i distriktene, og endringen i de statlige planretningslinjene vil gjøre det lettere for unge å få bygd bolig utenfor sentrum. Mange unge etterspør boligtomter der de ikke har naboer tett innpå seg. Tilskudd til boligbygging der panteverdien er lavere enn byggekostnaden, er også noe regjeringen ser på.

Senterpartiet gjør grep for barnefamiliene, og vi øker barnetrygden. Det blir redusert barnehagepris, og vi øker bemanningen i barnehager og SFO, nettopp for å gjøre det enklere for barnefamilier som har vært hardt rammet av dyrtiden.

Senterpartiet bygger hele landet. Det gjør ikke Høyre og Fremskrittspartiet. Nå truer de med å legge ned to av tre kommuner. Det finnes ikke noe mer effektivt for å øke sentraliseringen enn en storstilt kommunesammenslåing.

Marian Hussein (SV) [20:49:14]: Vi står i ganske store utfordringer i samfunnet vårt, og da er det spesielt å høre en samlet høyreside gå til valg på å kutte formuesskatten til landets rikeste. Det er ikke den kapitalsterke eliten som sliter i denne dyrtiden. Vi har sett folk i det ganske land stå i matkøer. Dette er folk som allerede er avhengig av fellesskapet. Det er uansett slik at kommune etter kommune melder fra om økt bruk av sosialhjelp.

Her i Oslo har vi begynt å se konsekvensene av Høyres politikk. Mens landets rikeste villaeiere skal betale mindre i eiendomsskatt, betaler barn og unge i Oslo prisen for det. I Søndre Nordstrand, der jeg sto i dag sammen med befolkningen, kuttet det i fritidsklubber, seniorcentre og ganske mange andre tilbud. På Grønland ryker fritidstilbudet til barn og unge, og representanten Viljugrein var innom det med mat.

Jeg er oppriktig bekymret for hva dette kommer til å bety for de folka jeg kjenner. Høyresiden snakker veldig mye om kriminalitet og politi, men man må forebygge det som faktisk skaper kriminalitet, og det å kutte i barn og unges velferd er ikke løsningen.

I en tid der høyresiden viser at de bygger ned velferd, har vi i SV sammen med regjeringspartiene vist at det er mulig å bygge opp velferd. Vi har fått til en tannhelserreform, og nå får også alle mellom 25 år og 28 år et rabattert tannhelsetilbud. Tennene våre skal ikke ha et klaseskille.

Etter en tid med ganske store overdosedødstall, har vi fått på plass 200 mill. kr til rusbehandling i budsjettenigheten med regjeringen. Over tid har rusomsorgen blitt bygget ned, og ruspolitikken har vært i krise. Dette er et riktig svar etter rekordåret 2023, der flere døde av overdose.

Jeg må si at jeg også er ganske stolt av hva SV har fått til i denne budsjettenigheten. Vi har sørget for et tydelig nei til gruvedrift på havbunnen. Havbunnen er hjemmet til unike økosystemer som vi har et ansvar for å beskytte. Både dyrelivet, fisken og framtidens barn trenger at vi faktisk sier nei og lar naturen få forrang.

Aase Marthe J. Hørrigmo (H) [20:52:24]: Det står skrevet i regjeringens forslag til statsbudsjett at de siste årene har tallet på barn under 18 år som blir siktet for vold, mishandling og seksuallovbrudd, økt kraftig. Det er et alvorlig budskap. Det synes å være enighet om at unge lovbrytere skal få en rask reaksjon. Det kan hindre de unge i å få for mye erfaring fra den kriminelle løpebanen.

Men ofrene i mange av de sakene er også unge. Det er god offeromsorg å hindre at ungdom som har opplevd vold og kriminalitet på kroppen, skal slippe å vente i månedsvis før de skal vitne i retten. Det tror jeg også regjeringen er enig i. Likevel hadde regjeringen i sitt budsjettforslag bare valgt å prioritere et hurtigspor for ungdom i Oslo. Det er et behov for et hurtigspor i Oslo, men det er også et stort behov utenfor Oslo, og det prioriterte ikke regjeringen i sitt forslag.

Det regjeringen har prioritert, er bl.a. å åpne fem nye tingretter. De prioriterer med andre ord reversering, og det er ikke bare på tross av faglige råd, men også i en tid der kriminaliteten øker. De kunne ha brukt pengene annerledes. De kunne bl.a. ha sett til vårt alternative budsjett. Vi har prioritert hurtigspor for unge i flere deler av landet. Det er bra at SV har sikret hurtigspor for unge på Agder og i Øst politidistrikt, for behovene der er faktisk så store at på Agder startet de helt på egen hånd og før de fikk penger.

Men jobben med å få på plass flere hurtigspor må fortsette, og hadde regjeringen sett til vårt alternative budsjett allerede i fjor, hadde vi vært i gang med hurtigspor nå.

Vi er opptatt av å gjøre veien ut av kriminalitet lettere, og derfor har vi foreslått å opprettholde støtten til avhopperprogram som EX/IN og Forandringshuset. De gjør en svært viktig jobb for dem som er klar til å bryte ut av gjengkriminalitet, og det er godt investerte penger.

Det er nødvendig med en styrket satsing for å slå ned på økningen i ungdomskriminaliteten. Det vi ikke trenger, er en styrket satsing på reversering.

Anna Molberg (H) [20:55:22]: Et av Senterpartiets faste talepunkter har blitt at folketallet vokser i distriktskommunene. Finansministeren jubler over at det bor 8 000 flere personer i Norges utkantkommuner nå enn for ett år siden. Dette setter Senterpartiets representanter i sammenheng med egen distriktspolitikk.

Det er bare ett problem med Senterpartiets virkelighetsbeskrivelse: President Putin gikk til ulovlig angrepskrig på Ukraina i februar 2022, og millioner av ukrainere ble sendt på flukt. 85 000 av dem har kommet til Norge og er bosatt rundt om i norske kommuner. Dette er årsaken til at befolkningen har økt i Distrikts-Norge.

Senterpartiet og finansministeren bruker altså en massiv flyktningbølge som argument for at deres distriktspolitikk fungerer, og samtidig med dette strammer Senterpartiets justisminister inn på reglene i håp om at det kommer færre ukrainere til Norge. Politikk virker, uttalte finansminister Vedum til avisen Nationen. Nei, dette blir «En absurd lek med tall» – for å låne overskriften til Aftenpostens leder.

Norges suksesshistorie har vært, er og vil alltid være at folk lever og skaper verdier i hele Norge. Dette var et annet sitat av finansministeren i avisen Nationen. Her kunne jeg ikke vært mer enig, men hvordan Senterpartiet ser for seg at folk skal skape verdier i hele Norge når Støre-regjeringen har sendt tidenes skatteregning til norsk næringsliv, er for meg et mysterium. God distriktspolitikk handler jo nettopp om å gjøre det lettere å skape arbeidsplasser rundt om i Norge. Derfor har Høyre i sitt alternative budsjett foreslått å halvere formuesskatten på arbeidende kapital. Vi gir norske eiere av småbedrifter og gründere muligheten til å vokse og skape jobber framfor å ta ut utbytte av bedriften for å betale formuesskatt.

God distriktspolitikk handler også om samferdsel. Varer og tjenester må transporteres, og da trenger vi mer vei og ikke minst mer vedlikehold av fylkesveinettet. Her foreslår Høyre en halv milliard ekstra for å ta igjen mer av etterslepet på fylkesveiene.

Og til slutt: God distriktspolitikk handler også om gode helsetjenester og raskere behandling. Høyre har foreslått et milliardløft til sykehusene for å få ned ventetiden og til kjøp av mer kapasitet. 400 døgnplasser i rusomsorgen legges ned på denne regjeringens vakt. Dette er institusjoner som i stor grad ligger i distriktskommunene. Næringsliv, vei og helsetilbud er nøkkelen til økt tilflytting, ikke mange nye politiske særordninger. Hva hjelper det vel med lavere studielån hvis det ikke er en relevant jobb å søke på?

Kathy Lie (SV) [20:58:37]: Det har vært mye snakk om prioritering her i dag. Da må jeg si jeg er svært stolt av å være del av et parti som prioriterer bedre velferd og

økonomi for barnefamilier, studenter og pensjonister framfor skattelette til de aller rikeste, som prioriterer å stanse gruvedrift på havbunnen framfor å sette i gang utvinning av mineraler på havbunnen uten tilstrekkelig kunnskap om skadevirkninger for hav og fisk, og som nok en gang prioriterer å øke barnetrygden uten å skattlegge den.

Færre barn lever i familier med lavinntekt. Det er fordi vi bygger velferdsstaten med like goder. Alle er enige om at barnetrygden er et effektivt og godt velferdsgode. Den sikrer at barnefamilier får en helt nødvendig støtte i noen viktige år. De siste års økninger i barnetrygden gir seg også direkte utslag i at vi får færre barn som lever i fattige familier. SV har gjentatte ganger vist at det er fullt mulig å øke barnetrygden uten å skattlegge den. Siden vi begynte forhandlingene med regjeringen i 2021, har barnetrygden økt med mer enn 10 000 kr i året for de eldste barna. Det er penger inn på konto, med stor betydning for dem det gjelder, og aller mest for dem som trenger det mest. Nå øker vi barnetrygden for alle barn, slik at barnetrygden igjen får samme betydning for familiene som den hadde i 1996. Det er ingen tvil om at barnetrygden virker etter hensikten. Antall barn som vokser opp i fattige familier, har gått ned to år på rad etter at den systematisk økte raskt under Erna Solbergs regjering. I 2021 var barnetrygden 1 354 kr per måned for små barn og bare 1 054 for barn over seks år. I 2025 vil barnetrygden være 1 968 kr per måned for alle barn. Vi nærmer oss altså en dobling av barnetrygden i denne stortingsperioden.

I denne stortingsperioden har vi gjort mye for barnefamiliene, med både barnetrygd, billigere barnehage og gratis tid på SFO, men vi må fortsatt gjøre mer for ungdommen. Derfor er jeg glad for at vi gang på gang har styrket tilskuddsordninger for inkludering av barn og unge, og tilskudd til lokale fritidskasser og BUA.

Denne gangen har vi også hatt fokus på en gruppe ekstra sårbar ungdom, nemlig enslige mindreårige asylsøkere over 15 år, som kommer til Norge helt alene og må bo på asylmottak. Tilsynet har vist at disse ungdommene får et dårligere tilbud, med mindre oppfølging og aktivitet, enn de som er under 15 år, som ivaretas av barnevernet. Mange er traumatisert og får ikke nødvendig helsehjelp, søvn eller næring. Vi skulle helst sett at alle enslige ble ivaretatt av barnevernet, men vi vet også at barnevernets kapasitet er utfordrende. Derfor er vi glad for at vi nå bevilger mer penger til økt bemanning i mottak for mindreårige, mer penger til aktivitet og mer penger til nødvendig tilsyn med hvordan disse barna har det, slik at vi kan gi dem så god omsorg som mulig.

SV tar på alvor at alle barn har krav på og fortjener en god oppvekst, god omsorg, aktivitet og helsehjelp, for det sies at en god barndom varer livet ut, og for oss gjel-

der det alle barn i Norge, uansett hvor de bor, og hvor de kommer fra.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [21:01:58]: Det er dyrtid, og ho er skapt av krig og uro langt utanfor Noregs grenser. I kjølvatnet av dette oppstod politisk uro og kaos i mange land, noko som også påverkar oss på mange vis. Folk opplever prisvekst, og difor er det viktig å slå ring om felles velferd og sikkerhetsnettet som skal vere der for dei som har problem med å få endane til å møtast no.

SV har igjen sørgt for å få i land ein budsjettavtale som vil få fleirtal i Stortinget. Eg meiner det er bra å ikkje utløyse ei politisk krise no som kan gjere ting verre for folk. Avtalen løyser ikkje alt, men vi leverer det vi gjekk til val på. Vi har gjort budsjettet betre på nokre viktige punkt, som barnetrygd og minstepensjon, vi har gjort ordninga meir fleksibel i Enova for å nå energisparing på 10 TWh, og vi har kutta utslepp i industrien og fått på plass viktige tiltak for natur. Å stanse opninga for gruvedrift på havbotnen, i håp om at det nyttar å engasjere seg i miljø saker, å stanse utvinninga når alle faglege råd gjekk imot ei slik opning, burde vere ein heilt logisk konsekvens for å verne liv i havet for havnasjonen Noreg.

Vi har sjølv sagt ikkje fått alt som vi ville. Å forhandle er å gje og ta, men SV har forbetra budsjettet med 7,2 mrd. kr, reversert kuttet i Husbanken og fått til ei viktig satsing på studentbustader i ei tid med ein svært stressa utleigesektor. Over 1 mrd. kr på kommuneramma til betre SFO og bemanning i barnehagane er også viktig for betre omsorg for dei som veks opp i kommunane.

Rapporten til sannings- og forsoningskommisjonen er behandla i Stortinget i haust. Men skal forsoning skje, må det også følge midlar med, og vi har fått forhandla inn midlar til Sametinget og kvenske og skogfinske tiltak på til saman 80 mill. kr.

No har alle partia vist korta. Skatteuttak til dei rikaste vil neppe gje betre bemanning i eldreomsorga, eller betre vegvedlikehald og felles infrastruktur, som er viktig for næringslivet. Oppgåvene fylkeskommunane har, vil krevje tilsette, og eg trur ikkje det vil vere ei god løysing for verken ferjedrift eller vidaregåande skule om departementet eller kommunen skulle ta dei oppgåvene.

Å kutte i integreringa er feil medisin. At menneske blir pressa inn i svart økonomi av rein nød, er lite lurt. Forslag om å kutte supplerande stønad ville sendt gamle folk rett inn i uverdig fattigdom og inn i kommunen sine sosialbudsjett. Det betyr noko kven som styrer, og det

som trengst no, er å styrkje fellesskapsløysingane og velferda, uavhengig av lommebok.

Hårek Elvenes (H) [21:05:22]: Jeg tror det er betimelig å minne om at vi trenger flere som kan bidra til statsbudsjettets inntektsside. Næringslivet i 2050 handler i stor grad om teknologi og bedrifter som ennå ikke er skapt, og en langt lavere pengestrøm fra olje- og gassvirksomheten som kan sluses inn i statsbudsjettet.

Bedrifter i oppstartsfasen er sårbare. Fem år etter oppstart er det kun 25 pst. av bedriftene som fortsatt er aktive, ifølge en rapport fra SINTEF. Støre-regjeringens skattepolitikk har gjort livet for bedrifter i oppstartsfasen enda vanskeligere. Tilbakemeldingen fra jobbskaperne og eierne av små og mellomstore bedrifter er unison: Reduser formuesskatten så det monner. Som kjent vet den som har skoen på, hvor den trykker. Høyre har lyttet, og vi følger det opp i vårt alternative statsbudsjett. Formuesskatten skal reduseres ved å øke verdsettelsesrabatten på driftsmidler og aksjer til 50 pst.

Den rekordhøye eierbeskatningen som Støre-regjeringen har påført næringslivet nærmest over natten, rammer hardt. Det svekker bedriftenes investeringsvne, og det svekker sysselsetting og vekstmuligheter. Det er trist at regjeringen vender det døve øret til dem som tar betydelig risiko og pantsetter det de har for å skape ny næringsvirksomhet. Skatt skal betales på overskudd, ikke på driftsmidler, og slett ikke på driftsmidler i underskuddsår. Det svekker soliditeten og tapper selskapene for investeringskapital.

Høyre vil stimulere til norsk eierskap, ikke skatteformuer ut av landet, kapital som kunne ha vært reinvestert i Norge og skapt nye arbeidsplasser. Foretakssomme mennesker som skaper arbeidsplasser, er samfunnsbyggere. Vi trenger alle som én av disse her i landet. Det er en feilslutning å tro at skatteøkninger automatisk fører til mer velferd. Skattelettelser frigjør kapital til investeringer, utvider skattegrunnlaget og gir økte skatteinntekter til fellesskapet, nettopp det Stortinget vedtok i 2001, da handlingsregelen ble innført.

Næringslivet er påført det ene skattesjokket etter det andre under Støre-regjeringen, uten faglige utredninger, servert i en eierfiendtlig retorikk. Det er unorsk, og i det lange løp vil vi alle bli tapere av en slik politikk.

Erlend Svardal Bøe (H) [21:08:27]: I løpet av debatten har Arbeiderpartiet og Senterpartiet snakket på inn- og utpust om at det har noe å si hvem som styrer. Det er jeg helt enig i. Det har noe å si hvem som styrer. Vi ser det tydeligst i helsepolitikken, for forskjellen mellom Solberg-regjeringen og Støre-regjeringen i helsepolitikken er tydelig.

Da Solberg-regjeringen styrte, gikk ventetidene for pasientene ned med to uker. I løpet av de siste tre årene,

med Støre-regjeringen, har ventetidene for pasientene gått opp med to uker, og 260 000 pasienter står nå i helsekø. Der Solberg-regjeringen innførte viktige pasientrettigheter, som fritt behandlingsvalg, kaller Støre-regjeringen det en gledens dag når pasientrettigheter blir fjernet. Der Solberg-regjeringen var opptatt av å få til mer offentlig-privat samarbeid for å bruke alle gode krefter, satte Støre-regjeringen ned et eget utvalg for å kaste private ut fra helse- og omsorgstjenesten. Der Solberg-regjeringen la fram en rusreform og hadde en opptrappingsplan for rehabilitering, har vi altså nå en regjering som legger ned behandlingsplasser innenfor rus og rehabilitering, hvor vi har noen av landets svakeste pasienter. Og der vi sørget for å realisere og modernisere 20 000 flere heldøgns omsorgsplasser, har en altså en Støre-regjering som kutter i sykehjemsplasser, kutter i tilskudd til trygghetsboliger, avviker tilskuddsordninger for ensomhet og også avviker tilskuddsordninger for helsefrivilligheten.

Så ja, det har noe å si hvem som styrer landet vårt. Vi i Høyre setter faktisk enkeltmennesket foran systemet og har vist at vår politikk fungerer.

Men i likhet med Arbeiderpartiet og Senterpartiet skal jeg også snakke om Høyres budsjett for 2025 i denne debatten. Vi setter av 1,2 mrd. kr mer enn Støre-regjeringen for å styrke sykehusøkonomien, og det gjør vi for å få ned ventetidene – der Støre-regjeringen f.eks. lanse- rer et ventetidsløft ett år før det skal være valg, da de ikke har brukt tiden sin de siste tre årene på å gjøre noe for at pasientene skal få kortere ventetid. Vi legger ikke ned plasser innenfor rus og rehabilitering, vi bygger dem heller opp. Vi foreslår også mer penger for å sørge for at vi får rask psykisk helsehjelp i alle kommuner, fordi vi ser den utviklingen som er innenfor psykisk helsevern, der vi også ser at Senterpartiet i regjering legger ned distriktpsykiatriske sentre over hele landet.

Vi har vist at vår politikk fungerte. Det er klart at det har noe å si at pasientene hadde to uker kortere ventetid da Høyre satt i regjering, og vi skal igjen vise at den politikken fungerer, når vi kommer i regjering til neste år. Det handler om å sørge for at vi skaper pasientens helse- tjeneste og ikke systemets helsetjeneste.

Roy Steffensen (FrP) [21:11:34]: Etter litt over tre år med regjeringen Støre har vi sett en enorm økning i skatter og avgifter, vi har sett at norske bedriftseiere flytter ut av landet, og i hele ni kvartal på rad har vi altså opplevd nettosalg på børsen fra utenlandske investorer.

Forutsigbare rammevilkår og lav politisk risiko var noe investorer forbandt med Norge tidligere. Nå har vi derimot fått et rykte på oss for å være et land hvor politisk risiko er blitt en faktor man må kalkulere inn etter at

regjeringen over de siste årene har kommet med brå og uforutsigbare endringer, uten solide utredninger og gjerne med tilbakevirkende kraft. Dette blir ofte bryskt avfeid av regjeringspartiene, og de bruker bl.a. SSB til å vise til antall nye jobber som er skapt i privat sektor i deres regjeringsperiode, som bl.a. saksordføreren gjorde tidligere i dag.

Veksten i antall jobber i privat sektor kom i fjerde kvartal i 2021 og i 2022. Dette var etterdønninger etter koronapandemien, at folk nå valgte å satse igjen etter at samfunnet våknet opp, og det var ikke minst et konkret resultat av enorme investeringer i olje- og gasssektoren fordi Stortinget tidligere hadde vedtatt en oljeskattepakke.

Regjeringspartiene bruker altså gjennomsnittstall fra SSB for de tre siste årene som sannhetsvitne for at politikken virker, men bryter man ned statistikken og ser år for år, ser vi at det nå i 2024 er blitt bråstopp. Investeringene i privat sektor har falt kraftig. Veksten i antall sysselsatte kommer først og fremst i offentlig sektor. Nedgangen i jobbvekst i privat sektor er dramatisk. I tredje kvartal ble det altså kun 3 000 flere ansatte i privat sektor, men 14 200 flere i offentlig sektor. Denne trenden er den samme i hele 2024 og burde få alarmklokkene til å ringe.

Jeg spurte representanten Moflag i replikkvekslingen om hva i dette budsjettet som vil bidra til at det vil investeres mer og skapes flere jobber i privat sektor. Det ble ikke nevnt ett eneste tiltak – ikke én eneste ting i budsjettet valgte man å framheve som noe som vil bidra til flere arbeidsplasser i privat sektor i året som kommer, i 2025. Det er urovekkende og gir grunn til bekymring.

Fremskrittspartiet foreslår i dag kraftige kutt i skatter og avgifter, og vi foreslår en kraftig økning i satsingen på bl.a. samferdsel. Dette er to områder hvor det har gått i feil retning med denne regjeringen, og det er to områder næringslivet sier at det er viktig at vi satser på hvis de skal få vekst og utvikling for sin bedrift og i sin region.

Vårt forslag får dessverre ikke flertall i dag, men snart er det valg. Forhåpentligvis vil vi få en ny regjering hvor Fremskrittspartiet får stor innflytelse.

Bård Hoksrud (FrP) [21:14:48]: Jeg elsker når det lukter asfalt og det er veibygging som skjer. Da Fremskrittspartiet satt i regjering, skjedde det mye på veisiden. Da ble det nesten en dobling i samferdselsbudsjettet. Representanten før meg sto og skrøt av at det var økt til 96 mrd. kr. Det er peanøtter! Den gangen var det verken renteøkning, kostnadsvekst eller andre ting, da var det noen som ville bygge samferdsel i dette landet. Det var det da Fremskrittspartiet satt i regjering.

Det ønsker Fremskrittspartiet å fortsette med, men vi har altså en regjering som stopper det Trygve Bratteli

vedtok i motorveiplanen sin i 1960, at det skulle være firefelts vei hele veien fra Oslo til Kristiansand. Nå skal vi bygge to- og trefelts vei på det siste strekket. Det er helt utrolig. Det var altså Arbeiderpartiet som satt og styrte den gangen, men det er Arbeiderpartiet som stopper det nå. Enda verre blir det: Arbeiderpartiet og SV vedtok Ringeriksbanen i 1992. I 2025-budsjettet stoppet vi å bygge ut Ringeriksbanen og E16 Skaret–Hønefoss. Det er ganske utrolig.

Jeg skjønner at det ikke lukter mye asfalt når man kjører rundt nå. Det blir iallfall ikke mange nye veier med den regjeringen som sitter nå. Heldigvis er det sannsynligvis ikke mye lenger de skal sitte, sånn at vi får inn folk som er glad i samferdsel og vil bygge landet, sørge for å regionforstørre og sørge for at det blir enklere for folk. I tillegg foreslår Fremskrittspartiet 1 mrd. kr ekstra for å gjøre noe med fylkesveiene, som trenger et skikkelig løft.

En del av dem på Telemarksbenken og Vestfoldbenken var på Bergene Holm for under 14 dager siden. Der står maskinene. Eierne må betale formuesskatt, og det betyr altså at man setter både bedriften og ansatte i fare, fordi vi har en regjering som er så glad i å flå dem som prøver å skape arbeidsplasser. Jeg tror ikke de ansatte er glade for at man har en regjering som er opptatt av å flå bedriftene, og som kan risikere arbeidsplassene deres. De åpnet en ny maskin til 25 mill. kr hvor det er ikke noen aktivitet, fordi det er helt stopp i byggenæringen.

Jeg håper at det snart er slutt for denne regjeringen, at velgerne neste høst sier at de vil ha en ny regjering, og at de vil ha folk som er glad i samferdsel, som sitter i Samferdselsdepartementet og sørger for at det blir skikkelig satsing på samferdsel, på både vei og jernbane – og ikke sånn som nå, hvor det kuttes på både drift og vedlikehold. Det er en dårlig idé, og det er veldig dårlig for alle dem i landet som er opptatt av skikkelig infrastruktur, gode veier og god jernbane.

Sigurd Kvammen Rafaelsen (A) [21:17:54]: Jeg registrerer at man ønsker at det skal lukte asfalt, og jeg må si at den lukten har ikke jeg kjent i Finnmark når Fremskrittspartiet har styrt. Jeg kan ikke finne Finnmarksprosjekter i NTP-papirene, der man legger planen for hva man skal bygge. Det sto ikke noe der da Fremskrittspartiet styrte. Men neste år skal vi bygge E45 Kløfta. Det har vi snakket om utrolig lenge. Alle sammen har snakket om det, uansett hvilket parti de har vært i, men ingen har faktisk besluttet at den skal bygges før Arbeiderparti-regjeringen gjør det nå. Man har kunnet, og man har snakket, men man har ikke valgt å prioritere Finnmark.

Man har prioritert bort fiskerihavner. Det har man valgt å prioritere neste år. Man prioriterer kommunale

fiskerihavner fordi det er viktig at båtene har en plass å ligge. Det skal lukte asfalt, og det gjør det med Arbeiderpartiet.

Når man ser hva Høyre gjør med pumpeprisen, uroer jeg meg for alle dem som kjører med bil i Finnmark over lange avstander. Det betyr noe hvem som styrer, som Svoldal Bøe sa. Det betyr noe når man skal på et idrettsarrangement og det nærmeste ligger 3 timer med bil unna. Det betyr noe.

Og det betyr noe når man vil kutte i budsjettet til Kirken med 10 pst., som Fremskrittspartiet gjør. Først sies det at man vil ha gudstjenester over hele landet, og at alle skal være obligatoriske, og i neste øyeblikk tar man en tidel av budsjettet. Vi må ha prester tilgjengelig. Vi må ha en kirke som er til stede i distriktet og i byene. Vi må ha prester som er til stede i mange deler av livet til folk, for de betyr noe.

Kultur betyr noe. De kuttene som gjøres i budsjettet til Fremskrittspartiet på kultur og på bistand, påvirker enkeltmennesker både i Norge og i verden. Vi blir fattigere med et Norge uten kultur. Den bolysten som kultur skaper, det engasjementet, den frivilligheten og den aktiviteten – også for næringslivet – på kvelden, på dagen, når det skjer noe der man bor, uansett hvor det er, uansett hvor stort eller lite det er, betyr noe. Det utfordrer oss til å reflektere, og det tar oss framover.

Jeg hadde mye jeg skulle si, men jeg ble litt satt ut av lukten av asfalt som aldri kom. Nå kommer den faktisk. Den kommer, for når man bestemmer, så vedtar man å bruke penger, og man vedtar å kutte i avgifter og skatter. Man snakker ikke bare om å kutte bompenger for så å øke dem som de aldri før har blitt økt. Man bruker faktisk penger på det man sier man skal bruke penger på.

Alfred Jens Bjørlo (V) [21:21:11]: «Jeg er vist kommet paa en feil klode! Her er saa underligt....», skreiv poeten Sigbjørn Obstfelder for 130 år sidan. Den kjensla fekk eg òg då eg las den ferske budsjettavtalen mellom Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV som blei lagd fram for nokre dagar sidan.

Det er nesten ikkje til å tru. I ei tid der det hastar akutt med å omstille Noreg frå fortidas oljeøkonomi til framtidas fornybare, sirkulære og grønne økonomi, i ei tid då landa rundt oss girar om i satsinga på forskning og høgare utdanning, og i ei tid der Draghi-rapporten set dagsordenen for rask omstilling i Europa, presterer altså SV og regjeringspartia å inngå ein budsjettavtale på 8 mrd. kr utan ei einaste omprioritering og utan ei einaste krone til forskning, innovasjon eller nyskaping. Ja, det er berre meir av det gamle. Det er berre å plusse på nokre milliardar til i ekstra, varige statlege utgifter. Det er ein avtale for eit raud-grønt fleirtal som ser ut til å ha resignert.

Det vil seia heilt til ein kjem nesten til slutt i budsjettavtalen, til det som i denne salen no er verbalforslag nr. 87. Der står det:

«Stortinget ber regjeringen, i løpet av vårsesjonen 2025,» – altså den som varer til oktober – «sette ned et offentlig utvalg som skal utarbeide en strategi for å bedre økonomiens omstillingsevne, industriell utvikling og næringslivets konkurransekraft, særlig i lys av at produksjonen av olje og gass på sikt vil avta.»

Med andre ord: No har Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV styrt landet i tre år utan å ta tak i den omstillingsutfordringa som for lengst er øvst på dagsordenen i landa rundt oss. Men no, no skal det ein eller annan gong før oktober neste år setjast ned eit utval som skal lage ein strategi for å omstille Noreg til framtida – og sikkert levere arbeidet i 2026, 2027 eller 2028. Ja, eg trur eg er komen på feil klode, for kor lite kriseforståing og kor god tid er det mogleg å ha? Eg veit at Noreg allereie er langt bakpå i ei heilt nødvendig omstilling, som alle andre land rundt oss er i gang med.

Eg er glad for å høyre til eit parti, Venstre, som har lagt fram eit alternativt statsbudsjett for 2025 der det blir lagt til rette for ein ny næringspolitikk for omstilling, vekst og nyskaping og ein politikk for kraftig opptrapping av satsinga på forskning og høgare utdanning og betre tilrettelegging for å både starte og utvikle bedrifter. Skal vi lukkast med den omstillinga, må alle dei folka som satsar det dei har på å starte ein arbeidsplass for seg sjølv og ofte nokre til, møtast med støtte, politisk velvilje og stabilt gode rammevilkår – ikkje uføreseielege rammevilkår, misunning, negative karakteristikkar og «wall of shame». No treng vi ikkje fleire utval. Vi treng handling, prioritering og vilje til omstilling.

Maria Aasen-Svensrud (A) [21:24:24]: Vi har nå har lagt fram et budsjett som treffer på det som virkelig betyr noe for folk i hverdagen. Målet vårt er klart: Prisveksten skal ned, folk skal oppleve økonomisk trygghet, og vi skal sikre velferdstjenester som er tilgjengelige for alle, uavhengig av størrelsen på lommeboka. Dette er et budsjett som møter de utfordringene vi står overfor.

Etter tøffe år for økonomien til vanlige folk prioriterer altså Høyre skattekutt til dem som er aller, aller rikest her i landet. Dette er ikke politikk som hjelper folk flest, dette er politikk som gjør bensinen, strømmen – ja, til og med melken – dyrere for å finansiere skattekutt for de rikeste. Arbeiderpartiet har en helt annen tilnærming til utfordringene. Mens folk har kjent dyrtiden på kroppen, har vi klart å holde økonomien på rett kurs. Prisveksten har kommet ned fra 7,5 pst. til 2,6 pst., og vi har klart å holde folk i jobb. Det betyr at nå, for første gang

på flere år, øker folks kjøpekraft. Lønningene stiger mer enn prisene, og det er gode nyheter for mange familier.

I budsjettet prioriterer vi trygghet. Vi styrker Forsvaret betydelig i en urolig tid, og vi styrker tryggheten nær folk ved å bevilge mer penger til politiet, slik at vi får flere politifolk i gatene. Samtidig kutter vi helsekøene, gir flere en fastlege og sørger for at helsetjenestene stiller opp når folk trenger det. Vi gjennomfører også målrettede grep for dem som har slitt mest gjennom dyrtiden. Barnetrygden øker, studentene får høyere studiestøtte fra høsten av, og enslige minstepensjonister får mer i pensjon. Dette er grep som treffer der behovet er størst.

Vi prioriterer også for fremtiden. Vi satser 1 mrd. kr på utslipp og 200 mill. kr på skogvern. Vi øker Husbankens lånerammer, slik at flere kan komme seg inn på boligmarkedet. Samtidig styrker vi bemanningen i barnehager og SFO og kutter tannlegeregningen for ganske mange glade 27- og 28-åringer, som nå får fine smil. Dette er politikk som setter fellesskapet først. Vi gir ikke de største pengene til de rikeste. Vi investerer i alle som går i barnehage eller på skole, som er i jobb eller prøver å komme seg i jobb, og vi investerer i dem som trygger landet vårt, enten det er langs grensene eller i gatene.

Med vår politikk er flere i arbeid, overskuddene er større, og det investeres mer enn før vi tok over. Og viktigst av alt: Folk får nå endelig bedre råd. Real-lønnsveksten er den høyeste på over ti år, og inntektsveksten til husholdningene, justert for skatt og prisvekst, er den høyeste på ni år.

Vi holder det vi lover; vi gir folk trygghet og muligheter. Dette budsjettet handler om å bygge en bedre hverdag for alle, ikke bare for de få.

Trine Lise Sundnes (A) [21:27:25]: Budsjettforlik er bra – tverrpolitisk enighet enda bedre. Norges støtte til Ukraina er en av de viktigste internasjonale innsatsene vi gjør i vår tid. Regjeringen har foreslått å øke støtten til Ukraina og forlenge programmet til 2030. Norges totale støtte til Ukraina siden fullskalainvasjonens start i 2022 vil dermed utgjøre minst 167 mrd. kr. For 2025 er det planlagt en støtte på minst 35 mrd. kr, hvorav 22,5 mrd. kr er øremerket militær støtte og 12,5 mrd. kr går til sivil og humanitær bistand.

Dette viser Norges sterke engasjement og vilje til å støtte Ukraina i deres kamp for frihet og suverenitet. Den tverrpolitiske enigheten om Nansen-programmet er en betydelig styrke ved Norges støtte til Ukraina. Denne konsensusen på tvers av partilinjene sender et kraftfullt signal, både nasjonalt og internasjonalt, om Norges tydelige støtte til Ukrainas frihetskamp.

At Ukraina kommer seirende ut av krigen, er av stor betydning for både Norge og Europa. En russisk seier vil utfordre grunnleggende prinsipper for fredelig samek-

sistens i Europa, inkludert respekt for staters suverenitet og territoriale integritet. Krigen har allerede ført til global prisvekst og matmangel. En fortsatt konflikt, eller russisk seier, vil forsterke disse negative økonomiske konsekvensene.

Ukrainas kamp er også en kamp for demokratiske verdier og rettsstatsprinsipper som er fundamentale for det europeiske fellesskapet. En ukrainsk seier vil sende et sterkt signal om at aggresjon ikke lønner seg, noe som vil bidra til å redusere sjansen for framtidige konflikter. Russlands aggresjon utfordrer internasjonale normer og truer demokratiet i regionen. For Norge – som et lite land med sterke bånd til internasjonal rettsorden – er det avgjørende å bidra til at Ukraina kan stå imot denne trusselen, og at Ukraina kommer seirende ut. Ved å støtte Ukraina bidrar vi ikke bare til å beskytte deres rettigheter, men også til å bevare de verdiene som ligger til grunn for vår egen fred, sikkerhet og velstand.

Mudassar Kapur (H) [21:30:16]: Norge står overfor store og reelle utfordringer. Innbyggerne blir eldre, fødselsraten går ned, og snart vil oljeproduksjonen også synke. For å møte dette må kommunene ha en økonomi som er både god, forutsigbar og tilpasset deres behov.

Finansminister Vedum overtok en kommuneøkonomi som var god. Det skrev han selv i sine egne budsjettdokumenter i 2022. Dermed hadde Støre-regjeringen et godt utgangspunkt for å fortsette det viktige arbeidet med omstilling og utvikling. Støre-regjeringen har likevel heller valgt å bruke pengene på reverseringer og omkamper. Man har sløst bort over en milliard kroner på reversering og opprettelser av nye fylkeskommuner og mer byråkrati. Det er både feil pengebruk og det motsatte av å svare på landets utfordringer.

Regjeringspartiene skryter fælt av å ta kommunenes situasjon og økonomi på alvor. Samtidig er det kun noen få måneder siden man presset gjennom endringer i kommunenes inntektssystem som ikke var godt nok utredet, uten skikkelig dialog med kommunene, og som ikke svarer på de store utfordringene landet står overfor. Utfordringene kommunene opplever, som økt befolkningsvekst og opphoping av levekårsutfordringer, er høyst reelle. Regjeringen fjernet likevel støtte til kommuner i sterk befolkningsvekst, det såkalte veksttilskuddet, og stemte mot Høyres forslag om å utrede tilskudd til kommuner med store levekårsutfordringer. Særlig rød-grønne Oslo-politikere som står her og roper høyt, bør gå i seg selv, for tidligere i år stemte de mot f.eks. å utrede et eget hovedstadstilskudd for å møte Oslos særegne utfordringer.

Det er omtrent to måneder siden regjeringen la fram statsbudsjettet for neste år og lovet at det skulle bli

det største løftet for Kommune-Norge på 15 år. Et døgn senere var det behov for krisemøter, og noen dager etter det igjen var fasiten fra KS klar: Situasjonen var den verste på 40 år.

Denne regjeringen fremmer krisepakker for å ordne opp i kriser de selv har laget. Dette er rett og slett en spektakulært dårlig måte å lede landet på. Norge fortjener bedre enn kaos og sløsing. Denne regjeringen tar landet baklengs inn i framtiden. Vi trenger en regjering som setter innbyggernes behov først, ikke egen iver etter reversering.

Til slutt har jeg enda en melding til de rød-grønne politikerne fra Oslo. Lokalt har Høyre i Søndre Nordstrand bydel fremmet en rekke forslag som kan bidra til å løse utfordringene. Istedenfor å rope høyt fra denne talerstolen, bør man ta en telefon hjem til sine egne og få dem til å stemme for Høyres forslag.

Liv Kari Eskeland (H) [21:33:33]: Me gjekk inn i denne stortingsperioden med ei perspektivmelding i ryggen som sa at det no er avgjerande at me greier å vidareføra det viktige arbeidet Solberg-regjeringa hadde begynt, med å skjera ned på offentlege utgifter og førebu næringslivet på ein stor snuoperasjon inn mot det grønne skiftet, for å sikra arbeidsplassar og næringsutvikling for komande generasjonar. Offentleg pengebruk måtte ned, for demografien kjem til å utfordra oss stadig meir. Me må jobba smartare, for kvart år vil det stå færre arbeidstakarar bak kvar person som er ute av ordinært arbeidsliv.

For tredje år på rad ser me likevel eit budsjett, gjort opp med SV, der offentlege utgifter eser ut, der me brukar meir på drift av AS Noreg, der byråkratiet aukar, og der fleire står utanfor jobb, utan at det vert lagt til rette med dei beste verktyøya for å få dei tilbake. Ja, denne regjeringa har til og med gjort det verre for unge å prøva seg i arbeid ved effektivt å avvikla bemanningsbyrå, ved å innføra uføreseielege skattar og avgifter og ved å skapa politisk risiko som gjer at investorane ikkje vågar å satsa.

No ser me ein byggebransje som kneler, spesielt på Vestlandet, som eg representerer. Private vegrar seg for å setja i gang nye prosjekt, skatte- og avgiftsnivået er for høgt, investorane vert ønskte god tur til Sveits, og havgbruksnæringa har framleis frose fleire titals milliardar i prosjekt fordi den Arbeidarparti-Senterparti-styrte regjeringa vart for grådig i sin iver etter å skattleggja næringa. Fylkeskommunane er svelteføra, ingen offentlege prosjekt vert sette i gang, og alle investeringar vert skyvde fram fordi underfinansiering av kollektivtransport og andre fylkeskommunale oppgåver et opp kapital som skulle gått til investeringar. I forhandlingane med SV har regjeringa i sin visdom gått med på å auka dei offentlege utgiftene ytterlegare.

Høyre har i sitt budsjett lagt vekt på å visa retning for den politikken me vil føra. Me prioriterer å byggja landet, byggja grunnmuren for komande generasjonar. Difor vil me heller bruka pengar på hurtigbåtteknologi, som i framtida vil skapa arbeidsplassar og redusera utslipp i alle verdas hamnebyar. Me vil prioritera fylkesvegar, som gjer at varer og tenester og ikkje minst folk kjem effektivt og trygt fram. Me vil prioritera oppstart av fleire viktige samferdselsprosjekt, som bidreg til effektivisering og sikrar næringslivet. Det betyr samtidig at me ikkje vil prioritera å gje friske 27-åringar 75 pst. reduksjon på tannlegerekninga. Politikk er å prioritera og ikkje berre ausa ut og gje våre etterkomarar jobben med å ta oppvasken.

Sandra Brufloth (H) [21:36:46]: På søndag gikk fristen ut for å få barn hvis man skal ha barnehageplass til neste år. Hvis man var så treg at man fikk barn i dag eller på mandag, eller man får barn om to uker, må man kanskje pent vente til august 2026. Akkurat idet fristen hadde gått ut på søndag, sto Senterpartiets finanspolitiske talsperson og messet om at det ville bli dyrere med barnehage hvis Høyre satt i regjering. I Høyres alternative budsjett har vi lagt opp til en økning i barnetrygden som er akkurat like stor som reduksjonen i barnehagepris for de fleste, men barnetrygd får man fra barnet er født. Har man lav inntekt, betaler man allerede mindre for barnehageplass, men man får fortsatt tusenlappen i barnetrygd. Under vår regjering kom også regelen om at ingen skulle betale mer enn 6 pst. av husstandens samlede inntekt for barnehage, og da har jeg ikke nevnt skattelettelsene vi gir på toppen av det hele.

Tenk på det: Likevel står det politikere i 2024 og later som at barnehage kan være dyrt med en annen regjering. Fulle dager i barnehage, hver dag, en hel måned, med pedagoger og dyktige folk rundt barna, kostet rett i overkant av 3 000 kr da Høyre gikk ut av regjering. Jeg tror foreldregenerasjonen min, og kanskje noen i salen også, kan huske en tid da man brukte store deler av inntekten sin på barnehageplass. Da var det dyrt med barnehage, og alle fikk ikke plass heller. Jeg vet om folk som skrev brev om at ungen deres hadde språklige utfordringer – og det de egentlig slet med, var å uttale r – for å få plass. Sånn er det heldigvis ikke nå lenger, men hvis man ikke har penger igjen på konto når faste utgifter er betalt, er barnehage dyrt. Det er derfor vi har økt barnetrygden og innført gratis kjernetid, og det er derfor vi lagde en maksgrense for hva man kunne betale for plass.

Det er hyggelig med billigere barnehage, det kan jeg si, for jeg er storforbruker, men for dem som får barn i desember, kan det bli en dyr affære. Barna som blir født nå, har ikke rett på barnehageplass før i august 2026, åtte måneder etter at foreldrepermisjonen er over. Hvis man

har en gjennomsnittsinntekt, kan man tape over 400 000 kr, også hvis man trekker fra det man sparer ved ikke å betale for barnehage. Den dyreste barnehageplassen er den man ikke får. Man skulle kanskje tro at regjeringen var opptatt av å ha folk i jobb, men i stedet for å prioritere disse ungene, som er minst når de begynner på skolen, som får minst tid i barnehage, men der foreldrene må ha klart mest ulønnet perm, har man begynt i en helt annen ende. Det får være regjeringens valg, men det er litt spesielt samme dag som fristen gikk ut for å føde barn hvis man vil ha barnehageplass neste år, å stå og snakke om Høyres alternativ. For dem som får barn nå i desember, ville det vært et klart, klart bedre alternativ, både for barna deres, for arbeidslivet vårt og for lommeboken deres.

Mahmoud Farahmand (H) [21:39:52]: Det er smått utrolig å sitte i salen og lytte til innleggene som holdes fra representanter fra regjeringspartiene og SV. De tar ære for økonomiske naturkrefter, som at børsen øker, men ingen kritikk for de forhold de faktisk er herre over, samtidig som de anklager oss for å gjøre ting vi verken har foreslått eller planlagt å gjennomføre.

Flere av representantene som har inntatt talerstolen, har holdt innlegg og anklaget Høyre for bl.a. ikke å ha prioritert Forsvaret da vi satt i regjering. Det er direkte misvisende. Jeg kan fortelle det jeg har sagt fra denne talerstolen tidligere: Det Forsvaret Høyre overtok i 2013, var – for å bruke et parlamentarisk ord – i en mindre god tilstand. Vi brukte årene i regjering til å bygge opp et forsvar, men et forsvar tilpasset det trusselbildet som eksisterte da. Så kom det en krig i Ukraina som endret dette bildet fullstendig, og nå står et samlet storting bak et forlik. Her har Høyre vært en pådriver, Forsvaret skal prioriteres. Samtidig som vi har gjort dette, har vi også vært en pådriver for å få til en bedre støttepakke til Ukraina, for å kunne hjelpe Ukraina gjennom krigen de står i.

Jeg beklager språket, men det å fortelle noe annet om vår posisjon i forsvars- og sikkerhetspolitikk, er direkte ureddelig. Hva angår avbyråkratiseringskutt, østehøvelkutt eller ABE-kutt, er Forsvaret fritatt fra disse kuttene i sin helhet. Om noe bør bekymre regjeringspartiene, er det posisjonen til deres samarbeidspartner SV, som i sitt alternative budsjett foreslår kutt i viktige kapasiteter, bl.a. aktivitetene med F-35.

Et annet tema er distriktene. Også her har enkelte representanter et heller kreativt forhold til tallene. Antallet som bor i de minste kommunene, har gått ned i alle år – også de siste årene, med denne regjeringen. Etter tre år med Senterpartiet i regjering, har altså antallet mennesker som bor i distriktene, gått ned. Det skjer selv om vi har fått betydelig innvandring fra Ukraina.

Det er selvfølgelig helt riktig at det betyr noe hvem som styrer. Det er ingen som er uenig i det. Mens denne regjeringen skryter av å ha bidratt til å holde inflasjonen under kontroll, sier sentralbankens pengepolitiske rapport noe annet. Her pekes det på at bl.a. finanspolitikken, altså statsbudsjettene denne regjeringen er ansvarlig for, har bidratt til å opprettholde inflasjon og dermed rentebanen. Det hjelper lite at Støre-regjeringen gir nordmenn noen tusenlapper i utgiftsreduksjoner over statsbudsjettet, all den tid den samme regjeringen bidrar til at husholdningenes boligrenter forblir på et betydelig høyere nivå.

Til slutt: Det er på tide at regjeringen innser at vi kommer til å gå tom for mennesker lenge før vi går tom for penger. Det er på tide å begynne å prioritere de viktigste tingene først, og ikke drive med partipolitiske kjepphester.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [21:42:42]: Det er avgjerende viktig å legge til rette for å utvikle heile Noreg, bygd og by. Det har vore krevjande år for både folk og land, og dei prioriteringane som har vore gjorde av Senterpartiet og Arbeidarpartiet i regjering, har vore riktige i ei krevjande tid. Vi må styrkje den nasjonale beredskapen, styrkje Forsvaret, men òg beredskap i breitt. Vi må sørje for ein robust og framtidsretta infrastruktur, og vi må styrkje nasjonal produksjon av viktige varer og foredling basert på fortrinna og dei rike ressursane våre.

Det har vore gjort viktige grep gjennom perioden og i dette budsjettet for barnefamiliane gjennom å auke barnetrygda, auke bemanninga i barnehage og SFO og sørje for at ein har lågare prisar på barnehageplass. Eg merkte meg representanten Bruflot, som meiner at 1 000 kr ekstra i kostnad per barn i barnehage ikkje betyr så mykje. Det er godt mogleg at det ikkje betyr så mykje når ein lever på stortingsløn, men veldig mange barnefamiliar i Noreg ville merka det kraftig dersom barnehageprisane hadde vorte skrudde opp igjen med 1 000 kr månaden, slik Høgre foreslår.

Det er viktig med andre grep vi òg foreslår i dette budsjettet, bl.a. å utvide og forsterke ordninga med nedskriving av studielån sånn at ho vil gjelde i over 200 kommunar i landet.

Det er òg viktig å sørje for tryggleik i lokalsamfunna og eit nært og nærverande politi. I mi eiga heimbygd, Sørumsand, vil det om kort tid kome ein politistasjon igjen, med fem politifolk etter planen. Det skal strykast frå kartet igjen viss Høgre får det som partiet vil, fordi det visstnok ikkje har noka betydning. Vel, det betyr noko i lokalsamfunnet om ein har politifolk, om ein har eit lokalt, nærverande politi. Det er ikkje bygg som er det viktigaste i det som går på å ha lokale politistasjonar det er å ha politifolk der som gjer ein jobb i kvardagen.

Det er viktig å leggje til rette for gode og moderne kommunikasjonar, i større grad ta vare på det vi har, sørge for å auke drift og vedlikehald på både riksvegar og jernbane, styrkje finansieringa av fylkesvegar og oppretthalde løyvingar til både breiband og gratis ferje. På ei rekkje av desse områda gjer Høgre seg høge og mørke, samtidig som dei i budsjettet sitt føreslår kutt i drift og vedlikehald på jernbane og riksvegar, føreslår massive kutt i breiband og innfører betaling igjen på 77 ferjesamband. Politikk handlar om å prioritere, og vi har ein politikk for å utvikle heile Noreg.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [21:46:02]: Dette blir et litt annet innlegg enn det jeg hadde planlagt, for da jeg satt på kontoret og hørte på representantene fra regjeringspartiene fra Finnmark, begynte jeg å lure på om det var programmet «Du skal høre mye ...» jeg hadde på.

Representanten Masternes Hanssen framstilte det som at det meste i Finnmark blomstrer etter tre år med Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering. Flytilbudet dro hun fram. Nå har vi flyruter som går dit Widerøe vil, ikke dit passasjerene vil. En burde kanskje snakket med politikere i Finnmark fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, som raser over flytilbudet, som ble helt rasert i siste anbudsrunde.

Hun dro fram samferdsel. Det er ikke startet et eneste større veiprosjekt i Finnmark denne stortingsperioden. At vi har en regjering som ikke forstår Finnmark, er mantraet jeg hører når jeg reiser rundt i Finnmark.

Vi har fått gratis barnehage. Det er vel og bra, men det snur ikke den negative demografiutviklingen. Jeg vil sitere Arne O. Holm, som er redaktør i High North News: Rekk opp hånden alle som vil flytte til grensen av et land i krig fordi en får gratis barnehage. Det var ingen som rakte opp hånden her i salen.

Trygghet for at det skal bo folk i distriktene: Vi har hatt nedskjæringer i politiet, det har vært fokusert på å reversere domstolsreformen, reversere nedlagte politistasjoner, reversere passkontor. Det opprettes passkontor hvor det utstedes to pass i året. Vi har fått opprettet lensmannskontor som har åpent tirsdag og torsdag fra ti til to. Det er ikke da kriminaliteten pågår.

Jeg fikk svar fra justisminister Mehl denne uken om henlagte saker. I Finnmark var det i 2023 én henlagt sak uten registrert mistenkt. Per 27. november i 2024 er det 46 henlagte saker uten kjent mistenkt. Der hvor de vet hvem den mistenkte er, var det i 2023 henlagt 35 saker. Per 27. november i år er det henlagt 121 saker med kjent og registrert mistenkt. Det skaper ikke trygghet for innbyggerne i Norge.

Representanten Kvammen Rafaelsen sa i sitt innlegg at han ble satt ut av lukten av asfalt som aldri kom, ikke kjente lukt av asfalt i Finnmark. Han vil bli satt ut

neste år også, for E45 får ikke lukten av asfalt neste år, det er kun KS1 som starter.

Agnete Masternes Hanssen (A) [21:49:32]: Det er godt at vi får litt om Finnmark i debatten på tampen av dagen.

Jeg vil starte med å korrigere representanten Strifeldt, som nylig sa at det ikke er startet opp veiprosjekter i Finnmark. Jeg må bare beklage at det var på feil side av fjorden, for på vei til Hammerfest er rv. 94 startet opp. Neste år starter også E45 Kløfta utenfor Alta, som representanten kjenner godt til, og som Fremskrittspartiet har kriget for mange ganger, men aldri fått gjennomslag for i denne salen. Det har Arbeiderpartiet fikset på vår vakt.

Finnmark er et fylke med enorme avstander og et hav av muligheter – i areal er Finnmark vel 107 ganger større enn Oslo. Det er en kjøretur på ca. 22 timer herifra og hjem til Lakselv, der jeg bor, midt i Finnmark, hvis man kjører på finsk side og det ikke er noen stopp på veien. I motsetning til representanten Hoksrud, som har begeistring for tre- og firefelts motorveier, ønsker jeg meg omkjøringsmuligheter innenriks hvis uværet skulle være ute.

Jeg må si jeg er lei av høyresidens nedsnakking av Finnmark her i denne salen, og også i deres alternative statsbudsjetter. Høyres innlegg i løpet av dagen viser at de enten ikke bryr seg, eller bare ikke forstår. Representanten Tina Bru sto på talerstolen tidligere i dag og snakket om kommuner der borte, som hun kanskje ikke har besøkt. Hun er hjertelig velkommen til Porsanger og Finnmark. Da Arbeiderpartiet og Senterpartiet foreslo en ekstra nedskrivning av studielån, kalte Unge Høyre-lederen det «regelrett galskap». Det er ok ikke å prioritere Finnmark, men da må man i hvert fall være ærlige på hva man vil.

Vi som er i fertil alder i Finnmark, setter veldig stor pris på gratis barnehage og tror at det kan bidra til at flere velger å bosette seg i Finnmark i framtiden. Det at vi får ekstra nedskrivning av studielånet, gjør at mine venner velger å flytte hjem igjen etter endt utdanning. Det at Forsvaret velger å etablere seg ytterligere i Finnmark, takket være denne regjeringen, gjør at vi får nye arbeidsplasser. Vi kan også skape kompetansesarbeidsplasser i Finnmark, takket være en regjering som velger å satse. Vi får mange nye næringer. Vi har lokale bedrifter som nå leverer produkter til både Equinor og Lerøy, takket være gode, innovative lokale gründere.

Høyres skatteuttak til landets rikeste kommer ikke til å finansiere verken velferd, forsvar eller bedre flytilbud i Finnmark. Når vi har et folkeopprør mot høye flypriser i nord, skulle det bare mangle at vi ikke prøver å gjøre noe med det, men Høyre vil kutte statens ekstrainnkjøp.

Summen av politikken viser retningen vi ønsker oss. Hvis man skal lykkes, må man også ville noe og mene noe, og man må stå i det. Jeg er glad for at sentraliseringspartiet Høyre ikke har flertall for sine kutt, for Finnmark fortjener bedre.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [21:52:47]: Jeg tror representanten Steffensen fra Fremskrittspartiet hadde den mest interessante setningen som har vært sagt i hele denne budsjettdebatten, for han sa at det i løpet av denne perioden har vært et «nettosalg på børsen fra utenlandske investorer». Det kan godt hende Steffensen har rett i det, men hva betyr det? Hvem er da nettokjøpere av de aksjene som har blitt solgt? Det må jo være folk som bor i Norge. Er ikke hele problemet i formuesskattdebatten, som høyresiden prøver å gjøre til den store saken, at det ikke skal lønne seg å eie aksjer i Norge? Så sier Steffensen fra denne talerstolen at det aldri har vært en større overgang fra utenlandske eiere til norske eiere på børsen. Det er fantastisk. Det er kanskje den mest avslørende setningen som har blitt sagt i denne stortingsperioden, om hvor hul den kritikken i virkeligheten er, når han selv forteller hva faktum er.

Det stopper ikke der, for Steffensen sa at det er en bråstopp i investeringene i norsk industri. Jeg var inne på nettsiden til SSB i stad. Det er én institusjon i Norge jeg er enda mer glad i enn Stortinget, og det er Statistisk sentralbyrå. Der kan man se nivået på investeringene reelt i Norge i dag, og her bør alle fra Fremskrittspartiet og Høyre følge ekstremt godt med: Realinvesteringer ligger på nesten dobbelt så høyt nivå som noe år da Fremskrittspartiet hadde finansministeren – dobbelt så høyt nivå. Hvis det er en bråstopp – la oss holde på den definisjonen – betyr det at det ikke bare var bråstopp, men at vi gikk i minus mens Høyre og Fremskrittspartiet var i regjering. Det er faktisk noe litt riktig i det, for hvis man ser tallene for avskrivning – kapitalslit hos SSB, altså verdiforringelsen av reelle verdier – var de større enn investeringene mens Fremskrittspartiet satt i regjering. Realverdien av industrien krympet altså i Norge. Nå skjer det motsatte. Aksjeverdier på børsen, men ikke minst realverdiene, som er mye viktigere, har økt.

Da er vi inne på noe interessant i Fremskrittspartiets historie. Det er jo et liberalistisk parti. Ville vi hatt den industrien vi har i Norge i dag, med offshorevirksomhet og leverandørindustri, med Fremskrittspartiets politikk? Overhodet ikke. Carl I. Hagens visjon var å selge oljefeltene ut til amerikanske selskaper på rot, mens det var industripolitikk av ledende personligheter herfra som satte krav til amerikanske selskaper og sørget for at vi fikk industriutvikling i Norge. Det er en veldig stor forskjell mellom Fremskrittspartiet som et liberalistisk parti, Høyre som et formuesparti, og Arbeiderpartiet

som et industriparti. Det handler om forståelsen av de reelle verdier i samfunnet, som de bør lese mer om hos SSB. Det gjelder Helge Orten også.

Lars Haltbrekken (SV) [21:56:06]: Dette landet skal gjennom en enorm omstilling, fra en fossilbasert økonomi til en fornybar økonomi. Derfor kom Klimautvalget 2050, som Solberg-regjeringen – med Venstres støtte – satte ned, med en klar anbefaling om at det måtte utarbeides en strategi eller plan for den omstillingen Norge skal gjennom når vi skal bort fra produksjon av fossil energi. Så hører vi representanten Bjørlo fra Venstre harselere over et forslag som skal stemmes over her i kveld, nemlig forslaget som lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i løpet av vårsesjonen 2025, sette ned et offentlig utvalg som skal utarbeide en strategi for å bedre økonomiens omstillingsevne, industriell utvikling og næringslivets konkurransekraft, særlig i lys av at produksjonen av olje og gass på sikt vil avta.»

Dette svarer på anbefalingen fra Klimautvalget 2050.

Ikke nok med det: Tidligere i år behandlet Stortinget et forslag som lød:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en strategi for slutfasen av norsk petroleumsvirksomhet.»

Det er en annen måte å skrive det som i kveld blir vedtatt, på. Hvem var det som sto bak det forslaget? Det var selvfølgelig SV, det var Miljøpartiet De Grønne, det var Rødt, men det var også Venstre – Venstre, som i dag harselerer over at vi får det omstillingsutvalget som trengs.

Hvis vi ser på forslaget til arbeidsprogram for Venstre for neste stortingsperiode, hva står det der? Jo, Venstre ønsker å utvikle en plan for slutfasen av norsk petroleumsindustri. Vel, det punktet kan de nå bare stryke fra sitt utkast til arbeidsprogram, for det blir vedtatt her i kveld, takket være den seieren SV fikk i helgen i budsjettforhandlingene med regjeringspartiene. Det er klart at når vi skal gjennom en så stor omstilling, trenger vi en plan for hvordan det skal gjøres.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [21:58:57]: Hvis man skal korrigere noen fra talerstolen, må det man korrigere, i hvert fall være riktig. Når det gjelder rv. 94, er det strekningsutbedringer som har pågått over lengre tid, så det er ikke noe regjeringen skal ta æren for å ha startet. Når det gjelder E45 Kløfta, er det reell oppstart i 2026. Arbeiderpartiet og Senterpartiet har ikke prioritert og avsatt midler til det prosjektet, knapt 50 mill. kr for å få kvalitetssikret prosjektet og prosjektert det ferdig, så neste regjering må bevilge. Det er veldig greit å selge det inn som at det er noe de prioriterer, men de har ikke prioritert det i sitt budsjett. Jeg må bare beklage

ge – Kvammen Rafaelsen og Masternes Hanssen vil nok være satt ut også i hele 2025.

Økonomisk handlefrihet gjennom skattelettelse og avgiftskutt vil skape trygghet for folk i hverdagen. Vi kutter i offentlige utgifter og har tydelige prioriteringer i vårt budsjettalternativ. Fremskrittspartiet vil at man skal få beholde mer av sine egne penger og være sjef over egen lommebok. Staten har tjent seg rik på en rekke høye avgifter som gjør et stort innhogg i folks hverdagsøkonomi. Fremskrittspartiet mener at denne rikdommen bør deles med vanlige folk, ved at staten tar seg litt mindre betalt gjennom lavere skatter og avgifter. Det gir mer økonomisk handlefrihet for enkeltmennesket.

Fremskrittspartiet vil sikre forutsigbarhet for næringslivet. Det er viktig å gi bedriftene økonomisk handlefrihet til å styre sin egen hverdag. Vi ønsker et samfunn som legger til rette for vekst, ikke et skattesystem som vrir investeringene bort fra Norge. Fremskrittspartiet vil gi næringslivet mer økonomisk handlefrihet gjennom reduksjon i beskatningen og trygghet gjennom forutsigbare rammesvilkår. Norske bedrifter er arbeids- og velferdsmaskiner, og regjeringen har gjort det vanskeligere og vanskeligere å drive og mindre attraktivt å investere i disse. Fremskrittspartiet vil gjøre det lettere å drive og investere i norsk næringsliv. Fremskrittspartiet har faktisk tro på at private investorer kan gjøre gode investeringer, framfor at Støre, Vedum og Myrseth gjør dem. Derfor kutter vi i virkemiddelapparatet og gir tilbake til næringen i form av skattelettelse.

Fremskrittspartiet tar innbyggernes trygghet på alvor. Som jeg nevnte i mitt forrige innlegg, har vi hatt en dramatisk økning i henleggelse av saker, så vi styrker justissektoren med nærmere 2 mrd. kr. Med 1,2 mrd. kr ekstra til politiet kan vi styrke beredskapen og ansette over 800 nye operative politifolk. Fremskrittspartiet tar innbyggernes trygghet på største alvor.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Hårek Elvenes (H) [22:02:10]: Det var representanten Hanssen fra Finnmark som fikk meg til å ta ordet. Jeg må minne om at den oppbyggingen av Forsvaret som skjer i Finnmark i dag, er en konsekvens av de to forutgående langtidsplanene som regjeringen Solberg la fram. Finnmark landforsvar er gjenopprettet, Garnisonen i Sør-Varanger er tilført et jegerkompani og bærbart luftvern, slik at denne grensevakten nå er blitt en jegerbataljon. Aktiviteten på Garnisonen i Porsanger er gjenopprettet, og der etableres det nå en kampbataljon, som også er et resultat av vedtak gjort i de to forutgående langtidsplanene. Det ligger nå vel til rette for å etablere den nye brigaden i Finnmark, men for at vi skal få

til det, må man tilføre noen nye avdelinger, som er vedtatt i den langtidsplanen Stortinget behandlet i vår.

Jeg vil si til representanten Foshaug: Æres den som æres bør. Like over nyttår i fjor satte opposisjonen og regjeringen seg sammen og forsøkte å etablere et felles situasjonsbilde og hva man måtte gjøre videre for å bygge opp Forsvaret i lys av den skjerpede sikkerhetspolitiske situasjonen. Vi hadde en rekke møter utover vinteren og våren i fjor før langtidsplanen ble lagt fram. Det er altså et samlet storting som står bak denne planen, uten særmerknader og uten enkeltforslag fra noe parti.

Det burde egentlig være unødvendig å gå ti år tilbake i tid, men det er et faktum at det Forsvaret som regjeringen Solberg overtok i 2013, hadde en begredelig standard. Den gjennomgangen som da ble gjennomført av forsvarssjef Haakon Bruun-Hanssen og forsvarsminister Ine Marie Eriksen Søreide, viste at tingenes tilstand i Forsvaret var langt dårligere enn det man trodde. Man måtte starte helt på bunnen og bygge dette opp suksessivt.

Hvis representanten Foshaug og jeg har vært i de samme møtene, vet vi at forsvarssjefen har fortalt Stortinget at Forsvarets operative evne er vesentlig bedret siden den gang, og det framgår også av regjeringsdokumenter til Stortinget. Det er det totale bildet i denne saken.

Tuva Moflag (A) [22:05:07]: Da ser det ut til å gå mot slutten. Det har vært en debatt preget av diskusjoner om prioriteringer og pengebruk. Sannheten er at alle partiene bruker mer penger enn vanlig i årets budsjett. Forsvarsforliket og Ukraina-støtten bidrar alene til en oljepengebruk på 50 mrd. kr. Like fullt er vi godt innenfor handlingsregelen. Dette viser verdien av klok, langsiktig og rettferdig forvaltning av pengene våre. Med oljefondet har vi tatt gevinsten av en ikke-fornybar ressurs og gjort det om til en evigvarende finansieringskilde som skal komme både dagens og framtidens generasjoner til gode.

Det som er mest interessant med dagens debatt, er hvem vi prioriterer, og hva vi prioriterer. Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV viser med dette budsjettforliket hvem vi er til for. Vi trygger landet, vi trygger nærmiljøet, og vi trygger folks lommebøker.

I flere innlegg har jeg hørt representanter snakke om ting de mener er unorsk. Vet du hva jeg synes er unorsk, president? Jo, det er at de borgerlige partiene på vei ut av en dyrtid prioriterer dem som har aller mest fra før. Hvis Høyre får gjennomslag for å fjerne formuesskatten på aksjeformuer, vil 80 pst. gå til den ene personen som har de største formuene. Det er ikke det Norge jeg kjenner meg igjen i. Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV prioriterer annerledes. Vi senker skatten på de la-

veste pensjonene og de laveste inntektene. Vi øker minstepensjonen og barnetrygden, samtidig som vi holder barnehagen billig og kjernetiden i SFO gratis.

De siste årene har vært tøffe for mange, og det har vært vanskelig å få endene til å møtes. Med Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering lander vi trygt på beina. Vi har klart å holde folk i jobb, og vi har inkludert 143 000 flere i arbeid, som er det aller viktigste for folks økonomi, og vi får reallønnsvekst for første gang på flere år.

Selv om høyresiden irriterer seg over det, kommer jeg til å gjenta det én gang til: Bedriftsinvesteringene ligger på et svært høyt nivå. Overskuddene har økt mer på tre år enn under åtte blå år. Det gir meg grunn til å være optimist. Jeg er klar for 2025 og takker for debatten her i dag.

Helge Orten (H) [22:08:07]: Jeg tror jeg vil begynne med å takke for den store interessen som har blitt vist vårt alternative budsjett. Det virker iallfall som om de aller fleste har åpnet dokumentet og lest det. Hvis noen mot formodning ikke skulle ha et eksemplar, kan de møte meg i fjerde etasje etterpå, og så skal de få et i glanset papir.

Hvis en åpner og leser det dokumentet, vil en se at vi har en del klare prioriteringer. Vi har en klar satsing. I en tid der nesten alt har blitt dyrere, der renten er høy, og der vi opplever en situasjon med økt uro, prioriterer vi folks privatøkonomi. Vi prioriterer at folk skal kunne sitte igjen med mer av sin egen inntekt, nettopp for å møte økte utgifter og en mer usikker verden. Det er en viktig prioritering, og det er en nødvendig prioritering. Derfor gir vi skattelette. Noen fra regjeringspartiene her forsøker å bagatellisere den skatteletten, men den er omtrent 80 ganger større enn det regjeringen selv legger til grunn, på vanlige, normale inntekter.

I tillegg øker vi barnetrygden. Som et alternativ til regjeringens reduserte makspris i barnehage øker vi barnetrygden. Vi gir også økt mulighet for gratis kjernetid, og vi gir desemberbarna muligheten til å få barnehageplass. I sum er dette løsninger som gir folk større handlefrihet, større trygghet og ikke minst mer råderett over sine egne penger. Vi prioriterer også det vi skal leve av i framtida. Dette er viktig for oss, ikke av omsorg for de såkalte rike i samfunnet, men fordi det er så mange bedrifter der ute som melder tilbake at de må få beholde mer av sin egen verdiskaping, nettopp for å satse på det vi skal leve av i framtida. Jeg har stor tro på at mange av de gode ideene til det vi skal leve av i framtida, ligger utenfor dette huset. Derfor er det ekstra viktig at bedriftene der ute og folk der ute får beholde mer av verdiskapinga, nettopp for å realisere de ideene, nettopp for å skape framtidens arbeidsplasser.

Vi prioriterer også helsebudsjettet, sykehusbudsjettet, vi prioriterer at folk skal ha mer valgfrihet, at mangfoldet skal få råde, og at sykehusene skal ha bedre finansiering. Vi prioriterer kriminalitetsbekjempelse og økt satsing på politi, og vi prioriterer ikke minst forsvar og det å hjelpe våre venner i Ukraina.

Alt dette er helt åpenbare og viktige prioriteringer for oss, som bidrar til å gi folk økt frihet og økt handlekraft, og at vi i sum også skal greie å ha økt valgfrihet og muligheten til å skape oss gode liv framover i en mer usikker verden.

Jeg vil også benytte anledningen til å takke for debatten. Dette er min siste finansdebatt. Jeg skal love å komme tilbake om et år og fortelle dere om jeg savner 12 timers finansdebatter.

Ole André Myhrvold (Sp) [22:11:23]: Jeg vil også starte med å takke for en opplysende debatt som har tydeliggjort de ulike prioriteringene og forskjellene mellom en Senterparti–Arbeiderparti-regjering og en Fremskrittsparti–Høyre-regjering med et mulig innslag av Venstre. Mens vi i Senterpartiet og Arbeiderpartiet er opptatt av å utvikle hele landet gjennom geografisk og sosial utjevning, er høyresidens svar massive skatte-kutt, muligens med en liten touch av barnetrygd. Alle andre tiltak kuttes som en eng under en slåmaskin.

Skattelett er høyresidens distriktspolitikk, har vi hørt i dag – skattelett der over 60 pst. av skatteletten i formuesskatten på aksjer går til de mest formuende i våre mest sentrale kommuner. 26 av 357 kommuner, altså 7 pst., får 6 av 10 kr i høyresidens skatteletter. Det er politikk, det, men det er ikke distriktspolitikk. Det er politikk for økte forskjeller mellom folk og økte forskjeller mellom by og land.

Distriktspolitikk handler om å legge til rette for å utnytte ressursgrunnlaget i hele landet. I en tid med internasjonal uro og behov for beredskap er det unødvendig å dra resonnementene om hvorfor det er fornuftig, men Høyre gjør likevel det motsatte. Sammen med Venstre øker de drivstoffavgiftene kraftig og innfører betaling på 77 ferjesamband. Det rammer folk, men ikke minst rammer det næringslivet i distriktene. Det kuttes i støtten til å bygge bredbånd, og det kuttes tilsvarende i politi. Barnehageprisene økes, og ordningen med sletting av studielån for folk i våre mest spredtbygde kommuner fjernes.

I tillegg velger man å angripe den mest stedbundne næringen vi har: landbruket. Det såkalte styringspartiet Høyre kutter 1,7 mrd. kr i en inngått avtale mellom staten og landbruket. De gjennomfører et målrettet kutt i pristilskuddet på kjøtt med 30 mill. kr og 250 mill. kr på melk. Tilskuddet til generasjonsskifteinvesteringer avvikles, og en kutter i norsk rovdyrforvaltning. En fjerner positive klimatiltak for landbruket og erstatter det med

avgifter på kjøtt og melkekartonger. Ikke bare rammer det landbruket; det rammer også direkte inn i lommeboken til vanlige folk. Jo da, det handler om prioriteringer, men det viser også forskjellene på oss.

Denne debatten avslører også noe annet. Der vi har gjort opp gode og ansvarlige budsjett med SV og blitt enige, er det mildt sagt interessant å tenke på hvordan de såkalte borgerlige partiene skal finne sammen til fast grunn, med så sprikende standpunkter som vi har hørt her i dag. Er det Venstre, med økte drivstoffavgifter på 2 kr literen, som skal få gjennomslag, eller er det Fremskrittspartiet, med sine tilsvarende 2 kr literen den andre veien, som skal få gjennomslag? Det minner meg om en tid der budsjettet ble gjort opp med plastposeavgifter og flypassasjeravgifter, innført i sene nattetimer for å skape enighet. Jeg ønsker meg ikke tilbake dit, og det tror jeg heller ikke folk gjør. Her er vi ved kjernen: Senterparti–Arbeiderparti-regjeringen prioriterer like muligheter for utvikling i hele landet, og vi blir enige om og gjennomfører politikk for å få det til. Tusen takk for debatten.

Hans Andreas Limi (FrP) [22:14:41]: Nå blir budsjettforlikene gjort opp ved bare å bruke litt mer oljepenger. Det skjedde nå denne høsten, og det skjedde for ett år siden, så det er veldig enkelt. Det er forskjell på pengebruk, det er forskjell på hvordan man bruker avkastningen fra oljefondet. Det kan Sandtrøen også finne hos SSB, hvor de har sett på ulik bruk av oljepenger, enten til å øke de offentlige utgiftene, som gir et press i økonomien, og som vil presse inflasjonen og renten, eller til å bruke noe på å gi skattelettelse, som ikke har de samme negative effektene. Så det er forskjell på hvordan vi bruker pengene.

Dette har vært en ganske forutsigbar debatt, og vi har hørt skrytelisten til regjeringspartiene om att og om att. Hvis regjeringens politikk er så fantastisk som det fremheves, er det litt rart at folk ikke synes å ha fått det med seg. Det virker ikke som at folk der ute, som er berørt av denne politikken, synes at politikken er så fantastisk.

Man tegner et skremmebilde av høyresidens politikk. Det skremmebildet stemmer jo ikke, det er langt fra virkeligheten, og så er det helt unyansert. Skattelettelse til dem som har mest fra før? Fremskrittspartiet har i hvert fall ikke foreslått det – snarere tvert om. Vi har foreslått lettelse i inntektsskatten for dem med helt vanlige inntekter, fordi vi mener det er riktig. Det er helt vanlige familier i Norge som har det tøft nå, og som har merket den sterke utgiftsveksten som har skjedd i løpet av disse tre årene. Da mener vi det er riktig å bruke litt mer penger på å lette privatøkonomien til vanlige norske familier. Det synes regjeringspartiene å ha glemt. Vi

senker også avgiftene, og vi reduserer momsen på mat. Vi gjør en rekke lettelse som vil slå direkte ut i folks privatøkonomi, og som betyr mest for dem som har de laveste inntektene.

Jeg hørte statsministeren tidligere i dag si at Fremskrittspartiet har foreslått å øke selskapsskatten. Det stemmer nok ikke, så det må jeg korrigere. Men jeg hører faktisk mange næringsaktører som ville foretrekke en litt høyere selskapsskatt hvis formuesskatten ble borte, nettopp fordi selskapsskatten beregnes ut fra overskudd i bedriften. Det gjør ikke formuesskatten. Det er en annen ting som er en fordel med selskapsskatten, og det er at den betales også av utenlandske eiere, så det er faktisk en forskjell. Vi må gjøre prioriteringer i politikken, men da må vi også prioritere dem som skal finansiere velferden, og det gjør Fremskrittspartiet. Takk for debatten.

Marian Hussein (SV) [22:17:56]: Høyresidens historie er at gründerne gråter sine modige tårer mens det rød-grønne spøkelset legger landet øde. Det virker jo unektelig rart når vi ser rekordoverskudd i næringslivet og rekordinvesteringer i Fastlands-Norge, når Norge topper produktivitetsstatistikken til OECD og når milliardærene blir raskere rike i Norge enn noen gang. Vi ligger helt på topp på statistikken over land i verden med flest millionærer og milliardærer. De rikeste har null og niks å klage på. Faktum er at Norge er et godt sted å investere, ja, faktisk blant de beste, ifølge Verdensbanken. Det går i riktig retning for norske milliardærer. Det er kanskje kun ved å fortelle eventyr at høyresiden kan skape det verdensbildet de trenger for å villede.

Det er en annen ting som egentlig er forunderlig, og det er at Fremskrittspartiet vil sende penger ut av landet for å satse på andre lands klimapolitikk. Hvorfor skal vi kjøpe kvoter i utlandet når vi kan bygge norsk industri i Norge og skape arbeidsplasser? Hvis man hører representanter fra høyresiden, brukes det altfor mye penger på offentlig sektor. Og hva er det disse pengene brukes til? Jo, de brukes til ansatte i barnehagene, på barnevern, på lærere og på helsefagarbeidere. Penger til offentlig sektor er penger til politiet, til Forsvaret, til kriminalomsorgen – til velferd.

Dette budsjettet viser hva vi kan få til når vi prioriterer fellesskap og rettferdighet. Mens høyresiden kutter i velferden for å gi skattelettelse til de aller rikeste i landet, bygger vi velferd. Vi i SV mener at fellesskapet må brukes til å gi trygghet, verdighet og muligheter for alle. Vi er klare for å fortsette kampen for et mer rettferdig Norge, og dette er bare begynnelsen. Vi er nødt til å sikre landet et fortsatt rød-grønt flertall, for i høyresidens alternative budsjetter ser vi konturene av milliardærer og ikke mennesker.

Jeg vil på vegne av representantene fra SV takke for debatten.

Erna Solberg (H) [22:20:58]: Jeg har et ønske om å kommentere to ting som har vært sagt tidligere i denne debatten. Det er mange ting som kunne vært verdt å kommentere – mange rare karakteristikk av hva Høyres budsjett foreslår. Vi burde kanskje ikke underslå helheten i hva de ulike foreslår. Jeg tror kanskje at det hadde vært en mer opplyst debatt for folk. I en mer krevende og polarisert internasjonal verden bør vi kanskje ikke drive med så mye mistenkeliggjøring som det som gjøres i noen av de innleggene jeg har hørt.

Den ene av de to tingene jeg har lyst til å kommentere, er innlegget fra Arbeiderpartiets parlamentariske leder, hvor hun ga inntrykk av at det fantes noen anonyme, ukjente personer som drev kampanjen for å ta ned formuesskatten på arbeidende kapital. Det som er det helt spesielle i år, er jo at person etter person, med ansikt og bedrift, har stått frem og fortalt at de opplever dette som et problem. Det er ikke anonyme personer. Det er personer som står helt åpent frem og forteller hvordan virkeligheten og terrenget er, og hvordan de opplever at deres bedrift ikke klarer å utvikle seg fordi skattetrykket under denne regjeringen er blitt for høyt. Det gir usikkerhet for arbeidsplassene deres. Å lage en konspirasjon om anonyme krefter synes jeg egentlig vi bør holde oss for god for.

Det andre er forsøket fra Senterpartiet på å late som om Høyre ikke er for differensiert arbeidsgiveravgift. Vel, Høyre er for differensiert arbeidsgiveravgift. Det har vært en viktig del av vår distriktpolitikk. Jeg er glad for at jeg fikk til, da jeg var kommunalminister – etter intenst arbeid for å rydde opp etter Senterpartiets manglende jobbing overfor EU – å få differensiert arbeidsgiveravgift tilbake igjen, for vi hadde faktisk noen år uten. For det er slik at under sentrumsregjeringen, under Senterpartiets ledelse både i Finansdepartementet og i Kommunaldepartementet, så forsvant differensiert arbeidsgiveravgift. Det skjedde fordi EU ikke ble overbevist om at dette var et nødvendig unntak for distriktene, men det kom tilbake igjen høsten 2005, under den nye revideringen. Det krevde mye arbeid, både fra den daværende kommunalministeren og fra den daværende finansministeren, å rette opp i det arbeidet som Senterpartiet ikke klarte å få til.

Vi er for differensiert arbeidsgiveravgift. Vi er også flinkere til å samhandle med dem som bestemmer rammebetingelsene innenfor EU knyttet til dette, og det bidrar til at vi faktisk har differensiert arbeidsgiveravgift i Norge i dag. Den eneste gangen vi mistet den, var på Senterpartiets vakt den gangen.

Rigmor Aasrud (A) [22:24:00]: Det er helt nødvendig å kommentere representanten Solbergs siste innlegg, hvis representanten Solberg ikke har registrert at det finnes en gruppering som samler inn penger og deler dem ut til de borgerlige partiene. Det er bra at Høyre har sagt nei til å ta imot de pengene, det synes jeg det står respekt av, men hvis representanten Solberg ikke har registrert at det er en gruppering – blant flere – som donerer penger, og som ikke vil tilkjenne hvem de er, er jeg ganske overrasket over det, for det trodde jeg de aller fleste hadde fått med seg.

Erna Solberg (H) [22:25:00]: Representanten Aasrud sa i sitt innlegg at denne debatten blir drevet frem av hemmelige krefter som ikke viser hvem de er. Ja, det er en innsamlingsaksjon, men det er ikke de som driver denne aksjonen for å fjerne formuesskatten på arbeidende kapital. Det er en aksjon som springer ut fra Sunnmøre, fra familieeide bedrifter.

Det er små og store bedrifter rundt omkring i hele landet som står frem i disse eksemplene. De er der med ansikt, med konkrete bedrifter, med konkrete arbeidsplasser, og de forteller historien om hvordan denne regjeringen svekker deres verdiskapingsgrunnlag.

Presidenten [22:25:37]: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1 og 2.

Det ringes til votering.

Votering

Presidenten [22:32:38]: Da er Stortinget klar til å gå til votering, og vi starter med resterende saker fra Stortingets møte tirsdag 3. desember, dagsorden nr. 26.

Votering i sak nr. 6, debattert 3. desember 2024

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Abid Raja, Guri Melby, Sveinung Rotevatn, Ola Elvestuen, André N. Skjelstad, Emma Lind, Grunde Almeland og Alfred Jens Bjørlo om en langsiktig integreringsmelding for en helhetlig styrking av integreringsarbeidet og inkludering av etniske minoriteter i Norge etter modell av perspektivmeldingen (Innst. 59 S (2024–2025), jf. Dokument 8:2 S (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Anne Kristine Linnestad på vegne av Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslagene nr. 2 og 3, fra Erlend Wiborg på vegne av Fremskrittspartiet

Det votes over forslagene nr. 2 og 3 fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere et årlig innvandringsregnskap etter mønster av innvandringsregnskapet som utarbeides av CEPOS (Center for Politiske Studier) i Danmark.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med de årlige statsbudsjettene lage en oversikt som synliggjør den samlede integreringsgjelden som staten har pådratt seg knyttet til innvandring de siste tiårene, samt beregninger av hvor mye integreringsgjelden vil øke ved estimert mottak av kvoteflyktninger og asylsøkere og ved familiegjenforeninger i årene fremover.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 87 mot 12 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.33.19)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:2 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Abid Raja, Guri Melby, Sveinung Rotevatn, Ola Elvestuen, André N. Skjelstad, Emma Lind, Grunde Almeland og Alfred Jens Bjørlo om en langsiktig integreringsmelding for en helhetlig styrking av integreringsarbeidet og inkludering av etniske minoriteter i Norge etter modell av perspektivmeldingen – vedtas ikke.

Presidenten: Det voteses alternativt mellom innstillingen og forslag nr. 1, fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en egen integreringsmelding etter modell av perspektivmeldingen. Integreringsmeldingen skal legges frem for Stortinget på nytt hvert fjerde år.»

Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble innstillingen vedtatt med 60 mot 37 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.34.04)

Votering i sak nr. 7, debattert 3. desember 2024

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Datatilsynets og Personvernemndas årsrapportar

for 2023 (Innst. 63 S (2024–2025), jf. Meld. St. 32 (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Birgit Oline Kjerstad satt fram to forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det i 2025 gjennomføres en evaluering av om Personvernemnda utfører sin funksjon på tilstrekkelig vis, og om den er velfungerende, kompetent og tilstrekkelig uavhengig av de behandlingsansvarlige.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det utredes om Datatilsynet bør få søksmålsadgang for Personvernemndas vedtak ved prinsipielle spørsmål, slik Konkurransetilsynet har.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 85 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.34.37)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Meld. St. 32 (2023–2024) – Datatilsynets og Personvernemndas årsrapportar for 2023 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 8, debattert 3. desember 2024

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Lan Marie Nguyen Berg og Une Bastholm om å fremme innkjøp, bruk og reparasjon av elbiler med lav miljøbelastning i hele livsløpet (Innst. 69 S (2024–2025), jf. Dokument 8:153 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram fem forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Ola Elvestuen på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 3, fra Ola Elvestuen på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne

- forslagene nr. 4 og 5, fra Rasmus Hansson på vegne av Rødt og Miljøpartiet De Grønne

Det votes over forslagene nr. 4 og 5, fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det stilles krav om bruk av EUs nye standard for livssyklusanalyse (LCA) i alle offentlige anskaffelser av personbiler og lette varebiler fra og med når standarden er klar i 2025, og at det offentlige prioriterer biler med samlet lavt CO₂-avtrykk gjennom livsløpet, i tillegg til andre miljø- og bærekraftshensyn.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en endring av engangsavgiften for nullutslippsbiler, som sikrer at CO₂-komponenten vektas etter utslipp i bilens produksjonsfase.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 93 mot 6 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.35.34)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at den pågående utredningen om momsfritak for brukthandel og reparasjon skal inkludere en vurdering av bilreparasjon og brukte (likeverdige) bildeler.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 80 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.35.50)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1 og 2, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kommuner og fylkeskommuner sikres tilgang på tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å stille miljøkrav ved anskaffelser og følge opp kontrakter, for eksempel ved å opprette en regional kompetanseordning for miljøinnkjøp.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan uavhengige sertifiserer eller andre ordninger kan bidra til trygg bruk av brukte (likeverdige) bildeler, inkludert gjenbruk av batterier.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti ble med 79 mot 20 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.36.06)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen utrede potensialet i Norge for gjenbruk av kasserte elbilbatterier samt økonomiske insentiver for at bedrifter eller husholdninger kan ta slike batterier i bruk.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 9, debattert 3. desember 2024

Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mathilde Tybring-Gjedde, Nikolai Astrup og Lene Westgaard-Halle om en reell handlingsplan for sirkulær økonomi (Innst. 64 S (2024–2025), jf. Dokument 8:176 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram 38 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–16, fra Mathilde Tybring-Gjedde på vegne av Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 17, fra Mathilde Tybring-Gjedde på vegne av Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 18, fra Mathilde Tybring-Gjedde på vegne av Høyre, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 19–31, fra Ola Elvestuen på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 32–34, fra Rasmus Hansson på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 35 og 36, fra Rasmus Hansson på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 37, fra Ola Elvestuen på vegne av Venstre og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 39, fra Rasmus Hansson på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Forslag nr. 39, fra Miljøpartiet De Grønne kommer til erstatning for forslag nr. 38, som er tatt inn i innstillingen.

Det votes over forslag nr. 39, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025, legge fram forslag om endringer i regelverket for dokumentavgiften som sikrer at ombygging/rehabilitering av næringsbygg ikke ilegges dokumentavgift for mer enn tomteverdien ved salg.»

Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 93 mot 6 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.37.40)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 37, fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre klimakrav for hele livsløpet til alle nye bygg, i tråd med EUs reviderte bygningsenergidirektiv.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 93 mot 6 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.37.56)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 35 og 36, fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 35 lyder:

«Stortinget ber regjeringen slå fast at alle statlige bygg- og anleggsplasser skal være utslippsfrie.»

Forslag nr. 36 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fastsette et krav om at alle kommunale og fylkeskommunale bygg- og anleggsplasser skal være utslippsfrie.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 90 mot 9 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.38.12)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 32–34, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 32 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et krav om at maksimal mengde generert avfall per kvadratmeter på byggeplasser ikke skal overstige minstekravet i BREEAM-NOR.»

Forslag nr. 33 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide et nasjonalt mål om å redusere Norges materialfotavtrykk samt et mål for sirkularitet i ulike nøkkelnæringer, og innarbeide indikatorer og rapportering for dette i Grønn bok.»

Forslag nr. 34 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til å forskriftsfeste konkrete reduksjons- og gjenbruksmål for å redusere bruken av engangsplastprodukter.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 85 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.38.31)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 19–31, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et krav om at minst 70 pst. av bygg- og anleggsavfall skal tilrettelegges for ombruk eller materialgjenvinning.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi kommunene hjemmel til å avslå riving i byggesaker av klima- og ressurs hensyn.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav til maksutslipp av klimagasser fra materialer i byggeteknisk forskrift som sikrer at byggenæringen reduserer sine utslipp minimum i tråd med klimamålene for 2030.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for opptrapping av klimakravene til materialer i byggeteknisk forskrift, med en gradvis opptrapping av kravene fram mot 2030.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn for statlige virksomheter og aktører at bygninger ikke skal rives for å bygge nye når rehabilitering er mulig. Miljøkonsekvensanalyser av å bevare og rehabilitere framfor riving og nybygg må gjøres i hvert foreslåtte riveprosjekt, og rehabiliteringsalternativet skal alltid utredes.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre klimakrav for hele livsløpet til offentlige bygg- og anleggsprosjekter, i tråd med regjeringens omstillingsmål og EUs reviderte bygningsenergidirektiv.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fastsette et mål om at alle nye bygninger eid av det offentlige skal være nullutslippsbygg innen 2028, i tråd med EUs reviderte bygningsenergidirektiv.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvide produsentansvaret for PCB-holdige isolerglassruter til å omfatte innsamling og behandling av alle typer isolerglassruter.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi kommuner mulighet til å stille krav om utslippsfrie bygg- og anleggsplasser overfor private utbyggere.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre avfallsforskriften slik at et utvidet produsentansvar for alle isolerglassruter kan realiseres snarest mulig.»

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvide deponiforbudet i avfallsforskriften til å omfatte isolerglassruter.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen arbeide for etablering av flere plastgjenvinningsanlegg i Norge.»

Forslag nr. 31 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til innføring av avgift på plastemballasje, som premierer bruk av resirkulert plast.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 81 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.38.47)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 18, fra Høyre, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere fordeler og konsekvenser av å øke grensen for når utleieinntekter er skattepliktig, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti ble med 70 mot 29 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.39.03)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 17, fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge behovet for, og tilgangen på, mineraler og sjeldne jordarter i Norge og innføre krav om at gjenvinningsbransjen gjenvinner sjeldne jordarter og mineraler.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti ble med 63 mot 36 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.39.20)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–16, fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide og følge opp nasjonale måltall for sirkularitet i ulike nøkkelnæringer, og innarbeide indikatorer og rapportering om dette i Grønn bok.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre tiltak som sikrer at virkemiddelapparatet i sterkere grad støtter opp under deler av eller hele verdikjeder som bidrar til en mer sirkulær økonomi, og komme tilbake til Stortinget senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2025.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å innføre krav om materialgjenvinning av utvalgte avfallsfraksjoner fra spesifikke bransjer, for eksempel plast fra havbruksnæringen, medisinsk avfall fra helsesektoren eller plast fra kabelavfall.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen kostnadsberegne et utvidet produsentansvar for tekstiler så raskt som mulig, og innføre produsentansvar for tekstiler innen 1. august 2025.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen lage en oversikt over sorterings- og gjenvinningskapasiteten i Norge for tekstilavfall, og utforme en plan sammen med kommunene for hvordan kravet om separat utsortering av tekstiler kan gjennomføres på en kostnadseffektiv måte i samarbeid med flere kommuner.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen jobbe for at tekstiler bestående av syntetiske fibre tydelig merkes med «plast i produktet»-merker, etter modell av EU-kra-

vet som omfatter alle engangsprodukter som helt eller delvis er laget av plast.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere en omlegging av grunnavgiften for drikkevareemballasje til en materialavgift som premierer bruk av resirkulert innhold.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen føre tilsyn og kontroll med at regelverket for produsentansvar følges, og innføre overtredelsesgebyr for brudd på plikten om medlemskap i et produsentansvarsselskap.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i den nye avfallsforskriften sikre at de nødvendige kostnadene for materialgjenvinning og forsvarlig avfallshåndtering reelt dekkes gjennom produsentansvaret.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, som en del av klimapartnerskapet med bygg- og anleggsnæringen, fase inn krav om reduserte klimagassutslipp fra materialbruk i nye næringsbygg og større boligbygg.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen støtte opp under opprettelsen av digitale markedsplasser for ombrukte byggevarer, etter inspirasjon fra blant annet Sirkulær Ressurssentral på Økern i Oslo.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at statlige tiltakshavere har en plan for økt bruk av ombrukte og gjenvunne bygningskomponenter i sine større rehabiliterings- og nybyggprosjekter, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om noen utvalgte offentlige byggeprosjekter kan være innovasjonsarenaer for bruk av gjenbruksmaterialer og gjenvunne materialer.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå og fjerne unntak fra deponiforbudet for avfallsfraksjoner der det finnes tilgjengelige industrielle gjenvinningsløsninger, blant annet for gipsavfall.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en rapporteringsplikt for større uttak av mineralske masser i bygg- og anleggsprosjekter, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen starte innføringen av krav til materialgjenvinning av ikke-farlig bygg- og anleggsavfall. Regjeringen bes vurdere hvor høyt

kravet om materialgjenvinning skal settes, og melde tilbake til Stortinget så snart som mulig.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti ble med 58 mot 41 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.39.39)

Komiteen hadde innstilt Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen sikre at emballasjeforordningen gjennomføres på en måte som ivaretar det eksisterende norske pantesystemet, og sørge for at ikke norske bryggerier må legge ned som en konsekvens av innføringen.

II

Stortinget ber regjeringa greie ut verkemiddel som sikrar auka materialgjenvinning av isolerglassruter, som omfattar eventuelle forskriftsendringar og utvida produsentansvar.

III

Stortinget ber regjeringen stille strengere krav om at spillvarme utnyttes fra prosesser som avgir mye varme, for eksempel fra industrianlegg, avfallsforbrenning, datasentre, hydrogenproduksjon og energiproduksjonsanlegg der det ligger til rette for dette, og komme tilbake til Stortinget så raskt som mulig.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Stortinget voterer så over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 5. desember 2024

Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2025

Presidenten: Presidenten foreslår at finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2025 vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Votering i sak nr. 2, debattert 5. desember 2024

Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet 2025 og forslaget til statsbudsjett for 2025 (Innst. 2 S (2024–2025), jf. Meld. St. 1 (2024–2025), Prop. 1 S (2024–2025) og Prop. 1 S Tillegg 1 og 2 (2024–2025))

Presidenten: Under debatten er det satt fram 97 forslag. Det er

- forslagene nr. 2–40, fra Hans Andreas Limi på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 41, fra Kirsti Bergstø på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 42, fra Marie Sneve Martinussen på vegne av Rødt

- forslagene nr. 43 og 44, fra Sveinung Rotevatn på vegne av Venstre
 - forslagene nr. 45–74, fra Sigrid Zurbuchen Heiberg på vegne av Miljøpartiet De Grønne
 - forslag nr. 75, fra Kjell Ingolf Ropstad på vegne av Kristelig Folkeparti
 - forslagene nr. 76–97, fra Tuva Moflag på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 98, fra Tina Bru på vegne av Høyre
- Forslag nr. 97 erstatter tilrådingens I.
Forslag nr. 98 erstatter forslag nr. 1 i innstillingen.

Det votes over forslag nr. 75, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.....	21 991 595 000
2 Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	76 061 459 000
3 Kultur og likestilling mv.	25 966 919 000
4 Utenriks.....	57 213 895 000
5 Justis.....	48 335 761 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	31 873 676 000
7 Arbeid og sosial	668 451 237 000
8 Forsvar.....	99 658 650 000
9 Næring	6 556 194 000
10 Fiskeri.....	2 407 054 000
11 Landbruk	32 734 259 000
12 Olje og energi	-206 877 109 000
13 Miljø.....	19 394 361 000
14 Kontroll og konstitusjon	909 797 000
15 Helse	291 457 241 000
16 Utdanning og forskning	92 188 683 000
17 Transport og kommunikasjon.....	97 714 764 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.....	260 686 805 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter.....	4 615 900 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 256 216 000
21 Skatter og avgifter.....	-1 825 249 947 000
22 Utbytte mv.....	-71 533 954 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	-226 186 544 000»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 96 mot 2 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.41.21)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 45, 48, 49, 56 og 58, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 45 lyder:
«*Rammevedtak*

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.....	22 014 595 000
2 Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	84 518 959 000
3 Kultur og likestilling mv.	26 446 019 000
4 Utenriks.....	90 794 824 000
5 Justis.....	48 596 749 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	35 064 145 000
7 Arbeid og sosial	677 665 837 000
8 Forsvar.....	149 658 650 000
9 Næring	8 993 194 000
10 Fiskeri.....	1 086 364 000
11 Landbruk	33 097 959 000
12 Olje og energi.....	-214 432 609 000
13 Miljø.....	29 915 361 000
14 Kontroll og konstitusjon	909 797 000
15 Helse	292 433 341 000
16 Utdanning og forskning.....	94 075 318 000
17 Transport og kommunikasjon.....	93 256 164 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.....	262 728 005 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter.....	6 700 000 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 451 216 000
21 Skatter og avgifter.....	-1 856 406 157 000
22 Utbytte mv.....	-71 533 954 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	-144 966 223 000»

Forslag nr. 48 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fjerne retten til fradrag av rentekostnader på forbrukslån og innføre en maksimal rentesats for forbrukslån.»

Forslag nr. 49 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fjerne retten til fradrag av rentekostnader på boliglån over 40 G.»

Forslag nr. 56 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av Lov om Statens pensjonsfond § 5 for å tillate direkte overføring fra SPU til å støtte Ukraina.»

Forslag nr. 58 lyder:

«Stortinget ber regjeringen evaluere effekten av det nye tilsynsrådet for kriminalomsorgen og legge frem funnene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i 2025.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 97 mot 2 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.41.39)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 46, 47, 50, 51, 54, 61, 66, 67 og 74, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 46 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede innføring av en sosialt omfordelende arveavgift, i tråd med anbefalingen fra Skatteutvalget (2022), med høyt bunnfradrag og progressiv sats.»

Forslag nr. 47 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre reglene for utbetaling av sosialhjelp slik at utbetalinger fra innføring av en klimabelønningsordning ikke gir fradrag i hvor mye man har rett til å få utbetalt.»

Forslag nr. 50 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en avgift på godstransport på vei i korridorer hvor det også er jernbane. Utredningen skal vurdere ulike typer avgifter, herunder en bomavgift, samt handlingsrommet for dette innenfor EØS-avtalen.»

Forslag nr. 51 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at norske naturressurser forblir fellesskapets eiendom og gir grunnlag for lokal og nasjonal verdiskaping, ved å innføre hjemfallsrett til naturressurser som eies av

fellesskapet, slik at private aktører hverken kan sitte på bruksrett til evig tid eller kapitalisere på salg av slike rettigheter.»

Forslag nr. 54 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjøre om produksjonsavgiften for fisk til en gradert miljøavgift som premierer produksjon med lav miljøbelastning og høy fiskevelferd.»

Forslag nr. 61 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede mulighetene for å opprette en ny utdanningslinje for kriminalomsorgen i Tromsø for å styrke rekrutteringen andre steder i landet.»

Forslag nr. 66 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at nedbemanningen i domstolene stanser.»

Forslag nr. 67 lyder:

«Stortinget ber regjeringen omgjøre avgjørelsen om å fjerne øremerking av midler overfor organisasjoner som tilbyr frie rettshjelpstjenester, og sikre organisasjonene på feltet mer forutsigbarhet ved fremtidige statsbudsjett.»

Forslag nr. 74 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke tilskuddsrammen på alle studentboliger til 40 pst., slik at nye boliger kan bygges rimeligere eller i områder hvor det i dag er dyrt å bygge.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 93 mot 6 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.42.02)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 53 og 59, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 53 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2026 innføre en rettighetsbasert ordning der aktører som fjerner CO₂ fra atmosfæren, får betalt per tonn karbon som fjernes og lagres. Karbonfjerning bør belønnes på et nivå som minst tilsvare prising av utslipp gjennom CO₂-avgiften.»

Forslag nr. 59 lyder:

«Stortinget ber regjeringen evaluere effekten av det nye varslingsombudet for politiet og legge frem funnene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i 2025.»

Venstre har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 92 mot 7 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.42.20)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 72, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at barn i 1.–4. trinn ikke får en personlig digital enhet til hjemsending, med mindre det er særlig begrunnet.»

Rødt og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 91 mot 8 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.42.38)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 52, 55, 60, 62–65, 68, 69 og 71, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 52 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om fjerning av moms på elbildeing.»

Forslag nr. 55 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å innføre en torvavgift tilsvarende som for klimagassutslipp fra uttak av torv – i tråd med forslag fremmet av Grønn skattekomisjon 2015.»

Forslag nr. 60 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det er større samsvar mellom antall studieplasser på Politihøgskolen og midlene som bevilges til antall stillinger i politiet.»

Forslag nr. 62 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at Politidirektoratet ikke absorberer oppgaver som det er mer hensiktsmessig å beholde hos politidistriktene og politiets særorganer, og at det gjennomføres en gjennomgang av hvilke oppgaver direktoratet skal ha.»

Forslag nr. 63 lyder:

«Stortinget ber regjeringen påbegynne arbeidet med innfasingen av en rettshjelpsreform i tråd med anbefalingene til Rettshjelpsutvalget.»

Forslag nr. 64 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette en nasjonal førstelinjetjeneste for fri rettshjelp.»

Forslag nr. 65 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at de som har vært utsatt for ulovlige ransaker i saker som omhandler bruk av ulovlige rusmidler, får rett til tilstrekkelig kompensasjon og behandling av sine

saker selv om de ulovlige ransakelsene ligger langt tilbake i tid.»

Forslag nr. 68 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at ingen mindreårige soner i voksenfengsler, og sikre flere plasser ved ungdomsenheter.»

Forslag nr. 69 lyder:

«Stortinget ber regjeringen redegjøre for Stortinget, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025, om hvordan de skal motvirke utfordringene i kriminalomsorgen med manglende bemanning av fengselsbetjenter, saksbehandlere og helsepersonell, ulovlig bruk av isolasjon og dårlig psykisk helse hos innsatte.»

Forslag nr. 71 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvikle en handlingsplan for kvensk språk for å få opp antall språkbrukere.»

Rødt og Venstre har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 89 mot 10 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.43.00)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 57, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem resultatene fra sitt arbeid med exit-programmer, i henhold til regjeringens lovnader i Hurdalsplattformen, i

forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025.»

Rødt, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 87 mot 12 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.43.18)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 70 og 73, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 70 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det sattes på arbeidsrettede tiltak som del av gjennomføring av ungdomsstraff, og at det tas initiativ til opprettelse av et samarbeid med næringslivet om å tilby meningsfulle arbeidstiltak her.»

Forslag nr. 73 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre forskrift om tilskudd til studentboliger § 3, slik at det åpnes for tilskudd til oppgradering av studentboliger, både til oppussing/oppgradering og til universell utforming.»

Høyre, Rødt og Venstre har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 69 mot 30 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.43.36)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 43, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.....	22 254 095 000
2 Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	73 035 559 000
3 Kultur og likestilling mv.	26 305 593 000
4 Utenriks.....	60 273 435 000
5 Justis.....	48 712 961 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	32 006 476 000
7 Arbeid og sosial	657 578 837 000
8 Forsvar.....	134 364 650 000
9 Næring	8 591 394 000
10 Fiskeri.....	2 221 364 000
11 Landbruk	32 591 715 000
12 Olje og energi	-218 285 409 000
13 Miljø.....	22 342 861 000
14 Kontroll og konstitusjon.....	909 797 000
15 Helse	290 278 441 000
16 Utdanning og forskning.....	93 620 083 000
17 Transport og kommunikasjon.....	96 631 764 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.....	258 719 005 000

Nr. Betegnelse	Kroner
19 Tilfeldige utgifter og inntekter.....	4 655 000 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 086 216 000
21 Skatter og avgifter.....	-1 809 618 447 000
22 Utbytte mv.....	-71 623 954 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	-195 348 564 000»

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 95 mot 4 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.43.51)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 44, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette nødvendige prosesser og lov- og regelendringer som med-

fører at kommunale lån vektet på samme nivå som statlige lån.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 91 mot 8 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.44.08)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 42, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.....	22 592 959 000
2 Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	73 630 826 000
3 Kultur og likestilling mv.	26 392 824 000
4 Utenriks.....	62 334 935 000
5 Justis.....	48 550 309 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	33 340 015 000
7 Arbeid og sosial.....	674 746 779 000
8 Forsvar.....	114 658 650 000
9 Næring	9 017 194 000
10 Fiskeri.....	2 492 054 000
11 Landbruk	33 428 189 000
12 Olje og energi	-212 364 609 000
13 Miljø.....	22 064 361 000
14 Kontroll og konstitusjon	909 797 000
15 Helse	296 063 841 000
16 Utdanning og forskning	91 547 361 000
17 Transport og kommunikasjon.....	95 434 364 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.....	271 377 052 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter.....	6 697 300 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 453 896 000
21 Skatter og avgifter.....	-1 839 835 747 000
22 Utbytte mv.....	-71 933 954 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	-199 401 604 000»

Votering:

Forslaget fra Rødt ble med 95 mot 4 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.44.22)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 41, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.....	21 855 595 000
2 Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	74 777 459 000
3 Kultur og likestilling mv.	26 449 519 000
4 Utenriks.....	56 849 935 000
5 Justis.....	48 507 249 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	33 886 887 000
7 Arbeid og sosial	669 580 437 000
8 Forsvar.....	99 658 650 000
9 Næring	8 491 534 000
10 Fiskeri.....	1 917 054 000
11 Landbruk	32 581 959 000
12 Olje og energi	-212 510 609 000
13 Miljø.....	22 906 361 000
14 Kontroll og konstitusjon	909 797 000
15 Helse	291 314 341 000
16 Utdanning og forskning.....	91 658 821 000
17 Transport og kommunikasjon.....	95 249 764 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.....	267 387 905 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter.....	6 700 000 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 451 216 000
21 Skatter og avgifter.....	-1 844 472 947 000
22 Utbytte mv.	-71 533 954 000
Sum før låntransaksjoner og overføringer til og fra	
Statens pensjonsfond utland	-238 383 027 000»

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 91
mot 8 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.44.37)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 2, 6, 9, 34 og 38, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Rammevedtak

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.....	22 205 414 000
2 Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	72 071 459 000
3 Kultur og likestilling mv.	20 791 179 000
4 Utenriks.....	43 880 238 000
5 Justis.....	49 944 061 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	23 758 751 000
7 Arbeid og sosial	668 884 337 000
8 Forsvar.....	114 658 650 000
9 Næring	6 851 495 000
10 Fiskeri.....	2 407 054 000
11 Landbruk	28 478 654 000
12 Olje og energi	-210 205 859 000

Nr. Betegnelse	Kroner
13 Miljø.....	16 913 610 000
14 Kontroll og konstitusjon.....	909 797 000
15 Helse	294 983 828 000
16 Utdanning og forskning.....	91 137 932 000
17 Transport og kommunikasjon.....	103 080 064 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.....	257 311 905 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter.....	780 000 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 381 216 000
21 Skatter og avgifter.....	-1 756 522 947 000
22 Utbytte mv.....	-80 033 954 000
Sum for lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	-188 333 116 000»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen benytte opsjonen i avtalen fra 2017 for kjøp av ytterligere tre AW169 politihelikoptre fra Leonardo Helicopters.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å nedbetale opparbeidet bompengegjeld etter modell av gjennomført gjeldsslette for Gardermobanen.»

Forslag nr. 34 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme et forslag til organisering av statlig finansiering av eldreomsorgen i tråd med forsøket gjennomført i flere kommuner i 2016–2021, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025.»

Forslag nr. 38 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til nødvendige lovendringer for å avvikle fylkeskommunenes lovpålagte oppgaver samt sikre at ansvaret for og finansieringen av videregående skoler, tannhelse og samferdsel fordeles til staten og kommunene.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 87 mot 12 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.44.55)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 11, 18, 21, 28 og 31, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremlegge forslag til en mer komplett tilskuddsordning for retur av kasserte fritidsbåter som sikrer at den enkelte ikke taper økonomisk på dette.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å samordne ansvar for alle aspekter av mineralnæringen under ett departement.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette et nasjonalt prøveprosjekt etter modell av Oslo skolens «Sosialagentene» på utvalgte skoler.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en ordning for stamcellebehandling i Norge og/eller bistand til å kjøpe dette i utlandet.»

Forslag nr. 31 lyder:

«Stortinget ber regjeringen oppheve taket på antall bytter av fastlege.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 87 mot 12 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.45.15)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 29, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarlig komme tilbake til om det skal innvilges refusjon for vaksine mot helvetesild.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 85 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.45.34)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 10, 16 og 17, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle den etablerte bompengoordningen i transportsektoren.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre styringsinstruksen til Enova slik at den i større grad benyttes til energieffektivisering i private husholdninger og næringsliv.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest mulig legge frem for Stortinget en egen sak om grensehandel, hvor det drøftes og foreslås tiltak for å redusere grensehandelen og sikre konkurransekraften til norsk næringsliv.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 16 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.45.53)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 23, 24 og 30, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak som gjør det mulig for barnehager med PBL-pensjonsavtale å søke kommunene om å få dekket pensjonskostnader utover det den nasjonale sjablongen dekker.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det er tilstrekkelig finansiering til drift av protonsentrene i oppstartsfasen.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om en ordning som åpner for salg av flere reseptfrie legemidler i butikk.»

Venstre har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 16 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.46.18)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 33, 35 og 39, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 33 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere en utvidelse av Mammografiprogrammet.»

Forslag nr. 35 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme et forslag til restrukturering av BPA-tilbudet, hvor ordningen blir lagt til Nav og statlig finansiert, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025.»

Forslag nr. 39 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om at insentivordningen for å få utenlandske film-

produksjoner til Norge omlegges til en regelstyrt ordning.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.46.37)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 40, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om å regelstyre merverdiavgiftskompensasjonen for frivillige organisasjoner.»

Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 76 mot 23 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.46.55)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om hvordan en reduksjon av dokumentavgiften for førstegangskjøpere under 30 år kan gjennomføres.»

Rødt, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 77 mot 22 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.47.13)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 4, 5 og 26, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 fremme forslag om å avvike Priserådet for havbruk og la havbruksnæringen følge alminnelige skatterettslige prinsipper og la skapene skatte av sine faktiske inntekter og utgifter.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå hele statsforvaltningen med sikte på å effektivisere og kutte kostnader.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen tillate snus uten tobakk.»

Høyre og Venstre har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 62 mot 37 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.47.32)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 7, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse den foreslåtte ordningen med finansiering av Advokattilsynet over statsbudsjettet og videreføre dagens finansieringsmodell.»

Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 62 mot 37 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.47.50)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 8 og 27, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av etatsstyringen og kapasiteten i Nasjonal sikkerhetsmyndighet, og komme tilbake til Stortinget med denne i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at eldre på sykehjem eller som mottar hjemmetjenester, får den tannbehandlingen de har krav på.»

Høyre, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 62 mot 37 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.48.09)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 25, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen se på organiseringen av Beslutningsforum for nye metoder for å sikre raskere metodevurderinger.»

Høyre, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 59 mot 40 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.48.29)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 13, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest igangsette 26. konsesjonsrunde på norsk sokkel.»

Høyre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 66 mot 33 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.49.06)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 14, 19 og 20, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvike klimainvesteringsfondet Nysnø i løpet av 2025.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre en helhetlig gjennomgang av statens næringsrelaterte virkemiddelapparat og komme tilbake til Stortinget med en oversikt over portefølje, måloppnåelse, tapsavsetning og avkastning.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvike Investinor AS i løpet av 2025.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.49.25)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 22, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette tiltak som muliggjør at tilskudd til studentboliger også kan brukes til rehabilitering av eldre enheter med utdatter standard.»

Høyre, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 56 mot 43 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.49.43)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 12, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremlegge forslag som sikrer at fiskebåter som returnerer andres maritimt avfall, ikke må betale for dette.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 79 mot 20 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.50.01)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 36, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme et forslag til finansiering av ressurskrevende tjenester i helsevesenet som reduserer kommunenes egenandel, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.50.19)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 15, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå hvordan avkastning på nettleie fastsettes, og fremme et forslag til endring av ordningen som ivaretar hensynet til redusert nettleie.»

Rødt og Venstre har varslet støtte til forslaget.

Presidenten: Det votes over forslag nr. 98, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 78 mot 20 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.50.36)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 32, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp Stortingets enstemmige vedtak om å etablere meldeplikt til tilsynsmyndighetene når det er grunn til å tro at eldre blir utsatt for vold eller overgrep.»

Høyre, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 54 mot 45 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.50.55)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 37, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at tilskudd til fylkesvei øremerkes vedlikehold av fylkesveinettet.»

Høyre og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 62 mot 37 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.51.13)

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.....	22 065 695 000
2	Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	74 621 467 000
3	Kultur og likestilling mv.	25 691 057 000
4	Utenriks.....	50 548 935 000
5	Justis.....	48 631 361 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	31 659 473 000
7	Arbeid og sosial	666 231 752 000
8	Forsvar.....	129 977 844 000
9	Næring	6 487 694 000
10	Fiskeri.....	2 394 654 000
11	Landbruk	30 730 412 000
12	Olje og energi	-212 961 609 000
13	Miljø.....	22 404 361 000
14	Kontroll og konstitusjon	906 797 000
15	Helse	291 549 928 000
16	Utdanning og forskning.....	91 867 246 000
17	Transport og kommunikasjon.....	97 996 064 000

Nr.	Betegnelse	Kroner
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.....	255 855 327 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter.....	5 080 000 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 151 216 000
21	Skatter og avgifter.....	-1 802 923 947 000
22	Utbytte mv.....	-72 452 654 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		-194 486 927 000»

Dette forslaget erstatter forslag nr. 1 i innstillingen.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 78 mot 21 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 22.51.29)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 97, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.....	22 676 595 000
2	Familie, forbruker, kirke og trossamfunn	74 107 959 000
3	Kultur og likestilling mv.	26 095 819 000
4	Utenriks.....	57 475 119 000
5	Justis.....	48 286 991 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	31 898 374 000
7	Arbeid og sosial	668 467 437 000
8	Forsvar.....	114 658 650 000
9	Næring	8 695 194 000
10	Fiskeri.....	2 407 054 000
11	Landbruk	32 634 259 000
12	Olje og energi	-212 517 609 000
13	Miljø.....	23 836 361 000
14	Kontroll og konstitusjon.....	909 797 000
15	Helse	290 538 341 000
16	Utdanning og forskning.....	91 837 702 000
17	Transport og kommunikasjon.....	98 173 764 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.....	260 141 905 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter.....	6 700 000 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 381 216 000
21	Skatter og avgifter.....	-1 811 985 947 000
22	Utbytte mv.....	-71 533 954 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		-197 114 973 000»

Dette forslaget erstatter I i innstillingen.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble vedtatt med 53 mot 46 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 22.51.48)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 76, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å lovfeste retten til 12 timers gratis SFO i uken for elever fra 1.–3. trinn innen juni 2025.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble vedtatt med 58 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.52.16)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 77 og 81–84, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 77 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av våren 2025 fremme nødvendig lovforslag som sikrer unge voksne på 27 og 28 år de samme tannhelserettighetene som unge voksne i alderen 21 til 24, med ikrafttredelse senest fra 1. juli 2025.»

Forslag nr. 81 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av inneværende stortingssesjon fremme forslag om en registreringsordning for ideelle velferdsaktører.»

Forslag nr. 82 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide forslag til ny lov om registrering av ideelle velferdsaktører, som også inkluderer en juridisk definisjon av ideelle velferdsaktører. Lovproposisjonen fremmes for Stortinget i løpet av inneværende stortingssesjon.»

Forslag nr. 83 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i kvalitetsmeldingen for barnevernet foreslå tiltak for oppbygging av det statlige barnevernet, som gir økt kapasitet og beredskap, og som skal kunne bidra til å redusere behovet for dyre enkeltkjøp.»

Forslag nr. 84 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i kommuneproposisjonen for 2026 utrede behovet for at kommuner i innsatssonen i Nord-Troms skal få distriktstilskudd Nord-Norge mer lik satsene i Finnmark.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble vedtatt med 60 mot 39 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.52.38)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 78 og 79, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 78 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innen 1. februar 2025 starte arbeidet med å definere hva som skal regnes som «nødvendig tannregulering» for barn og

unge. Definisjonen skal leveres til Stortinget senest innen statsbudsjettet for 2026.»

Forslag nr. 79 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innen 1. juni 2025 starte arbeidet med å definere hva som skal regnes som «nødvendige tannhelsetjenester». Definisjonen skal leveres til Stortinget senest innen 1. juni 2026.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble vedtatt med 62 mot 37 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.53.00)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 80 og 85, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 80 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et utvalg som skal se på personer med innvandrer- eller minoritetsbakgrunn sin tilgang og bruk av helsetjenester, for å få mer innsikt i hvordan ulike barrierer og sosial klasse påvirker mulighetene for helsehjelp og arbeidsinkludering.»

Forslag nr. 85 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi Gassnova et tilleggsoppdrag til det pågående arbeidet med et veikart for CO₂-håndtering fra industri- og avfallshåndtering. Tilleggsoppdraget skal legge opp til at Gassnova, sammen med Siva og andre aktuelle virkemiddelaktører, innen juni 2025 utreder barrierer og legger frem en plan for utvikling av regionale industriklyster med fellesløsninger for fangst, transport og lagring av CO₂. Det skal vurderes om det er behov for statlig koordinert anskaffelse av transport- og lagertjenester for å få tilstrekkelig volum til å kunne utløse flere norske prosjekter for fangst av CO₂. Regjeringen bes videre om å legge frem forslag til tiltak og virkemidler som oppfølging av dette arbeidet i forbindelse med statsbudsjettet 2026.»

Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble vedtatt med 64 mot 34 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.53.21)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 86, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utforme et støtteprogram som en serie med auksjoner for å kutte store utslipp og oppnå negative CO₂-utslipp innen industri og avfallshåndtering og komme tilbake til dette i statsbudsjettet for 2026. Stortinget ber regjeringen se hen til auksjonsmodellene i Danmark, Sverige, Tyskland, Nederland og Frankrike i arbeidet med å utvikle auksjonsprogrammet.»

Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble vedtatt med 62 mot 37 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.53.56)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 87, 92 og 94, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 87 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i løpet av vårsesjonen 2025, sette ned et offentlig utvalg som skal utarbeide en strategi for å bedre økonomiens omstillingsevne, industriell utvikling og næringslivets konkurransekraft, særlig i lys av at produksjonen av olje og gass på sikt vil avta.»

Forslag nr. 92 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innen 1. februar 2025 sende på høring forslag om å gi elvarebiler generell adgang til kollektivfeltet med sikte på innføring fra august 2025, der de ikke har det i dag, med mindre lokale behov tilsier begrensninger. Høringen skal omfatte at elvarebiler skal unntas for eventuelle samkjøringskrav.»

Forslag nr. 94 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sende på høring forslag om å redusere utførselskvoten for fisk og fiskevarer til 10 kilo per person med sikte på ikrafttredelse fra 1. juli 2025.»

Høyre, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble vedtatt med 87 mot 12 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.54.21)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 88–91, 93, 95 og 96, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 88 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at det i ny styringsavtale for Enova legges til grunn at Enova som del av helhetlige virkemiddelpakker i Klimastatus og plan skal utløse utslippskutt over perioden på minimum 4 millioner tonn CO₂-ekvivalenter i hele økonomien og understøtte regjeringens mål om 10 TWh strømsparing i bygg i 2030, sammenlignet med 2015-nivå.»

Forslag nr. 89 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi ekspertgruppen for sirkulære aktiviteter et tilleggsoppdrag om å utrede en tekstilavgift. Utredningen skal leveres innen april 2025.»

Forslag nr. 90 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn trafikkstart senest innen 2026 for direkte dagtog fra Oslo til København og/eller Hamburg, herunder å gå i dialog med nødvendige myndigheter og operatører for å utforske markedsgrunnlaget og eventuelle praktiske forhold som er nødvendig for å få på plass et slikt togtilbud. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med en statusoppdatering innen statsbudsjettet for 2026.»

Forslag nr. 91 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2025 utrede forslag til reguleringer for cruisenæringen, herunder forslag til konsesjonssystem, basert på tåleevne for natur og kystsamfunn. Utredningen skal inkludere krav til lavutslipp ved seiling og nultslipp ved kai, samt krav til kjøp av lokale varer og tjenester i anløpshavnene.»

Forslag nr. 93 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å ikke lyse ut første konsesjonsrunde for gruvedrift på havbunnen i 2024/2025.»

Forslag nr. 95 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sende på høring forslag om en utvidelse av dagens forbud mot utslipp av behandlingsvann til nye områder som er viktig for fiskeriaktivitet, ut over der det er et spesifikt forbud i dag, med sikte på utvidelse av forbudet i løpet av 2025.»

Forslag nr. 96 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innen juni 2026 legge fram en stortingsmelding om Norges langsiktige internasjonale innsats for fred og forsoning.»

Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble vedtatt med 66 mot 32 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.54.45)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:**II****Andre fullmakter**

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2025 kan:

1. ta opp nye langsiktige innenlandske statslån til et beløp inntil 150 000 mill. kroner.
2. ha utestående kortsiktige markedslån til et beløp inntil 75 000 mill. kroner.
3. ta imot innskudd i form av kontolån fra statsinstitusjoner og statlige fond, og fra institusjoner som kan bli pålagt å plassere likviditet som kontolån til staten.
4. inngå rentebytteavtaler og tilsvarende derivatavtaler samt foreta sikkerhetsplasseringer knyttet til slike avtaler

III

Meld. St. 1 (2024–2025) – Nasjonalbudsjettet 2025 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Sak nr. 3 [22:55:01]

Referat

1. (96) Finanskomiteen melder å ha valgt Torgeir Knag Fylkesnes til andre nestleder.
2. (97) Næringskomiteen melder å ha valgt Kari Elisabeth Kaski til første nestleder.
Enst.: Nr. 1 og 2 vedlegges protokollen.
3. (98) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Kari Elisabeth Kaski og Birgit Oline Kjerstad om å ta alle boliger i bruk (Dokument 8:30 S (2024–2025))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
4. (99) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Sylvi Listhaug, Silje Hjemdal, Dagfinn Henrik Olsen, Hans Andreas Limi og Marius Arion Nilsen om fritt valg av kjøretøy og kjøretøyberedskap (Dokument 8:31 S (2024–2025))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Presidenten [22:55:21]: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves?

– Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 22.56.

